Vaszary Gábor-Hárman egymás ellen

Eszményi nyár volt. A kabinok mögül kinyúló deszkahíd végében ültünk Palival, és belelógattuk lábunkat a Balaton langyos vizébe.

A deszkahíd arra szolgált volna, hogy a fürdővendégeknek ne kelljen az iszapos, békanyálas, sekély vízben gyalogolniuk, ha fürödni akarnak. Aki viszont már ismerte a deszkahíd tulajdonságait, mégis inkább begyalogolt, mintsem rálépett volna.

Napsütötte csendes időben a híd deszkái kiszáradtak, és tele voltak szálkákkal. Aki ilyenkor gondtalanul rálépett, esetleg egész délelőtt fürdés helyett a talpát piszkálhatta véresre. Ha viszont hullámos volt a Balaton, és az alacsony híd deszkáit megnedvesítette, egyszerre olyan csúszós lett, hogy a gondtalan fürdőző nagyot sikoltva, hangos puffanással vágódott végig rajta és zuhant az iszapos vízbe.

Mi Palival csaléteknek ültünk a híd végébe, azt a látszatot keltve, hogy ezen a dög hídon semmiféle abnormális dolog nem történhet senkivel, hiszen mi is végigmentünk már rajta, és most ott ülünk a végében, önfeledt boldogságban.

Majdnem mindennap akadt valaki - valamelyik villatulajdonos vendége, esetleg átutazó vagy pláne víkendező -, aki sebtében fürdőtrikóba bújt, és mielőtt bárki megakadályozhatta volna, csillogó szemmel nekiszaladt a 25 méter hosszú deszkahídnak. Mi ezeket az alakokat figyeltük Palival. Valósággal lázba hozta őket a híd. Épp olyasmire csábítgatta őket, amit semmi körülmények között megtenni nem lett volna szabad: végigfutni rajta.

Remek mulatság volt.

A férfiak öntelten léptek a hídra, kifeszítették a mellüket, és kevélyen körülnéztek, aztán könnyed, rugalmas léptekkel futni kezdtek, s öt méteren belül

vagy a talpukat fogták fél lábon ugrálva, sziszegő hangot hallatva, vagy az iszapos vízben henteregtek, egészen szokatlan arckifejezést öltve magukra.

Leginkább a nők köréből szedte áldozatait a híd. Igaz, hogy a nők nem futottak végig rajta soha, viszont más,. sokkal épületesebb dolgokat műveltek. Amint meglátták a szépen kifejlett hidat,' rögtön elkezdték a hátsó részüket riszálni, testüket - nem tudni, miért - jobbra-balra billegetni, merő ellentétben. a normális járás józan puritánságával, közben negédesen mosolyogtak, arra számítva, hogy most mindenki mindent rögtön abbahagy, és csak őket nézi önfeledten. És mindenféle divatos dolgokat cipeltek magukkal: színes sálakat, tarka fürdőköpenyt, nagy szalmakalapot, retikült,

napernyőt, barna szemüveget, napolajat, arckrémet, szandált, olvasni való könyvet, cukorkát, cigarettát, esetleg virágot is.

Most képzeljük el, így megrakodva még arra is ügyelniök kellett, hogy billegessék magukat, az eredmény sokkal biztosabb lett, mintha futottak volna.

Mihelyt megláttunk egy nőt a parton, rögtön bátorítólag feléje mosolyogtunk, és hangos, csalogató megjegyzéseket tettünk:

- Csuda meleg a víz.

- Nézd, ezeket az édes kis halakat !

- Palikám, ne fürödj már többet, mert olyan sovány leszel, mint egy orosz agár.

Föltétlen a hídra kellett csalni a nőt, mert a legtöbbje, valami különös lelki kényszer folytán, csupán félmeztelenre vetkőződött, és miután végigmutogatta magát a parton, úgy gondolta, hogy már megőrjített a környéken minden férfit - a Balatont egy pillantásra sem méltatva -, majd mint aki jól végezte dolgát, hazament ebédelni. Ellenben, ha a hídra sikerült csalni a nőt, már majdnem biztos volt az eredmény. Pazar látvány volt - mondhatom. A nők sokkal nagyobbat tudtak sikítani, mint a férfiak, azonkívül rögtön mindent elhajigáltak a kezükből.

Egyszer egy csodálkozó szemű, kis molett nő lépett

a hídra. Selyem fürdőköpenyféle volt rajta, és csak nézett maga körül, mint aki most eszmél arra, hogy ő is él, mindnyájunk gyönyörűségére. Aranyos kis nózija volt. Közvetlenül az orrunk előtt csúszott el, de szerencsére nem esett le a hídról. Nagy kár lett volna érte. A nőn sem volt más, csak egy kis melltartó, de az se sokat zavart, miután épp hasra esett. Úgy visítozott viszont, mint egy kismalac, és tisztára képtelenek voltunk zavartalanul megcsodálni nemes vonalait.

Mennél nagyobbat sikított valaki, annál vadabb lett az arckifejezése, amikor partra húzták. Ez érthető, hiszen a szerencsétlen esés közben meggondolatlanul kisikított magából minden levegőt, amikor éppen hogy újabb levegőkészletről kellett volna gondoskodnia, mielőtt a víz alá merül.

Érdekes volt megfigyelni, hogy az elcsúszott nők rögtön letettek minden fürdési vágyukról, míg a férfiak azon nyomban belekezdtek valami egészen szokatlan, vad fürdésbe, igyekezve azt a látszatot kelteni, mintha félig-meddig az ő elhatározásukból történt volna minden.

A kövér férfiak nem futottak, és a kövér nők nem riszálták magukat, viszont miattuk sem kellett aggódnunk, miután több ízben is ujjongva tapasztaltuk, hogy a kövér emberek egy álló helyükben is képesek hanyatt vágódni - preparált talajon.

Napsütötte csendes időben állandóan gondoskodni kellett a híd megnedvesítéséről ,(egyikünk se tartotta mulatságosnak, hogy valakinek a lábába szálka menjen, kivéve ha az illető fél lábon tovább ugrált a hídon, és úgy csúszott el). Mihelyt feltünt valaki a híd elején, Palival rögtön a vízbe ugrottunk, és egymást kezdtük vadul fröcskölni, igen ügyesen a hidat közibénk véve, hogy jó kiadósan átnedvesedjék.

Tegnap például rekkenő melegben vegetáriánus érkezett a fürdőhelyre.

Jól megnéztük Palival, és rögtön megállapítottuk, hogy az ilyen alakok miatt emelkedik állandóan a húsfogyasztás. Göthös, kiszáradt testével fagyökérhez hasonlított inkább, mint ép testű emberhez, de

mindezzel úgy látszik cseppet sem volt tisztában, mert igyekezett délcegen hányaveti mozgásokat végezni, s olyasféle hátsó gondolatok fűthették, hogy láttára mindenki hazarohan nyers tököt enni, holott nekem például egészen más véleményem alakult ki.

Íme, így jár az az ember, aki megveti a kirántott csirkét uborkasalátával, és nem iszik utána egy korsó habzó sört, és nem gyújt rá egy cigarettára sem, hogy kékesen bodrozó füstje mögül elbágyadt rosszindulattal nézzen körül embertársai között. Íme, így néz ki az az ember. Lásd, és ne tartsd vissza a te megvetésedet. Ha volt is bennem valaha vegetáriánus hajlam - bevallom, inkább az étkezések után éreztem ilyesfélét-, ezentúl éppen elég lesz visszaemlékeznem erre a fagyökérkülsejű emberre, hogy örök időre távol tartsam magamtól ezt az eszmét.

A vegetáriánus, aki minderről semmit sem tudhatott, megdöbbentő biztonsággal végigment a hídon (még ez is). A lépcsőnél megállott, és olyan mozdulatot tett, mint aki fejest akar ugrani a Balatonba. De aztán mégis meggondolta a dolgot, és hátranézett (rögtön elfordítottuk a fejünket Palival), lehajolt, és egy darabka vízzel óvatosan, hogy senki se lássa, megdörzsölte a szívét (direkt 32 fokos, émelyítően meleg volt a víz, hosszú idők óta nem emlékeztek hasonlóra). Ha ilyenkor is a szívét kell maszszíroznia óvintézkedésképpen, többet az életben már nem is igen fürödhet. A vegetáriánus még a halántékát is megdörzsölte, aztán valósággal feldobta magát a levegőbe, és vidám fecskefejest ugrott a vízbe.

Mi láttuk, hogy ugrani fog a pasas, de nem tartozunk senkinek sem felvilágosítással szolgálni arra vonatkozólag, hogy a híd végében úgyszólván bokáig érő víz van. Nem ezért nyaralunk itt. Érdekes.

A fecskefejes után félkilós sárdarabok fröccsentek a levegőbe, s a fagyökértestű vegetáriánus valami egészen szokatlan módszerrel tisztára a víz alá merült. Egy-két iszapos bugyborékkal még jelezni kívánta, hogy a fenéken oxigént fúj a vízbe, ott sem tétlenkedvén.

Fél percig egyre csak ezt csinálta, és sehogy sem akart a felszínre jönni. Sokan már vitatkoztak is a parton, hogy miképpen lehetséges ez. Vajon honnan jött ez az ember? Talán beásta magát az iszapba?

Aztán odamentek és kiásták, amire olyan vad üvöltésbe kezdett, hogy mindenki rögtön abbahagyta a fürdést, és hazament különböző fuldoklási történeteket mesélni…

Mi ketten Palival órákig röhögtünk a parton, amire egy cvikkeres úr odalépett hozzánk a hídra, és fenyegető magatartással a következőket mondta:

- Mégiscsak felháborító, hogy a mai fiatalság ilyesmiben találja a mulatságát, ahelyett hogy lelkét nemesítő eszmék felé fordítaná az arcát.

Egy forradalmár-külsejű fiatalember rögtön az orra elé ugrott, és vadul gesztikulálva az arcába ordította

- Ne csodálkozzék rajta! Önök voltak azok, akik miatt a mai ifjúság állástalan lett, és betevő falatja sincs. Ez az állat pedig, aki itt beleesett a vízbe, maga kereste a baját, és ezen az sem változtatna, ha történetesen ez a két fiatal gyerek szomorúan ülne itt a hídon. Te piszok!

- Mi az?! - üvöltött a cvikkeres úr, és fenyegetően fölemelte a karját.

De ebben a pillanatban a sors hátulról gyengén megtaszította, ami éppen elég volt, arra, hogy hanyatt vágódva a hídon, bezuhanjon az iszapos vízbe - ruhástul, cvikkeresen.

- Palikám, gyere haza röhögni. Ez valami isteni volt

Ez volt tegnap. A cvikkeres úr a kétórai gyorssal elutazott Siófok felé. Ma viszont egyetlen ember sincs, aki a hídra lépne (még utóbb elrontják nekünk a terepet).

A faluban már elharangozták a delet, és fullasztó a hőség. A túlsó part olyan élesen átlátszik ide, hogy még a házakat is tisztán kiveszi az ember, sőt világosan látni a hegyoldalban haladó vonat fekete csíkját, fehér füstje magasan és lomhán szétterül az égen, mint völgy felett a köd.

Nem messze tőlünk két kövér hölgy fürdött, ha ugyan fürdésnek lehet nevezni, hogy egy helyben guggolva le-fel,emelgették magukat a vízben, miközben ostoba társalgást folytattak. Tőlük távolabb mások is fürödtek még, férfiak, nők vegyesen. Egészen a part felé, a két centiméteres vízben pocakos úr hentergett, és kopasz fejét különös gonddal kente be iszappal. Azt remélte, hogy ettől talán kinő a haja.

Bent a mély vízben látszólag gazdátlan csónak ringott. A partról, a kabinok mögül egy gyerek visított. A mólókét szélében elterülő nádas pedig csak úgy ontotta magából a poshadt, meleg iszapszagot.

Lélekemelően szép nyár volt.

Pali felvett maga mellol egy behorpadt pléh Nílus-dobozt, és cigarettát csavart belole. Fejét oldalt tartotta, míg hunyorítva rágyújtott.

Pali a legszebb úszódresszben is képtelen olyan hatást kiváltani fiatal hölgyek körében, hogy láttára csak egy is így kiáltana fel: “Hát ez az az ember, akiért meg tudnék veszni!”

Mereven tiltakozom az ellen, hogy Pali kövérebb volna, mint én. Csöppet sem vagyok elfogult, és így tudom, hogy nem tartozom azok közé, akiknek eltúlzott izmai ájulásszeru bágyadtságot idéznek elő a nőknél, de trikóban, ülve határozottan kellemes látványt keltek ismerőseim körében. A hozzájuk való megérkezés, illetve a tőlük való eltávolodás pillanatai esetleg azok, amikor még vagy már nem hallja az ember a spontán megjegyzéseket. (Ismertem egy nőt, aki éjjel-nappal csak azért volt együtt azokkal, akiket nem bírt, hogy ne legyen módjukban megjegyzést tenni rá.)

Határozottan tudom, hogy kellemes, izmos testalkattal rendelkeznék, ha nem engedek Pali átkos befolyásának, amikor is lebeszélt arról, hogy naponta ismétlődő, kíméletlen izomfejlesztő tornagyakorlatokat végezzek. Az ő átkozott lustaságának eredménye, hogy teljesen a szellemi élet felé fordítottuk arcunkat.

Megjegyzem, nekem már akkor is erős kételyeim

voltak afelől, hogy ha egyszer majd Pali így úszótrikóban ül a Balaton partján, és a mellette elhaladó nők válluk mögül visszapillantanak rá (csupán merő unalomból), csak egyet is talál közöttük, akinek az elmulasztott sportolás helyébe szerzett tudománya közül akár a legjelentéktelenebbet is elmondhassa kacérkodás gyanánt.

Tegyük fel, odaáll a nő elé, és azt mondja neki:

- Tudom viszont, hogy Domitianus császár a 12-ik és a legutolsó volt a cézárok közül.

A nő feltétlenül azt válaszolja neki:

- Nézze, édes fiam, maga még utolsóbb, legyen szíves fosszon meg a jelenlététől!

Azt már el sem tudja mondani, hogy Domitianust hű hitvese, Domitia Longina ölette meg.

Éppen efelett elmélkedtem, amikor Pali hirtelen megszólalt

- Te, Laci !

- Na?

- Ha adsz egy hatost, megmutatom neked a lyukas kabint.

- Minek?

- Az előbb láttam a Sárváriék nevelőnőjét pucéran. Csuda volt.

- Minek?

- Hogyhogy minek? Hülye vagy?

- Minek neked a hatos? Tudtommal rólad is éppúgy gondoskodnak szüleink, mint rólam. Megvan a teljes ellátásod, koszt, lakás, ruha, s éppen annyi zsebpénzt kapsz, mint én. Egyáltalán, mihelyt valami elmélyülten komoly dologról van szó, hatosról beszélsz. Kértem én tőled egy hatost, amikor megmutattam neked, hogy a fenyveserdő melyik részében napkúráznak csupasz meztelenül a Klepickai lányok? Hát nem kértem. Emberbaráti szeretetből mutattam meg, tisztességes gondolkozásképpen, de hatost ezért nem kértem.

- Hát miért nem kértél?

Ez jellemző Palira. Meg is mondtam volna neki részletesebben a véleményemet, de belottyantotta magát a vízbe, s olyasfajta arckifejezéssel, mint aki csontig ható jéghideg hegyi tóba merül, leült az

iszapos fenékre. Aztán krokodilus módjára, hason

elcsúszott pár méterre.

- Mit félsz a víztől? - kiabált felém. Még ő mondja.

- Gyere fürödni - ordított. - Nem megyek. - Miért?

Ezt ötven méterrol üvölti felém. Most ordítsam vissza neki, hogy azért nem megyek, mert dél már elmúlott, és ez itt nem kimondottan elit fürdőhely, fél egykor a felső parton a falubeli lovakat viszik fürészteni, s ilyenkor más is a vízbe kerül. Hogy mi, azt ne részletezzük, elég az hozzá, hogy meglepő könnyen úszik a víz felszínén.

Egyszer már megjártam, mikor oktalan kíváncsiságból elúsztam a lovak felé, s az a valami mindig utánam úszott. Ha gyorsan úsztam, gyorsan követett, ha lassan, akkor lassan. Nem volt rá mód megszabadulni tőle.

Közben ismerős lányok integettek felém.

- Laci, jöjjön már ide! - kiabálták kedvesen.

Próbáltam víz alá bukni és így elúszni a valamitől, csak annyit értem el vele, hogy kissé elmaradt, de mihelyt felmerültem és gyorsabban úsztam, újra .elért. Arra kellett vigyázni, hogy az ember ne mozgassa a víz felszínét, ha nem akarja, hogy az a valami közvetlen a háta mögött ússzék, vagy pláne az orra elé kerüljön.

Újra lemerültem, és amikor óvatosan felbukkantam, már nem volt sehol. Szép lassan, alig láthatóan emelgetve a lábamat, gyalogoltam el onnan, mint aki telt poharat visz a fején, és arra ügyel, hogy egy csöpp se loccsanjon ki belőle. Közben igen óvatosan hátra-hátrapislantottam, de azt a valamit nem láttam sehol.

Aztán Pali figyelmeztetett rá

- Mi van a fejeden, te hólyag?

Hát a valami a fejemre ült, amikor felmerültem

a vízből, és azt vittem nagyon óvatosan, hogy még

véletlenül se essék le.

Ezért nem megyek a lovakkal egy időben fürödni,

menjen csak Pali egyedül. (Bár az sem kizárt, hogy

nem ok nélkül hívogat.) Tudniillik, ha összekerül ilyesmivel az ember a vízben, legjobb módszer odahívni valakit és nem mozdulni addig, amíg az illető el nem megy onnan, hogy elvigye magával azt a valamit is. (Élőlényeknél korántsem lehet tapasztalni ekkora ragaszkodást.)

Különben sincs olyan gondtalan jókedvem, hogy átadhatnám magam a jól megérdemelt vakáció édes semmittevésének. Tisztára el van rontva a nyaram szeptemberre pótvizsgáznom kell németből. Nem elég, hogy egész éven át lelkiismeretesen tanultam, most még nyáron is tanuljak, amikor mások élvezik az életet?

Őszintén bevallom, amúgy sem vagyok tántoríthatatlan jellem, hogy olyasfajta dolgokért tudjak lelkesedni, amelyek valami különösebb fáradsággal vagy pláne megerőltetéssel járnak. (Ez születési hiba.. Nem volna szabad felelősségre vonni ezért egyetlen gyermeket sem.)

Nem mondom, rászánom magamat a munkára, talán valami korcs lelkesedésfélét is érzek, de meglepő könnyen le lehet róla beszélni. Legyek elmerült bármilyen munkában is, éppen elegendő, ha egy kis légy repülését meghallom (munka közben ugyanis sose szoktam zajt csapni, csak elmélkedem, és magam elé nézek), és máris abbahagyok mindent, feléje fordítom minden érdeklődésemet.

Elegendő, ha bútor roppan, máris felállok, odamegyek és tüzetesen megvizsgálom, lelkiismeretesen megnézem a formáját, és elgondolkozom a készítése felett is. Ki készíthette, mikor, kinek és miért?

Különösen kint a természetben nem szabad rám bízni semmiféle munkát vagy feladatot. A füvek és fák között rögtön kis bogarakat, hangyákat, egyszóval mozgó lényeket keresek. Képes vagyok a fűszálak növését minden oldalról alaposan megfigyelni.

Ezután érthető, hogy nem sok lelkierő kellett ahhoz, hogy már eleve elhatározzam : én a nyaramat lélekromboló tanulással nem fogom tönkretenni. Ez így rendjén is volna, csak az a baj, hogy időnként mégis eszembe jut, és ezek a pillanatok tisztára megmérgezik az életemet.

A szüleink még nem idegesítenének, csak a nagymamától félek. Hadd mondjam el, micsoda ember a nagymama.

Múltkor azt mondja nekem Fischer Zoli, akit szintén itt nyaraltat a családja:

- Öregem, Balatonmocsokon ég a part menti szálloda, hatvanméteres lángokkal ég. (Két métert biztosan túloz.) Gyere, átmegyünk csónakkal, és megnézzük. Szólj Palinak.

Pali felhúzta a taknyot az orrába, s azt mondta

- Na gyerünk.

Fischer Zoli elsírta a Györffy kisasszonyok Csónakját kölcsönbe. Azt persze nem mondta meg, hogy miért, már így is nehezen adták oda, mert kicsit hullámos volt a Balaton. De aztán mégiscsak odaadták, mert nagy, széles fenekű tengeri csónakjuk volt, amit nem tudott még soha felborítani semmiféle vihar. Vitorla is volt rászerelve, illetve össze volt csavarva és rákötözve a vitorla rúdjára, de hát arra úgysem lesz szükségünk, mert evezni fogunk.

Délután két órakor, isteni napsütésben indultunk el.

- Még erre merték mondani, hogy hullámos a víz? - méltatlankodott Fischer Zoli. - Nézzétek csak, éppen hogy bodrozódik a felülete, mintha kissé fázna.

Ha nem Fischer. Zoli volna a világ leglustább teremtménye, úgy kétségtelenül Palit illetné meg ez a cím, aki már eleve rendelkezik az ehhez megfelelő szervezeti restséggel.

Zoli hátraült a csónak végébe, hogy ő majd kormányoz, különben is ő kérte kölcsön a csónakot, Pali pedig felállt a csónak orrába: ő majd a láthatárt kémleli és bátorít. Ezek voltak ők.

Egyedül én dolgoztam verejtékezve, izmaim megfeszítésével, kidülledt szemmel, ezzel a két disznóval megterhelten, ahelyett hogy a lapát végével agyonvertem volna őket, mert még olyan megjegyzéseket tettek, hogy:

- Az az érzésem, nagyon lassan megyünk.

- Fogadok, hogy rögtön abba fogja hagyni, mert nincs benne kitartás.

Az eszméletlenségig kábultan, minden porcikámban reszketve, szinte ájultan buktam ki a csónakból, amikor megérkeztünk Balatonmocsokra. Már nem is érdekelt a tűzvész, ami miatt jöttünk. Különben is csak zsarátnokok voltak már és koromfekete, büdös téglák, szétszórtan valami csonka

épületmaradvány körül, aminek még a közelébe sem engedtek senkit a fehér kesztyűs, kakastollas csendőrök.

Zoli talált három összeolvadt pléhkanalat, és magához vette emléknek. Még egy kicsit lődörögtünk a parton, aztán megindultunk hazafelé.

- Most majd én nézem a láthatárt - mondtam.

Pali élénken tiltakozott, ő már kitanulta az egyensúlyozást, a csónak orrában állva, én még utóbb a vízbe esem, ha ilyesmivel próbálkozom, ezt pedig nem venné a szívére.

- Akkor majd én kormányozok.

Ezen meg Fischer Zoli talált kivetnivalót.

- A legokosabb, ha mindenki megmarad az eredeti mestersége mellett - mondta.

- Hogyhogy eredeti mestersége? Ti disznók! Olyan mesterség nincs is, hogy valaki a hajó orrában áll és kémlel.

De van, csakhogy én még nem olvastam komoly tengerészeti könyveket. A hajók kapitányai direkt ebből élnek, és ez olyan fárasztó, s ezért van minden hajón másodkapitány is, hogy időnként helyettesítse őket.

Már láttam, hogy puszta szavakkal semmire sem megyek két ilyen lusta kutyával, akinek beteges irányban működik a fantáziája, ezért tehát mielőtt csónakba szálltunk volna, rámutattam egy kavicsra a porban.

- Láttatok már repülo békát?

Mindketten rögtön a kavics fölé hajoltak (több bennük a kíváncsiság, mint öt vénasszonyban). Ezalatt pedig én beültem a csónakba a kormány mellé.

- Amelyitek hozzám nyúl, azt agyonverem a vízmerítő lapáttal - jelentettem ki elszánt hangon.

Erre rögtön megállapították, hogy erős délnyugati szelünk van, tehát ők kibontják a vitorlát, és úgy fogunk hazavitorlázni.

- Csak a buta emberek eveznek, amikor nem kell- mondták.

Élénken helyeseltem.

A vitorlát tényleg kibontották, és a csónak szép lassan mozgásba jött. Csupán az volt a baj, hogy nem délnyugati volt a szél, hanem északkeleti, miután a csónak pontosan az ellenkező irányban haladt.

- Hová mentek? Lavírozzatok !

De ezeknek beszélhettem.

Ahelyett hogy megfordultak volna, azzal biztattak, várjak egy keveset, majd később megfordul a szél. Aki nem tud vitorlázni, az ne beszéljen.

Nem szóltam egy szót sem.

Egyórai vitorlázás után sikerült annyit elérniök, hogy Balatonmocsok, ahonnan elindultunk, teljesen elmaradt a hátunk mögött, és nem lévén semmi jellegzetessége (csupán a mérhetetlen drágaság), tisztára lehetetlen volt megállapítani : merrol is jöttünk tulajdonképpen.

Zoli szerint máris megfordult a szél és mi is vele

csupán nem vettük még észre -, tehát normális irányban haladunk. ,.

A legkezdetlegesebb agyú ember is könnyen megállapíthatta volna, hogy pontosan a Balaton közepén vitorlázunk, valami átkozott módszer szerint körbe-körbe, miután a part egyetlen irányból sem akart közeledni felénk. Csak éppen ezek ketten nem vettek észre semmit.

Közben bealkonyodott, és a víz is nagyobb hullámokat vert.

- Erősödik a szél - mondták -, meglepő hamar hazaérünk. Ennek csak örülni kell.

Igyekeztek is örülni, valami szánalmas mosolyfélére húzva a szájukat, kimeredt szemmel nézve a tarajos hullámokat, amint elzúgtak a csónak mellett, és időnként két-három litert bezúdítottak hozzánk.

Elhatároztam, hogy csak az utolsó pillanatban kezdek el félni.

Félóra múltán mindenki csuromvizes lett, és Fischer Zolinak zihált a tüdeje, Pali meg

Pillanatonként beleköpött a vízbe (ez nála a visszafojtott rémület jele).

Egy hirtelen támadt szélroham úgy pofon csapta a vitorlát, hogy majdnem felborultunk. Nyomban utána, mintha csak erre várt volna, átcsapott rajtunk egy alattomos kinézésű hullám, félig megtelítve a csónakot vízzel.

- Aljas kutyák, ti mondtátok, hogy vitorlázni tudtok ?

Mindketten a vitorlába kapaszkodva egymásnak estek. A következo pillanatban már letépte a szél a vitorla rúdját, és megszabadított tőle minket. Csak ezeket kettőjüket hagyta ott.

- Hamar evezni !

Én a merítőlapáttal a vizet mertem ki a csónakból.

Kétségtelen, hogy kitört a vihar.

Tekintettel a kétségbeejtő helyzetre, korántsem lehetett kellően kiélvezni azt aa felemelő látványt, hogy most már egyszerre mind a ketten evezni akartak. Valósággal egymás kezéből csavarták ki az evezőket. Most már dolgoztak volna : közvetlen a halálunk órája előtt pár perccel.

Fischer Zoli evezők híján a kalapjával merte ki a vizet, míg hangosan imádkozta a hiszekegyet.

Már a hullámok miatt se lehetett tájékozódni, különben is egyre sötétebb lett az ég, és végül valósággal koromfekete éjszaka borult ránk.

Csak az evezővillák csikorgását lehetett hallani, a szél ordítását meg a csónak oldalára csapkodó hullámok fáradhatatlan zúgását.

Hirtelen hatalmas, hosszan tartó villámcsapás világította meg csónakunkat, és ekkor rettenetes kép tárult a szemem elé. A jajgatva imádkozó Fischer Zoli a kalapjával merte a vizet, de nem a csónakból a Balatonba, hanem a Balatonból a csónakunkba. És ki tudja, már mióta?

A vihar elvette a józan eszét. E miatt a barom miatt fogunk a vízbe dögleni.

Éppen Palira akartam ordítani, amikor a következő villámcsapásnál látom, hogy már ő is észrevette a bajt, és egyszeruen torkon ragadja Fischer Zolit.

Megragadtam az egyik evezőt, hogy majd inkább

én ütöm agyon, hogy ne sokat szenvedjen, csupán egy villámcsapásra vártam, hogy a helyzet tisztázódjék. De villámcsapás helyett hullámcsapás jött, és elveszítve egyensúlyomat, a koromsötétségben nem tudván mibe kapaszkodni, hanyatt estem a hullámok közé...

Estemben éles szúrást éreztem a hátam közepében.

- Nádas... nádas ! - ordítottam. - Partot értünk... part...

Egy hullám a számra csapott, egy liter hínáros vizet nyeltem, és rögtön elhallgattam. A szél ordítását különben sem tudtam volna túlkiabálni.

Ezeket még csak sejteni sem lehetett sehol.

Istenem, itt fogok elpusztulni, a hónaljig érő vízben.

A következő villámcsapásnál aztán közvetlen az orrom előtt voltak a csónakkal, hála Istennek! Éppen egy hatalmas hullám tetején utaztak felém rémülettől kidagadt szemekkel, és talán agyonlapítanak, ha a nádas le nem fékezi őket. Rögtön a csónak szélébe kapaszkodtam üvöltözve.

Megmenekültünk !

Igaz, hogy még két óra hosszat eveztünk a nádas mentén, azt sem tudva, melyik részen értünk partot, de az már boldogság volt.

Csuromvizesen a jéghideg szélben csak átszellemült mosollyal tudtam gondolni a tüdőgyulladásra. Milyen szép lesz családi körben, biztos helyen, szilárd ágyban haldokolni később, és nem most itt rögtön meghalni a víz alá fojtva, egyetlen vigasztaló szó nélkül.

Talán éjfél felé lehetett, amikor nem messze tőlünk, a parton kis fénypontokat láttunk fel-alá imbolyogni. Közelebb érve kivettük az emberi alakokat is.

Valami isteni szerencse folytán éppen hazaértünk, és a mi mólónk volt ott előttünk, sohasem tapasztalt szépségében. Már látni lehetett a deszkahidat is és annak végében a kézilámpás férfiakat.

- Zoli! - ordította egy mély férfihang felénk ki a vízre.

S alighogy partra értünk, illetve éppen hogy megfeneklett a csónak, megtudtuk, hogy Fischer Zoli apja volt az illető, aki rögtön élt is atyai jogaival. Gondos szeretettel elénk gyalogolva a vízben kiemelte Zolit a csónakból, megható gyöngédséggel.

- Te vagy az? - hörögte.

A kézilámpával pontosan a pofájába világított a fiának, hogy minden kétséget kizárólag konstatálja, él-e még. Aztán gyors egymás után két olyan pofont kent le neki, hogy a pofonok után úgy kellett kika-nalazni Zolit a híináros iszapból, holott ő mindjárt igen tiszteletreméltó, szép dallamos kezitcsókolom-mal köszöntötte az apját, szinte belevitte egész lelkét.

Meglehetősen bizonytalan érzésekkel mentünk haza.

Házunk környékét messzire kivilágították a tiszteletünkre. Minden szobában égett a villany. Nem szeretem az ünnepélyes fogadtatásokat.

A legelső, akivel a kertben összetalálkoztunk, Méreyné volt, egy fiatal elvált asszony, akibe mind a ketten halálosan szerelmesek voltunk Palival. De ott volt minden rokonunk és ismerősünk is, aki csak valamit is számított, az mind eljött most, és a kivilágított ablakok mögött zajongtak.

- Csakhogy itt vagytok, édeseim - mondta Méreyné, s azonmód vizesen, ahogy voltunk, magához ölelt minket. - Hála Istennek!

A második, aki az utunkba állt, a nagymama volt. Ő is az Isten nevét emlegette, de már egészen más vonatkozásban,' s utána rögtön nekünk esett. Pali aljas módon kicsúszott a kezei közül, és vad elrugaszkodással felkapaszkodott a diófára, onnan meg a villa tetejére, ahonnan csak a hajnali órákban volt hajlandó lejönni. Én viszont elbotlottam valamiben, a nagymama meg egyenesen rám esett, és valósággal belepofozott az agyagos földbe. Úgy vert, koros létére, hogy valóságos megváltás volt, amikor az apánk kivett a kezéből, és ő vert tovább.

Hát ez a nagymama.

2.

Palival az a véleményünk, hogy a nagymama abnormális. Attól eltekintve, hogy mindjárt üt, még a szelídebb természetűeket is úgy felbőszíti, hogy mindenki csak a nyers erő alkalmazásában látja egyedüli módját annak, hogy belső forrongásait némileg levezesse.

És kit ütnek ilyenkor? A gyerekeket.

Hát ezért van, hogy a német pótvizsga valósággal a lelkemre nehezedik.

Legjobb volna kikérni a jussomat és valamihez kezdeni vele. De ezt valahogy levelezés útján kellene lebonyolítani és nem személyesen, nehogy átkos szenvedélyek befolyása alá kerüljenek. Szóval el kellene költözni hazulról, jobban mondva, egy szép napon egyszerűen eltűnni. De hová? A legnagyobb baj, hogy pénz nélkül semmit sem lehet kezdeni. Pénz meg nincs.

Igaz, volt egy kis összerakott zsebpénzünk, de már elköltöttük. Illetve Pali volt az, aki elköltötte velem az enyémet is.

Tudniillik Pali 20 pengőt kapott a születésnapjára. Az én születésnapom jóval később lett volna, de kisírtam előre: adják már nekem is oda az én 20 pengőmet, úgy szeretnék együtt ünnepelni Palival. Aztán odaadták.

Pali félrevont, és azt mondta

- Te Laci, tegyük össze a pénzünket, negyven pengőből már építhetünk magunknak egy egész csinos kis repülőgépet.

- Negyven pengőből?

- Már úgy értem, motor nélküli repülőgépet.

- Az nem ér semmit.

- Dehogyisnem, te állat! Én majd egész olcsóra tervezem, egyszemélyesre, és házilag előállítjuk. Felvisszük a Szent Márton-hegyre, és onnan leereszkedünk vele.

- Ebben semmi élvezetet nem látok. Tisztára szánkózásjellege lesz.

- Ide figyelj ! Tudod jól, hogy itt gyakori szél van, azért is hívják ezt a helyet szélsaroknak. Ha egyszer felszálltunk, órákig is a levegőben tartózkodhatunk. Még meg is fogod unni. A vitorlázó repülőgép lényege a szél. Körülrepüljük a Balatont. Mindenki irigyelni fog minket. Az ismerosöknek leintegetünk a levegőből, és körülrepüljük őket is, már feltéve, ha ezt megérdemlik...

- ...és Méreynének virágot dobunk le.

Pali két napig tervezte a repülőgépet, és kiszámította, hogy 31 pengő 28 fillérbe kerül az előállítási költsége.

- Főleg ne spórolj az anyagok minőségén - mondtam neki. - Negyven pengőnk van. Észnél légy.

- Viszont a szárnyak részére való anyagot lopni kell.

- Mi legyen az?

- Lepedő.

- Kettő elég lesz?

- Elég.

- Bízd rám, és ne aggódj !

Félórán belül már nálam volt két hibátlan szövésű lepedő.

- Nincs semmi hibájuk?

Nincs. Tudod jól, hogy a nagymama lepedői még a régi jó világban, házilag készültek.

Mert az életünkkel játszunk.

Nyugodtan játszhatunk vele.

A padláson volt még gyermekkorunkból egy kis biciklink, annak a kerekeit leszereltük - épp jó lesz a repülőgépnek elölre. Hátul meg nem kell kerék. A gép úgyis egyszemélyes lesz, a másik mindig megemeli a hátsó részét (már úgy értem, a gépnek), sőt kissé meg is taszítja az indulás pillanatában, hogy lendületet kapjon. Az indulás tökéletes.

A régi fészerben dolgoztunk korán reggelenként, amikor biztos volt, hogy senki sem zavar minket.

- Ide figyelj ! - mondta Pali. - Ez egy teljesen modern vitorlázó repülőgép lesz, könnyen szétszedhető és összeállítható. A hét végén kész lesz. Holnap terepszemlére megyünk a Szent Márton-hegyre.

- Minek?

- Esetleg nem elég sima a startolásra. Esetleg ki kell vágni egy-két bokrot, sőt fát is. Csak nem gondolod, hogy hiába kicipeljük oda a repülőgépet?

- Azt mondtad, kis házi repülőgép lesz. Szó sem volt arról, hogy előbb még állomást is kell csinálni neki. Favágásra nem érzek elég lelkierőt magamban. Különben is az én véleményem szerint titokban kellene tartani az. ügyet. Csak akkor vegyék észre a dolgot, amikor már a levegőbe emelkedtünk, az lenne csak az igazi. A nagymama éppen kávézni fog, amikor elrepülünk az orra előtt. Azért a hajtincseit szeretném súrolni egy kicsit. Megérdemelné.

Csakis magaslati helyről lehet elindulni.

- Nekem van egy ötletem. Vigyük fel a repülőgépet a villa tetejére, az van vagy 15 méter magas.

- Na és?

- A legfelső szoba 'a miénk, senki se vesz észre semmit.

- A villa teteje nem lapos.

- Direkt lejtős, és ez a jó. Annál jobban csúszik majd a gép. A kéményhez kell kötni a gép hátsó részét, és a start pillanatában egy éles késsel elvágni a kötelet és belerúgni. A repülőgép a magasba emelkedik és elrepül. De szép lesz!

- Nagyon körülményes a háztetőre vinni.

Még mindig jobb, mint a Szent Márton-hegyre mászni vele. A villa tetejéről lerepülhetünk kora hajnalban is, amikor mindenki alszik, viszont ha a Szent Márton-hegyre cipeled a gépet, legalább éjfélkor kell elindulnod innen, hogy hajnalban odaérj. Arról nem is beszélek, hogy miképpen akarod egyedül odavinni a repülőgépet. Az én véleményem szerint egyelőre csakis a háztetőről kell lerepülgetni, hogy előbb mind a ketten begyakoroljuk magunkat a repülésbe. Valószínűleg lesznek kezdeti nehézségek is.

-Nem hinném.

- De előfordulhat, ezt ne tagadd. - Lehet. Na, gyere fel a háztetőre.

Mit beszéljek sokat, kisült, hogy ideálisabb starthelyet már el sem lehetne képzelni. Még két repülőgépnek

is elég, az egyik nyugatnak, a másik keletnek repül. Szinte sírni tudtam volna, hogy nincs még

egy gépünk. Milyen szép lenne Palival külön-külön a házunk felett kerengeni. Ah, Istenem!

Szobánk elott van egy nyitott terasz, onnan kell felvontatni a repülőgépet a háztetőre. De éppen elegendő hely van arra is, hogy a teraszon állítsuk össze és ne a háztetőn. Kicsit szorosan leszünk, de annyi baj legyen.

A gép szárnyai voltak a nagyobb részek, azokat egy éjszaka kötél segítségével a teraszon át felhúztuk hozzánk, úgyszintén a gép törzsét, a többi kisebb részt zavartalanul föl lehetett lopnii közvetlen ebéd után, amikor mindenki szundított egy keveset, s az egész ház önfeledten szuszogott.

Csak a legyek zümmögtek az ablakok, üvegén, és néha megroppant a falépcső a lábunk alatt.

-Pszt ! Pali !

- Na, mi az

- Főleg a nagymama szobája előtt menj el lassan, mert az öreg olyan éberen alszik, mint a nyúl.

Szerettem volna, ha a modern idők szelleméhez mérten ejtőernyőnk is lett volna. De Pali leintett: aki rögvest begatyázik, az ne akarjon repülni.

- Különben is az ejtőernyő 14 méter magasban képtelen kinyílni.

- Nem az indulás pillanatára gondoltam, te őrült. Esetleg felmegy az ember, mit tudom én, 2-3 ezer méter magasra, és mit tudom én, ha mégis megkívánja, hát legyen. Na, nem?

- Ejtőernyőt szerkeszteni sokkal nehezebb, mint repülőgépet.

- Na, jó. És mi lesz a repülőgép neve?

Hosszas viták után megegyeztünk abban, hogy Vércse lesz a neve.

Borongós, párás hajnal volt, amikor nekiláttunk az első repülésnek. Csak éppen szél nem fújt. Pali megnyugtatott : az első repülésnél úgysem akarunk órákig a levegőben tartózkodni. Nem lényeges, hogy van-e szél vagy nincs.

Mit tagadjam, elég körülményes volt a repülőgépet

a háztetőre felvinni, bármilyen könnyűnek látszott is, úgy elméletileg. De végül is sikerült.

Ki fog először repülni?

Őszintén szólva nem szeretek igazságtalan lenni Pali ötlete volt az egész, ő tervezte, az ő munkájának gyümölcse, legyen az ő érdeme az első repülés. Én szeretem a testvéremet.

Pali nagyon kedvesen, azt mondta, hogy én vagyok az idősebb, és ő mindig tisztelettel viseltetett a korom iránt.

Ez újdonság volt nekem.

- Akarsz talán sorsot húzni? - kérdeztem, mert rögtön észrevettem rajta, hogy nagyon beszélgetős hangulatban van.

- Nem, nem. Csak repülj te először.

- Gondold meg jól, Palikám, esetleg megsértenélek vele, és egész életemben szemrehányással illetném magamat. Azonkívül te jobban is értesz hozzá.

- Ne beszélj olyan hangosan, mert meghallják odalent. Már miért ne értenél te is hozzá? Okos ember vagy te nagyon.

- Nézd, megmondom őszintén, szerintem egy hibája van a gépednek.

- Mi?

- Az ember beül, és a gépből előre nem lát semmit, csak felfelé lehet látni, aminek szerintem semmi praktikus jelentősége nincs, mert nem mondanád meg, hogy mit nézzek azon, hogy mi van a fejem felett? A felhőket? Na és lefelé is lehet látni. Az ember a két lába között lelát a földre. De a start pillanatában például csak az eget és a háztetőt látja majd az ember, de azt nem, hogy hová repül. Szerintem félelmetes érzés.

- Amint felrepültél, rögtön más lesz a véleményed. Egyszerre magasztos eszmék rabja leszel. Eltávolodva a földtől, több lesz a hited...

- Pont előre ne lásson az ember.

- …kitágul előtted a horizont, és a végtelen láthatár, mint egy...

- Ne erről pofázz. Előre nem látni a gépből.

- A lenti terepet kell figyelned, te őrült, nehogy valakinek a fejére szállj...

- Szóval ki repül először?

- Azonkívül, ha oldalt is láthatnál, esetleg a táj szépsége elvonná a figyelmedet, még utóbb elgyönyörködnél benne, és közben fogalmad se lenne arról,hogy mi felett repülsz. Érted? Ezt én lényegesebbnek tartom, és alaposan átgondoltam.

Mindenrol hajlandó beszélgetni, csak azt nem akarja tisztázni, hogy ki repül először.

- A kormány jól muködik?

- Kiválóan.

- A fék?

- Micsoda fék?

- Már értem... ja, persze itt lerepül az ember, és kész, megállás nincs... Szóval... Nézd, nehogy azt hidd, hogy félek, csupán valahogy olyan érzésem támadt most hirtelen, hogy te jobban érted a szerkezetét, mint én, miután te tervezted meg...

- Ugyan kérlek ! - vágott közbe, és még valami olyan közmondásszerű dolgot is mondott, hogy gyáva nyúlnak nincs hazája (kissé elfordítottam a fejemet, hogy azt higgye, nem hallottam semmit). Aztán kijelentette, hogy okosabb lesz kivárni a szelet.

Nem fog tudni megsérteni, én szívesen várok. Nem fog beleheccelni abba, hogy én repüljek az őáltala készített repülőgépen, amelynek anyagán biztosan megspórolt magának pár pengőt. (Csak bizonyítékaim nincsenek, hogy bíróság elé állítsam.)

Ott ültünk ezen a történelmi hajnalon szobánk nyitott teraszán (a repülőgép a starthelyhez kötve pihegett, a villa tetején). Előttünk a fonott asztalon gyorsforraló, kék lángot vetve sziszegett a spiritusz, rajta kis lábosban feketekávé melegedett. (Felloptuk, hogy legyen mit reggelizni, s mégse éhomra haljon meg az ember.)

Egymásra bámulva cigarettáztunk.

Na, ki repül először?

Idáig felnyúlott a fenyőfák teteje. Rigó fütyörészett a veteményeskert felől, és szép hangulatos, friss hajnal festette rózsaszínűvé az ég alját.

Na, ki repül először?

Pali hirtelen felállt, és egy pillanatra átszellemülten lehunyta a szemét, mint aki kissé megszédült.

- Repülni fogok susogta falfehéren.

És máris úgy nézett ki, mint aki összetojta magát. (Ha akkor csak halvány sejtelmem lett volna arról, hogy mégis én leszek az, aki repülni fog és nem ő, ahelyett hogy melegen megszorítottam volna a kezét, föltétlen belerúgok.)

Miután vállalkozott a dologra, már csak repülni kellett volna, de nem repült, hanem valósággal az idegeimre ment bárgyú előkészületeivel.

Ha sokat vacakolsz, felébrednek, és feltűnés nélkül le se tudjuk majd szedni a repülőgépet a háztetőről.

Ez használt.

Felment a tetőre (de miért köhécsel állandóan!), én utána. Bemászott a gépbe, meglehetősen körülményesen persze, erre megreccsent az ülés alatta, és valahogy megremegett az egész alkotmány. Még utóbb nincs is olyan szolidra tervezve.! De ne legyünk kicsinyesek, úgyis ő repül.

Felmásztam a kéményig, amihez odakötöttük a gépet. Kezemben éles kés volt (napokig köszörültem), s éberen figyeltem.

Pali újra kimászott a gépből, alája bújt, és szagolgatni kezdte a kerekeket, közben arról sem feledkezett meg, hogy kellően hangsúlyozza hősi mivoltát (még homorított is). Undorító ! Egyszer van alkalma arra, hogy produkáljon valamit, s akkor is

Így eltúlozza.

Megegyeztünk, hogy amint elkiáltja magát: -go ! -, abban a szent pillanatban elvágom a kötelet. És megindul a családi történelem. Magasztos pillanatnak ígérkezett.

Pali visszaült a gépbe, majd megint kiszállt belőle, sőt lemászott a háztetőről is, vizet inni. Majd lisztet kért tőlem.

- Minek neked a liszt? Kalácsot akarsz most gyúrni?

- Meglisztezem a kezemet, hogy ki ne csússzon belőle a kormány.

Éreztem, ha rövidesen nem repül, megundorodom

tőle. Végre megint gépbe ült, elszántan indulásra készen, és a továbbiak már úgyszólván másodpercek alatt játszódtak le.

Ahogy ott állok a kémény előtt, egyszer csak

olyan érzésem támadt, mintha valaki hátulról szelíden rám dőlt volna. Megfordulok, hát látom, hogy

a kémény méltóságteljesen meghajol felém.

Előreugrottam egyet, a kémény rögtön követett, és ő is ugrott egyet, aztán levált a háztetőről, és csinált egy ronda bukfencet, a kötél viszont kihasználta ezt a gyalázatos pillanatot és a lábam köré csavarodva kirántotta alólam a háztetőt.

A repülőgép, Palival a belsejében, hirtelen megindult, és engem a kötél segítségével, a lábamnál fogva egyszerűen áthajított a háztetőn keresztül, le a kertbe...

Anélkül hogy azt mondtam volna : go, én voltam az, aki előzetes megbeszélésünktől merőben eltérően, hirtelen repülni kezdtem, váratlanul, gép nélkül, teljes készületlenségben, egyenest neki az öreg diófának, a kémény pedig közvetlen utánam repült.

Az ágak az arcomon fékezték le az esés erejét.

Pillanatok alatt véresen és ronggyá tépetten ültem a diófa legfelső csúcsán, a rémülettől megzavarodva saját lábamat szorongatva, kétségbeesetten, hogy tovább ne zuhanjak. Még jó, hogy az éles kést kicsapta egy ág a kezemből, másképp, ki tudja, talán önmagamat spékeltem volna fel vele, amilyen hirtelen jött mindez.

Ezalatt a repülőgéppel az történt, hogy lecsúszott az esőcsatornáig, és ott érthetetlen okokból szép függőlegesen az orrára állott. A diófa tetején ülve pontosan láthattam Pali hamuszürkévé vált pofáját, öt méterre tőlem, amint teljesen kifejezéstelen szemmel rám meredt.

És ott ült a maga tervezte repülőgépben az az ember, aki pillanatokkal előbb még hősként ünnepeltette magát, ott ült valami állati arckifejezést öltve magára, anélkül hogy a legcsekélyebb

hajlandóságot is mutatta volna arra, hogy repülni fog. Ott lógott ég és föld között, a háztető szélén az az ember, aki 20 pengőmet elszedte tőlem, kezét is belisztezve,

, hogy végül is én legyek az, aki repül, mindenféle felkészültség nélkül, én, aki előzőleg egyáltalán nem tettem nagyhangú kijelentéseket. Ott lógott, mondom, és teljesen céltalanul hörögni, majd üvölteni kezdett, leírhatatlan módon, abban reménykedve, hogy így talán imponál nekem, kivetkezve minden úri mivoltából.

Egyre csak azt vártam, hogy végre lezuhan és elhallgat.

Szerettem volna odaszólni hozzá, vajon úgy tervezte-e meg a gépét, hogy egy kisebb, úgyszólván szóra se érdemes halálfordulatot még elvégez a levegőben. Mert abban az esetben mitől se tartson. De úgy ordított, mint aki a saját hangján kívül egyébre nem is kíváncsi.

- Ne ordíts !

- Au... ujuj...

- Én már a diófára repültem.

Huhu... juj...

A repülőgép most lassan hajladozni kezdett. Úgy látszik, végre megkapta a reggeli szelet a nyavalyás.

- Juhuhujujujujujujujöööö...

Esküszöm, ha nem üvölt annyira, feltétlen ott hagyom, lemászom a fáról, és visszafekszem aludni, miután még csak öt óra volt. A magam részét már úgyis kivettem a repülésből, csak a pénzemet viszszaadná még valaki !

Egyszer csak a kertész fia lépett a diófa alá, mert azt hitte, én ordítozok odafent a fán. Rögtön odahozattam vele a létrát, lejöttem, és leszedtük Palit is a repülőgéppel együtt a háztetőről.

A repülőgépet rögtön szétszedtük és elrejtettük a padláson. A kertész fia kapott egy pengőt, hogy mélyen hallgasson a történtekről. (A kémény magától dőlt ki az éjszaka.)

Alig végeztünk mindezzel, a nagymama már jött is lefelé a szobájából.

- Micsoda ordítozás van itt hajnalban?

Én rögtön beugrottam a vécébe, véresen és rongyosan, hogy meg ne lásson.

- Nem ordít senki, csak a kémény dőlt le, kézcsókolom, nagymama, kérem - lihegte Pali.

Így úsztuk meg a repülést.

El' tudom képzelni Palit, miként fogja ezt később elmesélni a gyermekeinek, esetleg az unokáinak, ha ugyan lesznek neki. A történetben szereplő hülye kétségtelenül én leszek.

Semmi sincs, ami annyira felháborítana, mint mikor olyasféle munkát kell elvégeznem, amely alól mások mentesítve vannak. Valami rettenetes az ilyesmit még csak elképzelni is.

Pali miért nem pótvizsgázik, a piszok? Ahelyett hogy állati tervekre elkölteti velem a pénzemet, gyötrődne ő is.

Most még zsebpénzgondjaim is lesznek.

Igaz, hogy a születésnapi 20 pengőmet újra el fogom kérni, de az még meglehetősen messze van. Olyan búsan fogok aznapon családom körében járkálni, hogy feltétlen megkérdik

- Hát te mit lógatod az orrodat?

- Az embernek még a születésnapján sincs semmi olyasféle érzése, amelyet egy kis jóindulattal is örömnek lehetne nevezni.

- Hát megkaptad már a húsz pengődet - mondják majd -, Pali születésnapjára kérted ki előre.

Erre nem szólok semmit, csak később mormogva megjegyzem

- Aki könnyelmű, azt nevelni kell, és nem szabad könnyelműségének még tápot is adni, és épp a szüleinek nem.

Erre majd leírhatatlan megjegyzéseket tesznek, de a leggyengébb becslés szerint is kapok 10 pengőt. Pali viszont rögtön tiltakozni fog, s addig áskálódik majd ellenem, míg őneki is pénzt adnak. Hát igen, ez Pali.

Sokszor álmában felrettenve felül az ágyban, és felkiált:

- Nekem is adjanak!

De még messze van a születésnapom.

Maholnap már cigarettára se lesz pénze az embernek.

Valakitől kölcsönt kellene kérni a születésnapi pénzre. Nagy igazságtalanságnak tartom, hogy rendszerint az öregeknek van pénzük, s nekik is csak akkor, amikor már majdnem elment a kedvük az élettől, és nem sok hasznuk van belőle, ellenben a fiataloknak sosincs.

Ebédre rendesen föl kellett öltözködnünk, sőt újra mosakodni is kellett, mert nálunk ebédelt a falu plébánosa.

Kivételesen nem a kertben terítettek a nagy diófa alatt, hanem fent az üveges teraszon. Szeretem, ha vendégünk van és velünk étkezik. Ilyenkor nyugodtan újra kérhet az ember minden ételből, egy szót se mernek szólni. Ellenben tanácsos ilyenkor az asztal végén ülni és semmi esetre sem a vendég közelében. Igaz, hogy egészen a közelébe úgyse ültetnek gyereket, de olyan közel sem szabad ülni hozzá, hogy kiabálás nélkül hozzá szólhasson az emberhez, máskülönben a vendég rögtön pimaszkodni kezd, és miután megkérdezi, hogy hányadik osztályba jár, feltétlen kikérdezi a tananyagból.

Aztán azért sem jó a vendég környezetében ülni, mert illedelmesen kell étkezni. Még viccből se veheti az ember a szájába a kést, és az orrát sem dörzsölheti meg a szalvétával, ha történetesen viszketegség kínozza. Aztán a túlságba vitt illedelmes étkezésnek rendszerint az a következménye, hogy kitesszük magunkat annak, hogy a többiek, akik előbb végeztek az evéssel, jobb híján ot nézik, aki még egyre eszik.

Ekkor történik meg vele, hogy a nagy sietségben kettéharapott húsdarabot tisztára képtelen lenyelni, mert valami elrághatatlan kötelék még együtt tartja. Ha lenyeli az egyik részét, a másiknak minden igyekezete az lesz, hogy a torkán akadjon. A húsdarabokat tehát igen ügyesen a szájban kell tartani és jobb-ra-balra tologatni őket, akkor is, amikor már a tésztát, illetve a gyümölcsöt eszi az ember. (Ritka eset,

ha beletörölhetjük a szalvétánkba és könnyedén

összecsomagolhatjuk.)

Határozottan undorító jellege van az étkezésnek, amikor egy ilyen fatális húsdarabot állandóan a nyelv alatt kell tartani. Ellenkező esetben ugyanis összekeveredik a szájban más ételekkel, és kimeredt szemmel minél előbb el kell különítened őt a többitől, nehogy teli szájjal be kelljen szüntetni minden evést, vagy meggondolatlanul lenyeled, és akkor már vége is van az életednek.

Úgyszólván másodpercek alatt a torokba kell nyúlni, hogy hörögve kivágja az ember a húsdarabot, esetleg az asztal közepére, mint Palival történt egyszer nagy társaságban, ahol egy prelátus is jelen volt. Elismerem, hogy az életéért küzdött, de mégis mélységesen el kell ítélnem az ilyfajta cselekedeteket.

Ezen az ebéden az történt velem, hogy a kés megcsúszott a tányéromon, és a hús kacéran az ölembe ugrott. Az egyszerűség kedvéért kénytelen voltam zsebre vágni. (Mit vitatkozzak az illemről?)

Ebéd végén a plébános még ott maradt, holott a család - szokásához híven - szeretett volna már ledőlni egy kis délutáni sziesztára. S mivel ez nem volt lehetséges, míg kimeredt szemekkel küzdöttek az alvás ellen, lelkük mélyén a pokolba kívánták a vendéget (épp a papot).

Mi Palival lementünk a Balatonpartra békákat fogni.

Az ember égő cigarettát tesz a béka szájába, és a béka egyre csak szívja, szívja, de a füstöt nem engedi ki magából. Erre mindig kövérebb lesz, kövérebb - a szeme kimered, és egyszerre csak szétpukkad.

A békafogásnál nagyon kell vigyázni, mert ha varangyos béka szemen köpi az embert, megvakul tőle.

Közben tökéletesen megfeledkeztem a zsebre vágott húsdarabról, és így a fürdő felé haladva sikerült a környék összes kutyáit összegyűjtenem, miután megérezték a pecsenyeillatot rajtam. Igen fenyegető magatartást tanúsítottak.

Egy elszánt komondorféle aztán egyetlen ugrással

leszakította a fél nadrágomat, és pont ekkor jött szembe velünk az úton az ideálom: Méreyné. Hirtelen olyan szívdobogást kaptam, hogy alig tudtam lélegzetet venni. Szerencsére, nem vett észre semmit, mert nagyon élénken társalgott egy öreg nővel.

Előbb elmentünk csónakázni, és csak öt óra felé fürödtünk, amikor már mások is lejöttek a vízre. Rögtön kiültünk a deszkahídra rendes mindennapi csaléteknek, de nem volt szerencsénk.

Egyszer csak elsikoltja magát egy nő, a vízben. Elvesztette az arany karkötőjét. Minden fürdőző vadul keresgélni kezdte, de nem találták sehol.

Később a hölgy azt mondta a halászmesternek, hogy írja ki egy cédulára a kabinoknál, hogy aki megtalálja a vízbe esett karkötőjét, annak 10 pengő jutalmat ad.

Látni kellett volna Palit, aki közben már kijött a partra,,és meg is törülközött, úgy ugrott vissza a vízbe, mint egy részeg béka.

Rögtön utánamentem, mert nem bírtam elviselni, hogy 10 pengőt keressen a jelenlétemben minden különösebb megerőltetés nélkül. (Inkább meghalna, mintsem elfelezné velem.)

Már senki se fürdött, sőt a fél hetes gyorsvonat is elment, mi ketten még mindig a 10 pengőt, illetve az arany karkötőt kerestük, de nem tudtuk megtalálni. Nagyon iszapos a fenék, és piszkos tőle a víz, lehetetlen nyitott szemmel aa víz alatt keresgélni.

Azt mondja a halászmester, csak annyi fillére volna, ahány apróságot és egyebeket elveszítettek már a nők a Balatonban, nem is panaszkodna többé.

Ez szeget ütött a fejembe. De hiszen akkor mérhetetlen kincsek hevernek a Balaton fenekén, méghozzá gazdátlanul. Ha hozzávesszük még azt, hogy a Balaton is meglehetősen öreg tó már, könnyen kiszámíthatjuk, hogy súlyos milliókról van itt szó.

Palinak is elmondtam ezt.

- Ha valami nagy földrengés következtében - mondta ő -, mert ilyesmi már volt a történelemben, a Balaton vize visszahúzódna a föld mélyébe, vagyonokat lehetne összeszedni a fenekéről.

- Még jó, hogy nem lesz ilyen földrengés soha.

- Miért?

- Mert akkor mindenki iderohanna keresgélni, és

minket jóformán pillanatok alatt elpofoznának a

partról. Ha ugyan nem az állam tenné rá a kezét,

ami meglehetősen valószínű.

- Ha volna az embernek egy búvárruhája -

mondta Pali-, játszva felkutatná a tó fenekét. A búvár barátjának pedig egyéb dolga sem volna, mint

válogatni a talált kincseket a parton.

- Palikám, nekem remek ötletem támadt ! Nem

kell ide semmiféle különös földrengés, de még csak

búvárruha se, és mégis gazdagok leszünk.

- Beszélj !

- Én csinálok neked egy búvárharangot. Na, mit szólsz hozzá?

- Hülyeség.

- Építek egy tökéletesen elzárt kis szobafélét, á fenéken egy üvegablakkal. Abba bemegy valaki, akit leeresztenek a fenékre. Az illeto egy zseblámpa segítségével kivilágít a fenékablakon, és keresi a kincseket. A búvárharangot fentről csak sétáltatni kell mindenirányban.

- Na és ha kincseket talál?

- A búvárharang fenekén lesz egy lyuk, és arra a lyukra úgy szerelek rá egy erős szarvasbőr kesztyűt kifelé, hogy éppen csak a kezedet tudod bedugni, víz nem jöhet fel a búvárharangba, és egyszerűen, kesztyűsen megmarkolod a kincset, amit látsz. Aztán már csak meghúzod a vészharangot, mert ez is lesz rászerelve, s én felhúzlak téged. Átveszem tőled a kincset, és te lemész újra. Na, mit szólsz hozzá?

Előbb akadékoskodott - de amint megtudta, hogy én leszek az első, aki a víz alá merül, valósággal önkívületbe esett a lelkesedéstől. Nem hiszem, hogy ez az ember szeret engem. Valószínűleg nem a javamat akarja.

- Ne örülj még. A búvárharangot előbb ki is próbáljuk, te piszok.

Csupán egy nehézsége volt a dolognak : tőke nem állott a rendelkezésemre. Ez pontosan az én esetem. Amikor komoly kincskeresésekről van szó, távolról sincs anyagi fedezet rá. Az ő marha reDülőgépére.

ami a padlás legsötétebb zugában pókhálósodik, negyven pengőt kellett kiadni. Tetejébe még egy lopás is a lelkiismeretemre nehezedik, viszont azt nem áll módomban elfelezni vele. Igazság szerint legalább az egyik lepedőt neki kellett volna, hogy úgy mondjam, beszereznie. Viszont a búvárharang elkészítéséhez a faanyag beszerzése elkerülhetetlenül szükséges.

Este kaptam egy pofont a nagymamától az elszakított nadrág miatt, és lefeküdtünk.

Másnap mintha csak a jó sors avatkozott volna bele ügyünkbe, nagytakarítást rendezett a család. A bútorokat lehordták az udvar hátsó részébe, s az ágyakat is szétszedték. Tizenöt ágyat szedtek szét, beleszámítva a vendégszobák ágyait is, és ami fontos, az ágydeszkákat is egymásra rakták-az udvaron. Volt ott legalább vagy 70-80 ágydeszka. A legprímább anyag a búvárharang megépítéséhez.

Szükségtelen, hogy a búvárharang nagyobb legyen, mint egy koporsó. Elég, ha hason fekszik benne a búvár, még kényelmesebb is a helyzete - kevesebb oxigént is fogyaszt -, arról nem beszélve, hogy így sokkal könnyebben lehet a víz alá bocsátani őt.

Kioktattam Palit a tervemre : mindegyikünk felvesz egy-egy ágydeszkát, és mintha lovagolna rajta, körbenyargal vele az udvaron, majd alkalmas pillanatban áthajítja a veteményeskertbe, aztán felkap egy másik ágydeszkát a helyébe, és azzal játszik tovább, ugyanezen módszer szerint.

A tizedik ellopott ágydeszkánál a nagymama ránk szólt, persze semmit sem gyanítva:

- Nézzétek ezeket a vén lovakat, hogy játszanak itt, mint az ötéves taknyosok!

Más véleménye lett volna az ügyről, ha sejti, hogy mindez csak eszköz volt célunk elérésére. Ilyenkor az ember közönnyel elviseli a barbár megjegyzéseket is. Egyáltalán, a nagymama megjegyzései...

Számításaim szerint 36 ágydeszkából garantálni tudom a búvárharang elkészítését.

- Nem lesz az egy kicsit sok? - aggódott Pali.

- Dehogy sok. Kevesebből nem bírom előállítani.

- Nem úgy értem, hogy neked, hanem nekik nem

lesz-e sok. Mégis 36 ágydeszkát ellopni...

- Sőt biztonság okáért 40 kellene, ha valami előadódik, legyen kéznél tartalék deszka is.

Mit mondjak, két és fél órán keresztül szünet

nélkül loptuk az ágydeszkákat. Már egészen kimerültünk. Nem is lehet lopásnak nevezni az ilyesfajta, erős munkával járó tevékenységet, föltéve, hogy van bennünk még egy kis igazságérzet. A lopás lényege ugyanis az, hogy munka nélkül jutunk valamihez. Amikor együtt volt a 41 ágydeszka – tévedésből eggyel többet loptunk, de azt már nem akartuk visszalopni -, azt mondom Palinak:

- Most eredj fel, és mondd azt a nagymamának,

hogy adjon egy hatost, mert jósoltatni akarsz magadnak egy cigányasszonnyal.

- Nem értelek. Mi van?

- Erre a nagymama azt mondja neked, hogy édes

fiam, menj a fenébe, nem kapsz egy krajcárt se. Ez

nagyon fontos. Értetlenül nézett rám.

Miért?

- Azért, hogy a nagymama hallja azt a szót, hogy

cigányok, és az eszében maradjon. Ugyanis, ha később keresni fogják rajtunk az ágydeszkákat, mert

látták, hogy mi lovagoltunk körbe rajtuk, nyugodt

lélekkel mondhatjuk, hogy biztosan a cigányok lopták el. Na, ereggy !

Félóra múlva visszajön Pali, és úgy röhög, hogy

neki kell támaszkodnia a mandulafának.

- Na, mit röhögsz?

- Höhö... hihi... hehe...

- Na, ne röhögj már, hanem beszélj.

Csak mutatja a tenyerét, benne egy pengővel, és

csak egyre röhög.

-A nagymama adott egy pengőt, hogy jósoltassunk magunknak, aztán meséljük el neki... Hihihi...

- Ne röhögj már, hanem gyere fürödni. A mai

napra már elég volt a 'munkából. Lent a kabinban

majd elkészítem neked a tervrajzot. Várj, még felmegyek a német nyelvtankönyvemért és feltűnően lehozom.

Gyönyörűen sütött a nap, amikor a szőlők mellett megindultunk a Balaton felé.

Útközben találkoztunk egy nagybátyánkkal, neki is villája van, tőlünk jóval messzebb, fent a hegyoldalban. A horgászásból jött vissza, sárgaréz gombos, kék kabátban, tengerészsapkával. Minden hajnalban horgászni jár a Balatonra, úgyszintén alkonyatkor is. Merő ellentétben minden más normális horgásszal, valami érthetetlen módszerrel általában minden, második nap fog egy pontyot, néha kettőt is. Már senki se bír halat enni a famíliában, pedig még két másik nagybátyánk is itt nyaral a családjával, és azok is segítenek enni, sőt más ismerősök is vannak, akiket mindig sorra ajándékoz a pontyokkal. De már nem bírják mégse.

Ha jönni látja a nagymama, máris izgatottan felkiált:

- Jesszusom, már megint halakat hoz az Oszkár!

Ő meg azt hiszi, hogy láttára így sóhajtanak fel:

- Hála a jóságos Istennek, megint lesz egy kis ingyen hal. Nem is tudom, hogy jönnénk ki a konyhapénzből, ha Oszkár nem fogna halat. Áldja meg

az Isten minden lábnyomát.

Ezt hiszi, miáltal öntelt lesz, és szinte vadul ráveti magát a halakra, hogy minél többet fogjon belőlük. Sőt már ott tart, hogy idegen nyelvű szakkönyveket is tanulmányoz.

Nagybátyánknagy, magas ember, szúrós fekete szemmel és olyan sűrű szemöldökkel, hogy mindegyik beillene egy kiadósabb bajusznak. A felesége ellenben kicsi, molett, szőke asszony. Amint leül, rögtön ölébe ejti a kezét, s az a szavajárása, hogy:

-Oszkár tudja, de nem mondja...

Őt Lujzának hívják, és nagyon szeret csodálkozni.

Gyerekük nincs, és állítólag nagyon gazdagok. Én még egyikőjüknek a kezében se láttam soha pénzt. Azt mondják, ez nem baj, épp ez jellemzi a gazdag embereket.

Oszkár nagybátyánknál nem volt hal, és ezért rosszkedvűnek látszott. Ilyenkor képes arra is, hogy az összecsukható horgászsámliját hazavitesse velünk, tehát elbújtunk a szőlőbe, hogy ne vegyen minket észre.

Itt-ott a zöld lombok mögül kiragyogtak a fürdővendégek élénk színű ruhái, ahogy összetalálkozva csoportosan mentek a móló felé, a fákkal beültetett fehér úton bégig.

Csak azok jártak külön, akik házastársak voltak, na meg azok, akiknek viszonyuk volt egymással. A férfiak fehér nadrágban és kis rövid ujjú, színes ingecskékben feszítettek, lábukon egyszerű. bőrszandál, a fejükön széles cowboyszerű szalmakalap vagy tengerészsapka. (Az utóbbi azóta jött nagyon divatba, hogy elvesztettük a tengert.) A nők ellenben annál nagyobb öltözködési kultuszt fejtettek ki. Virágos selyempizsamákba bújtak, vagy teljesen városiasan kiöltözve ra ogtak, és feneküket billegtetve, dallamosan felkacagtak, közben egészen érthetetlen módon mindig tiszták voltak.

Felfoghatatlan, miképpen lehet így élvezni a nyaralást. Csak a Rajburger lányok jártak le a vízhez fürdőtrikóban, néha még a fürdőköpenyt is csak a hónuk alatt vitték. Róluk mondja a nagymama, hogy rájuk se lehet nézni. Hát ez nem igaz, csuda alakjuk van, az ember szinte azt se tudja, melyik részüket nézze inkább.

A Sárváry gyerekekkel is találkoztunk - két holdvilágképű srác: az egyik ötéves, a másik hét. A nevelőnőjükkel mentek le fürödni.

Pali észrevette a nevelőnőt, és rögtön szóba hozta, hogy egy hatosért felfedi ,előttem a lyukas kabin titkát.

- Öregem, te olyan csuda dolgot még nem láttál, különösen fürdés után kell bekukucskálni, amikor a nő leveti az úszóruháját, és a meztelen testét dörgöli a törülközővel.

- Na, mondhatom, nagy disznó vagy te is. És mit látni a lyukon? Mijét törölgeti a nő?

- A karját.

- És azért menjek én egy kabinba, te kéjenc?

Teljesen képtelen vagyok felfogni Pali ízlését. Nekem a Sárváryék nevelőnője egyáltalán nem tetszik. Először is német nő, akárhol meglátom, rögtön eszembe jut a német pótvizsgám, tehát érzéki vágyakról szó sem lehet. Másodszor a nő legalább két méter magas. Nekem egy nő ne hajoljon le, ha meg akarom puszilni. (Legyen dacos, de kicsi.) Azonkívül, ha leül egy bokor mögé, kilátszik a feje, miáltal messziről úgy hat, mintha a bokor mögött állna, és tulajdonképpen a bokor tetejét szagolná. A nyaka is olyan hosszú, mint a zsiráfé. Nem is lehet beleszeretni, mert képtelenség titokban tartani. a dolgot. Ezzel a nővel nem lehet sehová elbújni. Pedig kár érte, mert szépen ki van fejlődve, alul is, felül is. És bogárszeme van. Pali szerint gazdag család egyetlen gyermeke, és, csupán puszta szórakozásból ment el nevelőnőnek. Tele van ékszerekkel.

Szóba jött az is, hogy elvenne-e az ember egy nőt a pénzéért. Szerintem nem..A nőknek amúgy is sokat jár a szájuk (nézz a nagymamára), hát még ha pénzük is van. Ezt még én is tudom, olyan közismert dolog, pedig én még nem is érettségiztem.

- A nő pénze tényleg akadály - helyeselt Pali -, de ha a nő széplelkű, finom, akkor igenis el lehet venni. Azt. kell mondani a nőnek : “Add ide, édesem, a pénzedet, mert később feltétlen beszélni fogsz róla. Add ide, és hidd el, hogy nagyon szeretlek.”

A nő aztán odaadja. (Vannak persze okos nők is, de azoknak nincs egy vasuk sem.) A nő viszont azt mondja annak a férfinek, aki őt elveszi a pénzéért: “Édesem, költsd el a pénzemet mennél előbb, nem fontos, hogy mire, te csak költsd el. Minek legyen közöttünk akadály? Legyünk egyenlők.”

Erre Pali azt felelné a széplelkű, finom nőnek “Milyen nagy vagy, édesem, csak az anyádat nem bírom.” S erre átvenné az egyenlőség harmóniáját megbolygató akadályt, és rögtön intézkedne.

Legalábbis azt vettem ki érveléseiből, hogy ilyesféleképpen gondolkozik. Mondhatom, megundorodtam tőle. El is határoztam, hogy nagyon sokáig

hagyom magam kéretni, ha majd elsőnek akar lemenni a búvárharanggal a Balaton fenekére. Valósággal sírni hagyom, míg végül kegyelemből majd mégis beleegyezem. ,

A kabinoknál összetalálkoztunk a hölggyel, aki tegnap a vízbe ejtette az arany karkötőjét, éppen egy öreg nőnek mesélte el, aki rögtön felvilágosította arról, hogy ő pedig egy aranyláncot veszített el a Balatonban, egy csónakkirándulás alkalmával. Erre odalépett hozzájuk egy férfi, bemutatkozott illedelmesen, és közölte a hölgyekkel, hogy ő meg a pecsétgyűrűjét veszítette el tavaly.

Valósággal szívdobogást kaptam ezektől az elbeszélésektől. Fantasztikus, hogy mi lesz itt.

- Palikám, olyan gazdag emberek leszünk, hogy kifizetjük Magyarország összes adósságát. Most már célja van az életemnek.

És ebben a szent pillanatban, amikor telve voltam mindent átütő, nagy szeretettel, amikor szerettem volna magamhoz ölelni az egész világot, és sikerült felülemelkednem minden köznapi piszkon: mindazon, ami az embert a röghöz köti, ebben a magasztos pillanatban képes volt Pali a következőket mondani : '- És mi lesz a pótvizsgáddal?

Hát ember ez?

- Kimegyek Amerikába - mondtam, nehogy azt higgye, ocsmány megjegyzésével képes zavarba hozni.

És kiadja arra az útiköltséget? Talán a nagymama? Hihihi...

- Ne röhögj ilyen bárgyún. A pénzt majd a Balaton adja.

És rámutattam az előttünk elterülő nyugodt tóra, mely sima volt és misztikus. A napfénytől átszőtt ég pasztellkékje visszamosolygott benne, mint bájos fiatal leány kerek arca a parfümös budoár lágy mélyében, a velencei tükörből.

És mélyen a tó fenekén, iszapágyukban felszabadítójukról álmodoztak a kincsek.

Elkészült a búvárharang. Igaz, hogy az eltűnt ágydeszkák miatt pokoli botrány keletkezett, azt még elhitték, hogy a cigányok lopták el, de mi voltunk az oka, és két olyan pofont kapott mindegyikünk 'a nagymamától, hogy utána ecetes vízzel kellett borogatnia a kezét. (Nekünk nem adtak ecetes borogatást, pedig úgy csillogott a pofonoktól a szemünk, mint a lázas betegé.)

A búvárharangnak hosszúkás, keskeny formája van, éppen hogy elfér benne egy fekvő ember. Kicsit fülledt benne a levegő, mert kipróbáltam, mindazonáltal álmodni se lehetett volna szebbet.

- És 'miért hívod te ezt búvárharangnak? - mondta Pali. - Még ez az egy érdekelne.

Ha valami olyasmi valósul meg, amit nem az ő leleményessége szült a világra, valósággal megbénul benne minden lelkesedés. Azt viszont elvárná, hogy az ő vacak repülőgépe még most is állandó izgalomban tartson.

A búvárharang tehát hosszú és keskeny. Az egymás mellé illesztett deszkák közé rongyot és moszatot préseltem, hogy vízálló legyen, ezenkívül kátránnyal is bevontam kívülről, miáltal imponálóan fekete. Pali szerint pontosan olyan, mint egy koporsó, csupán azt kellene még ráírni cifra aranybetűkkel, hogy ki fekszik benne és hány évet élt.

Semmiképpen nem fogok reagálni bárdolatlan megjegyzéseire. Egyelőre szükségem van rá: nagy terveim vannak vele. ő lesz az, aki a búvárharanggal először lebocsátkozik a Balaton fenekére, csak még nem tudja.

Jómagam csupán azért nem mehetek a víz alá, mert nincs elég bizalmam Paliban. Hiányzik belőle a megfelelő koncepció, a lendületes komoly gondolkozás, amely egy búvárharang kezeléséhez elengedhetetlenül szükséges. A búvárharangot én terveztem, a kezeléséhez tehát csakis én értek igazán.

Nem volt könnyű az elkészítése. Légcsöve is van,

amelynek segítségével fentről egy biciklipumpával friss oxigént préselek a búvárharangba. Oldalt kell bebújni, lábbal befelé. Ugyancsak oldalt van kívülről egy vaskarika, amelyre kötelet szereltem, mert azzal eresztem le és húzom fel a búvárharangot meghatározott időben.

Így tehát,tulajdonképpen álló helyzetben eresztem majd víz alá Palit. A fenéken elhelyezett kis üvegablakon keresztül az utolsó pillanatig láthatom az arcát, míg elmerül a vízben. Szóval a búvárharang eredetileg a fenéken áll, aztán lassan eldöntöm. Ezt érzéssel kell csinálni, nehogy teljesen lefektessem a fenékre, mert abban az esetben Pali semmit sem láthat, illetve ha lát is valamit, nem tud a kesztyűvel kinyúlni a kincsért, mert nem lesz rá helye.

Lesz nála egy villanylámpa, azzal kivilágít a kis ablakon. Azonkívül vészharang, illetve vészcsengő is van a búvárharangra fölszerelve. Elég megrántani, és idefönt csengetni fog. Kipróbáltam : nagyszerűen működik. Elhatároztam, hogy ma alkonyatkor - amikor már nincs lent a parton fürdővendég - a csuhi sziget mögött lesz az els? lebocsátkozás.

A búvárharangot én viszem kerülő úton, hogy senki se lássa, le a fels? partra, ahol délben a lovakat fürösztik, ott fog Pali várni rám a csónakkal.

Már előző nap elloptunk otthonról két darab 20 kilóst a magtárból, hogy a búvárharangba lehessen rakni a lábtól, máskülönben nem merül majd a víz alá. Majd leszakadt a karunk, míg lecipeltük a 40 kilót szintén a felső partra, ahol ideiglenesen elástuk a homokban. Mindent pontosan sikerült realizálni, úgyannyira, hogy fél nyolckor este már útban is voltunk a teljes felszereléssel a leszállás színhelyére.

Pali szerint a csuhi szigetnél nem lehetnek kincsek, azonkívül ott térdig ér a víz. Ezért kár volt búvárharangot építeni.

- Nem a csuhi szigetnél lesz az első leszállás !

- Hát hol?

- Jóval messzebb, kint a mély vízben. Úgy értettem azt, hogy a csuhi sziget mögött, hogy a parttól eltakarjon minket a csuhi, nehogy azok, akik ilyenkor mennek horgászni a nádas közé, észrevegyenek minket.

- Látod ez már komoly beszéd

A csuhi szigetig szerencsésen eleveztünk, és ott megpihentünk egy keveset.

Két csónakázó tünt fel a láthatáron, várjuk meg, míg azok is elmennek. Gyújtsunk rá addig egy cigarettára. Azonkívül itt az ideje, hogy felvilágosítsam kíméletesen Palit arról, hogy ő lesz az első, aki víz alá merül.

- Hát, Palikám, érted a búvárharang kezelését?

- Már miért ne érteném?

- És nem félsz?

- Mitől?

- Semmitől se félsz?

- Nem én.

- Nagyon jó, hogy ezt mondtad, így legalább számíthatok rád.

Még hozzátette, hogy olyan helyzetbe bajosan is kerülhetek az életben, hogy rá ne számíthatnék. Nyíltan, a szemébe néztem, de nem röhögött. Mire szép lassan és kíméletesen elmondtam neki : úgy találom helyesnek, hogy ő bocsátkozzék le először a víz alá.

Hallani sem akart róla, hasztalan hivatkoztam vakmerőségére és férfias elszántságára.

- Hülyének nézel engem? - kérdezte.

- Éppen hogy nem nézlek hülyének, de nem szeretném, hogy meggondolatlanul visszautasíts, a saját jól felfogott érdekedben.

- Ne is erőltesd magad, inkább kiszállok ruhástul a csónakból, és hazagyalogolok. Ó, te piszok ! Ha ezt tudom...

- Gondolj arra, hogy amint eltávolodtál a földtől,

több lesz a hited, egyszerre magas eszmék, illetve

mély érzések rabja leszel, valósággal átitatva...

- Vízzel. Ne is folytasd!

- De mitől félsz, te hólyag?

- Attól, amitől te.

- Én nem félek semmitől.

- Akkor miért nem te merülsz alá?

- Mert a búvárharang kezeléséhez csak az érthet igazán, aki azt elkészítette.

- Mindenki tartozik elsőnek kipróbálni azt, amit készített. Én elkészítettem a repülőgépet, és én is ültem bele.

- Ez az. És én voltam az, aki repült. Kár volt ezt szóba hozni.

- Elég. Nem hagyom magam élve eltemettetni a víz alá.

- Palikám, ne szólj közbe, hagyj engem nyugodtan kibeszélni...

Beszélni beszélhetsz.

Szép nyugodt hangsúllyal elmagyaráztam neki, hogy félelemnek itt semmi szerepe nem lehet. Először is felállítjuk a búvárharangot a csónakban, aztán berakjuk a két darab,. 20 kilóst, és az egészet, egyelőre üresen lebocsátom a másfél méteres vízbe. Máris láthatjuk, hogy nem folyik bele a víz. Ha esetlegmégis belefolyna, akkor felhúzom, és szó se lesz többé a lemerülésről, míg tovább nem tökéletesítettem.

- De látni fogod, Palikám, hogy bírja a vizet. Ebben az esetben szépen beleállsz, én lecsukom a tetejét. Közben a kis üvegablakon keresztül te állandóan láthatod minden mozdulatomat. Meglátod, még mosolyogni is fogsz. Erre elordítom magam...

- Go !

- És lassan eldöntöm a búvárharangot a víz alá, várva a jelzésedet. Ugyanis, ha minden rendben van veled, te két rövidet csengetsz, ellenben ha baj van, illetve ha fel akarsz jönni, egy hosszút csengetsz. De minden rendben lesz, meglátod. Tehát én a búvárharang kötelét a csónak végébe erősítem, és míg elevezek vele lassan minden, irányba, a fenéken csúsztatva téged, a kellő hajlási szögben, hogy te odalent nyugodtan kutathass, kétpercenként friss oxigént pumpálok neked a gumicsövön keresztül a biciklipumpával. Amint kincset találtál, egy hosszút csengetsz, és én felhúzlak. Hát ennyi az egész.

- Bájos kis történet.

- Ha akarod, percenként is pumpálhatok neked friss levegőt. De nyugodt lehetsz, számításaim szerint

a búvárharangban ötpercnyi oxigénkészlet halmozódik fel. Tehát az én számításaim szerint állandóan hárompercnyi oxigénfölösleged lesz, amivel azt csinálhatsz, amit akarsz. Na, most beszélj te is!

- Mit beszéljek?

- Mondd el a véleményedet szép, nyugodt, tárgyilagos hangon.

- Nézd, úgyse tudsz rábeszélni arra, hogy fiatalon haljak meg.

- Nem értettél meg engem?

- Dehogynem. Mi az hogy!

- Nem érted, hogy ez olyan találmány, hogy itt meghalni nem szabad?

- Nem szabad, de viszont lehet.

- De nem!

- Ne ordíts ! Nem vagyok süket.

Mindjárt a fejéhez vágom a búvárharangot.

- Nem akarod megérteni, hogy ez nem repülőgép? Hogy arról ne is beszéljek, hogy egy vasat se adtál bele.

- Miért? Teneked 'se került egy vasadba se.

- Most nem arról 'van szó, hogy nekem nem került egy vasamba sem, hanem neked nem került.

- Kár vitatkozni. Tedd bele a súlyokat a búvárharangba, és állítsd le a vízbe. A víz be fog folyni, erre kihúzod, és szépen hazamegyünk. Minek vitatkozzunk hiába?

- Na jó!

Felállítottam a búvárharangot, betettem a súlyokat, aztán szép óvatosan leeresztettem a vízbe, és fejjel előre beleestem a búvárharangba...

Arra ébredtem föl, hogy ágyban fekszem, és egy szakállas úr a vánkossal együtt felemeli a fejemet, és itat valamivel.

- Na, még ezt a csöppet kiisszuk... Úgy ni!

A kerületi orvos volt, körülötte pedig a családtagok, és éppen Pali beszélt

- Laci egy őrült nagy pontyot látott, előrehajolt, és úgy esett a vízbe.

- Majd addig marháskodtok - mondta a mama -, míg egyikőtök a Balatonba fullad. Nem volt elég a vízből?

44

- És minek nézegette a pontyot? - szólalt meg szigorúan a nagymama. (Őt már a részletek is érdekelték.)

- Hogy megfogja és hazahozza.

- Halat akar hazahozni? Hát nem eleget hoz ide Oszkár? Ezek tisztára megőrültek!

- Fő, hogy nincs nagy baj - mondta apánk, és kiment a szobából.

- Csak tüdőgyulladást ne kapjon - aggódott anyánk.

- Ebben a meleg időben, kérem? - csodálkozott a kerületi orvos, és egy törülközőt kért. - Nincs itt semmi baj, csak ivott egy kis vizet az ipse.

Mi az, hogy ipse?

- Mindjárt kihúztam a vízből - kevélykedett Pali, és a doktor után ő is kiment a szobából.

Valószínűleg a fészerbe megy cigarettázni, vagy a veteményeskert végébe.

Aztán mindenki kiment, én meg újra elaludtam.

Másnap már. semmi bajom sem volt, de azért óvakodtam ezt kifejezésre juttatni. Szép csendben ültem családom körében, mint egy beteg csirke, időnként nagyokat sóhajtva a német tankönyvvel a kezemben. (Már egész rongyos, annyit fogom.)

A papától 5 pengőt kaptam, amit rögtön el is rejtettem, nehogy Pali elkérje a felét.

Pali közben pontosan elmesélte, mi történt velem azután, hogy fejjel beleestem a búvárharangba.

Hát az történt, hogy a búvárharang nyomban a víz alá merült, és szép szabályosan, a tervek szerint elfeküdt a fenéken velem együtt. Ő pedig rögtön a vízbe ugrott, alámerült, és a lábamnál fogva kihúzott. Betett a csónakba, és kievezett velem a partra.

Nekem már a modora se tetszett, ahogy ezt az egészet előadta. Feltétlen koholja, hiszen nem is tud úszni, és még sohasem dugta a fejét a víz alá, a saját érdekében sem, nemhogy másokért. De mit vitatkozzam vele !

- És mi van a búvárharanggal?

- Ott fekszik a víz alatt a két 20 kilóssal együtt. Szerencsére senki se vette észre.

45

Sírni szerettem volna a dühtől, hogy legszebb álmom ilyen befejezést nyert.

Igaz, hogy apánk már új ágydeszkákat csináltatott a helybeli asztalossal, de egyelőre semmi kilátás újabb nagytakarításra, s akkor is kérdés, hogy hozzájuthatunk-e újra. Milyen szépen kiterveztem, hogy Palit leeresztem a négyméteres mély vízbe. Biztos, hogy rögtön megrántotta volna a vészharangot, amilyen hitvány. De nem hagytam volna magam idegesíteni. Az ember nem azért épít búvárharangot, hogy tíz másodpercig tartózkodjanak benne. Később feltétlenül beleszokott volna, és garmadával hozza fel nekem a kincseket.

Az osztozkodásnál valószínűleg ölre mentünk volna. Mindegy, mégiscsak eljutottam volna Amerikába, és nem gyötörném magam többé a pótvizsga gondolatával.

Szecsa Jóska iskolatársunk és jóbarátunk, aki szintén a Balatonnál nyaral - pont szemben velünk, a túlsó parton. Megírta, hogy a hét valamelyik napján átjön hozzánk csónakon. Úgy hat óra felé legyünk a fürdőben, hogy találkozhassunk.

Szecsa Jóskáról el kell egyet-mást mondanom. Nekem osztálytársam, és bivalyereje van. Neki is pótvizsgáznia kell németből, de úgy látszik, nem nagyon izgatja magát vele, miután csónakkirándulásokat tervez. Szecsa Jóska rémes társadalmi életet él: az inge nagyobb, mint a gallérja (az apja ingét hordja, aki még jobban megtermett ember, mint ő), persze az ing állandóan kicsúszik a gallér alól, és belátni a meztelen nyakába (hogy ezt némiképp is megakadályozza, behúzza a nyakát). A cipője csámpás és nagy, felfelé hajló orra van. Nadrágtartójának gumijameg ellazulhatott, miáltal nadrágszára harmonikásan ül cipője derekán. Jóízűen sose tud nevetni, mivel elöl hiányoznak a fogai, így ha elröhenti is magát, hirtelen észbe kap és elkomorodik.

Mégis, Szecsa Jóskának állandóan van pénze. Ha kifogy belőle, csak kiáll a gimnázium felé vezető utca sarkára, kezében egy fél harisnyával, és izompénzt szed.

Tudniillik azt mondja a barátainak:

- Adj egy hatost, mert szájon kaplak.

Aki nem fizet, azt szájon is kapja. Viszont mindenki ész nélkül fizet. Feladni senki se meri, mert Szecsa Jóska állítólag már az énektanárunkat is véresre pofozta egy este.

Előzőleg igéző tavaszi felhőket lehetett látni a tanterem ablakán keresztül. Az énektanár kihívta felelni.

- Mondja el a C-dúr skálát, Szecsa úr.

Szecsa Jóska elkezdte

- Cé, dé, é, ef, gé, á, há, i, jé, ká, el...

- Na! - ordított fel meglepetten az énektanár.

Erre Jóska emlékezésének valami halvány sugarát követve így folytatta:

- .. el, ká, jé, i, há, cé.

Az egész osztály a hasát fogta a röhögéstől. Jóska vörös lett, mint a rák, még aznap este megleste az énektanárt és véresre pofozta.

Ez egy legenda, s ezért nem állok érte jót.

Elég az hozzá, hogy az égvilágon semmi baja nem lett az ügyből kifolyólag. (Már úgy értem, Szecsa Jóskának.) Szecsa Jóskát?l mindenki fél.

A természetrajztanárnak is megmondta már a véleményét, amikor kihívta felelni, és megkérdezte tőle:

- Na, fiam, milyen családba tartozik a zsálya?

- Mit tudom én?

- Hogyhogy mit tudod te?! Hát hallottak már ilyet?

- Tanár úr, kérem, én senkinek a családi ügyeibe nem avatkozom.

Jóska mindenkinek imponál. A fülét is tudja mozgatni, és leköpött már egy kocsist is a standon. Csuda alak.

Egyszer dolgozatírás volt németből. Előttem ült a legjobb némettanuló, a Toppinger Frici. Az egész dolgozatot, a vállán keresztül hajólva pontosan lemásoltam magamnak. De nehogy rájöjjenek a csalásra, csináltam bele készakarva két hibát is.

Erre rettenetes dolog történt, szinte felülmúl minden elképzelést. Toppinger Fricinek pontosan két hibája volt a dolgozatában, és éppen az a kettő, amit én kijavítottam magamnak - valami isteni sugallat folytán - jól: Szóval nekem egyetlenegy hibám sem volt. Ez valami rettenetes. Szinte kirázott a hideg.

A némettanár a következő órán azt mondja:

- Kérem szépen, olyan dolog történt, ami felülmúl minden gyarló képzeletet. Egyetlen hibátlan dolgozat volt az egész osztályban, és tudják, kié volt az? Soha az életben nem fogják kitalálni. A Radonyi Lászlóé. Radonyi, jöjjön csak ki, és magyarázza ezt meg nekünk.

Ilyesmit megmagyarázni nem lehet.

Rögtön a katedrához ültetett, hogy minden féle baráti segítségtől elhagyatva, ott írjak egy kis pótdolgozatot neki. A kéjenc!

Komor arccal kimentem a katedrához. Megigazítottam a széket, megpucoltam az asztalt, majd helyet foglalva a tollamat a világosság felé tartottam, alaposan megvizsgálva, hogy később semmi fennakadás ne legyen, még íráspróbát is vettem. Aztán amint meghallottam, hogy miről kell írni, rögtön elkezdtem mélyen gondolkozni.

- Na, mi lesz, Radonyi,? Aludni akar?

- Tanár úr, kérem, én gondolkozni is szoktam.

Még csak negyed tíz. Erős kétségeim voltak afelől, hogy óra végéig kihúzom.

- Ír már, vagy menjek az igazgató úrért? - És megrázott.

Rögtön a szívemhez kaptam, és szó nélkül lefordultam a székről.

Szecsa Jóska, egyetlen megértő jóbarátom - ő is bukásra állt - rögtön elordította magát

Szívbajos!

Az összes rossz németes - sokan voltak - kórusban utána üvöltötte, mintha csak összebeszéltek volna, hogy kihúzzák az izgalmakat az óra végéig

Szívbajos... szívbajos...

Jóska már úgy üvöltött, hogy kidagadtak nyakán az erek, a többiek meg utána

- Megütötte a szívbajost... Megütötte a szívbajost...

A némettanárnak mind a két nadrágszára reszketni kezdett. Rögtön vízért szalasztott egy kölyköt, és eszméletre mosott.

- Nem is nyúltam hozzá... - hebegte.

Még utóbb telefonáltat a mentőknek.

- Hol vagyok? - hebegtem, lassan feltámaszkodva.

- Nincs semmi baj... Nincs... - dadogta a némettanár.

Itt szívbajosokat ütnek! - üvöltött Szecsa Jóska.

A némettanár izgatottan fölém hajolt.

,- Mondd meg, édes fiam, de őszintén mondd meg, édes jó fiacskám, megütöttelek én téged?

Az arca direkt sápadt volt, mint a fal.

- Nem - mondtam egycsipetnyi gondolkozás után, mérlegelve a helyzetet.- A tanár úr hozzám sem nyúlt.

- Na!... - mondta diadalmasan az osztály felé' fordulva. - Ő is tudja... Na!

Villámgyorsan átláttam helyzetem, ez az a pillanat, amelynek kihasználatlanul elröppennie nem szabad.

- A tanár úr mindig a legnagyobb szeretettel viseltetett irántam. Mindenkor atyai jóbarátom volt. Áldja meg az Isten! - És elkezdtem sírni.

Abban az évben nem buktam meg.

- Azanyja! De kitalálta' magát - mondta az óra végén Szecsa Jóska, s elismerőleg kicsit mellbe vágott, csak úgy barátilag, de éppen elég volt arra, hogy egy vajaskenyérdarab, mert éppen tízóraiztam, az orromon jöjjön ki.

A következő évben az osztály fele szívbajos lett,

és ez tönkretette a karrieremet. Az idén már a szülőknek is nyilatkozniok kellett: kinek szívbajos a gyereke, kinek nem. (Szívbaj nélkül állati kegyetlenség németül tanulni.)

Jóska bizalmasan közölte velünk, ha a pótvizsgán is elbuktatja a némettanár, olyan picire összeveri a fejét, mint egy töpörty?. Ezt névtelen levélben már meg is írta neki, mint távoli jóakarója.

Jóska szeret minket, mert mindig odaadjuk neki a tízóraink felét, azonkívül minden hétenn megveretünk vele valakit egy hatosért. Néha, ha nincs haragosa az embernek, nehogy Szecsa Jóska elessék a hatosától, kénytelenségből azt vereti meg vele az ember, akinek a neve éppen az eszébe jut.

Ezért mondhatni, minket is nagyon tisztel mindenki. Én voltam az, aki Szecsa Jóska barátságát forszíroztam.

- Nézd, Palikám, az életben mindig szükségünk lehet egy bivalyerejű emberre. Mi okosak vagyunk, de viszont gyengék, ezért lehetünk kitéve egyesek fölényeskedéseinek. Ilyenkor csak szól az ember Jóskának, és Jóska jön és üt. Mit mondjak neked? Ezt olyan szépnek tartom, és megnyugtatónak. Én ezt az embert élete végéig le fogom kötni. Tudod, milyen jó szíve van? Fantasztikus. És szereti a gyerekmeséket. Ne röhögj, te barom. Próbálj neki időnként tündérmeséket elmondani, valósággal lázba jön: a szeme csillog, az arca gyermetegül naiv lesz. Ilyenkor egyetlen jó szóra leüt egy ökröt is.

De voltak is ám verekedések! Mi csak felbujtottuk Jóskát, és néztük. Hát gyönyörűen dolgozott. Volt még egy fiú a gimnáziumban (egy hetedikes), akinek az erejéről suttogó hangon legendákat meséltek. Ez kissé nyugtalanító érzéseket váltott ki belőlem. Nem szeretem, ha valakitől tartózkodni kell. Tisztázni kellett, melyik az erősebb kettőjük közül. Szombati napra terveztem a mérkőzést. A hetedikesnek az utolsó óra előtti szünetben megüzentem, hogy ocsmány pofája van, és a jövőben igyekezzék mindenkor legalább öt méterre távol tartani magát tőlem, ugyanis puszta közellétére minden esztétikai érzés felháborodik bennem.

Utolsó óra földrajz volt. Sose felejtem el. Szecsa Jóskát ott akarta fogni kettőig a földrajztanár - a hideg verejték kiült a homlokomra.

Aztán mégis elengedte.

Egy órakor, hogy kijöttünk a gimnázium kapu-ján, már messziről. megláttam a hetedikest, ahogy két barátja társaságában az utcasarkon állt. Amint észrevettek, rögtön elkezdtek felém mutogatni. A hetedikes odaadta tankönyveit a barátainak, és megigazította a kalapját.

Szecsa Jóska a hátam mögött jött.

- Na, Jóska - mondtam neki -,pillanatokon belül úgy szájon vághatsz itt valakit, hogy az anyja se ismer rá, ha lepedőben hazaviszik. . Szecsa Jóska jóízűen röhögött. Csak legalább kicsit is erős legyen az

illető, mert szeretné már megmozgatni az izmait. Olyan unalmas, hogy csak egyet üt, és máris vége van az egésznek.

Ennek a megjegyzésnek nagyon örültem.

A hetedikes, testvérek között is, úgy nézett ki, mint egy talpra állított gorilla. Kétoldalt egy méterre álltak ki a vállai, öklei, mint buzogányok. A mellén pattanásig feszült a ruha, és szétvetett rövid lábával úgy állt ott, mint maga az istenítélet.

Pali hirtelen a fülembe súgta

- Te, ezt az alakot még viccből se üsd meg, esetleg meglegyint, mielőtt Jóska beléavatkozna, és akkor már,neked régen rossz.

Nekem szokásom volt, hogy a verekedéseket megindító pofont, mintegy ízelítőt, én adjam le.

- Te csak ne félts engem.

Amint a hetedikest elértük, rögtön elém állt, és azt mondta

- Te voltál az, aki azt üzented, hogy ocsmány a pofám?

- Igen, én. - És máris hátraszóltam - Jóska, üsd kupán ezt a hólyagot.

Szecsa Jóska elém ugrott, és szétvetett lábakkal, előreszegzett fejjel elordította magát. Ez volt a

csatakiáltása. Kissé hasonlított a sakál üvöltéséhez, csakhogy az lényegesen gyöngébb.

A következő pillanatban már a hetedikes nyakán lógott, és lerántotta a földre. Aztán úgy összegabalyodtak, hogy az Isten se tudta volna megmondani, ki melyik.

Lélekemelő verekedés volt.

Cseppet sem túlzok, ha azt mondom, hogy porzottak ott még a flaszterkövek is, és megremegtek a közeli házak ablakai.

Pillanatok alatt ronggyá tépték egymás ruháját, és úgy zihált a tüdejük, hogy a mérkőzést irányító szavaimat magam sem hallottam. Ruhájuk gombjai repültek, mintha csúzlival lőtték volna ki őket, és vad csapásokat osztogató ökleik szelétől a körülöttük állóknak lerepült a kalapja.

Tíz perc múlva meglassult a tempójuk. Akkor már egyes emberi testrészeket is jól meg tudtunk különböztetni egymástól. Még öt perc, és a hetedikes megadta magát sorsának.

Szecsa Jóska feltápászkodott a földről, és előszedte fél harisnyáját.

- Adj egy hatost - mondta a hetedikesnek -, mert élve eláslak.

A hetedikes álmos tekintettel fizetett, és imbolyogva megindult, maga sem tudva, merre.

Ő akarta, hogy így összeverjék. Már csak azért sem éreztem magam bűnösnek, mert mint utólag kiderült, régen össze akarta verni Szecsa Jóskát, pusztán virtusból, ugyanis sokan azt állították, hogy van olyan erős, mint ő.

Közben Szecsa Jóska mindazoktól, akik körülötte álltak, izompénzt szedett. Akinek nem volt pénze, az zálogot adott (tankönyvet, nyakkendőt, kalapot).

Azért Jóska is megsínylette a harcot, de direkt élvezettel nyalogatta véres szája szélét.

Hát ez volt Szecsa Jóska. Ezt el kellett róla mesélnem előbb.

Harmadnapra, úgy hat óra tájban feltűnt egy csónak a Balaton közepén, és egyenesen a fürdő felé tartott. Egyedül Szecsa Jóska ült benne, és izmos karjával csak úgy repítette a csónakot a hullámok hátán a part felé.

- Szervusztok - mondta, amikor megérkezett, és csónakját maga után húzva a sekély vízben, elért minket a deszkahíd végében, ahol ültünk, mint a fecskék a sürgönydrótokon.

Rövid kis úszónadrág volt rajta, a teste csokoládébarna és szőrös. Bajuszát megnövesztette és szivarozott. Szecsa Jóskának elmeséltük, miképpen nyaraltunk eddig. Nagy érdeklődéssel hallgatta. A búvárharang történetét kétszer is el kellett neki mondani. Vezessük oda, ahól a víz alá merült.

Míg odacsónakáztunk vele, Pali újra előadta, hogy mentette meg akkor az életemet. Ha nem.,tudom előre, hogy miről beszél, rá sem ismertem volna. Már olyanokat mondott, hogy a lábamnál fogva rázta ki belőlem a vizet, és lóháton vágtatott a kerületi orvosért.

Sohasem létezett lovaglóhistóriákat borzasztó módon szeret elmesélni. Azt hiszem, rövidesen elsorvadna, ha ezt valamiféleképpen megakadályozná valaki. (Persze nincs rá mód.)

Tizenöt éves korában kapott erre tápot, amikor az igáslovakat itatni vitték, s addig sírt a kocsisnak, míg rá nem ültette az egyik lóra. Megjegyzem, a ló már 85 éves múlt, és alig húzta a lábait. Már a fejét se igen szerette mozgatni, olyan életunt volt.

Én, aki imádom az életet, és ebből kifolyólag csak lelkesedni tudok minden elevenebb megmozdulásért, borzasztó lehangoltan lépkedtem a lóháton ülő Pali mögött. De nem bírtam ki sokáig ezt a gyászmenetszerű cammogó lovaglást, és a nálam levő tarisznyával rásóztam egyet a ló fenekére. A ló rögtön megállt, 'és csak annyira mozgatta meg a fenekén a bőrt, mintha légycsípés érte volna, viszont Pali máris lent ült az út porában.

Ezt az ártatlan történetet aztán úgy mesélte el később, hogy én égő taplót dugtam a ló fenekébe, s az bevágtatott vele a Balaton közepére, ahol a hullámok lesodorták őt a hátáról, és csak úgy tudott hazajutni, hogy 80 kilométert úszott fél kézzel, mert a másikba görcs állott. De hogy milyen irányban úszta le ezt a 80 kilométert, azt nem mondta meg.

- Na, itt merült le a búvárharang - mutattam a vízre a csuhi sziget mögött, ahová elértünk a csónakkal. Szecsa Jóska átadta nekem a szivarját.

- Fogd csak meg egy kicsit - azzal már bent is volt a vízben. Tízpercnyi fel-alá tapogatózás után alámerült, és rövidesen a feje fölé emelve kihalászta a búvárharangot, a két darab húszkilóssal a belsejében. Bámulatra méltó volt.

Be is emelte volna a csónakba, de most már -magam sem tudom, miért - ez ellen mind a ketten élénken tiltakoztunk. Tehát csak felállította a fenéken a csuhi közelében: tele volt sárral, és az üvegje is hiányzott, a kesztyűt elrágták a halak vagy mi a csoda, mert egészen úgy nézett ki.

- A kilósok se kellenek?

- Azok se.

- Akkor azokat elviszem magammal.

Kirázta őket a vízbe, és betette a csónakba.

- Ha még jó lenne a búvárharang, én kipróbáltam volna - mondta, és átvette tőlem a szivarját.

Aztán ő is elmesélte, hogy mi történt vele.

Meghalt az apja még a nyár elején, most a napokban pedig a nagyanyja. (Ezt csak úgy szivarozgatás közben mondta, míg egykedvűen a vízbe köpött.)

- Mibe halt meg 'az édesapád?

- Sokat szivarozott - mondta, s épp egy mélyet húzott a szivarjából.

- Na és a nagyanyád?

- Az ómama már öreg volt.

Válaszaiból azt vettük ki, hogy az ómamája 82 éves volt, és kétszer érte agyvérzés (a második vitte el). Az első agyvérzés után már kissé meghülyült az ómama, és mindenkit Lujzának hívott, férfit, nőt egyaránt, holott senkit soha nem hívtak a családban Lujzának. Még a kis fehér kutyájukat is Lujzának hívta. Amikor az apja meghalt, az ómama odaült a halott fia ágyához, egy darabig csak nézte, és azt mondta

- Na, tovább már nem nézem, mert nagyon félelmetes érzés.

Aztán megkérdezte a lányát, hogy milyen kalapban menjen el a temetésre. Ez volt egyetlen gondja.

Az ómamának rettentő jó étvágya volt. Nappal agyonaludta magát, hajnali kettőkor pedig fölkelt, és mindenkit felébresztett:

- Hé, Lujza, ebédelni akarok!

Ezt mesélte el Szecsa Jóska.

Aztán én is elmondtam neki, hogy valósággal, megmérgezi az életemet a német pótvizsga gondolata.

- Nem kell rágondolni - mondta egykedvűen.

- Na de ha elbukik az ember?

- Az csak neki lesz rossz. (Ezt úgy értette, hogy a némettanárnak.)

- Mégis jobb szeretnék önálló lenni.

Elmondtam, hogy kimehetne az ember Amerikába' ha kikérhetné a jussát, és ott új életet kezdhetne vele.

- Kérd ki a jussodat.

- De nem adják.

- Ki nem adja?

- Senki.

- Össze kell verni őket.

Megdermedve összenéztünk Palival. Szecsa Jóskának, úgy látszik, nincsenek problémái. Talán az ómamát is elintézte párszor, és nem is agyvérzésben halt meg, hanem talán ráfújt egyet egy öregaszszonynak az éppen elég.

Szecsa Jóska leverte a szivarja hamuját, és megkérdezte:

- Senkit se kell megverni?

Úgy látszik, nincs egy vasa sem.

- Nem, de azért én adhatok neked egy pengőt. - Pali dermedten nézett rám, hogy nekem pénzem van. - Az utolsó pengőmet - tettem hozzá nyomatékkal.

Szecsa Jóska átvette a pénzt, és csöppet sem

izgatta, hogy utolsónak jeleztem. Hirtelen rosszkedvem lett.

madt tőle : úgy rémlett, egy hatos is elég lett volna neki, mint munkanélküli-segély.

Visszaeveztünk a fürdő felé.

Pali viselkedéséből azt vettem ki, módfelett büszke barátunkra, akinek bajsza is van, és méghozzá szivarozik.

Szecsa Jóska hirtelen abbahagyta az evezést, és azt mondta

- Tényleg, Amerikába kéne menni.

- Na látod, Pali.

Pali szánalmasan legyintett. - Nincs pénz.

- Pénzt lehet rá szerezni - jelentette ki Szecsa

Jóska.

- Hogyan?

- A Bergmann úrtól.

- Ki az?

- Uzsorás.

-Na és?

- Nektek jómódú szüleitek vannak. A Bergmann úr ad erre pénzt.

- Hol az a Bergmann úr?

Ott nyaral, ahol én. •- És még azt is hozzátette - Én is elmennék akkor veletek. Az anyámnak van egy gyémánt nyakéke, az ómamától örökölte, azt elcsórom és eladom. Az árából kifutja Amerikáig nekem is. De ha ti nem kaptok elég pénzt, adok én nektek is.

Pali őrülten figyelt.

- Mindenesetre előbb beszélni kellene Bergmann úrral.

Azzal váltunk el Szecsa Jóskától, hogy holnap 2 órakor megint átjön a csónakkal ide, és átvisz minket Bergmann úrhoz. És mihelyt beszéltünk vele, újra visszaszállít minket.

- Nem lesz az fárasztó út neked?

Szecsa Jóska röhögött.

- Nekem?

Beleköpött a Balatonba.

Öt méterre tőlünk egy ideges úr rögtön kiment a vízből, és erőteljesen törölközni kezdett.

Vasárnap reggel van. A falusi templomban már beharangozták a harmadikat. Rekkenő melegben ülünk az öreg diófa árnyékában, az asztalon reggelire terítve.

Mi lesz még délben, ha már most ilyen fullasztó a meleg. Még csak a nagymama kelt fel, de ő már meg is reggelizett, és most ünneplőben ül az üveges teraszon, imakönyvvel az ölében, és szundikál.

Ezért kár volt hatkor kelní. De ez a nagymama. Ülve jobb ízűket szundikál, mint fekve.

Ágyban nem szeret• feküdni, különösen akkor nem, ha beteg, mert fél a haláltól, és jól tudja, hogy legkönnyebben ágyban fekve fog rátalálni.

Apánk lent a kertben járkál szivarozva, a virágokat öntözi, és időnként az eget nézi.

A nagymama megint elalussza a misét, és utána majd káromkodni fog, mint rendesen, s a mamát szidja, hogy miatta aludt el, mert rá várt.

A mézesüveg körül legyek sétálnak. Pali még reggeli előtt is cigarettázik, és a kútba bámul, ahol a leeresztett vödörben bort és ásványvizet hűtenek.

Salamon, a kutyánk egy gödröt kapar a fal tövében, és időnként beledugva az orrát,. prüszkölve nagyokat fúj. A villánk előtt húzódó gyalogösvényen ünneplőbe öltözött menyecskék és lányok

mennek a templom felé, fekete, nyikorgó cipőben, csatos, öreg imakönyvvel a kezükben. Messziről női hang kiáltja:

- Örzse néni, beharangozták a harmadikat !

A nagymama kilép a házból. Na, nézd csak, ezúttal nem aludt el, és ezért megy most olyan kevély, katonás ' léptekkel, senkire sem nézve, a templom felé ő is.

Hát mi lesz a reggelinkkel?

Benézek a konyhába, a cselédlány ott ül a kis széken, a

nyitott ajtajú tűzhely előtt, ahol tüzet rakott éppen.

Na, mi az, Juliska? Mi lesz a reggelinkkel? Két kezébe temeti az arcát, és úgy sír.

- Mi van magával?

Bejön az apánk is, és csodálkozva megáll a konyhaajtóban.

- Na, mi az?

Juliska kinyögi nagy nehezen, hogy a szárazság miatt sír. Már hat hete nem esett az eső, az ő családjának is földje van itt, mert idevalósi, hát ezért sír.

- Jóságos Istenem, mit akarsz még te is?! - jajgatott az ég felé emelt karokkal.

Nem is tudtam, hogy szárazság van.

Pali azt állítja, hogy ő tudta. Tegnap a közeli városban vásár volt, s ő megfigyelte az országutat, ahol a vásárba menők úgy festettek, mintha egy elpusztult város lakossága menekült volna jobb tájak felé. Sovány gebék baktattak a porban, és nehezen húzták a majd széteső, cefetül zörgő szekereket. A parasztok meg úgy gubbasztottak a bakon, mint beteg verebek, még 'a fejüket se mozgatták, se jobbra, se balra, csak a szemük pislogása árulta el, hogy még élnek. A paraszt már nem köszön minden úrnak (ez az idők jele). Ha köszön is, csak a szája mozgása árulja el, amint önmaga elé mormolja: Jó napot ! Sokan mezítláb gyalogoltak az országút mentén, kezükben egy-egy lábos vagy kapa, azt vették a' vásáron, és ezért gyalogoltak el oda, tudj' isten, honnan.

Nem szeretem, ha Pali szociológiai elmélkedésekkel traktál minket. Apánk egy darabig hallgat, már azt hittem, el is ment, de most megszólal:

- Estére megjön az eső, Juliska.

Szecsa Jóskának tegnap kellett volna átjönnie értünk, de nem jött. Pali azt mondja, jobb is így. Mit

lehet tudni, ki az a Bergmann úr.

- Pali, jössz misére?

- Lehet.

- Mi az, hogy lehet? Döntsd el most.

- Előbb reggelizni akarok.

- Én is.

Reggeli után elmentünk a templomba.

Hát tényleg szárazság van, de talán megjön az eső, mert már itt a szele is. Igaz, hogy itt mindig van egy kis szél. Kavarja, kergeti az országúton a port, és ott, ahol tavaly még térdig ér? sarjú zöldellt, most ritkás, elszáradt fűcsomókat lenget, simogat, akár a betegségtől elgyötört lázas gyermek kócos fejét simogatja az édesanyja. A föld száraz és itt-ott megrepedt. Az ég gondtalanul kék, és gömbölyű, elhízott felhők úszkálnak rajta, a legnagyobb jólétben.

A templom előtt sokan állnak, akik már kiszorultak. Kihallatszik az orgona zúgása és a parasztok különleges jajgató, hosszúra nyújtott éneke. Szemben a kocsma, az előtt is álldogálnak ünneplős, fényes csizmás parasztlegények. A kocsma és a templom egymásra néz.

A mise után hazafelé menet Pali szőlőt lopott, de rögtön el is hajította, mert még savanyú volt. Ilyen marha ez is, előbb templomba megy, utána lop, és méghozzá hiába lop, mert' még azt se tudja, hogy július elején nem érik a szőlő.

Alig léptünk be a kertajtón, hát ott áll előttünk Szecsa Jóska, fekete lüszterruhában, ,apacsingben.

- Szervusztok. Itt van a Bergmann úr.

- Hol van?

- Lent van a hotelben.

Kis, túlzás hotelnek nevezni a mi fából épült, nyikorgó ajtajú, fehérre meszelt, egérlyukszerű, hat szobából álló, nagyobb kocsmánkat, a vasúti töltéstől nem•messze. Az egész épületnek kihűlt lábszaga van, s az után is adót szednek.

Riadtan követtük Szecsa Jóskát, hogy elvezessen minket Bergmann úrhoz, akinek üzleti ügyei voltak errefelé, és most kihasználhatjuk az alkalmat. Még csak a túlsó partra se kell átmennünk érte.

A “hotelben”, egyedül Bergmann úr ült a teraszon, és fröccsöt ivott. Ronda, kis,, szeplős emberke volt, cvikkeresen, hamis fogsorral, amelyet • időnként nyelvével a szájpadlásához szorított, ezért aztán úgy hangzott a beszéde, mintha étellel volna állandóan tele a szája.

Amikor észrevett minket, hirtelen a fejére tette kalapját, és úgy emelte le újra, meghajolva előttünktisztelettel. Méghozzá nagyságos uraknak is szólított minket.

Pali rögtön idegenszerűen mozgott, de csak addig volt előkelő, míg oda nem jött a pincér, és megkérdezte, mit akarunk fogyasztani. Szecsa Jóska egy dupla barackot kért. Nálunk egy vas se volt, ezért diszkréten összenéztünk.

- Talán a nagyságos urak is egy fröccsöt isznak - mondta Bergmann úr, és kérdőleg nézett ránk.

Beleegyezőleg bólintottam. Vidéken úgyse, lehet azt mondani, hogy majd később, mert akkor lenem megy az ember nyakáról a pincér.

Bergmann úr cigarettával kínált, és rögtön rátért a tárgyra:

- Kegyedéknek ugyebár pénzre van szükségük?

- Na igen - mondtam unottan, nehogy Bergmann úr azt higgye, hogy ezt lényegesnek tartjuk.

Közben kezdtem kényelmetlenül érezni magamat. Nem szeretem, ha nagyságos úrnak szólítanak minket, teljesen abnormis tünet. Azonkívül most hirtelen egészen szörnyű dolog jutott az eszembe.

Ez a Bergmann úr itt egy modern uzsorás. Biztos váltót kell aláírni, hogy pénzt adjon nekünk, és szörny? kamatokat fizethetünk rá. Aztán valahogy úgy rendezik a dolgot, hogy ne tudjon az ember fizetni, erre újabb terminusra, még nagyobb kamatokkal, kitolják az ügyet, míg végül is az egyszerűség kedvéért földönfutóvá teszik az embert, és elveszik tőle minden pénzét, földet és házat.

Lepinszky Pepi bácsi - rokonunk - így vesztette el a birtokát. Illetve Pepi bácsi még csak pénzt se vett fel az uzsorástól, csak kezességet vállalt egy barátjáért, és olyan jól sikerült a dolog, hogy pár hét alatt földönfutók lettek. (Épp Pepi bácsi lett földönfutó, aki még sétálni se szeretett soha.) Nem volt nehéz emlékezni erre, a nagymama minden héten elmesélte egyszer.

- A szőlőt a filoxéra, a földbirtokosokat pedig a barátok teszik tönkre - mondta a nagymama. - Aztán aztt is föl kellene akasztani, aki váltót vesz a kezébe. Valószínű, váltóról lesz szó. Amint azt a szót kimondja Bergmann úr, hogy váltó, rögtön felállok az asztaltól, és köszönés nélkül távozom (és fizetés nélkül is, ez már magától értetődik). Vannak dolgok, amelyek bizonyos törvényszerűséggel egymásból kifolyólag realizálódnak.

Pali,• úgy látszik, ugyanarra gondolhatott, mint én, mert hirtelen megszólalt

- Váltót mi nem írunk alá, Bergmann úr.

Bergmann úr csodálkozva nézett rá, aztán indignálódva azt mondta

- Kérem, én nem vagyok uzsorás, én egyszerű üzletember vagyok. Szó sincs itt váltóról.

Kezdett érdekelni az ügy.

Szecsa Jóska kimeredt szemmel figyelt.

- Hallgassanak ide, nagyságos uraim - folytatta Bergmann úr. - Váltóról szó sincs, sőt semmiféle pénzkölcsönzésről sem, se kamatról. Önök egész egyszer?en eladnak nekem valamit, és én azt megveszem. A pénzt pedig kifizetem itt rögtön, és az ügyet véglegesen elintéztük.

- Mit adunk el ? - kérdezte Pali.

Tényleg, mit adunk el neki? Csak nem a villánkat vagy a szőlőnket, de az rengeteget ér. Nekünk annyi pénz nem is kell, és ki se tudja fizetni, meg aztán kiskorúak is vagyunk.

- Hát mit óhajtanak eladni az urak? - kérdezte elégedetten Bergmann úr, és elszívott cigarettájáról rágyújtott egy másikra.

.- Mit tetszik vásárolni? - szólaltam meg én is, nehogy Bergmann úr azt higgye, teljesen hülye vagyok, aki semmihez sem ért.

- Mindent. - És Bergmann úr rejtélyesen mosolygott. - Mindent, aminek értéke van.

- Viszont nekünk nincs semmink - világosította fel Pali -, legalábbis amit maga megvenne, olyan nincs.

Miért ilyen finom Pali? Egyáltalán semmink nincs.

(Csak nem akarja a csúzliját eladni neki?) A vége az lesz,

hogy megint lopni kell valamit, s erre mindnyájan hozzám fordulnak.

- Ahá! - csóválta kis kopasz fejét Bergmanr úr, és igen kedvesen

mosolygott. - Na, de ez se nagy

baj. Ezen is lehet segíteni. - Kicsit elgondolkozott. Megfogta a fröccsös poharát, majd eleresztette újra.

- Igen, ezen is lehet segíteni, nagyságos úraim.

- Hát akkor segítsen rajta, Bergmann úr - mondtam neki.

Pali komoran nézett rám. Már megint mit hülyéskedik? Azért jöttünk ide, hogy tárgyaljunk. Inkább az utat figyelné a terasz felől, ahonnan egyedül csak ő látja, ha valamelyik családtag, rokon vagy ismerős esetleg erre téved, nehogy itt csípjenek minket, amint cigarettázva borozgatunk. Rögtön értesítik a nagymamát, aki azon nyomban ide sza-lad, és összepofoz minket, a Bergmann úrtól kezdve a pincérig.

- Mondjuk, kegyedék vesznek tőlem egy vagon koporsót - kezdte el Bergmann úr, egészen váratlanul.

Döbbenetes volt.

- Tessék?

Mit mondott? Koporsót? Csak néztünk Palival,

de nem mertük megérteni. Koporsót mondott?

- Szóval vesznek egy vagon koporsót.

- Egy koporsót?

- Nem, kérem, egy vagont.

- A vagont azt értettem, de valahogy a koporsó

is hallatszott.

- Amint a vásárt perfektuáltuk...

- Pardon, egy pillanatra, Bergmann úr, lesz szíves talán újra kezdeni, mert nem jól értettük... Mit veszünk?

- Egy vagon koporsót.

Végigfutott rajtam a hideg. Hát jól értettem mégis? Szecsa Jóska, ez a barom, egy koporsóügynököt hozott ide. És miért? Mert azt mondtam neki, hogy komoly szándékaim vannak Amerikába utazni. Tudta jól azt is, hogy e nagyratörő terveknek útját állja a teljes pénztelenség. Mindezt jól tudta, s erre idehozta nekünk egy koporsóvállalat ügynökét.

Mi az, hogy egy vagon koporsó? Ha egyetlenegy koporsót mond - legyen egészen kis méretű, nett, gusztusos kis koporsó -, akkor is azt mondom neki

“De miért, jó uram? Mit csináljak a maga vacak koporsójával? Pimasz. Önnek előbb lesz szüksége rá, mint nekünk.” Ezt mondtam volna neki.

Bergmann úr előrehajolt.

- Vagy akarnak egy zongorát?

Mi? Hát hol itt az átmenet? Koporsó vagy zongora?

- Bergmann úr, ön kétségtelenül félreértette Szecsa urat...

- De kegyedéknek előnyösebbnek látok egy vagon koporsót. Bár attól függ, milyen összegre van szükségük.

Most megszólalt Szecsa Jóska is

- Külföldi utazásra kell a pénz.

- Ó, kérem, akkor egy vagon koporsó korántsem lesz elég. - És elkezdte a kezeit dörzsölni. - Korántsem lesz elég.

Azt hiszem, megártott éhomra a fröccs.

- De mit csináljunk mi a koporsókkal?

- Én aztán megveszem kegyedéktől. Ennyi az egész.

Hol itt az üzlet? Szecsa Jóska úgy nézett ránk, mint aki tőlünk várja az értelmet. Bergmann úr vagy őrült, vagy hülye.

- Bocsánatot kérek, hogy van ez az izé... Ez a...

- Kegyedék megveszik tőlem, de fizetniök nem kell. Aztán eladják nekem.

És ő se fizet. Hű, de ronda üzlet! Egyáltalán mi szükség koporsót venni tőle, ha újra neki adjuk el? Tartsa meg a koporsókat, és ne beszéljen róla. De minek jöttünk akkor ide fröccsöt inni?

Pali cigarettára gyújtott, és azt mondta:

- Mibe kerül egy vagon koporsó?

- Az attól függ, hogy venni tetszik vagy eladni.

- Eladni.

- Szóval akkor előbb vesznek...

Hirtelen ceruzát vett elő, és az abroszon számolni kezdett. De mindjárt látszott rajta, hogy ő már tudja, mit akar, és csak a mi kedvünkért csinálja így, hogy komolyabb színezete legyen.

- Megcsinálom... príma minőségben, aranyszegéllyel... elsőrangú fenyőfából... 700 pengőért.

- Szóval, hogy van ez most? Mi visszaadjuk a koporsókat, és kapunk 700 pengőt?

- Azt nem, kérem. Én 700 pengőt nem adhatok egy vagon koporsóért.

- Hát most mondta, hogy príma koporsók!

-Na jó, de ne feledjék el, hogy nekem nincs szükségem egy vagon koporsóra, csak kegyedéknek.

- Nekünk se koporsó kell, hanem pénz.

- Én csak szívességből veszem meg, hogy pénzhez jussanak kegyedék.

- Szóval mit ad egy vagon koporsóért kegyed?

- Háromszáz pengőt.

Szecsa Jóska már egyáltalán nem értette a dolgot, és úgy ült ott előrehajolva, ránk figyelve, akár én szoktam ülni németórákon, messze elmaradva a tananyagtól, mégis a figyelmes tanuló látszatát keltve. De úgy is ült ott Szecsa Jóska, mint aki csak egy jelre vár, hogy kirúgja maga alól a széket, és ráborítsa az asztalt Bergmann úrra, majd elkapva a lábánál, úgy hajítsa el, mint egy kavicsot.

Bergmann úr tüzetesebben megmagyarázta a dolgot. Ha gyors pénzt akar az ember, úgy bizonyos áldozatokat kell hoznia. Az teljesen lényegtelen, hogy kiskorúak vagyunk, ő megértő lélek, nem is kíván egyebet, csak annyit, hogy a vételt az apánk nevével nyugtázzuk. Ettől nem szabad megijednünk, ezt csupán biztosítékul kéri, miután mi külföldre utazunk, és így nem tudhatja, mikor juta pénzéhez.

Ahogy Bergmann úr készséggel elmagyarázta ezt, felállt az asztaltól.

- Most magukra hagyom pár percre kegyedéket, . hogy megbeszélhessék a dolgot. Ne feledjék el, hogy rögtön megkaphatják a pénzt.

Ezzel elment a vécé irányában.

Szecsa Jóska rejtélyes mosollyal - miután előbb óvatosan körülnézett - kivett a zsebéből egy piszkos zsebkendőt és kinyitotta.

- Már elcsórtam az ómama briliáns nyakékét - súgta rekedt hangon.

Gyönyörű darab volt, akkora briliánsokkal, hogy

szinte vakított. Hát ki lehetett ennek az ómamája,

te jó Isten!

Aztán újra becsomagolta, és zsebre téve elégülten

röhögött.

Pali roppant ellenezte a dolgot. Ha az apánk nevét

írjuk alá, az egyenesen okirathamisítás, és lecsuknak

minket érte.

- Nézd, Palikám, először is ez nem így van. Mihelyt Amerikába értünk, megküldjük Bergmann úrnak a pénzt és kész. Dollárban nagyon kevés ez az összeg.

- De miből küldöd meg a pénzt?

Itt Szecsa Jóska közbeszólt, hogy az ő egyik nagybátyja gazdag ember odakint, az rögtön álláshoz juttat minket a saját gyárában, ha kell.

- De honnan szerzel vízumot? Kérvényezni kell, mi kiskorúak vagyunk, és hónapokig tartana az ügy. Arról nem is beszélek, hogy rájönnének a dologra, és végül nem is sikerülne. Azonkívül hármunknak több ezer pengőre volna szükségünk.

Erre elmesélte Szecsa Jóska, hogy az ő gazdag nagybátyja felszökött egy hajóra Marseille-ben, és elrejtőzött a rakomány között; így egy krajcárjába se került az út. A nagybátyja előtt még szimpatikusabb lenne, ha ugyanilyen módon utazunk ki, Nem is kell több pénz, csak annyi, hogy Marseille-ig eljussunk.

Pali szerint az is legalább ezer pengőbe kerül.

- Mehetünk Le Havre-ba is, az sokkal közelebb van és olcsóbb - mondtam én.

Szecsa Jóska majd eladja az ómamája ékszerét, és akkor nekünk is kölcsönöz, ha szükségünk lesz rá.

Pali megint csak élénken tiltakozott. Látszott raj-ta, hogy nem akarja megsérteni Szecsa Jóskát, de nem akar az ékszerügyben semmiféleképp részt venni.

Ezt én túlzott óvatosságnak tartom. Semmi közünk Szecsa Jóska anyagi ügyeihez. De ezt is megoldhatjuk korrekt módon. Szecsa Jóska tegye zaciba az ékszert, és ha pénzünk lesz, azt is kiváltjuk.

- Az amerikai út meggondolatlan lépés volna. - jegyezte meg Pali.

- Csak vitatkozzatok - mondtam -, én már csak egyetlen megjegyzést teszek. Emlékezz, Pali, hogy a párizsi utunk is meggondolatlan lépés volt, és mégis hasznos volt nagyon. Világot láttál, határozottan sokkal műveltebb vagy. És végeredményben mindezt nekem köszönheted. Azonkívül a francia vízumunk még érvényes is. Innen Nagykanizsára megyünk, és úgy Olaszországon keresztül Le Havre-ig.

- Amerika messzebb van.

- Na és? A távolságok nem számítanak. Útközben Párizst érintjük, és meglátod újra Paulette-t. Ezt ne feledd el!

Pali egyszerre csendesebb lett, és mélabúsan elmerengett.

- Az a kislány téged még mindig szeret, Pali. Ezt meg kell mondanom neked. És képzeld el, viszontláthatod pár napra. Hát szabad efelett gondolkozni még? Ha nem volna itt Szecsa Jóska, akinek amerikai nagybátyja van, még érteném az óvatosságot, de így? És azt se feledd el, hogy ha nem csinálunk üzletet Bergmann úrral, nem tudunk itt sem fizetni. A kocsmáros nem hitelez. Majd rögtön pénzért küldenek haza. Szép kis botrány lesz.

- Hát - nyögte ki végül Pali hosszas hallgatás után -, én nem avatkozom semmibe. Ha te akarod,

csináld meg.

-. Ez úri beszéd. Szecsa Jóska, hívd ide Bergmann urat, és rendelj még egy fröccsöt.

De már jött is Bergmann úr.

- Na, határoztak az urak?

- Igen, Bergmann úr. Két vagon koporsót veszünk.

Pillanatok alatt aláírtam az apám nevét az átvételi elismervényre. Bergmannur pedig kiállított egy nyugtát arról, hogy a két vagon koporsót 600, azaz hatszáz pengőért a mai napon átvette.

A pénzt én vettem át. Hat darab százas volt. Fejenként 200, azaz kétszáz pengő. Kétszer is átszámoltam. Szecsa Jóska kidülledt szemmel nézte.

- Szecsa Jóska, van neked francia vízumod?

Vízuma nincs, csak útlevele. Még isteni szerencse,

hogy útlevele van, mert a nagynénjéhez készült Dévára.

- Nahát, ide figyelj. Te most azonnal Pestre utazol, és beszerzed a vízumokat, illetve nekünk is

beszerzed az olasz és jugoszláv vízumot, és amint ez

megtörtént, rögtön visszajössz ide. Mi addigra elkészítjük csomagjainkat, te is hozd el a tiedet. Nesze

100 pengő, de elszámolsz róla. Meg tudod ezt úgy

csinálni, hogy ne tudja meg senki?

- Meg tudom.

Szecsa Jóska áhítattal átvette a pénzt, és zálogul

átadta az ómamája ékszerét, addig ássam el neki. Itt hagyja biztosítéknak.

- Rendben van. Én vakon bízom benned, de azért csak add ide.

Megittuk a fröccsöt.

Pali hagyta intézni a dolgokat, de a szeme állásából láttam, hogy tetszik neki, és csupán azért nem szól bele, mert tudja jól, hogy nélküle is elintézem. De arra is számít, hogy ha majd vissza kell jönni Amerikából, és felpofoznak minket, hát rám tolhassa az egészet. De nagyon téved. Nem jövök többé vissza Amerikából, hanem új életet kezdek. (Az élet humora, hogy két vagon koporsó útján lehet csak új életet kezdeni.)

Bergmann urat már nem látni sehol.

- Mikor kell a két vagon koporsót kifizetni?

- Fél év múlva.

- Hajaj, hol leszünk mi már akkor!

Pali megborzongott.

Kimentem a vécébe, és a cipőmbe tettem az öt darab százast. Az ómama ékszerét pedig a legöngyölített fuszeklim alá. Még ma éjjel elássuk valahová a kertbe. Csak arra kell ügyelni, hogy Salamon kutyánk ki ne ássa. Valami dobozt kell szerezni neki.

Szecsa Jóskát lekísértük a partra. Kicsit hullámos volt a Balaton.

- Nem félsz evezni?

Csak röhögött.

- Hát akkor Isten veled, Jóska! Mikor látunk?

Azt hiszi, két napon belül megszerzi a vízumokat, és akkor rögtön ide jön.

Megcsókoltuk mind a ketten, és Szecsa Jóska útnak indult. Ott álltunk a parton, míg láthattuk a csónakját. Aztán hazamentünk.

Félóra múlva hatalmas szél kerekedett, és óriási porfelhőket kergetett az úton. Az ég alja elsötétedett kelet felől.

- Még utóbb eléri a vihar Jóskát.

- Innen jönnek a felhők, és a vihar ritkán megy

át a Balatonon.

- Na jó, de a nagy vihar átmegy.

Már szemergett is az eső.

- Palikám, igyekezz közömbösen viselkedni, nehogy észrevegyenek rajtunk valamit. Tudom, hogy ez kissé nehéz lesz, hiszen úgyszólván életünk fordulópontján vagyunk.

Messzi villámok hasították át az eget, és a távolban hosszan megmordult az ég.

Éppen az üveges teraszon ebédeltünk, amikor megjött a várva várt eső. Egyszerre úgy elsötétedett az ég, mintha késő este lett volna. A porfelhőbe burkolt utak szélében hajlongó lombú fák között nyaralók szaladtak hazafelé. Elsőnek egy papa a fiával és hitvesével. A gyerek kicsit elmaradt, mire az apja bevárta, valamit mondott neki, és arcul csapta (ezeknek még a vihar se szent).

Éppen a paprikás csirkét tette az asztalra Anna néni, az öreg mindenes, amikor teljes erővel kitört a vihar. Valósággal tombolt a szél. A nagymama nem engedett villanyt gyújtani, nehogy becsapjon a villám, ezért csak gyertyákat gyújtottak.

Kísérteties hangulat volt.

Az öreg diófáról ágakat tört le a szél, és lerázta a fákról a gyümölcsöket. Aztán megeredt az eső, s olyan nagy erővel zuhogott, hogy pillanatok alatt

víz alá került az egész kert. A virágokat kiverte

ágyaikból és lehordta a kerítés mentén húzódó árokba, ahol már valósággal patakként folyt a víz.

Éppen arra gondoltam: „Na, most aztán boldog

lehet Juliska, a cselédünk, olyan kiadós esőt kapott,

hogy kérni se kérhetett volna szebbet. Szép beosztással hetekig elég lesz. Éppen erre gondoltam,

amikor két karját az égnek emelve nagyokat visítva,

berohant Juliska a teraszra.

- Jég.. jég... Jóságos Úristen!... Jég...

Mindenki a terasz ablakaihoz futott, hát esnek ám

a mogyoróó nagyságú jégdarabok, egyszerre tele volt

velük a. kert.

Apánk csendesen szivarozva megszólalt:

- Tönkretesz mindent a jég.

A nagymama jajgatni kezdett, és azon nyivákolt: meg kellene húzatni a harangokat, hogy elvigyék a jégfelhőket, de a pap is csak ül a fenekén, ahelyett hogy helyén lenne az esze.

Alighogy ezt elmondta, máris hallatszott, hogy félreverik a harangokat.

- Na, lesz vagy pár ezer pengő kárunk ! - sóhajtotta a mama.

Hát ez az, így pocsékolódik a drága pénz, ilyen butaságokra fecsérlik el. Abból a pár ezerből igazán egyet adhattak volna nekünk, hogy 'ne kelljen koporsóüzleteket kötnünk,

Erről aztán eszembe jutott a pénz meg az ékszer. A kert végében egy szivardobozban ástam el őket. Jézusmária, még utóbb kimossa az eső és elviszi!

- Hová mész ebben a kutya időben? - kiáltott rám a nagymama.

- Megnézem, hogy milyen kárunk lesz.

- Maradj csak a fenekeden.

- Na, azokat se irigylem, akiket a Balatonon talált a vihar - mondta az anyánk, és rögtön keresztet vetett magára (Krisztusom, segíts!), olyan hatalmas villámcsapás szántotta végig az eget, hogy egyszerre nappali fénynél is jobban kiviláglott körülöttünk minden.

Erről meg eszembe jutott rögtön Szecsa Jóska a száz pengővel. Ha elérte a vihar, már régóta halott.

Pali, úgy látszik, kitalálta a gondolatomat, mert sápadt volt, mint a fal.

Nem lehetett ezt sokáig titokban tartani. Legalább egy keveset el kellett mondani belőle, hogy valaki megvigasztalja az embert.

- Nagymama, kérem, az előbb itt volt az egyik osztálytársunk...

- Na és? Mi a fenének hívtok vendégeket?

- Már elment. Éppen az, hogy elment, és csónakon ment át a Balatonon. De mi lett vele, ha elérte a vihar?

- Minek barátkoztok ilyen alakokkal?

A nagymamától ne várjon vigasztalást az ember. Képzelem, hogy üvöltene, nagymamai mivoltából teljesen kivetkezve, ha történetesen ő ül a csónakban Szecsa Jóska helyett.

Két óra hosszat tartott, a vihar, addig ki sem lehetett mozdulni hazulról.

Végre uzsonna után kitisztult az idő. A sötét felhők elvonultak, és megint normális világos nappal lett. Pornak persze nyoma se volt, helyette, mondhatni, térdig érő sár lett. A kertész deszkákat rakott a villától a bejáratig, a nagymama rendeletére, hogy senki be ne hordja a sarat a szobákba. A kapuba ültették a kertész fiát mosogatórongy-félével a kezében, hogy mindenkinek, aki belép, törölje meg a lábát.

Az esővíztartó hordó körül valósággal kiásta a földet a víz, és még két teknő is színültig telt volt vele. A balatoni víz meszes és kemény - mondja a nagymama. - Esővízben lehet jól mosni. Azonkívül az esővíz szépít. - Nem tudni, minek akar megszépülni.

Első dolgom volt az elásott pénz és ékszer búvóhelyét megtekinteni. Agyonázott, sáros volt a föld, ahová elrejtettem őket, de még mindig a helyükön voltak.

Aztán lementünk a Balaton-partra is, meleg kabátokat öltve magunkra, mert olyan hűvös és hideg volt a levegő (a szél még egyre fújt), hogy az apánk be is fűttetett a szalonban. Azért mentünk a tópartra, hogy esetleg értesüljünk valamiképpen arról, ha

Szecsa Jóskával baj történt.

Mérges zöld, fehér tarajos hullámok csapódtak

egymásra. A deszkahíd víz alá került, és csonkán

állta a harcot a haragvó hullámok csapásai ellen - a

fél hidat ugyanis elsodorta a vihar.

A. part menti nádas, eldöntve a szél erejétől, úgy

festett valahogy, mint Pali haja, ha reggelente megnedvesíti és egészen laposra keféli. A part kihalt

volt, nem volt ott egy teremtett lélek sem.

Metsző hidegen fújt a szél, mintha csak sose lett volna nyár. Szinte elképzelhetetlen volt, hogy még tegnap is úszónadrágban ültünk itt Palival a deszkahíd végében, és attól tartottunk, megüt minket a hőguta. A part mentén a vízbe szúrt cölöphöz kötött csónakokat kísértetiesen nyikorgatta a szél.

A túlsó part teljesen kivehetetlen volt, a víz és az ég egybefolyt. A vihar most valamerre nyugat felé járhat. Biztos, hogy semmi baja Szecsa Jóskának, nem olyan fából faragták, de a hangulat mégis valahogy másmilyen volt.

Pali kinyitotta a kabinunkat, és beállt oda cigarettázni, mert a szél úgy elhajtotta, kicsapva szájából a füstöt, mintha nem is égne a cigarettája. Azonkívül szélben olyan rosszul ég a cigaretta papírja, hogy a dohány íze is megromlik valahogy tőle.

Csak alkonyatkor ült el a szél ereje, addig a kabinunkban üldögéltünk, és a jövőről beszélgettünk.

Pali nagyon aggodalmasan látja a bekövetkezendő eseményeket. Szerinte aggályos dolog - nem érettségizni. Én viszont, aki koromnál fogva is sokkal józanabbul látom az életet (idősebb vagyok, mint ő), azt mondom, nem szabad túl sokat várni semmiféle tanulástól. Láthatjuk az életben is, hogy mire viszik a jeles tanulók, egészen közepes emberek lesznek belőlük. A kiváló férfiak sohasem voltak jó tanulók. Idézhettem volna nagy emberek neveit, de sajnos egy se jutott az eszembe. Okát csupán abban látom, hogy az ifjúság előtt gondosan eltitkolják az ilyesféle dolgokat.-

Miért kell például latinul tudni? Még nem volt ember, kivéve papokat, orvosokat és gyógyszerészeket, akik életükben csak valamelyest is hasznát vették volna a latintudománynak. Csupán nincs elég férfiasság az emberekben, hogy ezt nyíltan bevallják.

Pali a két vagon koporsóról kezdett beszélni, és csupa sötét hangulatú gondolatát vetette napvilágra.

Amerikában nem tudunk letelepedni, sőt a pénz nem is lesz elég arra, hogy odajussunk. Amikor megemlítettem, immár elhatározott dolog, hogy Szecsa Jóska nagybátyjának módszerével utazunk ki, akkor meg arról beszélt, hogy abban se bízik, barátunk egyáltalán megszerzi-e. az átutazóvízumokat. Sőt nagyon valószínű, hogy Szecsa Jóska a Balatonba veszett.

Annak az embernek, aki tökéletesen meg akar undorodni mindattól, amit életörömnek lehet nevezni, azt tanácsolnám, üljön le Palival egy negyedórai diskurzusra. Rövidesen egyéb gondolata sem lesz, mint elásatni magát a legközelebbi temetőben, hogy azontúl semmi kellemetlenség ne érje többé.

Mikor már jobb híján nem tudott mit mondani, azt közölte velem, hogy az ötszáz pengő elásott pénz a szivardobózban meg fog rohadni, a briliánsok meg teljesen fényüket vesztik. Holott tegnap este még olyasféle dolgot is mondott, hogy Szecsa Jóskát fel kellene jelenteni ékszerlopás miatt, ma pedig már amiatt aggódik, hogy az ékszer ékkövei esetleg veszítenek az értékükből.

Hála az Istennek, hogy én erélyesebb egyéniség vagyok, és csak a végső célt látom magam előtt. Engem az se idegesítene, ha tegyük fel Szecsa Jóska még egy ékszer beszerzéséről gondoskodna, és annak teljes értékét átruházná rám. Semmi közöm az ómamájához. (Nyugodjék békében, mindazonáltal.)

Egyáltalán, beszélgetésünk folyamán olyan érzésem támadt, hogy Pali titokban azt szeretné, hogy az egész amerikai út meghiúsuljon, és csupán azért nem hozza szóba, mert rögtön felvilágosítanám, mekkora pofonokat képezne az ő része, ha a két vagon koporsóról tudomást szereznek. Ebben az

esetben teljesen megzavarodna, s azt se tudná, mitől féljen jobban.

Már esteledett, amikor hazafelé indultunk.

A vasúti töltés mentén valami feketeséget láttam mozogni a fűben. Első pillanatra nagyon megijedtem, mert azt hittem, valami mezei patkány. Amint közelebb érünk, látom, hogy egy kis fecske: Ott vergődött a nedves fűben, a töltés alján, és ijedten próbált továbbvánszorogni. Óvatosan a kezembe vettem, és akkor, látom, hogy az egyik szárnyának a fele hiányzik, helyén alvadt vércsomó piroslik a tollak tövében.

A bakter, aki messziről, hivatalos minőségében szemlélte, mit hajladozunk mi ott a fűben, mellénk lépett.

- Elverte a jég - mondta.

A falusi gyerekek már összeszedtek egypárat a jégverte fecskékből. Mind itt hevertek a töltés alján.

Fel is mutatott a felettünkk elhúzódó sürgönydrótokra, ahol fekete tollcsomót himbált a szél. Biztosan ennek a fecskének a szárnya felét odacsapta a jég a sürgönydrótra, az pedig leborotválta és a vér odaragasztotta hozzá, most meg ott himbálja a megbékélt esti szél a drótok között, a természet törvényei szerint.

Alkonyatkor mindig megjelentek a Balaton felett a fecskék, és olyan sokan voltak, hogy valósággal megfeketedett tőlük az ég. Ott cikáztak a víz színe felett, néha becsapódva a' tóba, és kis barázdát hasítottak rajta röptükben, talán ittak egyet, miel?tt lefeküdtek volna.

Ilyen fecske lehetett ez is szegény, és most ijedten piheg a tenyeremben.

Mindjárt el is kereszteltem Pimpinek, és elhatároztam, hogy fölnevelem. Majd állandóan körülöttem fog vidáman csicseregve röpködni, illetve éppen az a baj, hogy egyik szárnya sérült meg. Inkább a lábával lett volna valami kisebb, baj és nem a szárnyával, akkor viszont meg már ég itt se volna. Istenem, már azt se tudja az ember, hogy mire gondoljon.

Otthon betettem az ágyamba, és rögtön fogtam

neki egy-két legyet, bizonyára éhes szegény. Rettenetesen megörült a légyvacsorának. Amint észrevette az ujjaim között, már felé kapott a csőrével. Végül már elég volt észrevennie, hogy odalépek az ágyhoz, máris hatalmas ugrásokkal szökdelt felém. Fantasztikus, milyen éhes volt.

Éjszakára Pali kalapjában csináltam neki fészket, de jól körülbéleltem zsebkendővel, hogy ne ismerjen rá (mármint Pali).

Reggelre eltűnt a kalapból Pimpi. Lázasan átkutattam az egész szobát érte, míg megtaláltam, az éjjeliszekrény lába mögött, a fal mellett. Poros volt és lihegett. Poros volta nem ejtett csodálkozásba,- hiszen nekitámaszkodott a falnak. De miért liheg? Egész éjszaka körülugrálhatta a szobát, és most kimerült. Vagy talán valami rémes élményben lehetett része?

- Talán szomjas? - jegyezte meg Pali. Hamutálcán vizet hoztam neki, de nem ivott belőle.

- Nyomd a vízbe a fejét.

- Nem teszem. Félre fog érteni, és azt hiszi, vízbe fojtom.

- De nem látja a vizet. A szádból itasd meg.

Ez éppen olyan tisztátalan megjegyzés volt, mintha azt mondta volna, hogy a legyeket kissé rágjam meg, mielőtt megetetem vele.

Pimpi később abbahagyta a lihegést, és egy elröppenő légy után kapott.

- Éhes ez, barátom, semmi más baja nincs.

Kivittem a konyhába, ahol, annak ellenére, hogy három darab enyves légyfogó lóg a plafonról, mégis rengeteg a légy.

Pimpit elég volt a falakon mászkáló legyekhez tartani, egyetlen gyors mozdulattal bekapta őket.

Negyvenegy legyet számoltunk meg reggeli étkezésre, még aggódtam is, hogy talán sok is lesz egyszerre, de Pali véleménye szerint a fecskék egyebet se tesznek, mint reggeltől estig esznek. A levegőben szálltukban bekapják a szúnyogokat. A szúnyog viszont a légyhez úgy aránylik, mint egy fogolypecsenye egy egész kacsához.

Őszintén bevallom, hogy a legyeket sose bírtam. Különösen nyáron elviselhetetlenek. Mindaddig, míg senki sincs a szobákban, az ablaküvegeken sétálnak, vagy a lelógó villanylámpák körül vidáman kergetőznek, esetleg fejjel lefelé lógva megpihennek a lámpaernyő színes üveggyöngy rojtjain. Ezt roppant módon szeretik, szinte irigylik egymástól, és mindegyik azon igyekszik, hogy elzavarja onnan a másikat.

Vagy elbújnak láthatatlan helyekre, hogy az,, aki belép a szobába, semmit se gyanítson és így kiáltson fel : “Na végre, itt nincs légy!” Ezt hallják, de nem szólnak egy szót sem. Megvárják, míg az illető elpihen az ágyon fekve, kiadós ebéd után, és a szeme elnehezedik, hogy a kinti élet be-betévedő tompított zajának kísérő zenéje mellett az álom édes karjába feledkezzék.

Ezt megvárják a legyek, és akkor rögtön megjelennek.

Először csak végigmásznak egy elpihent kézfejen, később kiválasztják az alvó orra hegyét, és odaszállnak egyenesen. Ha idegesen odakapsz, még a légy sértődik meg, és mérgesen zümmögve elszáll, hogy pár pillanat múlva megint csak az orrod hegyére telepedjék.

Mindaddig folytatják ezt, míg tökéletesen fel nem ébresztettek. Amint látják, hogy káromkodva felugrottál, valósággal diadalittasan keringenek körülötted, és módfelett boldogok, hogy tönkretették az álmodat. Ott röhögnek önfeledten a poros szekrény tetején, és csodára tudják élvezni, hogy a szoba közepén állsz kidülledt szemekkel, káromkodva.

Hát ez a légy.

Még nem volt ember, aki meg tudta volna magyarázni nekem, mi más hasznuk az életben, mint az, hogy bosszúságot okozzanak. Szerintem a legyek tanították meg káromkodni az embereket.

Egyetlen légynek a jó cselekedetéről sem tudok.

A mezei légy még ennél is jellemtelenebb. Zöldes arany fényben csillog, hallatlanul hiú és módfelett kíváncsi. Nem tudsz elképzelni olyasmit a fűben, ami

ne érdekelné őket. Rögtön értesítik legtávolibb

rokonaikat, és pillanatok alatt ott teremnek zümmögve, s a legképtelenebb pletykálkodást viszik végbe. Egy helyben is megállnak a levegőben, és úgy cikáznak, mintha kilőtték volna őket.

A lólégy fajtalankodásairól pedig direkt tanulmányokat lehetne írni. Rendszerint fürdés közben támadja meg a nyaralót, hogy a hátába csípjen egy olyan őrületeset, hogy azt hiszed, rövidesen megbolondulsz tőle. Hiába csapkodsz kétségbeesetten magad körül, a lólégy megvárja, míg lecsillapodtál, aztán zajtalanul újra hátbatámad. Legokosabb a víz alá merülni, s a víz alatt elúszni onnan. A lólégy legbiztosabb áldozatai a csónakázók. Itt képtelen vagy ugrándozni, mert felborítod a csónakot, itt csak ordítani tudsz, és vadul a part felé evezel, hogy lehetőleg sekélyebb vízben fulladj meg, hogy legalább a holttestedet megtalálják két napon belül.

Érthető tehát, hogy meglehetős kéjjel etettem Pimpit a legyekkel. Öröm volt nézni, mint pusztította őket.

A legyeket sose bírtam - ezt előre kellett bocsátanom -, és most valahogy mégis lelkiismeretfurdalásaim voltak, amikor például egy fess fiatal légy a konyhaablak rámáján éppen kecsesen mosakodott - első két lábát összesodorítva, hogy gyanútlanul lehajtott fejét megkefélje vele szépen -, és a következő pillanatban már nem is létezett, mert Pimpi bekapta. Mint a villám csapott a falra a csőrével,

ahogy valami feketét látott ott.

Mit tudom én, talán családja volt a kis fess légynek, vagy éppen szerelmes is volt. Csak pár pillanata, hogy azt zümmögte a fülébe az ideálja:

- Ilonka, kérem, ne felejtse el, öt órakor találkozunk az öreg diófa alatt, az uzsonnára terített asztalnál, a mézesüveg tetején.

- Jól van, Ödön. De mi lesz, ha beborul az idő?

- Akkor az üveges teraszon, a nagymama orrán.

- All right.

És hol van most szegény Ilonka?

Már-már lelki tépelődések elé állított volna az élet, ha a ,sors egyszerűbb elintézést nem talál, szépen pontot téve a történet végére.

Ebéd után leültem olvasni.

Pimpi pedig Pali kalapjában pihent. Illetve pihent volna, de roppant nyugtalankodott: örökösen kiugrált a kalapból, és a karomra telepedett. A nyitott teraszunkon ültem. (Ezért is mennyit harcoltam, hogy nekünk is üveges teraszt készítsenek. Tisztára képtelenek vagyunk viharban is kint tartózkodni.) Pimpi a kezemhez ugrált - a kezemből kapta eledelét, tehát a kezemet szerette. Kis fekete fejét oldalt hajtotta, mintha arra lett volna kíváncsi, hogy mit olvasok, aztán mintha az eget is megnézte volna, ahol társai . gondtalan cikáztak a szikrázó fényben.

Letettem a könyvet, és kivittem Pimpit a kertbe édesanyjához, a természethez, aki olyan mostohán bánt vele. Semmi különösebb vágy nem hevítette, ha elléptem tőle, rögtön a nyomomba szökdelt. Látszott rajta, hogy szeretett volna fölrepülni, de nem tudott.

Nem akarok lelkesítő túlzásokkal élni, de határozottan éreztem, hogy Pimpi nem repülne el akkor sem, ha ez módjában állna. Úgy éreztem, felszállna a vállamra és megköszönné, amiért úgy szeretem.

De ott volt szárnyaszegetten a lábam előtt a fűben a kis frakkos madár. Mintha elfáradt volna parányi élete, fázósan összehúzta magát, és csak gubbasztott ott szomorúan. Bevittem újra a szobánkba, de most se maradt meg a kalapban, örökösen a kezemhez bújt, mintha a meleget kereste volna. Sokáig ott ült a kezemhez bújva, időnként kissé fészkel?dve, aztán egyszer csak azt vettem észre, hogy már nem is él.

Alkonyodott. A fenyők illatát a nyitott ablakon át behozta az esti szél. A többi fecskék most cikáznak a Balaton megnyugodott sima tükre felett, néha becsapódva a tóba, hogy kis barázdákat hasítsanak rajta röptükben, és ez itt hever szegény, holtan a kezem alatt. Szegény kis rosszul járt fecskemadár.

- Mi is meghalunk egyszer - mondta Pali, s igyekezett megindultságát elrejteni.

Pimpit egy fenyőfa tövében temettük el este a kertben, tücsökciripelés adta hozzá a gyászéneket,

és az öreg diófa mögött már felragyogott az esti csillag fénye az elszürkült égen, mint egy pislákoló örökmécses. Denevér suhant el a fejünk felett zajtalanul.

A kertész elkötötte a kutyát. Salamon lompos, testét megrázva, farkcsóválva szaladt hozzánk, és nedves orrát a kezünkhöz dugta.

8.

Már a második nap estéjén vagyunk, és Szecsa, Jóskáról semmi hír.

A pénzt és a briliánsokat. naponta többször is óvatosan kiásom, hogy ellenőrizzem a létezésüket. Semmi baj (a briliánsok éppúgy fénylenek mint azelőtt). Nem szeretem, hogy az öt darab százason

kívül nincs pénzünk. Száz pengőt csak nem válthatunk fel pár fillér kedvéért (cigarettára kellene), meg aztán fel se tudnák talán váltani, viszont egyszerre híre kelne, hogy a Radonyi gyerekeknek százas bankójuk van. Óvatosnak kellett lenni. Szegény falu ez nagyon, és éppen ezért az emberek roppantul szeretnek pletykálkodni.

Csak már megjönne Szecsa Jóska!

Már lassan •készülődöm az amerikai útra : jegyzéket vezetek arról, mit fogok magammal vinni, így aztán kizárt, hogy valamit is elfelejtsek.

Pali henyél; azt mondta, még ráér pakolni az utolsó nap is. Szerinte Szecsa Jóskát nem is látjuk többé viszont, csak nem akar idegesíteni. (Minek mondja akkor ezt?) Még akkor se látjuk viszont, ha történetesen szerencsésen megúszta a vihart, de azt se nagyon hiszi.

Egyáltalán miben hisz ez az ember?

Vacsora után, amikor a nagymama már lefeküdt

- tízkor már ágyban van -, átjött hozzánk az egyik

szomszédunk : egy nyugalmazott táblabíró, akinek

fekete szakálla van és egy Mici nevű ronda, bozontos, fehér kutyája.

A táblabíró szabad óráiban spiritiszta (mióta nyugdíjazták, semmi dolga). Állandóan kísértethistóriákat mesél. Az apja szelleme időnként megmutatja magát neki, és Napóleon szelleme is megüzeni, ha felszökik a kenyér ára.

A táblabíró felesége elmesélte Juliska cselédünknek (így tehát hiteles forrásból fakad), hogy éjszakánként állandóan egy szellem kopog a szobájuk falán. Azóta fokozottabb tisztelettel nézzük a táblabíró fekete szakállát, különösen este 10 óra után, amikor süt a hold, és a fák, bokrok némán állnak a kertben, mint sok-sok titkok. tudói. Ez az a pillanat, amikor hiszek a kísértethistóriákban.

Fényes nappal ellenben éppen olyan valószínűtlennek tartom a dolgokat, akár, a táblabíró fekete szakállát is, és szinte várom, hogy a nagy melegben éppúgy leveszi majd, akár a kalapját.

Pedig nekünk is van egy nagybátyánk, akinek meghalt a felesége, s azóta visszajár hozzá.

Íme, a története.

Nagybátyám, aki indulatos ember volt, valami csekélység miatt összeszólalkozott a feleségével. Az asszony - éppen betegen feküdt - már nem tudott mit mondani, hogy igazát védje, ezért aztán így sóhajtott fel:

- Bárcsak halnék meg !

Erre nagybátyám azt mondta

- Hát akkor meghalsz. - És elment a közeli erdőbe vadászni, mert vidéken éltek egy hatalmas park közepén, tizenegy szobás villában.

Este, hogy hazatért az erdőből, odaállt eléje a vadőr, tisztelettudóan köpött egyet, és azt jelentette:

- A nagyságos asszony meghalt, kérem.

A temetés éjszakáján jelentkezett először a megholt szelleme. A sárga szalonból, ahol felravatalozták, pontosan éjfélkor kilépett az L alakú folyosóra, és hófehéren végigment rajta.

Már nem is tudom, a személyzet közül ki látta először, elég az hozzá, hogy nem hittek neki.

- Ugyan kérem ! - mondták és legyintettek.

Az illető aztán emiatt a legyintés miatt felmondott, és ijedten távozott.

A második a gazdasszony volt, akinek éppen a sárga szalon alatt, a földszinten volt a szobája. ő állandóan olyan zajokat hallott éjfél után, mintha bútorokat tologattak volna a feje fölött. Szentelt vízzel

körülhintette az ágyát, és rózsafüzért akasztott az

ajtó kilincsére, de maradt. (Ilyen elszántságot azóta

se tapasztaltak öregasszonyban.)

Aztán egy másik vadőr is látta. Ez a vadőr másnap

hajnalban, rögtön a látomás után jelentkezett nagybátyánknál, hogy tegyen vele, amit akar, de ő többet

a kastélyban nem teljesít, szolgálatot. Ő is látta a megholt szellemét hófehérben végigmenni a folyosón, és határozottan felismerte. Rá is kiabált, sőt eléje is állt, de a megholt csak átment rajta.

Nagybátyánk öccse szintén rendellenes dolgokat tapasztalt, amikor náluk volt vendégségben. Éppen katonasorban volt, de nem volt rest éjnek idején felöltözni és elutazni onnan.

Vele az történt, hogy éjfélkor benyitott valaki a szobájába, és többször is a nevén szólította. Felült az ágyban, és figyelt. A holdfény besütött az ablakon, és jól láthatta, hogy senkit se lát, mégis valaki szünet nélkül nagyokat sóhajtozott. Ez volt az a pillanat, amikor, nekikezdett az öltözködésnek, és egy negyed, perc múlva már a vasúti állomás felé menekült.

Az apánkkal meg a következő történt.

Két napra leutazott nagybátyánkhoz, víkendre. Nagybátyánk mindenkit, aki csak hozzá jött vendégségbe, beszélgetés címén nem engedte korán lefeküdni, hogy ne kelljen egyedül virrasztania. (Állítólag félt éjfél előtt lefeküdni, bár erről soha említést se tett.)

- Beszélgessünk még - mondta ilyenkor, holott az ő beszélgetése csak abból állt, hogy nagyokat hallgatott, és a másiknak kellett szóval tartani őt.

Apánknak semmi kedve nem volt a beszélgetés-hez, azért tehát hamar elbúcsúzott nagybátyánktól, hogy lefeküdjék.

Szobája a folyosó végében volt.

Éjfél felé járhatott, de apánk, aki akkor még semmit sem hallott ezekről a szellemjárásokról, minden káros impressziótól mentesen, nyugodt fejjel haladt át a folyosón, ahová besütött a hold. Kint szeles idő volt, és a fák ágai hajladoztak, bevetítve árnyékukat a kockás folyosóra.

Bement a. szobájába, levetkőződött és lefeküdt. Már éppen aludni akart, amikor hallja, hogy valahol kinyílik egy ajtó, és valaki határozott léptekkel végigjön a folyosón, egészen a szobája ajtajáig, és ott megáll. Rögtön arra gondolt, hogy nagybátyánk meggondolta a dolgot, és ahelyett hogy ő is lefeküdt volna, most ide jön hozzá beszélgetni. Mivel erre nem volt kedve, rögtön elfújta a gyertyát (villany nem volt), hogy azt a látszatot keltse, már alszik.

Csend volt. Az illető az ajtó előtt meg se mozdult.

Apánk arra gondolt, hogy nagybátyánk most azon mélázik, benyisson-e vagy visszamenjen. Talán benéz a kulcslyukon is, hogy tudja, alszik-e. Ez a várakozás olyan soká tartott, hogy éppen meg akarta újra gyújtani a gyertyát, amikor megint csak ajtócsapódást hall a folyosó végéből - és újra csak jönnek a lépések egészen a szobája ajtajáig.

Ejnye - gondolta apánk -, de különös. Nem hallottam, hogy visszament volna, de mégiscsak így kellett lennie.

Felült az ágyában, és figyelt. Az illető az ajtó előtt meg se mukkant. Pár pillanat múlva megint csak hallja, hogy csapódik az ajtó, újra csak jönnek a léptek a folyosón végig, és megszűnnek az ajtaja előtt.

Ekkor már meg gyújtotta a gyertyát az éjjeliszekrényén, és feszülten figyelt. Nem kellett soká várnia, megint csapódott valahol az ajtó, és megint csak hallja a lépéseket. Úgy, mint az előbb. A külső jelek szerint már négy embernek kellett az ajtaja előtt állnia, mert vissza egyik se ment.

Hát kik ezek a lehetetlen alakok?

Akkor már ott állt az ajtó mögött az égő gyertyával a kezében, és amikor megint hallja a lépéseket, hirtelen ajtót nyitott. Nem látott senkit, ellenben a

folyosó végében lévő szobának a kilincse épp akkor csapódott fel, mintha abban a pillanatban csukta volna be valaki maga után az ajtót.

Hát ez történt az apánkkal..

De az anyánk is tudott egy érdekes esetről.

Egyszer, fényes nappal - gyönyörűen sütött a nap - együtt ebédelt nagybátyánkkal és annak három kislányával meg a nevelőnőjükkel. Éppen a levest ették, amikor a legkisebb lány hirtelen felugrik az asztaltól, és elkiáltja magát:

- Édesmama ! .

Mindenki megdöbbenve néz a gyerekre, aki a szomszéd szoba felé mutat.

- Ott ül a mama a fotelben - és kitárt karral arrafelé szalad. (Anyánknak máris elment a kedve az ebédtől.)

A többiek nem láttak senkit, de a kislány esküdözött, hogy ott ült az édesanyja hófehérben. Ahogy odaszaladt hozzá, egyszerre csak eltűnt.

Amikor ezt először elmesélték nekem, rögtön eszembe jutott egy különös esemény. Hát én is tudok erről a kísértetről. Sőt láttam is, bár akkor még csak nem is sejtettem, hogy visszajáró lelket látok.

Egy nyáron nagybátyánknál nyaraltunk pár napig. Csodaszép nyári délelőtt volt, lehetett délelőtt tizenegy óra, a kislányokkal játszadoztam a kertben, a ház előtt elhúzódó kavicsos úton, teljesen normális körülmények között.

Az út szélén két ember nagyságú tujabokor, közöttük pad volt. A lányok a padon ültek, én pedig a földet ástam előttük egy kis ásóval, mert kincseket kerestem. Ahogy belefáradva a guggolásba, kiegyenesedek, látom, hogy egy fehérbe öltözött, magas, női alak lép ki a jobb oldali tujabokorból, és elsuhanva a pad mögött - ahol a lányok ültek - belép a bal oldali tujabokor mögé.

Még inkább csodálatos volt ez, miután észre se vettük, hogy valaki is kijött volna a házból a kertbe. Csak néztem a második tujabokrot, egyre arra várva, hogy mikor lép ki onnan is az illető.

Ugyan ki lehet az, és mit csinálhat ott? Odaléptem, hogy megnézzem, de nem láttam senkit.

Kétségtelen, hogy a kislányok édesanyjának a szelleme volt. (Nem is vitatkoztam én azokkal a kislányokkal soha.) Szerintem csakis kivételes embereknek áll módjukban kísérteteket látni.

Amikor ezt a történetet elmeséltem, mindenki rögtön kétségbe vonta valódiságát. Ezt sokkal csodálatosabbnak találtam, mint magát a kísértetlátást. Én elhiszek nekik mindent, ők viszont nem hisznek nekem.

A táblabíró történetei viszont meglepően emlékeztettek azokra a históriákra, amelyeket régi kalendáriumokban olvas az ember, ilyesféle kezdettel: W.-ben történt egy katonaiskolában Z. kapitánynyal...

Elmesélte a táblabíró például, hogy az ő unokafivére, aki most jött haza Párizsból, nagyon különös esemény fül- és szemtanúja volt.

- Egy ott élő 13 éves román leánykát - mesélte a táblabíró - megszállt az ördög. A kisleányt el?ször a bolondokházába vitték, de aztán mégis kihozták onnan, és most Londonba vitték, ahol hírneves tudósok fogják tüzetesen megvizsgálni.

Itt kétszer köhintett a táblabíró, és miután szigorúan körülnézett, így folytatta:

- A kislány környezetében minden tárgy elmozdul a helyéről, és közülük az értékesebbek nyomtalanul el is tűnnek, sőt eltűnnek a jelenlevők zsebeiből is a pénztárcák, az ujjaikról a gyűrűk. Közben megállapíthatatlan irányokból sírás, jajgatás és fogak csikorgatása hallatszik, ugyanakkor pedig a kislány is rettenetesen sikoltoz és szenved. Egy ízben, amikor fájdalmában a ruháját is letépdeste magáról, ijesztő látvány tárult a jelenlevők szeme elé. A kislány teste tele volt borzalmas sebekkel, és ezek a sebek időnként helyüket változtatták. Láthatatlan fogak harapták össze húsát. Ütések és szúrások helyei borították el vézna testét. Az egyik karján pedig tisztán kibetűzhették ezt a szót:

DRACU. Ez pedig román nyelven ördögöt, illetve démont jelent. (Palit már a hideg rázta, de a táblabírónak ez még nem

volt elég.) Egy láthatatlan kéz a kislány arcára színes ceruzákkal kék és piros vonalakat húzott összeviszsza. A román leányka ilyen önkívületi állapotában minden kérdésre írásban válaszolni tud. Most, hogy Londonba vitték, a vonat ablakai összetörtek, és félelmetes zajok kíséretében minden értékesebb tárgy eltűnt.

Ezt mesélte a táblabíró, és pipára gyújtott.

Én hajlandó vagyok mindent elhinni, csupán egyet kell szomorúan megállapítanom, hogy a szellemek sem olyanok már, mint régen. Nagyon modernizálódtak. Szekrényeket lökdösnek, bögréket csapnak a falhoz, sőt lopnak! Egész jellemtelen dolog.

Hol van a régi romantikus kor, amikor a kastély úrnője felrettenve álmából, rémülten súgta az őrgrófnak:

Kazimir, valaki jár a csigalépcsőn, és sóhajtozik.

Hiába, kivesztek végleg a régi, romantikus, tisztességes kísértetek, akik fejüket a hónuk alá csapva, holdvilág mellett- legfeljebb éjféltől háromig - zajtalanul sétálgattak nagyapáink körül.

Hát csak szebb történet az, amit az apánk mesélt.

Egy vidéki kolostorban az egyik páter a könyvtárteremben éppen régi fóliánsokat tanulmányozott, amikor hirtelen különös zajt hallva, felkapta a fejét, és egy papot látott maga előtt állani. Nem tudta megérteni, hogy kerülhetett ide, hiszen nem hallotta, hogy valaki is a könyvtárterembe lépett volna, azonkívül nem is ismerte az illetőt.

Ahogy jobban megnézi, feltűnik neki a pap ódivatú öltözete, ilyen ruhában vagy száz évvel ezelőtt jártak a kolostor papjai.

És a szellem egyszer csak megszólalt tompa, mély hangon:

- Mondd meg, testvérem, páter Ladislausnak (ő volt a rend főnöke), hogy mondassanak 12 misét a megholt lelkekért. Ezt a pénzt annak idején felvettem, de a miséket nem mondtam el, és most nincs nyugtom.

A másik szépen meghallgatta, aztán azt mondta neki

- Testvér, én ilyesmit nem mondhatok páter Ladislausnak, úgysem hinné el, csak annyit érnék el vele, hogy engem tartana bolondnak.

- El fogják hinni neked, testvér.

- Add valami bizonyítékát, annak, hogy itt voltál, hogy hinni tudjanak nekem.

A pap erre fölemelte jobb tenyerét és egy könyv fedelére rányomta. Ujjainak nyomán a hatalmas könyv vaskos bőrkötése füstölni kezdett, és tenyerét pontosan kirajzolva, kiégett alatta.

Már mindannyiunknak vacogott a foga a•félelemtől, amikor Pali kezdett egy szellemhistóriába. Tudtam előre, hogy hazudni fog, de azért nagy érdeklődéssel fordultam feléje, közelebb húzva hozzá a székemet.

Rögtön azzal kezdte, hogy a szellemek létezését tagadni oktalanság volna.

A táblabíró itt elismerőleg bólintott, de azért igyekezett azt is kifejezésre juttatni arcjátékával, hogy kissé kellemetlen neki, hogy még egy ilyen taknyos gyereket is, mint Pali, meg kell hallgatnia, csupán azért, mert ronda, kíváncsi természete van.

- Én a múlt héten is láttam egy szellemet, és méghozzá itt a villánkban - mesélte Pali. - Egy este megyek fel a szobánkba, benyitok az ajtón, és a szellem ott ült Laci ágyán...

Erre rám nézett, arra számítva, hogy hörögve összeesem.

- Érdekes, - szóltam közbe - én meg tegnap éjszaka láttam ezt a szellemet, de akkor a te ágyadon ült, és őrületeseket sóhajtozott, lábtól ült tudniillik. Hogy nézett ki a te szellemed?

Azt mondta Pali, hogy kutyafeje volt, hosszú hajjal és lólábakkal. Amint beljebb lépett a szobába, a szellem rögtön készséggel felállt az ágyról, köszönt neki, és mellette kiment a szobából.

- Na és hová ment? - érdeklődtem.

- Mit tudom én.

- Szóval utána nézni már nem mertél?

- Dehogyisnem mertem. Még láttam is, hogy arrafelé ment, ahol Anna néni alszik.

Ebben a pillanatban rávágott valaki egy ?rületeset a szoba ajtajára.

Egy pillanatra elakadt mindenkinek a lélegzete. Aztán már fejjel a szemközti falnak estem volna, ha történetesen nem foglalja már el azt a helyet a táblabíró, aki pedig jóval közelebb ült az ajtóhoz, mint én.

Az ajtó nagy zajjal kicsapódott, és a szobába gurult egy emberi alak formájú valami. Dermedten láttam, hogy neki is hosszú haja van. Ahogy jobban megnéztem, felismertem benne Anna nénit, aki az ajtó mögött kétségtelenül hallgatódzott, és arra ájult be a szobába, hogy őhozzá jár be a kutyafejű, hosszú hajú, lólábú kísértet.

A táblabíró rögtön elbúcsúzott tőlünk, valami ilyesfélét mormogva a fogai között: tisztára idétlenek.

A mesélőest ezzel véget is ért, és ezek után kellett menni lefeküdni.

Már azzal kezdődött, hogy a szobánkban rövidzárlat támadt, és kiégett a villanykörte. Kicsavartam a folyosói körtét, de az se égett nálunk. Nem volt mást tenni, mint gyertyákat gyújtani.

Azalatt, míg én jöttem-mentem, Pali levetkőzött, és máris olyan kifejezés volt az arcán, mint aki rögtön aludni fog. Ez jellemző rá: elmondja a legocsmányabb szellemtörténetét, amit valaha is hallottam, és mint aki jól végezte dolgát, rögtön álomba szenderül.

Jól láttam, mire én is ágyba kerülök, máris édesdeden aludni fog.

Elkezdtem zajt csapva vetkőződni, már amennyire zajt lehet előidézni azzal, ha az ember leveszi a kabátját, és a szék támlájára teszi. Az ágyamat elhúztam, majd újra visszatoltam a helyére., és vad erővel csapkodni kezdtem a vánkosokat.

Egyetlen hanggal nem jelezte, hogy még ébren van. Erre elkezdtem fütyörészni, sőt kedvenc dalomat is eldúdoltam: Zúg az erdő, zúg a nádas...

Erre fölemelte a fejét.

- Na, mi az? - mondta. - Nemsokára éjfél lesz.

Hát ez az.

- Mi az? Talán ne is éljek, mert te is itt vagy?

Erre nem szólt semmit, de egészen a paplan alá bújt.

Most már csak arról lehet szó, hogy pillanatok alatt én is elaludjak, ha tudok. Viszont az a tudat, hogy nemsokára éjfél lesz, olyan éberen tart, mintha éppen csak most aludtam volna ki magam, és az egész nap még előttem lenne.

A kutya lent vonítani kezd. Az ablakon besüt a hold a fenyőfák mögül, a gyertya lángja pedig úgy lobog, mintha időnként ráfúna valaki, holott ablak, ajtó csukva. Salamon odalent a kertben abbahagyta a vonítást, és most dühösen ugat. Valaki a villa körül lődörög. Nem szeretem ezeket a dolgokat.

Egyszer csak megkoppan az ablak üvege.

- Na, mi az?

Pali mozdulatlan.

-Mi volt ez? - mondom még hangosabban.

Már éppen fel akartam kelni, hogy megrázzam Palit, a fülébe ordítva - “Itt a szellem, te disznó” -, amikor újra nagyot koppant az ablak üvege. Egyszerre olyan érzésem támadt, nincs elég levegő a szobában.

Mihelyt mozgatni tudtam a tagjaimat, odavánszorogtam az ablakhoz, és kinéztem.

Holdfényben úszott a kert , a kísérteties fehér, testet-lelket megfagyasztó, misztikus fényben tisztán kivettem a kutyánkat odalent a fenyőfák tövében, amint megugatott valakit. És az a valaki ott állt a kerítés mögött, te jó Isten, ott állt - mozdulatlanul, feketén.

Egyszerre magamhoz tértem, és olyat ütöttem Pali hasára, hogy beszakadt alatta az ágy.

- Hol vagyok? - mondta a földről felemelkedve.

- Te barom, egy férfi áll odalent a kertben, elszántan.

- Milyen kertben?

- Ne habozz, egy gyilkos az.

Odalépett az ablakhoz - míg én a kalapomat tettem a fejemre, magam sem tudom, miért -, s ő is kibámult a kertbe. Aztán a legnagyobb meglepetésemre azt mondta

- Ez Szecsa Jóska.

Rögtön kinyitottuk az ablakot, és kihajoltunk. Az a valaki odalent a zsebkendőjével izgatottan integetni kezdett. Szecsa Jóska volt tényleg.

Pali lepisszegett a kutyára, hogy ne ugasson már.

Még szerencse, hogy a háznak erre az oldalára csak

a szalon és ' a vendégszobák ablakai nyílnak, és így

itt senki se alszik.

- Na, mi az? - kiáltottam le fojtott hangon.

- Megjöttem - felelt ugyanígy Szecsa Jóska,

mintha még kételkedni lehetett volna ebben.

- Most jöttem a fél tizenkettes vonattal.

- Mi van?

- Mindent elintéztem.

- És most mit akarsz?

- Rögtön utazni kell.

- Miért?

- Mert. Nekem nincs hová feküdnöm. Mit csináljak itt az éjszaka? A bőröndöm is itt van. - És ezzel megemelt valami sötétet a földről. - Megvan az ómama ékszere?

- Megvan.

- Most mi lesz? - fordultam Pali felé, aki valósággal reszketett minden tagjában.

- Hogyhogy mi lesz?

- Jössz Amerikába, vagy nem jössz?

- Izé... - mondta, és megvakarta a fejét. - Még

semmit nem beszéltünk meg...

- Mit akarsz még megbeszélni?

- Ez nem vicc, Laci. Ez nem vicc.

- Ki mondta, hogy vicc? Remélem is.

- Most így hirtelen elmerni? Szerettem ,volna a

mamát még megcsókolni.

Lenge magyarban ül beomlott ágya szélén, és

szomorúan néz rám.

- Tudod, hogy nem lehet. Mit keserítesz még?

Persze semmi sincs összecsomagolva!

- Neked se.

- Nekem már mindenem itt van a szekrényben. Egykettőre kész leszek vele.

Már neki is fogtam.

- Holnap mindent szépen becsomagolhatnék - álmodozott.

- És Szecsa Jóska egész éjszaka odalent fog állni? Alighogy a nevét említettem, máris elkezdett

odalent pisszegni. A kutya is újrakezdte az ugatást.

Itt cselekedni kell, még utóbb mindenki felébred. Lenéztem az ablakból.

- Halló, Jóska!

- Na!

- Várj egy kicsit!

- Jó!

- Pali, ide figyelj ! Most határozni kell. Az egész

éjszakát nem lehet átcsevegni. Ha te nem jössz,

megyek egyedül. Ez az utolsó szavam.

- Hát akkor én'is megyek.

- Akkor meg mért ülsz itt lenge magyarban? Látod, hogy én már húzom a nadrágomat.

Kapkodva öltözködni kezdett.

- Mindenünket elvisszük?

- Csak ami értékes, és feltétlen szükség van rá.

Kisült, hogy Palinak még bőröndje sincs.

- Hát ez vagy te! Hol a bőröndöd?

- Mit tudom én !

- Mi az, hogy mit tudod te? A tenyeredben fogod

vinni a holmidat?

- Azt senki se mondta, hogy éjszaka fogunk elutazni.

- Hát mikor akartál hazulról elmerni? Fényes

nappal? Csakis éjszaka indulhatunk, tudod te ezt

nagyon jól, csak most értetlenkedsz.

Nekem két bőröndöm volt, de az egyiket átengedtem neki, s így ott kellett hagynom fehérneműim'és ruháim nagyobb részét. Szinte sírni tudtam volna.

Odalent a kutya megint elkezdte az ugatást.

- Ez a büdös állat is a vesztünket akarja.

Már mindent becsomagoltunk, amikor az alsó

emeleten ajtó csapódott, és erőteljes lépések zaja

hallatszott. Ha nem lett volna éjszaka, azt mondtam

volna, a nagymama az, aki jön. De a nagymama csak

nappal nagylegény, éjszaka fél a kísértetektől.

- Vigyázat! Valaki jön!

Pillanat alatt ruhástul az ágyba feküdtem, az orromra húzva a takarót.

Ugyanezt tette Pali is. A gyertyát elfújtuk.

Az a barom Szecsa Jóska újra kezdte a pisszegést odalent.

Hála istennek, a lépések nem felfelé jöttek, hanem lefelé mentek. Biztosan az apánk nézi meg, miért ugat a kutya. Még utóbb Szecsa Jóska azt hiszi, mi jövünk ki, és odaszól neki valamit.

Halálos csend, csak a szívünk dobogását hallani. Esküszöm, hogy idehallom a Paliét is, holott a szoba másik végében van az ágya.

Na, most aztán mit csinálunk? A nagymama is felriadhatott álmából, sőt biztosan ő volt az, aki apánkat felpiszkálta, hogy nézzen ki a kertbe.

Amúgy is veszélyes dolog a bőröndökkel a nyikorgó falépcsőkön lebotorkálni. A vaksötétségben könnyen elbotlik az ember, és olyan pokoli zajt csinál, hogy csak az nem hallja meg, aki éppen nem akarja. Pláne most, hogy az apánk már fel is kelt. Időbe telik, míg újra elalszik. Most mit tegyünk?

- Te, Pali !

- Na?

- Az ablakon keresztül kellene megszökni.

- De hogy?

A kutya már nem ugat odalent. Egyszerre eszembe jutott valami.

- Várj meg! - súgtam oda neki.

Gyorsan le kell jutnom a kertbe, mielőtt az apánk

visszajönne.

Óvatosan, minden zajt kerülve, már majdnem lejutottam, amikor hallom, hogy jön vissza az apánk. Hamar beszaladtam a konyhába, s szívdobogva megvártam, míg bezárja az ajtót, és felmegy a szobájába.

Igen óvatosan újra kizártam az ajtót, és lent voltam végre a kertben.

Majdnem elordítottam magam a rémülettől, mert úgy éreztem, valaki megfogja a lábamat. Hát a kutya volt az. Hozzám futott farkcsóválva, s a farkát a lábam szárához ütötte.

Szecsa Jóska nyomtalanul eltűnt. Nézem, keresem mindenfelé, de nem látom sehol.

Egyszer csak elkezd morogni mellettem Salamon.

- Piszt! Nem hallgatsz!

Előrehajolok, és akkor látom, hogy Szecsa Jóska a kerítésen kívül egy bokor mögött guggol.

- Jóska, te vagy az?

- Én.

- Várj, beeresztelek a kertbe. De légy óvatos. Ne félj, majd tartom a kutyát. Az ablakon keresztül kell meglógni. Most megkeressük a létrát.

Kinyitottam a kertajtót, és átmentünk a fészerbe a ,hosszú létráért.

- Van. egy cigarettád?

- Van.

Végre rágyújthattam. Isteni érzés volt.

- Fogod a létrát?

- Fogom.

- Na, gyerünk! Vigyázz, hogy zajt ne üss!

A létra nem ért el az ablakig, még másfél méter hiányzott belőle. Na, most mi lesz?

Nem baj, súgta Szecsa Jóska, felmászik ő mégis. Pali csak adja le neki a bőröndöket, majd ő lehozza, sőt Palit magát is lesegíti. Neki csak ki kell ereszkednie kicsit az ablakból, aztán ő elkapja a lábánál, és lehozza.

Én fogiam a létra alsó végét, és Szecsa Jóska felmászott rajta.

Még fel sem ért egészen, Pali máris kidugta borzas fejét az ablakon. A bőröndöket még leadta valahogy, de hogy ő is lejön, azt hosszas tárgyalások előzték meg. Kétszer is visszabújt az ablakon, pedig már kint volt mind a két lába. Sőt harmadszorra is visszabújt volna, de szerencsére már nem volt rá ereje: karja hirtelen elernyedt, és Szecsa Jóskának úgy kellett elkapnia, hogy a fejemre ne essék.

A létra reccsent egyet, és majdnem mind a ketten lezuhantak. De Jóska egyik karjával jól magához szorította, a másik kezével pedig erősen megkapaszkodott a létrában. A legnagyobb erőt viszont én fejtettem ki, hogy a létrát a falhoz nyomva tartsam

Amikor lent voltak végre, akkor jut Pali eszébe, hogy szüleinknek levelet is kellene írni, értésükre adva, hogy tulajdonképpen mi történt itt az éjszaka.

Ez igaz. Viszont most megint másszék fel valaki a szobánkba?

- Elég, ha a lenti kapu kilincsére rakod.

- Na, írd meg, Palikám, míg én kiásom a pénzt és az ómama ékszerét.

Ő nem tudja azt olyan okosan, mondhatni elmésen és tárgyilagosan leírni, mint én. Az én agyam jobb minőségű, különben is én vagyok az idősebb, azonkívül úgyis én rendeztem az egész utazást.

Ha hagyom, még száz érvet felhozott volna. Ilyenkor úgy fog az agya, mint egy élesre fent borotva. (Biztosítja a visszaútját, hogy abban az esetben mindent rám tolhasson.)

- Na, jó - mondtam, és amint eltűntek a kertben Jóskával, a noteszem egy kitépett lapjára megírtam a levelet.

Olyan erős volt a holdfény, hogy nagyszerűen láttam

Szeretett jó Szüleink, Drága Nagymama!

Pali megbízásából írom ezt a levelet. Ő ki akar menni Amerikába, új életet kezdeni, és meg akar gazdagodni, hogy büszkék lehessetek rá. Én csak azért megyek vele, hogy egyedül ne féljen. Sajnos nagyon kevés megtakarított pénzünk van, ezért sokat kell majd küzdenünk, de ezt nem is bánom! Harc edzi a férfit, és munkában az igazi gyönyörűség. Amint megérkeztünk, megírjuk a címünket.

Sírig hű, szerető fiatok

Pali és Laci

Utóirat : mihelyt megtanultam angolul, magánúton teszem le a német pótvizsgát, mert én nem vagyok olyan.

Ezt írtam. A levelet aztán a kapu kulcslyukába dugtam, hosszúkásra összegöngyölgetve.

Pali már hozta is az 500 pengőt. Szecsa Jóska pedig az ómamája briliáns ékszerét.

Mindegyikünk felemelte a maga bőröndjét, és lassú, zajtalan léptekkel megindultunk az új élet felé.

Az Isten legyen nekünk, irgalmas.

9•

Bágyadt, piszkosszürke volt az ég. A vasúti töltés mentén a jegenyefák félelmetesen suhogtak.

Megjött a szél.

Már tiszta latyak volt a nadrágom mindkét szára, és a cipőm is merő víz. A bőrönd kezdett egyre nehezebb lenni. Jóska elöl gyalogolt, Pali utána, én leghátul.

Ezt a sorrendet Pali rendezte így még az indulás pillanatában:, se elöl, se hátul nem akart menni. Ahelyett, hogy félelmét férfiasan bevallotta volna, egyszerűen az orrom elé tolakodott, amikor már én is majdnem Szecsa Jóska sarkára léptem a vad éjszakában.

Már két óra hosszat tartott ez a lelket megbénító gyaloglás a vasúti töltés mentén, a nedves fűben, a bőrönd fogantyújától égő tenyerekkel, amikor végre világosodni kezdett az ég.

A mi vasúti állomásunkról nem utazhattunk el, nehogy áruló nyomokat hagyjunk magunk után, meg aztán nem is lett volna vonatunk, csak reggel fél hatkor, addig meg mit. csináltunk volna. Még utóbb a bakter buta kérdéseket tesz fel. Arról nem is beszélve, hogy az állomás közbeesik a Balatonpart felé vezető utaknak (az egyik a rendes út, a másik egy gyalogösvény, amely egy mezőn vág keresztül). Nagybátyánk, aki öt óra felé megy le halászni, akármerről jön, könnyen megláthatott volna minket.

Ezért kellett a vasúti töltés mentén átgyalogolni az éjszakát, addig, míg valamelyik más állomásra érünk, és bevárhatjuk ott a reggeli vonatot, hogy azzal menjünk tovább Nagykanizsa felé.

Félelmetes volt ez az éjszakai út.

Eleinte még könnyedén, vidáman indultunk neki, lekanyarodva a part felé a nyaralóvillák háta mögött, hogy még véletlenül se akadjunk össze valakivel. (Az országút mentén semmi esetre se szabad menni, ott összetalálkozhatunk a csendőrökkel, és nem tudjuk majd elég érthetően megindokolni, miért éppen, éjszaka indulunk el Amerika felé, méghozzá gyalog, a bőröndjeinket cipelve.) Az út elejét még valósággal üdítőnek találtuk. Volt benne valami misztikusan férfias, akárcsak a Vadnyugaton lettünk volna. Időnként meg kellett állni és figyelmesen beleszagolni a holdsütötte bokrok és fák között kanyargó ösvény felé.

- Piszt ! Csak egy macska volt. Gyerünk !

De amint áttértünk a járatlan utakra, és a vasúti töltés aljához jutottunk, már nem volt olyan túlságosan kedélyes a dolog. A hold elbújt a ronda felhők mögé, és csöppet sem volt kíváncsi a további fejleményekre. Néha megcsúszott az ember lába, ilyenkor a töltésről kavicsok gurultak le, megzördítve a bokrokat, olyan érzést keltve az ' emberben, mintha valaki a nyomunkban szaladt volna, és csupán pillanatok kérdése, hogy harsányan belekiáltsa az éjbe: - “Piszok tolvajok!... Segítség!... Ellopták a villa berendezését... Most viszik a bőröndökben... Csiiiiiirkefogók...”

Szecsa Jóska jó kiadósakat lépkedett, amiért is Pali lihegve meg gyanúsította, hogy a bőröndje sokkal könnyebb, mint az övé. Erre aztán bőröndöt akartak cserélni, de Pali az utolsó pillanatban mégis meggondolta a dolgot. (Ezek az esetek, amikor úgyszólván pillanatok alatt hajlandó beismerni a tévedését.)

- Egyforma - mondta megvetően, holott látszott rajta, dehogyis egyforma, hiszen alig tudja megemelni.

Nem értem, miért akar épp Szecsa Jóska előtt erősnek látszani.

- Add ide, viszem a tiedet is - proponálta hirtelen Jóska, s átvette tőle a bőröndjét, Pali meg csak hagyta.

Egyetlen dolgot nem tudtam soha' életemben könnyedén venni : ha Pali lelketlenül kivónta magát a munka alól, és ezt nekem végig kellett néznem. Az ő bőröndje helyett miért nem az enyémet viszi Szecsa Jóska? Jogosabban vihetné. Én voltam, aki ezt az egész amerikai utazást rendezte, mondhatni, az utazás irányítója lehetnék, az utazás lelke, aki időnként férfiasan buzdítom őket : “- Te viszed a bőröndömet, te pedig ügyelj arra, hogy semmiben hiányt ne szenvedjek.,”

De valahogy véremmé vált a szerénység. Ez ellen most már semmit sem tehetek. Csak megyek szerényen leghátul egyre nehezülő bőröndömet cipelve (isteni szerencse, hogy a másik bőröndömet Palinak áldoztam fel). Csak megyek, egyre nehezülő lélegzettel, lucskos nadrágszárral a fűben, nyirkos cipőben, és közben látnom kell, mint idétlenkedik előttem bőrönd nélkül Pali, vesszőt szakít magának egy bokorról, és azzal suhogtatja a levegőt, sőt odáig megy, hogy megkérdi, sokat kell-e még. gyalogolni. Majd megállást proponál, hogy elszívhasson egy cigarettát.

Éhgyomorra nem ízlik a cigaretta, mégis megkívánom, ezért aztán egyre azt nézem, mikor érkezünk meg valami állomásfélére, ahol reggelizni lehet.

Kisebb állomásokat már érintettünk, de éjszaka volt, amikor semmit se kapni. Na és bakterházakban sem volt éppen hiány. Ilyenkor kettőzött óvatossággal lopakodtunk tovább, hogy . észre ne vegyenek bennünket.

Már régen kivilágosodott, amikor megláttunk messze egy kis falut.

- Menjünk reggelizni -, javasoltam. - Közben pihenünk is egy keveset.

Tervemet általános helyeslés fogadta. Különösen Pali helyeselt. Ezen viszont cseppet sem csodálkoztam.

Palinak gyengéje az evés. Iskolai kirándulásoknál a magunkkal vitt elemózsiát még elindulás előtt, a kapu alatt megette, s amikor mások a kirándulás helyére érve enni kezdtek, ahelyett, hogy a természet

lenyűgöző szépségei felé fordította volna tekintetét, képes volt arra, hogy az étkezőket nézze.

Bevallom, engem nem nézhetett, mert én óvatosságból (nehogy megessen rajta a szívem) kénytelen voltam vele együtt az elindulás előtt szintén mindent megenni, elkerülve így azt, hogy később, amikor eszem, pontosan az orrom elé ül, elfogva előlem minden kilátást. Ha pedig nem akarom észrevenni, állandóan köhécsel.

Egyszer egész nap vendégségben volt valahol, és amikor késő este megérkezett, követelte, hogy a tízóraiját, ebédrészét, uzsonnáját és vacsoráját adják ki neki egyszerre, mert ő azt még nem ette meg, viszont az neki jár.

Poros kis faluba tévedtünk, egyetlenegy utcája volt csak, a Fő utca, annak is két szélében mély árok húzódott, ahol totyogós kacsák hápogtak már ilyen korán reggel, és habzsolva tépdesték a koszos fűcsomókat. Idill.

A legelső házban tejet kértünk. Épp akkor ment egy trágyaszagú öreg nő az istállóba fejni. A sajkájában a víz lotyogott. Már-már meggyanúsítottam, hogy az orrunk előtt fogja vizesíteni a tejet, soha nem tapasztalt hidegvérrel, de csak megmosta a tehén tőgyét, majd vékony, spriccelő sugárban fejte a melegen habzó tejet, hogy azonmód három fületlen bögrében szervírozza nekünk.

Pali gégéje talán kettőt rándult, ha sokat mondok, és máris elnyelte. Míg ezt figyeltem, Szecsa Jóska már a második bögrével itta. Pillanatok alatt átláttam a helyzet veszélyes voltát: ha sokat vacakolok, megisznak előlem mindent. Ezért aztán igyekeztem lépést, illetve nyelést tartani velük, aminek az lett a szomorú következménye, hogy a hirtelen lenyelt három bögre tej után egyszerre olyan nyomást éreztem a gyomromban, mintha köveket ettem volna. A három bögre tejnek úgyszólván semminemű tápláló gyönyörűségét nem éreztem. Ha nyomban megitatnak velem még egy bögrével, talán széttépem a tehenet.

A faluból visszamentünk a vasútállomásra. Szecsa Jóska megint csak felkapta Pali bőröndjét. Erre

azt a megjegyzést tettem, hogy talán még nem is született olyan erős ember a világra, aki három bőröndöt volna képes egyszerre vinni.

Jóska nem szólt semmit, csak felkapta a bőröndömet és hónaalá csapva már vitte is.

Nézd csak - mondtam Palinak -, milyen impozáns látvány egy ilyen erős fizikumú férfiú.

- Ott jön a'vonatunk! - ordította válaszképpen.

És tényleg a nyárfák mögül feketén kígyózott elő a vonat, fehér füstöt eregetve hosszan maga után a kora reggeli, friss levegőbe. Szecsa Jóska elhördült, és mint megvadult bika, rohant a három bőrönddel megterhelten az állomás felé.

- Gyorsabban, Jóska!

Mi ketten Palival mint a gazellák szökdeltünk előtte. Futásban aztán nemigen lehet versenyre kelni velünk. Pillanatok alatt az állomáson voltunk.

- Te barom, ez egy tehervonat.

- Szólj vissza Jóskának, hogy ne fusson.

- Már felesleges - mondtam.

- Miért?

- Nézz hátra !

Éppen akkor bújt elő egy bokor mogul, véresen, poros pofával, mert hasra vágódott. Pali bőröndje kinyílott, és mindene szerteszét szóródott a földön. Ez aztán olyanféle megjegyzésre késztette, hogy lelketlenség három bőröndöt vitetni egyetlen emberrel.

Ha az ő bőröndjét érti a harmadikon, akkor teljesen osztozom a véleményében. Viszont ismerem jól: ezt az én bőröndömre értette.

Palinak valósággal a lelkére nehezedik, ha nem láthat engem állati robotban nyűgösködni. Ilyenkor mindjárt rosszkedvű lesz, és. bárdolatlan megjegyzésekkel illet.

Másfél órát vártunk a kis, muskátlivirágos állomáson, míg végre befutott a vonat, és mi is felszálltunk, hogy normálisabb körülmények között utazzunk hosszú utunk végső állomása : Amerika felé.

-'Te Pali, ne álljunk meg New Yorkban.

- Hát?

- Menjünk Hollywoodba

- Minek?

- Nézd, nekem már évek óta van egy vágyam, és azt akarom most realizálni.

-,Mire gondolsz?

- Hogy olyan híres ember legyen belőlem, aki Joan Crawfordnak csak úgy a fenekére üt, és azt mondja neki: “Na, ereggy már innen, édesem, mert unom a fecsegésedet.” Képzeld el, micsoda karrier volna ez!

Nem képzelt el semmit, hanem összenézett Szecsa Jóskával. Én viszont nem tudtam senkivel se összenézni. Nem hiszem, hogy sok lenne bennük az

ambíció.

10.

Nagykanizsán az állomáson ebédeltünk, szép kényelmesen, mert rengeteg időnk volt. Vonatunk csak este indul.

Telt hassal nagyon kedvesen elbeszélgettünk.

Pali szóba hozta, hogy jobban tenném, ha rábíznám a pénz kezelését, akkor nem érhetnének minket meglepetések. Ezt ugyan nem azért mondja, mintha nem bízna bennem, korántsem, de túlságosan jó szívem van, és jobb sorsra . érdemesnek lát, amit, kétségtelem rövidesen el is érek.

- Kedves Palikám, teljesen igazad van. A pénzt te fogod kezelni, nálad igazán jó kezekben lesz. Persze ezzel nem akarom azt állítani, hogy neked viszont nincs szíved, de nagyon helyesnek tartom a munkamegosztást. Minden országnak külön pénzügyminisztere, belügyminisztere és államfője van, mi pedig egy kis országot képezünk most. Te leszel tehát a pénzügyek intézője, Jóska, aki a legerősebb közöttünk, a karhatalom lesz, és én majd az utazás irányítója. Fő az, hogy így egymásra utaltan, a legnagyobb egyetértésben és szeretetben, közös erővel munkálkodjunk jövendő sorsunkon. Azt mondják a magyarokról, hogy nincs bennük összetartás. Ha két magyar összeáll, háromfelé húznak. Hát erre

fogunk mi rácáfolni. Igenis, mi össze fogunk tartani

jóban, rosszban egyformán. Még sok küzdelmes óra

vár reánk, de férfiasan összefogva, mondhatni, játszi

könnyűséggel fogjuk áttörni magunkat az akadályokon, a biztos győzelem felé. Nem tudjuk, mit tartogat számunkra a sors, de mi egymást soha el nem hagyjuk, és senkitől se félünk.

- Éljen! - ordította el magát olyan hirtelen Szecsa Jóska, hogy össze kellett rázkódnom.

- Nem hagyjuk el egymást soha - esküdözött Pali is.

- Kössünk vérszerződést - ajánlotta Jóska, és máris nyúlt az asztalon heverő kés után (megszáradt paprikás pörköltnyomok voltak rajta), hogy vele vérünket vegye.

Pali élénken ellenkezett. A késtől még utóbb vérmérgezést kaphatunk, és orvosra nincs pénz, de amúgy sincs szükségünk formaságokra.

Mind a hárman felálltunk, és megcsókoltuk egymást.

Na, most már ezt is elintéztük.

De még mindig rengeteg időnk volt a vonat indulásáig. (Még a vasúti pénztár se volt nyitva.)

Azt javasoltam, hogy, hozzuk kissé rendbe magunkat. Menjünk, be a városba, fürödjünk meg,, és tisztogassuk ki a ruhánkat, cipőnket, hiszen tele vagyunk sárral és piszokkal az éjszakai gyaloglás miatt.

Szecsa Jóska azt mondta, ő már fürdött, mielőtt eljött volna. Nem akarja oktalanul növelni a kiadásokat, így csak a cipőjét tisztítja meg, mi viszont csak fürödjünk, ha kedvünk telik benne.

Megbeszéltük, hogy míg mi ketten Palival megfürdünk, Jóska azalatt beszerez egy olcsóbb ruhakefét, egy kisebb rongyot és cipőpasztát. Az állomáson találkozunk.

A bőröndünket ruhatárba tettük, és megindultunk a város felé.

Őszintén szólva csodálkoztam azon, hogy Pali olyan készséggel ajánlkozott a fürdésre. Fiatalabb korában még a mosakodást is gyűlölte. Van egy rossz emlékem is'evvel kapcsolatban. Vidéken voltunk vendégségben, ketten aludtunk a vendégszobában. Reggelre kikészítették a mosdóvizet. Rögtön nekiálltam mosakodni. (Szinte betegesen szeretem a vizet. Mosakodásra sohasem kellett biztatni engem. Alig várom a pillanatot, amikor végre mosakodni lehet, alig tudom abbahagyni. Ha eltiltanának tőle, azt hiszem, rövidesen beleőrülnék.) Ellenben Pali mosdás nélkül felöltözött, és krákogva kiment a szobából, mint aki jól végezte dolgát.

Hallottam, amikor a' cselédlány azt mondta neki

- Meg tetszett már mosdani, fiatalúr, kérem?

- Igen - mondta.

Annyi időm sem volt, hogy utánaüvöltsem: “te hazug” már el is ment.

- Akkor rögtön viszek mosdóvizet a másik fiatalúrnak is - mondta a szobalány.

A másik fiatalúr én lettem volna, aki már megmosakodtam.

A családnál, ahol vendégeskedtünk, volt egy kislány, akit mélységesen szerettem, és így a reputációm érdekében kénytelen voltam még egyszer megmosakodni, csak azért, hogy bepiszkítsam a tiszta vizet. Undorító volt. Ezt a kegyetlenséget sohasem fogom Palinak megbocsátani.

Egyáltalán valahányszor csak hallotta, hogy fürödni akarok, azt kérdezte tőlem:

- Miért akarsz fürödni? Kibe vagy szerelmes?

Ezek után tisztára érthetetlen, miért jön most önszántából fürödni. Okát csakis lelki depresszióban látom.

Szecsa Jóskától rövidesen elváltunk. Ha talál zálogházat, itt fogja elzálogosítani az ómamája briliánsait. Aggódjunk érte.

Én strandra szerettem volna menni, utóvégre nyár van, de strand nem volt. Menjünk akkor uszodába. Útba igazítottak minket egy okkersárga, egyemeletes ház felé. -Átkozott hely, bár sose láttam volna!

Megvettük a jegyeket. Úszónadrágot ellenben

nem adtak, az szükségtelen, mondták. Helyette

szappant vetettek velünk, és két szalvétaszerű törölközőt adtak.

Kinyitottak előttünk egy ajtót, és amint gyanútlanul beléptünk, rögtön ránk csukták.

Az arcunkba csapódó forró gőztől egymást se láttuk.

- Hé, Pali, hol vagy?

- Itt.

- Nyújtsd ki a kezed.

- Mert neked fürödni kell. A fene egyen meg!... Hááááá!

Tompa zuhanást hallottam és Pali hörgését.

- Mi az ?

- Elestem... H?, de megütöttem az oldalam!

- Hová estél el?

- Jajaj...

A fal mellett tapogatódzva igyekeztem megtalálni.

Kétségtelen, ez itt a gőzfürdő. De hol vannak a többiek? Tapogatódzás közben felfedeztem egy ablakot, és kinyitottam.

Amint kitisztult a levegő, a következők tárultak a szemem elé: Pali a földön henteregve akarja magát érdekessé tenni. A fülke 'egyik fele víz alatt van, ahová kőlépcső lejárat vezet. Emezen a részén, ahol mi vagyunk, egy hosszú lócaáll a fal mellett. A medence kétszer két méter, maximum, benne zöldes víz, -és felette a plafonról rozsdás lánc lóg, az a zuhany. A víz mélységét megállapítani nem lehet. Ez az, amit én már nem szeretek.

Szóval mégse gőzfürdő, de akkor miért olyan pokoli forró a víz, hogy úgy füstölög, mintha égne? Megőrültek a nagykanizsaiak?

Pali már feltápászkodott, és oldalát tapogatva leült a lócára.

Rögtön levetkőztem. Én fürdöm. A fürdő árát nem ajándékozom oda senkinek.

A kövezet is zöldes színű és nyálkás, olyan csúszós, mintha szappannal kenték volna be.

- Vigyázz, mert síkos a kő.

- Nekem mondod? .

Épp a medence szélén álltam, hogy a vízmélységét próbáljam kikémlelni, amikor elcsúsztam, s őrült csattanással és vad üvöltéssel belecsapódtam a forrón gőzölgő vízbe. Esés közben sikerült elkapnom a lelógó rozsdás láncot, ami rögtön le is szakadt, és csak arra volt jó, hogy megindítsa a zuhanyt a fejem felett, rám zúdítva a metszően jéghideg vizet. Alul égtem, felül fagytam.

Pontos képet már nem tudok alkotni arról, miképpen menekültem ki belőle : pecsenyepirosan, félig megfőve, megfagyott fejjel. Egyedül arra emlékszem, hogy Pali csak rám nézett, és minden előzetes érdeklődés nélkül nyúlt a kalapja után, hogy haladéktalanul távozzék innen.

Később azt mondta, hogy olyan elváltozást emberi arcon még éltében nem látott, mint akkor az enyémen.

Három pengőt kellett fizetni ezért az állati élményért. Pali a törülközővel megpucolta a cipőjét, hogy valami élvezetben mégis részesüljön, és máris mehettünk vissza az állomásra. (Ilyen az élet.)

Szecsa Jóska csak jó óra múlva érkezett meg, és még jobban tele volt piszokkal, mint azelőtt. A zsebei csak úgy púposodtak jobbról és balról.

- Hol kujtorogtál?

- Gyümölcsöt hoztam.

Palinak egyszerre elborult a tekintete, ugyanis tíz pengőt adott neki, mert nem volt aprója, s ez az izomkolosszus most bevásárolt rajta, gyermeki naivitással.

- Nem megmondtam, hogy tudtomon kívül nem szabad bevásárlásokat eszközölni?

- Eszközölni? A gyümölcsöt loptam - felelte igen egyszerűen.

- Ja, az más.

- Jóskában megbízhatsz, Jóska becsületes ember.

Csak az ne jusson az eszébe, hogy idegenektől is izompénzt szedjen, mert börtönbe kerülünk, útonállás és orgazdaság címén.

- Éppen azért hoztam gyümölcsöt, hogy ne kerüljön sokba a vacsoránk.

- Na, találtál zálogházat?

- Nem.

- Pali, légy szíves, vedd át tőle az óanyja ékszerét,

mint kincstári letétet.

Szecsa Jóska kelletlenül átadta.

A vonaton egy kellemetlenül kövér nő fülkéjébe kerültünk, ahol még egy sovány nő is utazott egy vízfejű, szótlan gyerekkel meg egy sírásóféle öregúrral és két más, hivatalnokféle emberrel.

Eleinte még normális és teljesen érthető beszédek folytak a kupéban. A két hivatalnokember például arról beszélt, hogy ők teljesen nélkülözhetetlenek a hivatalukban, mindenki más helyett is ők végeznek el mindent. A többiek gyengeelméjűek és teljesen hasznavehetetlenek.

- Tudja, múltkor beteg voltam két napig - mesélte az egyik. - Hát már a legnagyobb fejetlenség uralkodott. A diri azt se tudta, hol áll a feje. A Bierbauerre nem sokat számíthattak, az egy közismert hülye. Na, jó, mondom én. Direktor úr, az ember beteg is lehet egyszer. Na de mikor a legnagyobb munkában vagyunk ! Jó, mi? Hihihi...

A másik erre azt mesélte el, hogy őnáluk a hivatalnokok éppen csak a nevüket tudják leírni.

Így beszélgettek.

Megjegyzem, nekem még nem állott módomban egyetlenegy olyan hivatalnokkal sem találkozni, akit nélkülözni tudtak volna. Nem emlékszem egyetlen olyan hivatalnokra sem, aki azt mondta volna “Hölgyeim és uraim, én vagyok az a hülye fráter, akit nélkülözni lehet, akiről annyit beszélnek kávéházakban, baráti összejöveteleken, vacsorákon és főleg utazások alkalmával, vasúti fülkékben...”

A kövér nő elővett egy gyanús külsejű fonott kalácsot (nagyon siethetett, aki megfonta, mert arra már nem jutott az idejéből, hogy előzőleg a kezét is megmossa). A kalácsból darabokat tört le, és mindenkit megkínált vele. Először a vízfejű gyereknek adott, akinek a mamája, a sovány nő, rögtön macerálni kezdte a kölykét, hogy mit kell ilyenkor mondani.

Ha a vízfejű gyerek helyében vagyok, az arcába„ vágom a piszkos kalácsot:

“Nesze!” Itt nem beszélgetni, itt cselekedni kell.

A hivatalnokok rögtön elhallgattak, és némán nézték a kalácsosztást, mire ők is kaptak belőle. A sírásó külsejű ember is kinézett magának egy darabot. Jézusmária, minket is meg fog kínálni belőle ! Nem, nem kínált meg. És miért nem kínált meg? Talán nem vagyunk neki szimpatikusak?

Megjegyzem, ez a kövérnő egészen közönséges külsejű kövér nő volt, és állandóan olyan történeteket mesélt el, ahol mindenki csak őt nagyságosaszszonyozta. “Nagyságos asszonyom - mondta -, meghalt a sógorom. Nagyságos asszonyom, ön nem is tudja elképzelni, hogy milyen jó ember volt. Miben halt meg? Nagyságos asszonyom, vakbélgyulladásban...” És még négy-öt embert behozott az elbeszélésébe ezzel a halálesettel kapcsolatban, ahol mindenki csak őt nagyságosasszonyomozta, s a kiterített halottal jóformán nem is törődtek.

Ez a közönséges nő nemcsak kövér volt és hiú, de rosszindúlatú és hazug is. Például a sovány nő szóba hozta, hogy tavaly is, amikor Olaszországba utazott, rengeteg levelet írt haza, de az otthoniak nem is válaszoltak rá. Erre a közönséges kövér nő nem átallotta azt hazudni, hogy az ő férje mindennap írt neki, holott ő csak hetenként kétszer válaszolt - a piszok hazug.

Éjjel a fáradtságtól elaludtunk. Már amennyire ez lehetséges volt, fel-felrettenve időnként, de izgalmainkat mégis legy?rte az a fáradtság, amelyet az éjszakai gyaloglás révén sikerült beszereznünk.

Reggel, ahogy felébredek, már napsütötte olasz tájon rohant a vonat. A sírásó külsej? úr és a hivatalnokok eltűntek, csak a sovány nő maradt, a vízfejű gyerekkel és a közönséges kövér nő, aki éppen ette a maradék kalácsát.

Pali ásítva ébredt, Szecsa Jóska még szuszogott. Olyan szép, mindent megbocsátó, napsugaras reggel volt, hogy szinte önfeledten így kiáltottam fel:

- Mi az, már reggelizni lehet?

A kövér nő erre felém fordult, és telt szájjal azt mondta :

- Igen. Sőt mosakodni is lehet, kérem.

Nem akarok senkit se hosszadalmas részletekkel

untatni, de rondább karriertörténetről, mint a miénk, még nem is hallottam.

Pali egész úton számolt, míg mi ketten Szecsa

Jóskával a táj szépségeit szemléltük, és állati módon

éhesek voltunk. Pali egyszerűen nem engedte, hogy

bárki is táplálékot vegyen magához.. Az étkezőkocsi

szörnyen drága, azonkívül a pengő átszámításán

csak rosszul járhatunk, ki kell tartani a célig.

- Amerikáig?

- A kikötőig.

- Milyen kikötőig?

- Cherbourg-ig.

- Addig nem adsz nekünk enni?

- Én se fogok enni.

Ebben semmi olyasmit nem látok, ami pótolhatná

az elmulasztott kalóriamennyiségeket.

- Útközben nem akarsz sehol megállni? -,Az csak pénzbe kerül.

- Mondd, tisztára megőrültél? Párizsban feltétlen meg kell állnunk. Hát nem akarod Paulette-et

viszontlátni?

Itt Szecsa Jóska türelmetlenül közbeszólt: mondjuk meg már neki, ki az a Paulette.

Erre tárgyilagos hangon tudtára adtam neki a

szükségeseket.

Amikor Párizsba szöktünk ki Palival, megismerkedtünk két fiatal francia lánnyal, Paulette-tel és Gilberte-tel, illetve Braun Pityu mutatott be minket nekik, aki szintén Párizsban él mint könyvkötő. Pali Paulette-be volt szerelmes, én Gilberte-be. Gyönyörű szerelem volt - ekkor tanultunk meg franciául -, csakk rondán végződött, mert a nők megcsaltak minket. Beszéltem Wilkmann Béláról is, aki régiségkereskedő, s a feleségéről, Irmuskáról, aki úgy szereti a férjét, hogy az valami fantasztikus, másodpercenként borul a nyakába, és nedvesre csókolja. Ott van Ramli Árpád zeneszerző a hitvesével,

Ibollyal - biztosan már nagy karriert csináltak (Iboly moziszínésznőnek készült). Ott van a magyar filmrendező barátunk is, aki Amerikából kapta az anyagi segítséget, egyik fivérétől. (Tőle mindjárt tanácsokat is kaphatunk az amerikai útra vonatkozólag, esetleg ajánlólevéllel is ellát minket.) Ott van

Kaucer Pista is, aki tökéletesen tud franciául, és Denise-be volt szerelmes. Na, és ott van egy Kovács Aladár nevezetű magyar is, akit átutazóban feltétlen meg akarok fojtani, mert ő szerette el előlem Gilberte-et.

- Képzeld el, Jóska, mennyi összeköttetésünk van Párizsban, csupa jóbarát, akiket illik meglátogatni.

- Na és miért jöttetek vissza Párizsból?

- Már nem küldtek több pénzt, és kiutazott utánunk egy rokonunk, a Berta néni, aki összepofozott minket és hazaszállított.

- Párizsban csak egy napot fogunk tölteni - engedett Pali komor merevségéből (sose hittem volna, hogy ilyen kevéssé szerette Paulette-et).

- És akkor se adsz nekünk enni?

Ott kaptok rendes kosztot.

- Na, hála Istennek! Már csak azért is meg kell állnunk Párizsban, hogy Szecsa Jóska ómamájának a briliánsait elzálogosíthassuk.

- Az ékszert még előbb el kell zálogosítani - mondta Pali -, hogy tisztán láthassam az anyagi helyzetet.

- Hol zálogosítsuk el? A vonaton?

- Nem. Lyonban leszállunk, és ott elintézzük.

- Enni ott sem kapunk?

- Mérsékelten. Nem akarok kínos meglepetéseket.

Mi az, hogy nem akar kínos meglepetéseket? Részemről máris ez a legkínosabb meglepetés.

Pali kimerítő felvilágosítással szolgált anyagi helyzetünkre vonatkozólag: Szecsa Jóska a pesti utazással kapcsolatban elköltött összesen 38 pengő 30 fillért, anélkül hogy egyetlen vízumot beszerzett volna ebből a pénzből, kivéve a saját francia vízumát.

- Na jó, mert nem is lehetett. Olasz vízum nem kellett, a jugoszláv vízumot pedig a vonaton adták, tíz dinárért.

- Mellékes. A 38 pengő 30 fillér mégis elment.

- Most mit vacakoltok azon, ami már elmúlott?

- Pedig alig ettem Pesten. Spórolásból - mondta Jóska.

- Hát miért nem ettél?

Ilyesmivel tudja Pali legjobban' megvadítani az embert. Ahelyett hogy elismerését fejezné ki, direkt bitangságra uszít. Miért nem ettél?... Na, nem szólok semmit.

- Kiadtunk Nagykanizsáig összesen 22 pengő 20 fillért. A jegyünk Lyonig (mert csak addig váltotta meg) kitesz 170 pengő 40 fillért. A jugoszláv vízumok 4 pengő 80 fillérbe kerültek. Marad tehát 364 pengő 30 fillér.

Ha úgy gondoljuk, hogy a fennmaradt összegből sokat ugrálhatunk, akkor csak szóljunk neki. Egyáltalán mondjuk meg, mit akarunk még.

Egyszerűen enni akarunk. A száraz üzleti tények sose érdekeltek.

Ezek után Milánóban se lehetett leszállni, hiába mondtam neki, hogy családunk félrevezetése céljából (levelezőlapot írni) elsőrangúnak tartom. Ő legalább még pár nyugodt napot akar, és biztosítja az életünket addig, míg a hajóra felszökünk. A többi aztán a mi dolgunk.

Szóval megérkeztünk Lyonba. Csomagjainkat megint az állomás ruhatárába tettük, és megindultunk zálogházat keresni.

Szecsa Jóskát felvilágosítottam, hogy a zálogházat a franciák a kegyelet hegyének nevezik, teljesen érthetetlen okokból, miután se hegyben, se kegyeletben nem lesz részünk. Ilyesmire ne is számítson.

A zálogház előtt kisebb tanácskozás volt.

Pali azt mondta, én vagyok a legidősebb, én intézkedjek.

- Szecsa Jóska is annyi idős, mint én.

- De ő nem, tud franciául.

- Elkísérném, de éhes is vagyok.

Nagy kegyesen engedélyezett egy kávét egy kiflivel

Mindjárt a zálogház mellett volt egy kis kávéház, oda bementünk.

A kis kávéházban nem volt senki, csak egy idősebb szerelmespár. A férfi kopasz volt, rövidlátó és körmandzsettája volt. A nő szintén erősen kopaszodott már, és olyan szigorúan nézett felénk, ahogy elléptünk mellette, mintha megtiltotta volna nekünk, hogy ezt észrevegyük rajta. Vajon mit szeretnek ezek egymáson? És méghozzá tiltott szerelem volt, mert amint beléptünk, a férfi rögvest elengedte zsákmánya kezét, és csak azután fogta meg újra, miután alaposan szemügyre vett minket.

Alighogy le akartunk ülni egy asztalhoz, Palinak hirtelen eszébe jutott, hogy a francia kávéházakban ülve drágább a fogyasztás, tehát megint csak libasorban kivonultunk a kiszolgáló pult elé.

- Éppen eleget ültünk. Megihatjuk a kávét állva is.

Na, nem lesz nagy munka, mondhatom.

Engem a dolog már nem ért váratlanul, én már tudtam, hogy a francia kávé egy rongyoskiflivel még viccnek is rossz. De Szecsa Jóska, aki először volt külföldön, kétségtelenül egy jó csésze fölös kávéra gondolt, szépen kifejlett, szőke zsemlyével, gondosan beleaprítva, ezért aztán szinte dermedten vette tudomásul, hogy úgy kezdődött a dolog, hogy a zsemlye nem is létezett, hiába mondta, inkább azt együnk, mert egy ára van a kiflivel. Sőt a kifli is olyan kecses, könnyed valami, hogy úgy mállik szét az

ember szájában, mint a tejszínhab. A kávét pedig éppen csak egy lehelettel nagyobb pohárban adják, mint nálunk odahaza a likőrt. Na és a kávé maga! Öt rész víz és egy rész feketekávé, egy kis kanálka tejjel nyakon öntve, hogy valami színe is legyen (világos szürkésbarna, híg mosogatólé).

Az ilyenfajta táplálkozás csak arra jó, hogy megvadítsa az embert.

Kíváncsi vagyok, mit szól majd Szecsa Jóska az első francia cigarettához. Olyan erős az, hogy még őt is úgy mellbe taszajtja, hogy ötöt csuklik tőle.

Az uzsonnázás után (senki se mondta meg véle

ményét) bementünk a zálogházba.

Első pillanatra így festett, mint egy iskolaterem:

padok voltak egymás mögé állítva, ahol különböző

emberek ültek, és várták sorsuk beteljesedését. Először oda kellett menni egy kisablakhoz, ahol letette

az ember az elzálogosítandó tárgyat, erre kapott egy

számot, és leült várni.

Időnként egy láthatatlan ember elkiáltotta magát

a zálogház belső részéből, például így:

- Soixante-douze... (hetvenkettő).

Erre, az' akinek ez volt a száma,' visszakiáltott a

láthatatlannak

- Oui... (igen).

Erre a láthatatlan még egyet kiáltott - Vingt francs:.. (húsz frank).

- Bon!... (helyes) - válaszolt vissza az elzálogosító, így jelezve, hogy elfogadja a csapást.

Ha esetleg kevesellte, odament a kisablakhoz, ahol megjelent az, aki átvette tőle a tárgyat, és rövid lélegzetű vita keletkezett közöttük, amelynek végén vagy beleegyezett a 20 frankba, vagy visszavette a tárgyat. Néha beordítottak a láthatatlannak, hogy jobb belátásra bírják:

- Ön ne peut pas plus?... (nem lehetne többet?)

- Non... (nem) - ordította vissza lelketlenül a láthatatlan.

Később kiadták a zálogcédulát, azzal a pénztárhoz ment az illető, átvette tőle a pénzt. És ha még szükségesnek tartotta, hogy könnyed álláspontját jelezze, megemlítette: “Szép idő van”, vagy ehhez hasonló marhaságot mondott.

Már azzal kezdődött, hogy amikor Szecsa Jóska a kisablaknál odaadta az ómamája ékszerét, az illető úr olyan gusztustalanul vette a kezébe, hogy a briliánsok fénye direkt szemmel láthatóan csökkent. A balsejtelmek olyan hirtelen és bizonytalanul érintettek, hogy nem is volt időm arra, hogy kifejezésre juttassam őket, máris szólították a 27-est (ez volt Szecsa Jóska száma).

Rögtön odamentünk a kisablakhoz, ahol egyetlen pillanat leforgása alatt, disztingvált formában, francia nyelven tudtunkra adták, hogy menjünk a fenébe. Az ékszer öt vasat sem ér: sárgarézből van és a briliánsok egyszerű üvegdarabok benne. Ezzel a kezembe nyomták az ómama vacakját, s otthagytak minket.

Szecsa Jóska, aki egy szót sem értett az egészből,

élénken érdeklődött

- Nem tudják kifizetni?

- Nem.

- Elégedjünk meg kevéssel is.

- Gyere el innen. gyorsan.

A szerencsétlen még akkor is inkább a rendőrségre gyanakodott, amikor gyorsan utánam jött, és nem a túl rideg valóságra.

Amint odakint megtudta, hogy mi történt, azt hittem, elbőgi magát, mint megsebzett oroszlán. Rettenetes volt. (Nem is az ékszere veszett el, hanem a hite.)

Pali volt, aki először magához tért.

- Ezer szerencse, hogy óvatos voltam.

- Miben voltál óvatos?

- Abban, hogy nem vettem meg Párizsig a jegyeket.

- Na és?

- Na és? Most egyenesen Marseille-be megyünk, és ott szállunk hajóra. Annyi pénzünk még van. De ha rád hallgatok, akkor Párizsig váltom meg a jegyeket, és most ott ragadtunk volna egyetlen vas . nélkül.

Szecsa Jóska egy szót sem szólt, csak lehorgasztott fejjel állt mellettünk.

- Ne búsulj, Jóska - vigasztaltam -, nem tehetsz róla. Az a tanulság ebből, hogy sose számítson az ember az ómamájára. Te is a női hiúság áldozata vagy. Én a te helyedben rögtön visszaküldeném az ékszert: minta érték nélkül. Süssék meg.

- Postai küldeményre nincs pénz - jelentette ki Pali.

- Igaz is, mert még annyit se ér. Hát ez az élet.

- Gyerünk vissza a vasúti állomásra, és a legelső

vonattal Marseille-be megyünk.

Most nem szólok egy szót sem, de ha Pali Marseille-ben, a kikötőben is azt mondja, hogy én intézkedjek, hogy miképpen szökünk fel a hajóra, miután én vagyok az idősebb, és Szecsa Jóska nem tud franciául, akkor abban a pillanatban, ahogy ezt kimondja, úgy, ahogy van, sötétkék ruhájában, hát leköpöm. .

Én eddig határtalan módon lelkesedtem, és vakon bíztam, de most már csak balsejtelmek gyötörnek, ha a marseille-i útra gondolok. Inkább érkeztem volna Párizsba egyetlen krajcár nélkül - miután ott ismerőseink is vannak, akiknek a segítségére számíthat az ember-, mint pár krajcárral Marseille-be, ahol a kutya se ismer minket.

Párizsban ott vannak Ramliék, akiknek mi is tettünk hasonló szívességet a múltban, most ők is kölcsönözhettek volna pár száz frankot nekünk. És ott van Wilkmann Béla is, a régiségkereskedő, az is jóbarátunk volt, aki már akkor is azt mondta, hogy csak szóljunk neki, ha pénzre van szükségünk, A magyar filmrendező is szívesen állott volna a rendelkezésünkre. Ezek közül egynek a segítsége is elég. Hát nem marhaság Marseille-be menni?! Na és a szerelmeink: Paulette és Gilberte. Most úgy érzem, hogy nagy bűnt követünk el, amikor akadályt állítunk a viszontlátás elébe. Hát szabad Franciaországon csak úgy egyszerűen átutazni, hogy Párizst ne érintené az ember? Nem szabad. Mit tudom én, meddig fogunk még élni. Ha felszökünk a hajóra, ott még agyon is verhetnek minket. Hát ezért utaztunk ki?

Pali már megvette a pénztárnál a jegyünket, és komor arccal vizsgálgatta. (Már csak 283 pengő maradt.) Szecsa Jóska ásítani szeretett volna, de valahogy lenyelte, mert észrevette, hogy nézem, és mégse akarta azt a látszatot kelteni, mint aki már nem is szenved, hanem közönséges életfunkciókat végez.

Hirtelen, olyan érzésem támadt, hogy a vesztünkbe rohanunk, és csak állunk itt, mint a barmok. Pali meg intézkedik. Egyáltalán, mit intézkedik ez? Neki csak számolnia szabad. Az utazás irányítója én vagyok. Én szereztem rá a pénzt is.

És ebben a pillanatban eszembe jutott valami.

Meg vagyunk mentve.

- Pali, rögtön vidd vissza a jegyeket.

-Minek?

- Elsőrangú ötletem támadt.

- Na?

- Tudom már, hogy kell újabb pénzt szerezni. Rögtön cseréld ki a jegyeket párizsi jegyekre, s amint Párizsba érünk, írunk Bergmann úrnak egy expresszlevelet, hogy veszünk tőle még két vagon koporsót. Na?... Na?...

- És miért kell ezért Párizsba menni?

- Mert ott ismeretségeink vannak, akik addig is segíthetnek rajtunk.

- És Marseille-ből nem írhatsz?

- De az mégis más... Párizs nagyobb város és... Meg aztán a postai közlekedés is biztosabb...

- Marseille-ben senkinek a segítségére nem lesz szükségünk. Nem fogsz őrültségekre rávenni. Sőt innen is írhatsz levelet Bergmann úrnak, még egy óránk van a vonat indulásáig.

Pali pillanatok alatt tönkre tud tenni egy ötletet. A francia levegő szinte telítve volt párizsi emlékeimmel, szinte megrohant a múlt, és marcangolni kezdte szívemet. Gilberte-et újra látnom kell, vissza kell hódítanom őt. Azóta férfiasabb is lettem, és határozottan szépültem is.

- Pali, hát van neked szíved? Hát nem akarod viszontlátni Paulette-et? Hiszen annyira szeretted. Szólj már neki te is, Jóska!

- Nekem nincs jogom szólni.

Most ez kezdi a tragédiát.

- Nézd, te voltál az, aki mindig Amerikába akartál menni. Mit jössz most egyszerre Párizzsal?

- Az emlékeim nem hagynak nyugton.

- Hagyd az emlékeket. Az én szívem is sajog. De gondolj Amerikára. Leszel te még ott is szerelmes, ahogy én téged ismerlek.

Már személyeskedik.

-Mond meg inkább Bergmann úr címét, az életrevalóbb ötlet, már feltéve, ha te intézed el ezt is, miután te voltál az, aki ezt elkezdte.

- Mi a Bergmann úr címe? - kérdeztem Jóskától kelletlenül.

Kisült, hogy fogalma sincs róla.

Na lám !

Szóval két vagon koporsóról már szó sem lehet, legfeljebb csak három darabról. Ki hitte volna az elinduláskor? Ami viszont a vételárat illeti, az már egyikünknek sem fog különösebb gondot okozni, bár ebben az esetben jobb volna mégis fizetni tudni.

Mi lenne, ha - tegyük fel - sikerül. felszökni egy óceánjáró hajóra? Műveltségemnek köszönhetem, hogy igen nyugtalanító érzések rabja lennék akkor is. Olvastam már hasonló történeteket.

Míg észre nem veszik az embert, senki se gondoskodik az élelmezésről, csak a sötétben guberál valami láda fenekén, és időnként idegesen bekopognak hozzá a patkányok. Amint felfedezik, úgy ordítoznak vele, hogy nyakukon kidagadnak az erek, és rögtön utána, minden átmenet nélkül, fedélzetet kell sikálni. Már az is előfordult, hogy útközben kitették a pasit egy szigetre, de előbb lekentek neki pár pofont.

Csak lődörögtünk a pályaudvaron 'a fel-alá futkosó,vasutas személyzet között. Utasok jöttek és mentek. Feleségek idegeskedtek, jobbra-balra kapkodva a csomagokkal, és összeszorított szájú férjek káromkodtak befelé. Már csak félóra... már csak húsz perc... aztán tíz... öt, és végre eljött a felszállás ideje. Percnyi pontossággal befutott a párizsi vonat, feketén, komoran, nagyokat fújva, hogy fölvegyen minket, és pontosan ellenkező irányba vigyen tovább Marseille felé.

Szecsa Jóska rögtön behúzódott egy sarokba, s aludni készült, elaltatva egyúttal lelkiismeretét is.

Ha éhes az ember, és sötétnek látja a jövőt, a legjobb módszer aludni. Viszont nem tudok elaludni. Amint elfogy a pénzem, mindjárt az otthoniakra kell, hogy gondoljak. Ez érthető is: nagy szükségben gondoljunk szeretteinkre.

Ne legyünk kishitűek. Mi baj történhet velünk?

Ha elfogy a pénz, egyszerűen levelet írunk haza. A levél sok mi„pdent kibír. A papír türelmes. Például

a nagymama úgy ír levelet, hogy se pontokat, se vesszőket nem tesz sehová. Az egész levél egyetlen felajzott mondat, szinte kétségbeesetten kell összeállítani az együvé tartozó mondatrészeket. Sokszor két különböző mondatnak egyetlen kétségbeesett állítmánya van. Úgy áll ott a két mondat között, mint özvegy Pókainé, kezét tördelve : melyiket szeressem, melyiket?

A nagymama ritkán ír levelet, mert ideges, de akkor egyszerre elintézi az összes levelezését, s ettől még idegesebb lesz. ' Előfordul, hogy kicserél két borítékot, és például ilyen levelet ír nekünk:

“Kedves Loncikám remélem legközelebb is fellátogatsz hozzánk hosszabb időre mi újság nálatok nincs semmi András meghűlt már jobban van...”

És így tovább.

Lonci néni meg biztosan ezt a levelet kapja:

“Kedves fiaim vigyázzatok az idő hirtelen lehűl jobb ha felveszitek a jágeringet tanulni kell sokat mikor jöttök haza ember legyen belőletek írjatok Lonci nénétek itt volt vett magának kabátot ronda mint egy ázott veréb reméljük békén otthon marad nem untat özönvíz előtti ócska pletykáival...”

Hát így ír a nagymama levelet. (De kemény ez az ülés, a fene egye meg.) Végeredményben mi van, ha ír az ember egy levelet a papának? A papa intézke dik, és küldi a pénzt. Hozzátartozóink iránt érzett szeretet az erények legszebbike, s ez lesz az ember veszte. Hogy háláját lerója az otthoniakkal szemben ajándékot vesz a családnak, hogy ne sokat kérdezősködjenek iskolai előmenetele felől. Csak vásárol, és a nagy vásárlásban egyszer csak megdöbbenve bemegy egy kapu alá, hogy megszámolja a pénzét. (Radonyinak kell lenni, hogy az ember ezt teljes egészében fel tudja fogni. Mit jelent az, ha egy Radonyi már a pénzét számolja? Akkor már• nincs is mit számolnia.)

A pénz a Radonyiaknál mindig átutazóban van.

Kedves vendég, akit nagyon várnak, aki mindig késik, és hamar elmegy (szóval nem rokon).

Erre leül az ember, és még egy levelet ír a papának. (Kis lelki tusák után.)

Ezek után a papa már nem pénzt küld, hanem vasúti jegyet - és ez baj. A jegyet, ti. már ,nagyon nehéz pénzre beváltani. Keresni kell valakit, aki utazik és megveszi, illetve átveszi a jegyet, elutazik, és sohasem fizeti meg az árát. (Legalább a sarokban ülhetnék, hogy a fejemet megtámasszam.) Utóvégre pénz nélkül is megy egy darabig a dolog. Először a születésnapi ezüst zsebórára kerül a sor. Kiteszii az ember az asztalra, s úgy nézi, olyan önzetlen szeretettel, minden hátsó gondolat nélkül, olyan őszintén, ahogy a szerelmes kislánynak könyörögnek a kapu alatt, hogy feljöjjön egy csésze teára.

"Édesem, nem lesz semmi, esküszöm, csak megiszunk egy csésze teát, és elmondom neked Nabukodonozor életét. Légy nyugodt, az apád is így csinálta, amikor még fiatal volt. Csak azóta erkölcsös, amióta nem tud fiatal lenni.".

Szóval nézi az ember az ezüst zsebórát, és azt mondja néki fátyolos hangon:

Isten veled, édes, Isten veled, kedves...

Megsimogatja, és rögtön eladja.

Kickner Béla osztálytársunk egyszer azt írta haza, hogy a családi ékszerekből küldjenek sürgősen pár darabot a részére, mert olyankiváló társaságba keveredett, hogy okvetlen reprezentálnia, kell. Ezt meg kell hogy értsék, hiszen az ő mamája úgyszólván átreprezentálta egész életét.

Ilyesmit még gyerekkorában hallott az apja szájából, amint az anyjának mondta:

- A fene a reprezentáló képességedet.

Mire azt felelte a mamája:

- Nicht vor dem Kindern.

Nekünk is roppant eredeti levelet kellene írni, és

valahogy mindjárt így kezdeni:

"Drága Szüleink, nem kell már nekünk tőletek soha többé pénz. (Ne küldjetek, mert. visszaküldjük.) Ezentúl már mi adunk majd nektek. Hirtelen vagyonosak lettünk. (Még ne kérdezzetek semmit). Marseille-ben, átutazóban új életet kezdtünk. Autón megyünk haza... stb."

Ez a csalétek levél. Az igazi majd később íródik. Hazafelé menet azután tengeri kalózok fognak megtámadni minket. Zseniális. ,

Éjfél után kettőt huhog egy szőrös bagoly, és az erdő közepéből két marcona, vad alak ugrik az autó elé.

- Halt ! Ide a pénzeteket, ti vacak nemesemberek., Mire Pali azt mondja:

- Egy életem, egy halálom, de az értéktárgyaimat

odaadom.

Erre az egyik mogorva alak sebhelyes szája ördögi

vigyorra húzódik, és azt mondja társának:

- Véres nyúlláb, ne fojtsuk meg a mókusokat? Nem fojtanak meg mégse, de az autót és minden

pénzt elvesznek tőlünk. Hát így kell ezt csinálni. Erre megy el a sürgöny:

"Kirabolva stop, Auto elveeve stop, peenz, eerteektaargyak neelkuel stop alsoruhaaban orszaaguton stop eejjel esoe esik stop suergoesen inteezkedni stop"

Aztán már csak arról van szó, hogy lelkiismeretesen minden eladhatót el kell adni, hogy ilyen is legyen a látszata.

A szavahihetőség kedvéért kisebb sebhelyeket is kellene valami módon előállítani - persze kis fájdalommal -, mert nálunk hi

tetne ktetlenek. Csak arra kell törekedni, hogy az első pillanatban ne. legyenek kételyeik. Ez is családi vonás. A Radonyiak sokszor követnek el esztelenségeket, a baj tulajdonképpen ott kezdődik, hogy a legelső buta gondolatukhoz görcsösen ragaszkodnak. Ennek ellenére egyáltalán nem következetesek. Ilyen különös emberek a Radonyiak.

A Radonyiak nagyon előkelő és kiterjedt família. egymást éppoly kevéssé ismerik, mint a pénz érté két. (Egy Radonyitól tízezer pengőt könnyebben

lehet kapni, mint egyetlen pengőt, viszont ebben az időben, amikor regényünk játszódik, a Radonyiaknak jóformán már nem volt egy vasuk sem.)

A nagyapánknak még volt pénze. A nagyapánk - az igen. (Na, ezt az egyet még elmondom.) Egész Radony az övé volt. Kitett vagy tízezer holdat. (Kétezer hold ebből Koppányban volt.) És hetvenhét szobás kastélya volt az öregnek, de még csak végig sem járta soha mindet. Talán csak huszat ismert közülük. Egyszer úgy volt, hogy mégis megnézi, de a huszadiknál megunta.

Kricsay, az intéző sose tudta rávenni, hogy legalább egyszer utánanézzen annak, mije is van.

- A fene, aki kíváncsi rá. Az apám se nézegette . soha, és mégis meghalt.

Négylovas hintón járt a nők után. Kártyázni sose kártyázott, csak egyetlenegyszer.

Viharos éjszaka volt, amikor hazajött.

- Na, Kricsay, most már tudom, hogy mit jelent a kártya. Szedelőzködjön, mert Koppányba megyünk.

- Most, tekintetes úr?

- Most hát. Maga velem jön. Nem minthanagyon szeretném, Kricsay, de maga is tanuljon meg kevesebből lopni.

Amint útra készen visszajön az intéző, hát látja, hogy a nagyapám levetette közben az ingét is. Máskülönben tökéletesen útra készen állt ő is. Riadtan nézi, aztán odamegy az inghez, és,megfogja, valóság-e.

- Hagyja csak, Kricsay. Elkártyáztam az utolsó ingemet is. Ezt is majd adják át a birtokkal annak, aki a névjegyemmel jelentkezik érte.

Sírjára ezt íratta a nagypapa:

HIC FUI. (Itt voltam.)

Holott azt soha senki sem vonta kétségbe, hogy a nagypapa itt volt. Nem is lehetett volna kétségbe vonni. És arról sem lehetett szó, hogy azt egyhamar elfelejtsék.

Igen... Miről is volt szó? Ja, persze, szóval hazamegyünk, és gyorsan mindenkit meg kell csókolni, de még jobb hirtelen összeesni, hogy a váratlan

esemény meghökkentse őket, és úgyszólván magukhoz se térjenek. Az egyiknek kellene összeesni, míg a másik vad szeretettel legott összecsókol mindenkit...

Szecsa Jóska már horkol, és nagyokat fúj. Pali csüggedten ül a helyén, térdén papírlap, tele számokkal, és elnéz valamerre messze, messze...

Kint éjjel van, a csillagok hunyókálnak a magas égen, a vonat kerekei csattogva robognak át a váltókon, aztán megint egyforma ütemben álomba ringatnak. Kézilámpást tartva kalauz megy át a vonat folyosóján tántorogva.

Legédesebb álmaimból riasztott fel a megérkezés. Még akkor is aludtam, amikor a bőröndökkel kikászálódtunk a vonatból, egymásba botolva.

Gare Saint-Charles, olvastam kábultan, és csak akkor ébredtem fel tökéletesen, amikor széles lépcsőfokokon kellett lemenni valahová, és sehogy se akart vége,lenni. Ha nem lett volna szép és monumentális, joggal hitte volna az ember, hogy valami pincébe megy le.

Fölösleges leírni a hajnali mászkálást, elhagyott, szűk utcákban ténferegve olcsó hotelek után. Így inkább a másnapi ijedt impressziókról írok.

Első dolgunk volt kicsit körülnézni.

Mindenekelőtt a lakásunk környékét tanulmányoztuk.

Hát Marseille még csak nem is hasonlít Párizsra (ajaj, egészen különös, egzotikus város ez). Először is dombokra épült, állandóan le-fel és fel-le mászkál az ember, olyan szűk utcákban, hogy hasonlót sehol sem látni. A keskeny, acélszürke házak öt-hat emeletesek, és tisztára fegyházjellegük van (erkély nincs).

A legelső, ami az ember szemébe ötlik : a piszok, az úgynevezett színes piszok, és mégis úgy tűnik,

mintha ezeknek a piszkos utcáknak a lakóit hirtelen elragadta volna a tisztálkodás láza. Mindenütt fehérneműk száradnak az ablakokba kiaggatva : kék alsónadrág, csíkos ing, fehér trikók, ezek a legjellegzetesebb darabok. Faléccel kifeszítenek egy spárgát az ablakba, s azon lógnak, de van úgy is, hogy a szemközti ház ablakából nyúlik át a ruhaszárító kötél.

Fantasztikus emberekkel találkoztunk : arabokkal, görögökkel, négerekkel, kaftános, pajeszos keleti zsidókkal, kínaiakkal, törökökkel, örményekkel, és mindenki a maga nyelvén. beszélt. A kikötői munkások kék vászonnadrágot hordanak, széles, vörös övvel, fehér, ujj nélküli trikóval, a fejükön casquette (sildes sapka). Egyáltalán, a casquette és a piszkos selyemsál a nyak köré tekerve nagyon divatos.

A férfiak arca olajbarna, zsírtól fénylő, a hajuk fekete. Inkább kövérek és lomposak, de fürge mozdulatúak és eleven tekintetűek. Vagy röhögnek, vagy ordítanak. Vitatkozás közben szokásuk egyik szemre mutatni és hüvelykujjukkal megpöccenteni a. ogukat.

A marseille-i nők nagyon szépek : ők is feketék, vidám tekintetűek és karcsúak. Ó Istenem, de karcsúak ! Három centiméter vastag zokni és kopogó facipő a lábukon : a sabot. Mindjárt eszembe is jutott-a régi francia dal (még Párizsban hallottam Gilberte-t?l).

En passant par la Lorraine Avec mes sabots

,J'ai rencontré trois capitaines Avec mes sabots, dondaine Oh, oh, oh.

Avec mes sabots.

Szerettem volna mindig egy olyan francia lányt szeretni, akinek a lábán sabot van. És most itt van ni ! Kopogtak a sabot-k a marseille-i köveken. Izmos, kerek csípők ringtak, és az ifjú tekintetek lángot gyújtottak... Kemény húsú, napbarnított marseille-i lányok... gömbölyű, meleg karok...

J'ai rencontré trois capitaines Avec mes sabots, dondaine Oh, oh, oh!...

Az ég felhőtlen és tündöklő kék.

Kis kertekben hatalmas pálmákat láttunk a földbe ültetve, ronda öregasszonyokkal a tövükben. Régi igazság, hogy ahol sok a ronda öregasszony, ott vannak a legszebb lányok, mert csakis egy szép lány tud csúnyán megöregedni.

Kis kávéházban spanyol nők énekeltek, vidám, érthetetlen dalokat, egymásra vetett fehér, puha combokkal, és italos férfiak telt szájjal röhögtek, az asztalokat csapkodva nyitott tenyérrel.

Legyalogoltunk a rue Cannebiére-re is kicsit körülnézni. Széles, pompás utca, fényes üzletek sora, szemkáprázató kirakatokkal - homlokegyenest ellentéte az előbb látottaknak -, és valóságos kávéháznegyed, a nagyvárosok lármás életével. Szinte a saját szavát se hallja az ember.

Végigsétáltuk a rue Saint-Féreolt is. Ez is elegáns környék, tele van banküzletekkel. (Már nem is lehet nem szép, ahol a pénzt tartogatják.) A rue Paradis-ban is megcsodáltuk a kiváltságosak életét. (Ez tényleg a paradicsom.)

Lementünk a Vieux-Port-ig, ahol már lelkendezve elénk szaladt a bűz: “Itt vagytok, édeseim? Na, ugye, elég büdös vagyok? Hát mindent elkövet az ember. Láttátok a feleségemet, Piszok őnagyságát?”

A hajók árbocainak tengerétől nem látni a másik tengert. Narancsokat cipelnek őrületes kosarakban szőrös karú férfiak.

Fada ! - ordít valaki utánuk.

Dingo, té vé! - kiabál vissza a másik.

Istenem, micsoda lüktető, eleven élet!

A kikötőn végigmászkálva láttuk a matrózlebujokat, ahol a borgőzös éjszakákon meztelen táncosnők táncolnak, de bennszülöttnek kell lenni ahhoz, hogy ilyesmit utólag elmesélhessen az ember, mert az idegennek bajosan áll az ilyesmi a módjában. Hazafelé menet ugyanis utánasompolyognak, és leütik egy szűk,. sötét sikátorban.

Kövér, mocskos halaskofákat láttunk vakító briliánsokkal piszkos fülükben, vastag, megduzzadt, vörös ujjaikon ékköves aranygyűrűkkel

- Boudiiiu ! - ordították, és mindenkit letegeztek. - Ah, comme j'suis belle c'matin, comme j'suis fraiche. (Á, de szép vagyok ma reggel, és milyen friss.)

Sardine-t, baudroie-t, merlant, maquereau-t, rascasse-t árulnak.

Marseille-nek tizenkét világítótornya van, elszórtan a kikötőkben és az apró szigeteken. Ezeket majd este kell megnézni, amint pásztázzák a sötét tengert.

- Nem megyünk át If várába? - kérdeztem Palitól, aki szinte ott se volt, annyira belecsodálta magát a marseille-i világba. Úristen, micsoda népek ezek!

- Az mi? - kérdezte Szecsa Jóska.

- Te hülye, ott élt gróf Monte Christo. Ezt se tudtad?

- A zanyád Az tényleg létezett?

Három frankba került volna a gőzhajó személyenként, és egy frank a belépődíj a várba, mire Pali kijelentette, hogy tizenhat frankért már nem is érdekli a dolog. (Ez még a másvilágra se volna kíváncsi, ha tíz frankért árusítanák oda a belépőjegyeket.)

- Akkor gyerünk fel a Notre-Dame de la Garde-hoz. Onnan látni lehet egész Marseille-t. Ott van a színarany tízméteres Mária-szobor, ami meghajlik az erős északi szélben.

- Oda lift vezet, és azért is fizetni kell.

- Mondd, Palikám, te ingyen akarod élvezni az életet? A templom bizánci stílusban épült,,és vagy 200 méterre. van a tenger szintje felett, tele van kis fogadalmi vitorlás halászhajókkal. Onnan jelzik a marseille-i hajók érkezését, és oda járnak imádkozni azok, akik kedveseik visszatérésére várnak, a nagy viharokban.

- Majd ha pénzünk lesz.

- Akkor menjünk fel gyalog.

- Az őrült messze van. Mit akarsz te mindent az első nap meglátni?

- Azért, mert már ismerlek. Párizsban is hetekig voltunk, és még csak nem is láttuk az Eiffel-tornyot.

- Alulról láttuk.

-Alulról!... Na!...

Igaz is, szerettem volna látni a híres színarany Mária-szobrot, amint meghajlik az északi szélben. Félelmetes erejű a marseille-i északi szél, a misztrál, porfelhőket kerget maga előtt, és elsöpör minden felhőt az égről. Jól mondja róla a vers:

'Grand soleil de la Provence

Gai compére du Mistral Toi qui siffles la Durance Comme un coup de vin, de Cral.

- Nem üdülni jöttünk ide, hanem azért, hogy egy hajóra szökjünk fel.

Végigmászkáltuk tehát a kikötőt.

Mondhatom, tisztára elképzelhetetlen, hogy bármelyik hajóra is felszökhessen három ember három bőrönddel. Már igy is. mindenki alaposan megnézett. Én ezt a tényt nagy megnyugvással vettem tudomásul.

Szecsa Jóska arra már nem emlékszik, hogy a nagybátyja annak idején itt vagy másutt szökött-e fel egy hajóra.

A kikötőnek ez a része egyáltalán nem tetszik nekem : olyan piszkos és borzas kinézése van, mint egy részeg ember fejének. És az itteni tenger se tetszik, mert az pláne piszkos. Ami piszkot már ezek az emberek is piszoknak látnak, azt mind beöntik a tengerbe. (A többi könnyen elképzelhető.)

Miután kétségtelen, hogy hajóra szökni nem lehet, sőt még Palinak se támadt egyetlen olyan ötlete, amelyet én megvalósíthattam volna mint idősebb, megindultunk hazafelé. Persze ezúttal egészen más úton, mint ahogy jöttünk (hogy a várost jobban megismerhessük), ennek következtében aztán alaposan el is tévedtünk.

Marseille-ben felvilágosítást szerezni oktalan vágyakozás. Először is olyan rosszul beszélnek, illetve énekelnek franciául, hogy fel sem foghatom, miként

volt lehetséges, hogy eddig még senki se szólt rájuk. Akár náthásan, dünnyögnek, akár ordítanak, az eredmény mindig ugyanaz : semmit se lehet érteni belőle. De tegyük fel, valahogy mégis megérti őket az ember, akkor meg egészen nyugodt lehet felőle, hogy az illető hazudott neki.

Tisztára arra emlékeztettek engem, amikor tőlem érdeklődött valaki - még Pesten - egy utca után, és nem akartam az illetőt elkedvetleníteni azzal, hogy nem tudom (roppant szeretek felvilágosításokat adni). Megmagyaráztam tehát neki, hogy csak menjen egyenesen előre, s a második utcából balra, a harmadik utca jobbra, és ott egyenesen az első keresztutca az, amit keres. Utána sietve hazamentem.

Itt nincsenek metróállomások, hatalmas térképekkel - mint Párizsban -, hogy minden különösebb nehézség nélkül eligazodhatna az ember.

Holtfáradtan érkeztünk haza.

Amint egy kis pénzre teszek szert, kipróbálom a Vieux-Port felett húzódó Transbordeur-hidat, és a kilátóba is felmegyek liften.

Vajas kenyeret ebédeltünk (az ivóvíz ihatatlan), és felváltva kinéztünk a szobánk ablakán.

Külvárosi, piszkos hotel harmadik emeletén van, és egy udvarra tekint. Azért tekint az udvarra, mert ez olcsóbb. (Hogy miért a külvárosban van, azt talán szükségtelen feszegetni.) Már az is körülményes volt, hogy három embernek adjanak egyetlen szobát, miután a szobák maximum két emberre számítódnak. De Szecsa Jóskának betettek egy háromlábú díványt alvóhelyül, ahol felváltva alszik mindegyikünk, aminek nagy gyakorlati haszna van. Tudniillik alvás közben, ha megfordul az alvó a díványon, a dívány rögtön billen egyet, miáltal valósággal előkészíti a tengeri utazásra - s ez nem is kerül külön pénzbe. (Bár a tengeri utazás egyelőre senkit sem idegesít.)

Fülledt meleg van és spirituszszag.

Valahol egy gramofon nyekereg, és egy öreg, fehér fejkötős nő reszkető hangon énekel:

123 A mi lou beou capeou Sembli lou novi Sembli lou novi A mi lou beou capeou Sembli lou novi di casteou.

Te jó Isten! Marseille-ben vagyunk, mégis. Olyan valószínűtlen

most a nagymamára gondolni.

Ha valaki állást keres Marseille-ben, és az, illető helyen felírják a címét, az éppen annyit jelent, mint mikor Pesten azt mondják a gázleolvasónak:

- Tessék kérem itt hagyni a számlát, mert nincs itthon senki, majd postán küldjük el a pénzt.

Akkor már bajok vannak.

De nemcsak az állást illetőleg van baj: Már maga az is nagy bajt jelent, hogy az embernek egyáltalán. állás után kell néznie. Ha ugyanis nem teszi, esetleg úgy jár, mint azok a szerencsétlenek itt Marseille-ben, akikről első pillanatra azt hinné az ember, hogy roppantul vallásos emberek, és csupán azért ülnek lehajtott fejjel a templomokban órákon át, holott csak alszanak, mert éjjel fel-alá kell járkálniok, miután lakhelyük nincs. A papok nem zavarják ki őket, lábujjhegyen mennek el mellettük,

de cseppet sem szociális érzékből, csupán a jó Istenre való tekintettel. Mert mégse volna illő dolog épp az Isten házából kizavarni a szegényeket, még ha csak aludni járnak is oda.

Az állásszerzés Pali ötlete volt. Pénzt kell szerezni, mert a pénzünk egyre fogy. Addig is, míg valami okos jut az eszünkbe, dolgozni kell.

Szerintem ez távolról sem olyan okos dolog. Marseille légköre engem inkább vidám mulatozásokra ingerel fekete hajú, izmos csípőjű marseille-i lányokkal, és semmi olyasféle érzésem nincs, hogy itt dolgoznom kell

ene. Ebben határozottan biztos

vagyok. És egyáltalán mire megy el a pénzünk, hiszen jóformán alig-alig élünk?!

Fel sem foghatom.

- A szoba kerül a legtöbb pénzbe - mondja Pali -, utána jön mindjárt az étkezés.

Ha ennivalóra semmit se kellene költeni, nagy-szer? volna. Egyáltalán mi az, hogy enni? Egyes dolgok keresztülmennek az- ember szervezetén. Tisztára röhögnivaló. Átjáróház a testünk. Akiben megakad valami, máris bolond módra rohan az or-voshoz. voslioz. (Viszont ez nem a mi esetünk.)

Szerintem kisebb kiköt?be kellene utazni, s ott próbálkozni kisebb hajóra felszökni. Pali rögtön kijelentette, hogy ilyen hülye próbálkozásokban egy milliomos is tönkremenne, nem hogy mi. Rögtön sejtettem, hogy ellenkezni fog, de csak azért szóltam közbe, hogy lássa, engem is aggaszt a sorsunk.

Pali vett három újságot (Marseille-Matin, Petit Provencal és Petit Marseillais), és az apróhirdetések közül kiírta azokat a címeket, ahol munkaerőt keresnek.

Nolly-Prat vermutgyára hangsúlyozottan több munkaerőt is keresett. (Palinak egyenesen megtiltom, hogy ezt csak meg is jelölje. Még utóbb vermutjutalékot is adnak, és részeges disznók leszünk.)

Változatosságban nem volt hiány. Most láthatta csak az ember, hogy milyen jó annak, aki dolgozni akar, viszont semmihez sem ért. Nincs olyan állás, ahová ne jelentkezhetne. Direkt paradicsomi állapotok!

- Mindegy most már, ne sokat vacakoljunk - mondtam nekik, hogy lelkesedni tudjanak. - Ma mindenre képes vagyok.

Elszántan, vadul a szemükbe néztem.

- Értsétek meg, hogy ezennel széttéptem a családi tradíciókat, a kutyabőrös nemeslevélre fütyülök, talpra ugrott bennem az ember, aki küzdeni fog: “Félre, félre... pálya mérve! Fék szorosan! Lándzsa szögben. Jól vigyázz... fuss ! Futnak aztán. Dobog a föld, mintha nyögne!” Ki nyög itt? Senki. Na, gyerünk!

Felkaptam a kalapom, és elmentem körüljárni a

hotelt, aztán hazamentem. Majd marha leszek dolgozni ! Elég volt az elhatározás is.

Azt mondja Pali, ez nem lesz jó így.

Hogyhogy? Gondoltam, mindenki külön-,külön keres magának állást. Erre Pali azt felelte, hogy mindig mind a hárman menjünk el mindenhová állást keresni. Ezt túlzásnak tartom.

- Ha három megy egyszerre, egyik se kap semmit, az lesz a vége. Aggódom.

- Mindig csak egy jelentkezik valahol, a másik kettő pedig odalent megvárja.

Most mi ez? Bizalmatlanság?

Eleinte nagyon megijedtem: amilyen szerencsétlen vagyok, még utóbb alkalmazásba jutok valahol, de aztán hamar meggyőződtem arról, hogy semmitől sem kell tartani. Marseille-ben, ősi szokás szerint, csupán felírják az ember címét, ennyi az egész.

Egy hét alatt minden valamirevaló munkaadó felírta a címünket:Azt hiszem, azzal sem érhettünk volna el nagyobb hatást, ha röpcédulákat nyomatunk, ,és azokat szétszórjuk a városban.

Mondhatnám, nagy lelkesedéssel dolgoztam: a náthát nem lehet úgy terjeszteni, ahogy én a címünket terjesztettem. Nyugodtan tehettem ezt, mert mindenütt csak azt mondták, rövidesen írnak nekem. Ha esetleg nem is a mai nap folyamán, de azért ne nyugtalankodjon. (Ó, kérem, csöppet sem sürgős a dolog.) Különben is úgy hazudnak ezek, hogy öröm nézni.

Majd elfelejtettem a lencsedolgot elmesélni. (Ez még az első napokban történt. Tudniillik nagyon nehezen tájékozódtunk Marseille-ben: állandóan eltévedtünk.) Szecsa Jóskának remek ötlete támadt. Ismerjük azt a mesét, hogy a kisfiú (azt hiszem, Hüvelyk Matyi volt) kenyérmorzsákat szór el maga után, hogy visszataláljon az erdőből, ahová el akarják veszejteni őt.

- Kenyérmorzsákat elszórni, amikor enni is alig van? Erre nem lenne elég lelkierőm - mondtam.

Várj ! A kenyérmorzsákat aztán megették a madarak...

- Pláne ! Ezen cseppet sem csodálkozom.

Még mesélt kavicsokról is, de nem is lényeges - egy mesebolond -, elég az hozzá, hogy neki remek ötlete támadt: mondjuk, lencsét szórunk el, azt senki se eszi meg. De ne képzeljük, hogy mindenütt elszórná. Az felesleges volna is, csupán ott, ahol az irány eltér, jóformán alig pár szem lencsét - spórolósan.

Olyan lelkesen adta elő mindezt, hogy nem tudtam megvetni érte. Pali, akinek az előbb marseille-i térkép vásárlását javasoltam, rögtön belement abba, hogy vegyünk egy fél liter lencsét. Az lényegesen olcsóbb. De a lelkünkre kötötte, hogy nagyon kell takarékoskodnunk. Jóskának adta a pénzt, mert váltani kellett, bennem meg nem bízott, ő pedig valahogy olyan lelkiállapotban volt, hogy képtelen lemenni lencsét vásárolni. Én ilyesmin nem is csodálkozom. Egyáltalán mikor volt Pali olyan lelkiállapotban, hogy valami munkát elvégezzen? Így hát én mentem le Jóskával lencséért, aztán megint felmentünk Paliért, és rögtön ki is próbáltuk a lencseteóriát.

Pali mutatta az irányt, amerre menni fogunk, én pedig az instrukciókat adtam.

- Ide rakj egy kis lencsét.

Jóska igen okosan a falak tövében sózta meg az aszfaltot, nehogy a járókelők elrugdossák (különösen az araboknak van olyan ronda tulajdonsága, hogy nem emelik fel a lábukat tisztességesen, mert csoszogva járnak). Csupán pár szem lencsét használt fel erre, Pali ugyanis olyan szigorúan nézte, mintha valódi gyöngyszemeket szórt volna szét.

Egy utcasarkon két srác állt, és mélyen elgondolkozva nézték a lencseműveletet. Alig tettünk pár lépést, rögtön felszedték a lencséket és tüzetesen megvizsgálták. Szecsa Jóska visszament, és újra elhelyezett egy-két lencseszemet, igen spórolósan, de a srácok megint csak visszajöttek és felszedték.

- Te, én szájon vágom ezt a két kölyköt.

- Vágd szájon őket, és ne habozz!

Alighogy szájon vágta őket, a közeli bisztróból kirohant egy postás formájú alak, ő meg Szecsa Jóskát vágta szájon, de úgy, hogy öt méterre repült a kezéből a lencsés stanicli, szétszórva a lencséket a világ négy tája felé.

Jóska csak éppen hátrapillantott, aztán minden óvatosságot elvetve rohanni kezdett a lélekvesztő marseille-i utcákon. Mi meg utána, mert Pali idejében rám ordított, hogy Jóska még nem adta vissza az aprópénzt, és így nem szabad elveszni hagyni.

A barom a legkacskaringósabb és direkt a legkomplikáltabb utcákon futott keresztül-kasul. Már mind a két oldalam szúrt, amikor szerencsére elértük, mert befutott egy zsákutcába. '

- Te állat, miért futottál el, ahelyett hogy összevered a pasast? Te csinálsz ilyet, akinek állati ereje van? . '

Kisült, hogy a postást rendőrnek nézte, és azt mégse akarta leütni. De most menjünk vissza, ő leüti.

- Felesleges. Boldogok leszünk, ha hazatalálunk.

A második marseille-i pofont Pali kapta és mindjárt a következő napon.

- Olcsóbb szálloda után fogok nézni - mondta.

Mi nagyon olcsónak találtuk már ezt is, és nem nagyon izgatott minket ilyesmi. De Palival úgysem lehet et vitatkozni, elment tehát egyedül. Szecsa Jóska is elment hazulról, kicsit körülnézni a közelben.

Pali alkonyatkor jött vissza, s az egyik arca valósággal pecsenyepiros volt. (Jóska még nem jött viszsza.)

- Mi van a te arcoddal?

Azt mondja, csodálatos dolog történt vele.

Ahogy olcsóbb hotelt keresett, egyszer csak azt látja, hogy Szecsa Jóska áll az utcasarkon, és egy csodálatosan szép, szőke nő is ott áll vele. Csodálkozva odament hozzá, és kedélyesen hátba vágta, erre az megfordult- és nem is Szecsa Jóska volt.

- És felpofozott!

- Dehogy. Azt mondtam neki, pardon, és eljöttem. Megnéztem egy-két hotelt, és jövök haza. Hát

Szecsa Jóska itt állt a kapuban. Na, gondoltam, most megbosszulom magam, hogy ilyen hülye miatt majdnem kellemetlenségem támadt. Ezért aztán most úgy hátba vágtam, hogy csak úgy puffant. Erre Szecsa Jóska megfordul, és rémülten látom, hogy ugyanaz a pasas volt, mint az előbb. Erre kaptam a pofont. Őrületes pofon volt.

Mi ebből a tanulság?

Már Jóskában se bízhat az ember.

Később feljött Szecsa Jóska is, és azt mondta, itt állt a kapuban, és az egész idő alatt el se mozdult innen - mégsem látott semmit.

Hát ez a teteje!

Azt hiszem, két hülyével vagyok társasutazáson.

Pali közben kiszámította, hány napig lesz, módunkban a szárazföldön élni. Jó lesz, ha tudjuk, mert minket úgy látszik, semmi sem idegesít (a minket alatt egyedül engem értett). Aztán borogatást tett a fél arcára, és lefeküdt a plafont nézni.

Egyszerre olyan érzésem volt, hogy ez unalmas. Nem azért terveztem ezt a nagyarányú utazást, hogy Marseille-ben erkölcsi prédikációkba fulladjon.

Sétára csalogató, meleg nyári napvolt.

- Ne menj el most sehová ! - szólt rám, amint látta, hogy veszem a kalapomat.

- És miért nem?

- Még a délelőtt folyamán átköltözünk az új hotelbe.

- Hogy néz ki?

- Olcsó. De az utcára néz az ablaka.

- Képzelem azt az utcát is! Na, s arra nem gondolsz, hogy költözködések helyett éppen ideje volna már pénzért hazaírni?

- Írj te, ha van rá lelkierőd, de csak annyit érsz el vele, hogy Berta nénit megint utánunk utaztatják, és hazapofoznak minket.

- Pardon, a helyzet jelenleg más. Most itt van Jóska is, aki úgy elveri Berta nénit, hogy belenémul. Fel is hatalmazom rá.

Szecsa Jóska, mint mindig, ha valami olyasmiről volt szó, amely mögött csak halványan is, de pénzt

lehetett sejteni mint mozgatóerőt, rögtön búskomorrá vált, és lehajtott fejjel a mozdulatlanságba merevedett.

- Aztán ott a másik hiba - mondtam Palinak -, hogy nem hallgattál rám, amikor Párizst proponáltam. Ott nem lennénk ilyen elhagyatottak. Összeköttetéseink révén már rég volna valami foglalkozásunk.

Erre nem tudott mit válaszolni, csak Szecsa Jóska sóhajtotta el magát, és valami olyasfélét mondott, hogy ez a tétlenség valami rettenetes, ő dolgozna már akármit is, de nincs mit.

- Akarsz munkát? kérdeztem tőle.

- Ó igen !

- Hát te fogod a bőröndöket átvinni új hotelünkbe.

•Hurcolkodás közben meglökött egy kecskeszakállas pocakos úr, aki úgy vitatkozott valakivel, mintha a levegőt pofozná körülötte. Ahogy jobban megnézem a másikat is, látom, hogy az meg Wilkmann Béla, a párizsi régiségkereskedő. Jóságos Isten, ne hagyj el !

Roppant óvakodtam a lelkesedés hevében kedélyesen hátba vágni, még utóbb valahogy átváltozik ugyanazzá, akit Pali már kétszer hátba taszított - akkor itt nyögök utolsót a marseille-i aszfalton. Ezért csak odaálltam szembe vele, és merően nézni kezdtem. Szinte a lelkemet belevittem a nézésbe, hogy ő legyen az.

Felkapja a fejét, megnéz jól, előrelép.

- Halló, mi az? Jól látok? Maga az, Radonyi?

- Én vagyok, drága Wilkmann úr, az Isten áldja meg!

Rögtön otthagyta a másik urat, miután pár szóval elbúcsúzkodott tőle.

- Hát hogy kerül maga ide?

- Pali is itt van, meg egy másik barátunk. Hé!

Pali, Jóska!... Halló!... Gyertek csak ide! Itt van

Wilkmann úr.

- Jó napot !

- Szecsa Jóska vagyok.

Mi az, maguk itt nyaralnak?

- Ó, dehogy ! Lehet is itt nyaralni !

Egészen röviden felfedtük előtte történetünk lényegét. Csak éppen azt nem mondtuk, hogy a nyomor szélén állunk, sőt fél lábon állunk ott és lehunyt szemekkel, nehogy elszédüljünk.

- Hát ez aztán a szerencse - mondta Wilkmann Béla. - Maga ugye festő, ha jól emlékszem? - És felém fordult mosolygós tekintettel.

- Igen - mondtam neki kelletlenül, mert eszembe jutott, hogy amikor először találkoztunk vele Párizsban, ezt hazudtam neki.

- Hát ez fényes ! - lelkendezett. - Éppen magára van szükségem! Kutya szerencséje van. (Nem tudom, mi szerencséje lehet egy kutyának, de valósággal felvillanyozódtam.) Üljünk talán ide be, ennek a bisztrónak a teraszára. Kényelmesen megbeszéljük, miről van szó.

- Feltétlen üljünk be.

Ez fizetni fog.

Rögtön bevonultunk a bőröndökkel.

- Mit iszunk?

- Akármit - mondta Pali, és Jóska is helyeselt.

- És maga mit iszik? - kérdezte tőlem.

- Én talán egy szendvicset, ha megengedi.

Három pastist rendelt és egy szendvicset.

A terasz előtt egy szalmakalapos halaskofa büdösítette el sikeresen a levegőt, és minden öt percben váratlanul elordította magát

- Boudiiiou! La bonne friture... C'est pour rien... Ah, comme j'suis belle.

Wilkmann Béla elmesélte, hogy régiségek beszerzése céljából tartózkodik itten. A felesége, Irmuska nagyon jól érzi magát, született egy kisgyereke is.

- Jé! - mondta Pali, és majdnem kiesett a szeme, úgy nézte a szendvicsemet.

- De térjünk a dologra. Éppen festőre van szükségem. Tud maga restaurálni?

Még élénken az emlékezetemben élt, hogy Wilkmann Béla oktatott arra, hogy aki Párizsban karriert akar csinálni, soha semmire se mondja: ezt nem tudom, vagy ehhez nem értek. Ilyen nincs. Akkor még nem sejtette szegény, hogy jó tanácsát éppen vele szemben fogom először alkalmazni.

- Már hogyne értenék ! Épp a restauráláshoz ne értenék? Nevetséges kérdés. A restauráláshoz? Nevetnem kell. Ha... ha... ha...

- Hát ide hallgasson és ne röhögjön ! Nekem sikerült egy múmiát szereznem.

- Egy múmiát? (Arcomról lefagyott a mosoly.)

Jóska arcáról is eltűnt a vigyorgás, mert ő is röhögött, azt hitte, hogy Wilkmann talán valami viccet mondott. (A pénzes emberek viccein pedig nevetni muszáj, kivált ha uzsonnát fizetnek az embernek.)

- Igen, egy kétezer éves múmiát vettem. A Louvre-nak is csak kettő van belőle. Nos, én most szereztem még egyet, de kissé megviselt állapotban van.

- Ez érthető, hiszen kétezer éves - mondta Pali. - Hát azt kellene restaurálni. Szecsa Jóska dermedten figyelt rám.

A szalmakalapos halaskofa elordította magát oda

kint:

- La bonne friture. C'est pour rien... Boudiiiou !

Belső felindultságomat igyekeztem mélyen magamba rejteni.

- Vállalom, csak az a baj, hogy jelenleg nincsenek itt a múmiarestaurálási eszközeim - susogtam.

- Nem baj, majd beszerzi őket. Rögtön adok rá pénzt.

Már nyúlt is a tárcájáért, és letett elém száz frankot.

- Ez elég is lesz.

- Feltétlen.

Kábító forrón sütött a nap, szinte szédült tőle az ember. (Ettől hazudnak úgy a marseille-iek - ez érthető.)

Azért kicsit megijedtem. Nem utolsó dolog egy

fáraót restaurálni. Azt se tudom, mit csináljak vele.

Ha jól emlékszem, úgy vannak betekerve, mint a

súlyos sebesültek. Azt kitekerem, és akkor... Te jó

Isten, mit restauráljak én azon?

- Szóval, Wilkmann úr, mikor láthatom a kérdé

ses tárgyat?

- A dolog nagyon sürgős. Hol laknak maguk?

Pali megadta új címünket.

- Rendben van. Félórán belül maguknál leszek a múmiával. - És gyűrűjével kopogott a pincérnek az asztal márványlapján.

Kint az utcán megjelent egy szép kis nő, arcát a nap már kéjesen barnára csókolta, és pacskolni való, kiugró formái voltak. Csak úgy ellebegett előttünk, közben odakacsintott egyet felénk, tengerész módra, és máris ment tovább, testének megrendítő és érzékfullasztó gyönyörűségével. Olyan észvesztően tébolyító volt, hogy az ember önkéntelen a kalapja után nyúlt. Ez az a nő, akiért élni is érdemes, nemhogy meghalni. Ez az eset, amikor valaki felugrik az asztal mellől, a nő után rohan, és karriert csinál.

Wilkmann Béla fizetett, és elvált tőlünk.

- Pali, legelső dolog hazaírni, hogy múmiaszakértő lettem. Adj pénzt levélre.

- Nálad van pénz, most kaptál.

- Azt nem lehet ilyesmire költeni.

Ő csak egyszerű levelezőlapra ad pénzt. Na, én meg levelezőlapon képtelen vagyok ilyesmit megírni, még utóbb azt hiszik, megőrültem. A nagymama azt se tudja, hogy mi az a múmia.

Hát ronda szobánk van, de azért világos és elég nagy. Jóska számára poloskás vaságyat tettek be.

Rögtön kinéztem az ablakon. Egy kis térre nyílott, s éppen akkor vágtak pofon odalent egy embert. Na, ez is jól kezdődik!

Félóra múlva megérkezett Wilkmann Béla. Nyitott taxin hozta a múmiát. A múmia megérkezése általános feltűnést keltett az egész környéken. Wilkmann Béla mesélte : mindenütt rögtön megállították a forgalmat, hogy csak gyorsan mehessen tovább.

Elég volt a múmiára egyetlen pillantást vetnem,

hogy végtagjaim lázasan bizseregni kezdjenek. Alig volt erőm a szekrényt odébb tolni, hogy a falnak támaszthassuk. Közvetlen az ággyal szemben állott. Fáraódolog. Verték a rabszolgákat, mint a kutyákat, hogy piramist emeljenek föléje, és most itt a falnak támaszkodik lezseren, marseille-i légkörben. Boudiiiou!...

Pali áhítattal nézte (csak a pénzforrást látta benne és nem a misztikus' múltat). Wilkmann Béla újra leszögezte, hogy ilyen múmia csak kettő van (na, mondd már!) és ő most megszerezte a harmadikat. A másik kettő a Louvreban. Talán privát kézben lehet még egy-egy. Az értéke szinte kimondhatatlan.

De nem is forszíroztuk, hogy kimondja.

- Ez itt a koporsója - mondta még.

- És lényegében hol a múmia?

- A múmia benne van. Ez itt kívülről csupán a múmia halotti szobra, színes ornamensekkel díszítve, ahogy láthatja is.

Ezek után képzelem, milyen ronda lehet maga a múmia.

- És ki ez tulajdonképpen?

- Nagy úr volt... nagy úr... Nézze meg ezeket a jeleket, ez itt az élettörténete. Lehajtott fejjel kellene állni előtte.

Nem tudom, miért, de III. Ramszeszre gondoltam. Vannak ilyen megérzések.

Wilkmann Béla megmagyarázta, mit kell restaurálnom rajta.

- Látja itt ezeket a hiányos részeket, ahol a faburkolat előtűnik? Hát ezt kell először gipsszel feltölteni, aztán utánafesteni.

- Itt is, ahol az élettörténetéből hiányoznak darabok?

- Ott is. Oda csináljon ugyanolyan jeleket, arányos elosztásban.

- De hát akkor a legjobb esetben is megváltozik az élettörténete. Még utóbb trágár dolgokat írok bele.

- Az lényegtelen. A fontos az, hogy a restaurálás tökéletes legyen. Rögtön kezdjen hozzá. Három nap

múlva visszajövök Párizsból, és megnézem, hogy

halad. Ha szépen megcsinálja, négyszáz frankot

fizetek érte.

Pali arca dicsfényben úszott.

- Tehát fogjon hozzá rögtön. A viszontlátásra!

Egész délután feltett kalappal sétáltam a múmia

előtt, míg eszembe nem jutott Tutanhamon fáraó, aki színarany koporsóban feküdt, és sorra haltak azok, akik a sírkamrájába beléptek. Sőt azok is, akik valamelyest foglalkoztak vele.

Benne van a múmia, vagy nincs?

Ezt kellene megállapítani, de nem tanácsos a koporsót feszegetni (bár kincseket érő ékszerek is lehetnek benne), úgyszólván minden érintésre leesik róla egy ornamens. Állítólag a fél pofája a taxiban esett le a szállításnál. Fada !

A gipszet már megvettem, de fogalmam sincs arról, miféle festékkel kell ezt restaurálni. Ott, ahol csak az ornamensek felülete esett le, gyönyörű kék szín volt alatta, másutt meg a szúrágta régi fa.

Úgy kell ezt kijavítani, hogy ha maga a múmia jönne ki a koporsójából utánanézni, hát ő se tudná megmondani, hol restaurálták, hol nem. (Ez itt az átjavított rész? Nem? Na, nem igaz! Hát ez fantasztikus. Na, gyerekek, megyek vissza aludni.)

Pontosan éjfélkor mintha kikopogott volna a fáraó a koporsójából. (Fáradt, unalmas kopogás volt, és mégis a velőkig hatott.) Ezen az éjszakán átvettem az összes imát, melyet valaha is tanultam.

Másnap reggel vidáman fütyürészve nekikezdtem a munkának.

Aki még sohasem dolgozott gipsszel, fel sem foghatja, miféle különös tulajdonsága van ennek az anyagnak. Úgyszólván elpusztíthatatlan. Csekély fél kiló gipsszel csodálatos eredményeket lehet elérni. Arról nem is beszélek, hogy az egész szobát, beleértve a plafont is, úgyszólván játszi könnyűséggel pillanatok alatt sikerült telegipszfoltozni, de kikaparhatatlanul beleette magát a ruhám szövetének szálai közé, belement a hajamba, a körmöm alá. Sőt igen ügyesen bedolgozta magát Paliba és Szecsa Jóskába is, akik pedig csupán mellettem álltak lélegzetvisszafojtva, és némán figyelték az eseményeket. (Jóska köpött egyet, és az is gipszes volt. Bámulatos.)

Csekély fél kiló gipsszel sikerült még a lépcsőházat, sőt a hotel környékét is telefehériteni. Ha valaki belépett egy kis gipszporba, akkor azt kilométerekre magával vitte, és minden lépésnél éppen csak annyit hagyott maga után belőle, igen ügyes beosztással, akár a kutyák, akik kisdolgozásukat is lelkiismeretesenelosztják, hogy minden utcasarokra jusson belőle egy kevéske. (A gipsszel csodálatosabb eredményeket érhettünk volna el, mint Szecsa Jóska a lencséjével.)

Nappal frissen és lendületesen dolgoztam,

viszont az éj beálltával szorongó érzések kerítettek hatalmukba. Semmi sem hasztalan. És a második éjszakán történt is valami. Már este 9kor lefeküdtem, hogy elsőnek aludjak el, és így nyugodalmamat némileg biztosítsam. Erre

az történik, hogy az éjszaka kellős közepén hirtelen

felébredek, és úgy érzem állok, körülvesz a fekete éj és a süket csend. Figyelek. Mi az, hogy én állok, és hol állok? Az este normálisan ágyba feküdtem, te jó Isten! Ki állított fel és miért? Hát bútordarab vagyok én, amit fel lehet állítani, a tudtomon kívül? - Megtapogatom magam : le vagyok vetkőzve, szóval nem valahol az utcán állok. Precizírozzuk a dolgot. Hát hol? És mi az, hogy állok? Ilyet még sohase hallottam, hogy valaki este rendesen lefekszik, és éjszaka közepén arra ébred, hogy áll.

Hirtelen rettenetes gondolat villant át agyamon. Franciaországban a nagy férfiakat állva szokás eltemetni. Clemenceau-t is állva temették el. Próbálok mozogni. Nem érzek magam körül koporsót, sőt egyelőre oxigénhiányban se szenvedek, csak nen szabad erre gondolnom, nehogy rögtön megnehezüljön a lélegzésem, és zihálni kezdjen a tüdőm. Lassan és óvatosan megindulok, magam előtt kinyújtva a kezem. Hát lehet sétálni, de nem tudom kivenni, hol vagyok. Hirtelen úgy tűnt, hogy már hetek óta állok, ma gam előtt tapogatódzva, verejtékező homlokkal, amikor megváltásképpen beleütközött a kezem valamibe. S az a valami elkezdett fújni, úgy fújt, mint mikor valaki a karácsonyfa legfelső gyertyáját akarja elfújni oktalan erőlködéssel. Akkor már úgyszólván az őrülés szélén állottam.

Még egyszer előrenyújtottam a kezemet a valami felé, erre a kísérteties fújás hirtelen állati üvöltésbe tört ki. Hirtelen meggyulladt a villany, és 50 centiméterre előttem Pali meredt rám állati arckifejezéssel. Szecsa Jóska pedig egy széket tartott a feje fölött, hogy minden pillanatban lesújtson vele.

Később, amikor mindenki normális állapotba került, megbeszéltük, mi történt itt. -

Jóska már régóta figyelte a lépéseket maga körül, csak alkalmas pillanatra várt, amely, úgy érezte, akkor következett el, amikor Pali szirénaszerű üvöltése a vesékig hatott, akkor gyújtott villanyt és kapta fel a széket.

- Valószínű holdkóros vagy - mondták kegyetlenül, amikor afelől érdeklődtem, hogy én meg miért álltam éjjel a szoba közepén. Ilyesmi azelőtt sohase fordult elő velem, sőt a családi történelemből sem tudok olyasvalakiről, aki éjszakánként állni szokott.

- Jó lesz egy lavór vizet az ágy elé tenned, ha alszol, hogy felébredj, ha felkelsz. Nehogy utóbb kimenj az ablakon és esetleg a sürgönydrótokon sétálj kilométereken keresztül.

Eleinte könnyedén vettem Pali megjegyzéseit, dehogy vagyok én holdkóros, biztosan félálomban felkeltem valamiért, s az ébresztett fel tökéletesen, hogy nem ismertem ki magam új szobánkban. Ezt a magyarázatot már-már megnyugvással tudomásul is vettem, rá se rántottam Pali kellemetlen megjegyzéseire, míg azt nem találta mondani, hogy még utóbb, mint holdkóros, elmegyek egészen a kikötőig, és végigsétálok azokon az acélszálakból készült sodronyokon is, amelyek a hajókat a parthoz kötik, és így jutok el Amerikába. Szinte ész nélkül rohantam a vízzel telt lavórért és az ágyam elé helyeztem.

(De sose volt rá szükség. Nem holdkórosság volt ez, hanem a fáraó műve.)

Másnap nekiültem a tulajdonképpeni múmiarestaurálásnak.

Eddig még csak gipszporra költöttem a száz frank előlegből, most ehhez számítva a gombfestékeket és két ecsetet, hát 10 frankba se került az egész anyagbeszerzés. Ez annyira föllelkesített, hogy valósággal rávetettem magam a múmiára. (Az anyag beszerzésére adott összegből nem kell visszatéríteni semmit.)

Először vízfestékkel az alapszínt raktam fel. Olyan mohón beitta a gipsz, mint akit halálos szomjúság gyötör. Aznapra már elég is volt a munkából.

Tegnap lelkiismeretesen megtisztítottam a szobát a gipszfoltoktól, és mára megint tele volt vele minden, holott maga a gipsz tegnap este óta újságpapírba becsomagolva a szekrény poros tetején pihent, és senki hozzá se nyúlt. (Ez olyasféle dolog, mint a spiritizmus, magyarázatát adni nem lehet, de az itt-ott újra jelentkező gipszfoltokat se lehet letagadni.) Így utólag visszaemlékezve, merem állítani, hogy magának a múmiának a restaurálása úgyszólván ezredrészét tette ki az utána való takarítási munkálatoknak.

Közben azon is csodálkoztam, hogy Pali a 100 frank előlegről egy szót sem szólt, illetve nem kér belőle semmit. (Beteg volna?)

Kora délután kicsit sétálni akartam a rue Cannebiére-en, hogy kiszellőztessem magam a múmia

gondolatoktól.

Palinak valamelyes gyanúja támadhatott, mert azt mondta, ő is velem jön.

- Gyere te is, Jóska.

Hotelünk szomszédságában, szűk, kanyargó utcában van a Saint-Vincent de Paul nővérek rendháza. Ahogy ellépünk nyitott kapuja előtt, látjuk, hogy fel van lobogózva, virágfüzérekkel díszítve, és fölötteszéles szalagon a felírás : Kermesse. Ez olyan tanév végi ünnepély, amelyet az iskolásoknak rendeznek a nővérek a rendház udvarán.

Sokan jöttek ki-be, olyanok is, akik nem is kísértek iskolás gyerekeket, de senki se szólt nekik semmit. Jegyszedő vagy ellenőrféle nem is állott a közelben.

- Nézzük meg, mi ez?

- Nézzük.

Az udvar tele volt főleg visító kölykökkel és egyéb népségekkel meg árusokkal, akik polcokra kirakott játékokat árultak: kisbabát, fütyülőt, labdát, kis ostort, aztán szentképeket, rózsafüzért, imakönyvet, maximum ötéves lányoknak kis retikült stb. De a

játékok nagy részét inkább az úgynevezett kegytárgyak tették ki.

Nem tagadom, roppant kíváncsi ember vagyok. Az utcán haladva képes vagyok arra is, hogy idegen lakások ablakain benézzek. Sőt ha valaki megáll a járdán, és bosszús arccal zsebeiben kotorász, megállok én is mellette, és nézem, mit keres olyan buzgalommal. Ha nem kellene attól tartanom, hogy esetleg félreértenek és megbotránkoznak rajtam, készséggel segítenék a keresgélésben : „Uram, csak rendszerrel keresse. Először a felsőkabát zsebeit vegyük sorra. Az összevissza való keresgélés nem lehet eredményes, csupán idegesítő."

Hogy Pali és Jóska lássák, ki vagyok én, mindegyiknek vettem egy pochette surprise-t (zsákbamacskát). Természetesen magamnak többféle ajándékot is vettem : labdát, fütyülőt és egy nagyon édes kisbabát is.

Jóska és Pali rögtön megnézték zsákbamacskájukat, mert tehetetlenek. Paliében kis kék ceruza volt, Jóskáében (na, mutasd, te marha, épp előttem rejtegeted) egy darab fekete színű, de állítólag savanyú csokoládé, rögtön ki is köpte. Miután ilyen gyorsan végeztek az örömökkel, engem kezdtek figyelni.

Nézelődés közben megszólított egy öreg apáca. Kezét kedvesen a kezemre téve megkérdezte : hol az a jó kisgyerek, akinek annyi ajándékot veszek, hogy ő is megsimogathassa. Öreg kezét végighúzta a hajamon, s én lehajtott fejjel álltam ott, a kezemben a kisbabával, fütyülővel, labdával. Úgy álltam ott, mint eltévedt gyerek - időben és helyben eltévedve.

Pali később azt állította, hogy az öreg nővér őt

félrehívta, s azt súgta neki, hogy tőlem okvetlen vegyen el minden pénzt, ez Istennek tetsző dolog lesz.

A hotel épülete, ahol lakunk, egyúttal egy mosodának is helyet ad.

Hazamenet Szecsa Jóska titokzatos arccal figyelmeztetett, hogy ott bent - csak ne nézzek be feltűnően - egy csudaszép nő szokott vasalni.

Óvatosan benéztem.

A nő tényleg ott állt és vasalt. Éjfekete hajú kislány volt - olyan kékesen csillogó hajjal, mint a holló tolla csillog napfényes, szabad mezőn.

Abbahagyta a vasalást, és a vasalót hátravitte. Sudár volt a járása, lágyan ringó testű és vad mellű. Mert szabadjára eresztett mezei melle volt és nem afféle városi mell, olyan leszorított, szelíd és mozdulatlan, úgynevezett kultúrkebel. Hát nem az volt ! Hajaj, Istenem, micsoda kebel! Nem is volna szabad ilyen tökéletes testet ruha alá rejteni.

Ahogy ott álltunk tétlen álmodozásban elmerülten, egyszer csak kijön az éjfekete hajú nő az üzletből, és elmegy valahová. Mint álomjárók mentünk utána mind a hárman.

A nőt én képzeletben már le is vetkőztettem, és most tiszta meztelenül ment ott előttünk az utca forgatagában, szívet dobogtató szédületben, a teremtés dicsőségére. Csak fel ne írja a marseille-i rendőr.

Bement egy borüzletbe, majd később kijött, és újra visszament a mosodába, én szépséges francia hölgyem, két borosüveget szorítva jobb sorsra érdemes hónalja alá. Olyan színű gömbölyű karja volt, mint a harapni való friss kalács bele.

Hazaérve azt mondom Palinak - miután már sok egyébről is beszélgettünk -, nem kellene-e mosodába vinni az ingeinket. Valahogy hirtelen ilyen érzésem van.

- Fizeted?

Kicsit haboztam. - Fizetem.

- Na, szedd össze őket, Lacikám, majd én leviszem.

Mi az, hogy ő viszi le?

- Sose fáradj, Palikám, majd leviszem én.

- Te csak dolgozz, Lacikám. Nincs értelme, hogy ilyen lényegtelen dolgok megzavarják a munkádat.

Ámulva néztem rá. Szemében szelíd fény csillogott, és még folytatta is

- Te vagy, Lacikám, jelenleg a kenyérkereső, illő dolog, hogy a segítségedre legyünk.

Szecsa Jóska is ajánlkozott, hogy leviszi a szenynyesünket. Elképzelhetetlen, milyen udvariasak lettek ezek egyszerre.

Rögtön visszavontam mindent: mégis meggondoltam a dolgot, mindenki tisztítsa ki a magáét. Érdekes.

Jó - mondta Pali, szennyes ingeit nézegetve -, akkor én most leviszem a magamét.

Megdöbbentem. De nem szóltam semmit, csak lopva figyelni kezdtem.

Szecsa Jóska is szemmel tartotta őt.

Két inget kiválasztott a szennyeséből, direkt a legtisztábbakat és újságpapirosba csomagolta. Aztán vette a kalapját, és elment vele.

Örökkévalóságnak tűnt fel, míg oda volt. Mármár olyan látományaim voltak, amint vadul csókolózik az éjfekete hajú nővel. Kivitte a tengerpartra a nőt, a kutya, s ott piheg a karja között.

Végre visszajött.

Úgy csináltam, mint aki a múmiában van teljesen elmerülve, és számára a külvilág úgyszólván nem is létezik. Letette a kalapját, és lefeküdt az ágyra, de egyetlen szóval se jelezte, mit végzett.

Próbáltam kivenni belőle, s ezért diskurzusba bocsátkoztam, persze egyelőre másmiről beszélve.

A pénzről elmélkedtem (onnan legkönnyebb áttérni a nőkre). Nézzünk körül, kikből lesznek a gazdag emberek.

A kereskedőkből, kétségtelenül. Itt van mindjárt a lenti fűszeres, közönséges kutyafejű ember, és máris autója van (tegnap láttam), és villája vidéken (ezt meg ő mondta egy vevőnek, hogy sajnálja, mert sok a gondja). A szellemi élet nagyjai viszont - akik előbbre viszik a világot, akiknek a nevét századok

megőrzik-, azok rendszerint a legnagyobb szükségben szenvednek. Egy egyszerű sajtkereskedő pedig, akinek semmiféle képzettsége nincs, és nem munkálkodik senkinek*a fejlődésén, és amint meghalt, szűk családi körén kívül már a kutya se tudja, hogy valaha is létezett - ez az ember mégis a legnagyobb jólétnek örvend, mit örvend, dúskálkodik benne. Példátlan disznóság. Mit szólsz hozzá, Pali?

Nem is válaszolt rá, csak hallgatott. Ellenben Szecsa Jóska szólalt meg, de úgy látszik, ő se sokat figyelt rám, mert arról beszélt, hogy érdekes, menynyivel több szép nőt látni este, mint nappal.

Ez kapóra jött.

- Nézd, Jóskám. Esti világításban megismersz egy hölgyet, és gyönyörűnek találod, úgyszólván lázba hozza egész lényedet, másnap aztán meglátod az arcát erős napfényben, és csüggedten visszavonsz mindent. A tegnap esti szép nő ma már öreg és ronda. A napfény megmutatta az igazságot. Idősebb nők nem is napkúráznak sohasem, hanem félrevonulnak az árnyékba. A napsugár csak a fiataloknak való. Ezért óvakodj attól, Jóska, hogy este ismerkedj meg egy nővel. Inkább nappal tedd azt. Lásd, Pali, aki korához képest magasan az átlagon felüli intelligenciával rendelkezik, szintén így tenne. És hogy ismerkedne meg egy nővel? Ez megint más kérdés. Tegyük fel, hóna alá vesz két piszkos inget, és lemegy a mosodába, bemutatkozik az éjfekete hajú nőnek: „Kisasszonyom, a szívem az öné!”

- Mi bajod van neked?

- Szecsa Jóskával elmélkedem.

Kedvetlen mormogása elárulta, hogy útja tökéletesen céltalan volt. Ez nekem elég is volt. Holnap én próbálok szerencsét két inggel.

Nevet, sikít, kiabál és harsog a marseille-i búcsú. Sátrak, látványos bódék egymás hegyén-hátán. Csatáznak a rekedt hangok, és zúg a sok muzsika - verkli és gramofon. Dobok dobolnak, csengettyűk csengenek, s a színes lámpák fénye ködoszlopot vág az ég felé.

A tenger felől meleg szél fúj. Közeledő és távolodó hajók szirénái búgnak. A világítótornyok fénye csillan és vakít.

A népszerű néger eleven macskából eszik 50 centimes-ért! (A kikiáltó szerint 6 gyermeke volt, de azokat már megette a papa.)

- Comment ca va? Elle va la petite santé? (Hogy s mint? Jól szolgál az egészsége?)

Hamisítatlan vámpírok a temető sírjából frissen szállítva - csak fél frankért. Ráadásul a háromfejű gyermek dunsztosüvegben, akinek herceg volt az apja. (Most nem jó világ jár a hercegekre!)

Mireille, tu m'emmerdes. (Megőrjítesz!)

Minden sarkon álhindu jósol. Itt már mindenki inkább csak a mások sorsát kutatná, mert egy frank a jövő.

A gyermekeknek tilos jelzésű kis ládikák előtt (csak 2 sou, uraim, közeledjenek!) nőtlen lovagok élvezik hosszasan a Ninon és a bolha vagy Mikor a nők egyedül vannak című izgalmas sorozatokat. A sarki bár teraszán öreg török bácsi letagad egy kiflit, és rámosolyog egy egyedül álló beduin nőre.

Nyári est a marseille-i búcsún.

- Boudiiiou!...

És mindenütt nők : párosan, imbolyogva, hunyt szemekkel és nyitott, nedves szájjal.

Különös szagok és különös emberek.

- Oda nézzetek!

Biciklista az ideáljával a kocsiút közepén andalgott, egyik kezével a hölgy derekát fogta, a másikkal biciklijét tolta maga előtt, közben egymás felé fordították az arcukat. A villamossínek között a nő egy

szer csak megérett, és odaadta a pasinak a száját. Az meg valóságkal rácsapott, mint vércse az áldozatára. Ez bizony nem rokoni csók volt, az apja mindenit, csak úgy ették egymást. A villamos megállt, és bevárta a csókot. A szerelmesek lassan és megrészegülten kibontakoztak egymás karjaiból, aztán imbolyogva mentek tovább, a természet lágy ölén érezve magukat.

Jóska olyan elmerülten nézte ezt, hogy majdnem őt ütötte el a villamos.

A túlsó sarkon nagy tömeg verődött össze, s egymást tiporva ágaskodtak, és nyújtogatták a nyakukat előre az emberek. Utcai árus, úgynevezett camelot működött, aki rekedtre ordítva magát a következőket árulta : egy pakli kártya, egy töltőtoll, egy pénztárca marseille-i látképpel, egy másik tárca az apróbb pénznek és egy arany karkötőóra. És mindennek csak öt frank az ára.

Alighogy ki-ki bevásárol, vad füttyjelzés, és - avval a felkiáltással : jön a fecske (a zsaru) - mindenki menekül, nehogy még elkapják a pléh karkötőórával, mert mint később kitudódott, olyan, amilyent zsákbamacskában szoktak nyerni a gyerekek, csupán közelről kellett megnézni. A töltőtoll se töltőtoll, egyszerű, feketére festett, becsukható fa tollszár, sárgaréz tollal. A kártyacsomag se teljes; a legtöbb lap többször is megvan benne. Nem érti az ember, micsoda öröme lehetett ezeknek a disznóknak abban, hogy mindenkinek egy lapból többet is adtak, hiszen normálisan is eloszthatták volna.

Chichi-fréjit is ettünk. (Rúdfánk jellege van. Ollóval vágják, megszórják cukorral, és azon melegen az ember kezébe nyomják.)

Az egyik szerencsekeréknél Szecsa Jóska oldalba bök. Hát ott áll az éjfekete hajú fiatal lány, a francia hölgy a mosodából. Te jó Isten, úgy áll ott, mint egy álomkép, mellette abszolút antipatikus, fekete férfi, s a játékot nézik.

Pali is rögtön észrevette.

Tisztára érthetetlen, hogy tudnak a nők ilyen alakokkal járni, mint ez is. Nem az első eset, hogy ragyogó szépségű marseille-i kislányt micisapkás,

piszkos selyemsálas apaccsal láttunk, vagy borotválatlan képű, rekedt hangú matrózzal. Hát megőrültek a nők? A kereszténység 6. századában az összehívott marconi zsinaton a tudós egyházatyák szótöbbséggel megállapították, hogy a nőnek is van lelke. Ha ilyesfélét látok, az az érzésem, elhamarkodták az egyházatyák a dolgot annó dacumál. Olyan a nő, mint egy kanárimadár: mindenkinek csicsereg, és olyan is, mint egy kutya, azt szereti, aki éppen megveszi, és a gazdája lesz. (A hűséget ne piszkáljuk.)

Odatolakodtam az éjfekete hajú lányhoz, álmaim hölgyéhez (ó, te édes), hogy létezésemről szintén tudomást szerezzen.

A lovagja nagyban játszott és nyert.

- A tizenegyest tegye meg - mondta az éjfekete hajú nő lágy dallamos hangján, de a lovag csak más számot játszott.

Rögtön megtettem a tizenegyest, és veszítettem.

- Az ötöst! - lelkesedett a nő.

Ez is elveszett, de rám se nézett.

Mit mondjak, minden számot megtettem, amit a nő csak mondott, és minden szám vesztett.

Viszont az. antipatikus hülye, akivel volt, egyre csak nyert: kisbabát, kockacukrot, nugátot. Végül, hogy megelégelte a mulatságot, elbúcsúzott a nőtől, és minden nyereményét magával vitte.

- Au revoir! - mondta neki, és peckesen elment.

A francia hölgy fájdalmas mosollyal nézett utána, aztán ő is sarkon fordult, és elindult az ellenkező irányban.

Éppen utána akartam menni, amikor Szecsa Jóska elordítja magát:

- Kijött a hetes!

Visszanézek. Mit izgul ez az állat? Én nem is a 7-esre játszottam, hanem a 11-esre. De aztán megtudtam, hogy Pali az utolsó pillanatban, míg én a nő után bámultam, levette a pénzt a 11-esről és rátette a 7-esre.

Egy szürke madarat nyertünk: ijedten ugrált kis fehér kalitkájában, és éleseket sípolt. Pali kijelentette, hogy a madár az övé, mert ő tette a 7-esre a pénzt.

- De az én pénzemet tetted rá.

- A tied elveszett a 11-esen.

- Ha elveszett, akkor micsoda pénzt tettél te a

7-esre?

Tisztára képtelen volt megérteni, hogy a veréb engem illet, miután az én pénzemen nyerődött. Az nem érdekel, hogy mi volt a 11-essel. Nem a múlt számít, hanem a jelen.

- Ez cinege? - érdeklődött Jóska, hogy megállítsa a vihart.

- Fenét! Veréb.

- Ojjé! Részvétemet.

Közben az éjfekete hajú nőt elnyelte a tömeg.

- A veréb köztulajdon lesz - jelentette ki Pali,

mert már nagyon is puskaporos volt a levegő.

- Jól van. Legyen köztulajdon. (Azt úgyse tilthatom meg neki, hogy nézze.)

A verebet ő viszi. Hát vigye. Alig vitte pár métert,

máris ilyesféleképpen beszélt hozzá

- Kismadaram, te... Pipi, Pipike... Édes... Éppen csak hazavittük a verebet, és moziba mentünk.

Mindenkinek én fizettem.

Sok elegáns mozi van Marseille-ben. (Párizsban sem láttunk olyat.) Nagy tükrös foyer, csupa csillogás és ragyogás. A szünetben táncolni is lehet. A pénztár fölött lóg a figyelmeztető tábla : Les messieurs ne sont admis qu'avec les faux-cols (az urakat csak keménygallérral fogadjuk).

Persze mi nem ilyen moziban voltunk, de meg is volt a látszatja. Az ülőhelyek mögötti promenoiron micisapkás néger és arab stricik ügyeltek a hölgyeikre, akik elöl lesre készen ültek. Volt, aki nő után nézett : tőkét keresve magának, amelynek a kamataiból majd megélhet. Ritka is, hogy marseille-i moziba egyedüli nő menjen - hátsó gondolatok nélkül.

Különös mozielőadás volt. A férfiak cigarettáztak, vagy csókolóztak a nőkkel, akiket elhoztak magukkal, privát használatra. A nők egyáltalán nagyon lelkesedtek, és az összes szerelmi jeleneteket lekopírozták a filmből, odabújva párjukhoz, nagy szerelmesen. De akkor is nagyon kívánták a csókokat, ha valami rémes dolog történt a filmen, ha valakit üldöztek, vagy fejbe vágtak, már gügyögtek a nők, és csókra csücsörítették a szájukat. Mi már régen tudtuk Palival, hogy a francia mozikban csókolózni szoktak (mi az, hogy szoktak!) Szecsa Jóskának ellenben újdonság volt a dolog, kimeredt szemmel nézte. (Az anyád ne sirasson!)

Egyszer egy unokahúgommal voltam egy eldugott kis budai moziban. Javában folyt az előadás, amikor Dódika egy retteneteset sikoltott. A film után felgyulladt a villany, és a jegyszedő odajött

hozzánk kimért, egyenes testtartással.

- Viselkedjenek rendesen, mert máskülönben el kell hagyniok a nézőteret - mondta, és végigmérve minket távozott.

- Dódika, miért sikított? Egyelőre még magához sem nyúltam.

- Azt hiszem, hogy egy patkány ment itt el a páholyunk előtt.

- Nem igaz.

Az oldalpáholy előtt, ahol ültünk, széles út húzódott le a széksorok mellett a vászonig, és tisztán látni lehetett, hogy egyszer csak valami fekete kijött a széksorok közül és csak szaladt eszeveszetten az úton, épp a mi páholyunk felé (még ha másmerre

ment volna!).

Akkor már én is ordítottam egyet: rekedt, férfias hangon.

A népek felháborodtak

- Mi az, már a férfi is visít? Hát mit csinálnak

ezek ott?

Mi rögtön elhagytuk a nézőteret a vészkijáraton

keresztül.

Aztán régi párizsi emlékeink is eszünkbe jutottak

a mozielőadással kapcsolatban. (Gilberte és Paulette, Istenem!) A múmia restaurálásáért kapott

pénzen Párizsba kellene utazni és önállósítani magamat.

Majd megint vegyes érzések rabja lettem, jobb

lenne talán mégis Amerikába menni és nem meghátrálni az élet eseményei elől. Az ember nézzen mindig előre és sose hátra.

- Láttad a búcsún az éjfekete hajú nőt? - kérdezte hirtelen Pali.'

- Mi az, hogy láttam? Miatta veszítettem el hét frank ötvenet.

- Egy pasival volt.

- Ha biztosan tudnám, hogy nem szereti, akkor

könnyen el lehetne intézni azt az alakot. - Na, hogy?

- Szecsa Jóska összeverné.

- Ühüm - mormogta Jóska.

Egyáltalán, ez is úgy megváltozott, alig ismerni rá. Csak lógatja az orrát, és búskomor. Szinte el sem hiszem, hogy ugyanaz volna, aki egykor sorra verte a barátait Budán.

Közöltem is ezt vele, mire csak sóhajtott egyet. Hajaj, de nehéz az élet! Csak megverhetne legalább valakit, mert úgy összegyűlt benne a keserűség. No meg elrozsdásodnak az izmai is, ha nem mozgatja meg őket egy kicsit.

Ahogy a moziból kijövet átmegyünk az úttesten, Szecsa Jóska hirtelen előreugrik, mint egy vadállat, se szó, se beszéd, neki egy irányjelző gumidúcnak az úttest közepén, és belevág az öklével, üti, veri, rúgja, csak úgy porzik.

A lábaink gyökeret vertek a rémülettől. Megőrült ez a barom?

Egy rántással kitépte a földből és darabokra szaggatta, a fogaival is tépve, mintha a sors ellen harcolt volna. Aztán nekirohant egy vasoszlopnak, és azt akarta kitépni a földből. Lihegett, fújt, mint egy vadkan.

- Hagyd abba! - ordított rá Pali.

Nekem olyasféle sejtelmeim vannak, hogy ez minket is össze szeretne verni düében.

Marseille városának vannak olyan részei is, ahol nem ismerik a csatornázást. A szemetet csak kiszórják az utca közepére. Jönnek a köztisztasági emberek, és besöprik az egészet valamifajta kanálisba. Ennek a módszernek köszönhető, hogy Marseilleben rengeteg macska nagyságú patkány van. Szinte csicseregnek, amikor összekapnak az ételhulladékokon.

De van egyéb probléma is. Minden ilyen környékbeli lakás konyhájában van egy nagy vödör (seau), és odajárnak a családtagok megkönnyebbülni. Aztán jön a Tinette, s összeszedi. A henger alakú, vastartályú kocsit hívják la Tinette-nek. Az szedi össze az izét, na... szóval összeszedi.

Hogy mikor jön a Tinette, azt az ember már előre megérzi, csak beleszagol kicsit a levegőbe (nem kell nagyon megerőltetni magát, a Tinette már kilométerekre játszva elbűzlik). Ha megérkezik, a háziaszszony hálóingben kirohan az utcára, és kiüríti a vödrét. (Nem is tudom, miért jutott erről az eszembe a marseille-i halászlé, a sáfránytól sárga bouillabaisse.)

Hát ez is van Marseille-ben.

De van még más is. Az Hotel de Ville mögötti részt hívják az ős Marseille-nek. Itt van a zsidónegyed is. A félhomály beálltával nem tanácsos erre mászkálni. Az útikalauzok is figyelmeztetik az idegeneket erre.

Ebben a festői városrészben van a rue Bouterie is. Az utcanők csupasz meztelenül kiülnek az utcákra kis székekre, esetleg sálat tekernek a nyakuk köré, hogy meg ne hűljenek mégse.

Egy ízben kitanulmányoztam ezt is.

De nagyon óvatosan kell viselkedni, és, nem szabad megközelíteni a meztelen nőt, mert akkor lekapja az ember fejéről a kalapot,, esetleg a kabátját

is lerántja róla, -és berohan vele az örömházba. És

csakis találka esetén adja vissza. Ellenkezni se lehet, velük, mert rögtön előugrik a lovag, aki a kapualj mögé bújva tartja szemmel a nőt. A nő tudja ezt, s a legkisebb ellenkezésre is úgy visít, mint a kismalac.

Láttam serdületlen, ártatlan tekintetű kislányokat is. Egyébként mindenfajta nemzetiségű nők vannak itt, állítólag magyarok is, akiket leánykereskedők szállítottak ide, s elszökniök soha többé nem

lehet, mert a ruhájukat elzárják, és meztelenül mégsem lehet elmenni innen. (Akiben még van egy kis szemérem, az kis kurta inget vesz magára. De olyan is volt, akinek az ingecskéje a köldökéig ért, a melléről pedig lecsúsztatta, hogy szabadon érje a fülledt, bűnös marseille-i levegő.) Errefelé vannak azok a rejtett mozik, ahol 200 frankért megszüntetnek 'minden szerelmi titkot. Előkelő külföldi hölgyek meleg érdeklődése mellett olyanféle filmeket vetítenek a vászonra, hogy a legvadabb képzeletet is felülmúlják vele.

Délelőtt eljártam a szerelmesek kertjébe, a Jardin de la Colline-ba, ahol a ketrecszerű kerítést este hét órakor bezárják, és elzavarják a párokat máshová.

Vannak olyan városok, ahol a négy fal között teljesen függetleníteni tudja magát az ember a helyi impressziókról. Hát Marseille nem tartozik ezek közé.

Még álmában se tud elszakadni innen az ember. Nem tudom, miért, de Marseille-ben mindig olyan nyomasztó álmaim voltak, hogy a saját üvöltésemre ébredtem fel. A többieket ez nem nagyon zavarta. Néha az érkező hajók (napjában 30 is jön) szirénái is éppúgy üvöltöttek.

Egy reggel álmosan, összetörve ébredek. Az

asztalon papírlap hever:

Állás után nézek.

Pali

Na és hová ment Jóska? Ahogy borzasan, nagyokat ásítva mászkálok a szobában, különféle zajokat hallok az utcáról. Odalépek az ablakhoz, hát odalent a téren morajlik a

tömeg. Mi van itt? Ahogy jobban kinézek borzasan, álmosan, mindenki felnéz rám, és elkezdenek üvölteni

- Ott van! Ott vann! Il est lá!... Bon, mon vieux, on va voir cela. Na, öregem, most aztán meglátjuk ezt... Boudiou ! .. .

Mi történt itt?

Rendőrök tartják vissza a tömeget.

Az ablakon jól kihajolva megnézem a hotel többi ablakát, hogy kinek szól ez. Talán valami elszánt maharadzsa szállt meg a hotelunkban.

- Nézd! - kiabálják lent egymásnak az emberek: - Azt hiszi a pasas, hogy nem őróla van szó. Meg kell halni a röhögéstől !

Rólam van szó?

Az embernek ilyenkor a legvadabb ötletei támadnak. Talán váratlanul örököltem valamit, s ezért ez a nagy tüntetés. Még jó, hogy rendőrök szorítják vissza a tömeget, máskülönben felrohannának és apró emlékcafatokra tépnének szét. Csak azt nem értem, honnan tudnak ezek arról, hogy én örököltem, amikor én magam se tudok róla semmit.

Felhúztam a papucsomat, és elkezdtem fel-alá sétálni a szobában. Bevallom, kissé nyugtalanul, mert nem szeretem a megmagyarázhatatlan dolgokat. Valahányszor megjelentem az ablaknál, felharsant odalent az üvöltés, akárcsak uralkodó lettem volna, akiért őrjöng a tömeg és mindenáron látni akarja. Hogy őszinte legyek, nekem ez nem tetszett. Valami jó nem történhetett velem, hogy ezek idejönnek örülni és üvölteni.

Én ennek utánanézek.

Odaléptem az ajtóhoz, kinyitottam, és rögtön megértettem mindent. Nagy, gomolygó füstfelhők csaptak be a szobába. Vidám, kék lángnyelvek ropogva fogyasztották a folyosónak azt a részét, ahol a mi szobánk volt.

Tűz van ! Úrjézus, tűz van ! Kisült, hogy ég a ház. És ezek a dögök itt lent apsoltak.

- Nézd, hogy röhög a muki, de akkor nézd meg a pofáját, ha majd rájön, hogy itt mi történik... Hehehe...

Őrjöng a tömeg, mert látni akarja a halálomat.

És az én menekülési utamat tökéletesen elzárja a tűz. Legfeljebb még az ablak van hátra. Rögtön az a gondolatom támadt, hogy azon keresztül lemászom a falon. Már ki is ültem az ablakba, de beláttam, hogy ez abszurdum, a fal egészen sima, nincs hová belekapaszkodni a körmeimmel.

Lent a tömeg vihogott, röhögött.

- A pasas már észrevette, hogy baj van.

- Gyerekek, fényes... fényes... Így még nem mulattam !

- Ne féljetek, még nem lesz vége. Nem fog leugrani, csak mindig izgatottabb lesz.

- Kár, hogy már telefonáltak a tűzoltókért.

- Várjatok - mondta egy másik -, nemsokára jobban fog izgulni. Majd ha felér a tűz, eltorzul a pofája.

Újra az ajtóhoz ugrottam. Na nem, ez abszurdum, a lángok már hűségesen nyalják az ajtómat, jóízűen ropogtatva, mint az ínyenc a finom falatot.

Kétségtelen, nincs más hátra, mint az ablak.

De valahányszor csak megjelentem az ablaknál, a tömeg valósággal vonaglott a kéjtől.

Az ajtón fogok kirohanni mégis, megmentve, ami megmenthető. Iyenkor magához veszi az ember az értéktárgyait, de itt nincs semmi, egyedül egy sörösüveg (tegnap ittunk egy kisüveg sört), 50 centimes betét van rá. Az az egyedüli értéktárgy. Mindez pillanatok alatt játszódott le.

És ekkor felszakította az ajtót valaki, s a füstgomolyagok mögül feltűnt egy rendőr alakja. A szája és orra átkötve kendővel. Zsebkendőjét az arcomba csapva nekem rontott, és kirohant velem a szobából: le a lépcsőházon, ki az utcára.

Akkor érkeztek meg a tűzoltók, amikor már én hálóingben remegtem az úttest közepén. (Csak a félreeső hely gyulladt ki a folyosó végében. A tűzoltók egykettőre el is oltották. Senkinek és semminek nem történt baja.) Az előbb még kegyetlen tömeg most jóságosan érdeklődött az egészségem felől. A szemük csak úgy sugárzott a szeretettől. Érthetetlen.

Aztán megláttam Palit is, amint a járda széléről

nyújtogatta felém a nyakát, mint aki nem hisz a szemének.

- Mi az? - ordította felém. - Le vagy tartóztatva?

- Nem. Meg vagyok mentve. Jöhetsz közelebb. Szecsa Jóska még délre se jött haza. Ugyan hol csavaroghat? Hiszen egy vasa sincs. Talán eltévedt és nem talál haza.

Wilkmann Bélának a mai napon kell megérkeznie, de a múmia restaurálása még nem készült el. Éppen a legfontosabb, a múmia pofája, még nincs kidolgozva. A fekete festék éppen olyan gyorsan elfogyott, mint a 100 frank előleg.

Mire is ment el? (Nem a festékre.) Most már bajosan lehetne megmondani. Igaz, vettem egy nagyobb kalitkát 24 frankért a verébnek, mert Pali azt mondta, a veréb köztulajdon, mindenkinek egyformán csicsereg. Azóta se csicsereg, hogy megnyertük - talán elromlott? Nagyobb kalitkát kellett venni neki, mert Pali szerint az eredeti gyufaskatulya kalitkájában rövidesen meg fog őrülni, s akkor állatorvosra többet költhetünk. Addig beszélt egy örökös szép emlékről a verébbel kapcsolatban, hogy elszédített.

Magamnak is vettem egy pár fehér kamásnit. Ez volt az egész.

Most meg az van, hogy Pali egy vasat se ad gombfestékre. Száz frank előlegem volt. Mit csináltam vele?

- Rátok költöttem. Rátok meg a verébre.

- Hogyhogy ránk? A veréb köztulajdon.

- Mindegyiteknek vettem egy zsákbamacskát, le ne tagadd, mert megutállak.

- Na jó, az összesen egy frank. És mit csináltál a kilencvenkilenc frankkal?

- Gipszet vettem, festékeket, ecsetet.

- Ez tíz frank, ha sokat mondok. Hol van még nyolcvankilenc frank?

- Kisebb apróságokra ment el !

- Hát én megmondom neked. Fütyülőt vettél, meg labdát, meg...

- Megállj ! Most jut eszembe, mozit is fizettem nektek, és sört is vettem.

- És elszerencsekerekezted a pénzed.

- És a kalitkát nem is számolod, te piszok?

De már nem is figyeltem, mit felelt rá, mert hirtelen eszembe jutott az üres sörösüveg is. A betétpénzből veszek festéket. Ez az !

Keresem, de nem találom. Nem is emlékszem, hogy a tűzeset után visszahoztam volna. Valaki a tömegben kivette a kezemből, míg szelíden megsimogatta az arcomat.

Festéket pedig a föld alól is keríteni kell, mert nem tudom, mit mondok Wilkmann Bélának, ha megérkezik.

De Palinak ugyan beszélhetek, nem hajlandó pénzt adni. Palit hipnotikus álomba kellene kábítani, akkor ideadná minden pénzét. Közismert dolog, hogy minden marhaságot beszuggerálhat az ember - fizikai fájdalmakat is. Miért ne lehetne akkor kiszuggerálni Paliból a pénzt? Couéról egyenest csodákat mesélnek.

Egyszer felkereste egy földbirtokos.

- Professzor úr, a jobb lábam rövidebb, mint a bal. Nem lehetne ezt kiszuggerálni belőlem?

- Dehogynem kérem. Mi sem egyszerűbb.

- Csakhogy én nem maradhatok Nancyban, rengeteg dolgom van odalent a birtokomon.

- Ez se baj. Majd távolról fogom szuggerálni. És elkezdte.

Már két hét múlva táviratot kapott a földbirtokostól Coué

Koenyoergoem szuggesztiot abbahagyni stop roevid jobb maaris hosszabb mint a bal.

Sajnos a hipnózisra nem kerülhetett sor, mert Pali hirtelen elment hazulról, és azt se mondta meg, hová megy.

Rövid gondolkozás után odaléptem a kalitkához, ahol a veréb üldögélt egy fapálcikán, és izgatottan vakaródzott.

Mars ki a kalitkából ! Pénzre van szükségem.

Mit szólnának az emberek, ha én is két nagy pálcikán ugrálnék a szobámban, egész nap az ételes tálba dugott orral, fontoskodva csipegetném, tegyük fel, a zaftos nokedlidarabokat? Már kora hajnalban éleseket visítanék, jelezve, hogy íme felébredtem, tessék rendbe hozni engem, kitisztítani a kalitka fenekét, miután én is bent megyek ki. S új nokedliket is kérek, meg friss vizet.

Mars ki! Eladom a kalitkádat. Már úgyis megbántam, hogy megvettem.

Egyáltalán madarakat csak olyanok tartanak, akiknek szintén madárlelkük van. Ezt úgy értem, hogy lelkük mélyéig utálnak minden munkát, és azt nézik sóvárogva, szinte csodálva, hogy mit mer egy madár ! Egész nap eszik, ide-oda ugrál, néha fütyül és féloldalt hajtott fejjel kikémlel a kalitkából, hogy lássák, ő mennyit dolgozik. De ha hirtelen melléje lép az ember, szörnyen megretten a madár, és ijedtében összevissza repked, mert tudja.jól, hogy részéről nagy szemtelenség volt az egész...

A misztrál már kavarta a port maga előtt és besivított a szűk marseille-i utcákba, meglobogtatva a kiaggatott fehérneműket.

A brocanteurnél, egy késpenge alakú házban, ahol mindenféle dolgokat vesznek és eladnak, nagy meglepetés várt. Először egy sárga nyerget láttam és a sárga nyergen vidáman ugráltak a barna bolhák, másodszor a kalitka nem kellett a brocanteurnek. Ennél a kalitkánál legfeljebb azt fizeti meg, hogy kalitka. A díszes kiállítás nem érdekli. Ő csak a tényeket nézi.

- És mit ad ezért a tényért?

- Ötven centimes-ot.

Csend.

A sárga nyergen már csak három barna bolha ugrált. A negyedik már rajtam lesz.

- A kamásnijáért például már adhatok húsz sout.

Egészen új kamásni, tegnap vettem huszonhat frankért. Az nem érdekli. Nem is tudtam, hogy elég egy ilyen értékes kamásnit pár órára felvennem, hogy tökéletesen elértéktelenedjék. Egyre csak a kamásnimat nézte.

A sárga nyergen már csak két barna bolha ugrált.

A végén alig tudtam eljönni tőle, az égvilágon mindent meg akart venni rajtam. A nadrágomat egy frank ötvenért, a kabátot három frankért, a cipőmért is adott volna fél frankot. Még jó, hogy az alsóruhák nem izgatták, mert ezeknek csekély értékét már ki sem tudta volna fejezni - lévén a legkisebb pénzegység öt centimes.

Roppant bosszankodtam a történtek felett, ahogy a kalitkával hazafelé mentem. Én még mindig ott tartok, hogy bízom az emberekben, s azt hiszem, rögtön' lázba jönnek, ha hozzájuk fordulok.

- Jaj, de szép kalitka ! - mondta valaki hirtelen a hátam mögött.

Riadtan megállok. Egy fiatal lány hajolt ki mellettem egy földszintes ház ablakából, és neki tetszett annyira a kalitka.

- Hol van a kismadárka belőle?

Mit mondjon az ember egy ilyen fiatal lánynak, aki egy földszintes ház ablakából kihajolva rajong egy csinos kalitkáért, amiben a brocanteur csak a tényt látja.

- Tetszik a kalitka, kisasszonyom?

- Ó, kétségtelenül, uram !

- Szeretné, kisasszonyom?

- Ó, ne mondjon ilyet, monsieur, ne mondjon ilyet ! - És már nyúlt is a kalitka után, holott nem is akartam odaadni neki, csupán incselkedtem vele. - Ó, monsieur, ha véletlenül lesz egy madara, gondoljon rám, ha véletlenül lesz... par hasard... akkor feltétlen gondoljon rám.

Jó, majd rágondolok. Még vártam, hogy valami különöset mond, de nem szólt semmit, csak elvitte a kalitkát. Míg hazaértem, azon gondolkoztam, tulajdonképpen mi volt ez megint. Jóság vagy hülyeség? Őszintén szólva arra számítottam, hogy a nő hirtelen belém szeret, és valahogy tartalmat ad az életemnek, de hát...

A járda szélén elkezdtem a zsebeimet kutatni, s a legnagyobb meglepetésemre találtam is egy frank húsz centimes-ot. Az egyfrankost nagy örömömben rögtön bele is ejtettem a kanálisba. Az apátok mindenit ! Alig volt időm utána nézni, máris előttem állt egy fekete főkötős, fogatlan öregasszony, és kért még abból a kis pénzből is, ami a kezemben maradt.

- Nem adok - mondtam neki határozottan, és rögtön eldugtam előle a pénzt.

Kicsit állt még előttem, mert azt hitte, talán meggondolom a dolgot, de nem gondoltam meg. Erre elment, és én is hazamentem - a szívtelen emberek nagy lelkinyugalmával. Közben vakaródzni kezdtem.

Mivel kellene megszínesíteni a múmia kétezer éves fél pofáját, mert így fehéren mégsem maradhat.

Esetleg sárral, de Marseille-ben lehetetlen időjárás van. Ha'esik az eső (mintha kannákból öntenék), pár, percre rá már kisüt a nap és felissza, vagy jön a misztrál, a jeges északi szél, és egyszerűen úgy kifújja a városból az esőt, mintha sose esett volna.

Be kell' piszkítani a múmiát.

Mesterséges piszkot már nem kellett előállítani, volt éppen elég a szobában a természetes piszokból is. Csak a szekrény alá kellett nyúlni. Hajaj, öt múmiára is akadt ott éppen elég !

A piszok viszont nem tudta kihozni a kívánt fekete színt, csupán átlátszó szürke lett. Fogtam egy újságpapirost, összecsavartam és meggyújtottam. Jó kormosan égett, és egyszerre fekete lett tőle a

múmia feje. Sajnos, szabályozni nem lehetett, és így az egész pofáját érte. A kétezer éves múmiának egyszerre olyan üde kormos lett a feje, hogy szinte megdöbbentem. Úgyszólván fél perc alatt történt az egész, s ott állt a falnak támaszkodva kétezer éves, vén testével, megperzselt állával, ma született füstös fejével, éppen mikor Pali lépett a szobába.

- Hol van Szecsa Jóska?

- Mit tudom én !

- Hol a madár?

- Ne kérdezősködj annyit. Meg fogom szelídíteni, ott guggol a szekrény tetején.

- Ez lelketlenség ! Ki fog repülni, ha ablakot nyitnak.

- Hát nem nyitunk ablakot.

- A takarításnál kinyitják.

- Tedd a szívedre a kezedet, és úgy felelj ! Mered állítani, hogy itt takarítanak?

És hol a kalitka?

- Visszavittem a kereskedőnek, mert pénzre volt szükségem.

- Na, nem szólok egy szót sem.

Egy darabig fel-alá járkált a szobában, aztán elment Szecsa Jóskát keresni.

Már semmi dolgom nem volt, ezért elővettem a szennyesemet, és két inget kiválasztva belőle, levittem a mosodába.

Az éjfekete nő éppen vasalt. - Bonjour.

- Bonjour.

- Két inget szeretnék mosatni. - Igen, uram.

- A kisasszony fogja kitisztítani?

- Ó, nem, uram. Én majd csak kivasalom. - Igen. Én is itt lakom, ebben a hotelben. - Melyikben?

Itt, ahol a mosoda van. - Igazán?

- Igen. Két ronda fiúval lakom együtt.

- Mikorra kellenek az ingek?

- Nem sürgős. Csak szép kényelmesen mossák. Tovább nem lehetett beszélgetni, mert a hátsó

helyiségből előbújt a tulajdonosnő, és ott tett-vett,

állati módon hallgatódzva.

Összetört szívvel kellett elmennem. - Bonjour.

- Bonjour.

Szóval kész. Valószínű, hogy így járt Pali is. De

nem hagyom ennyiben.

Otthon becsomagoltam még két szennyes inget,

és újra lementem.

Óvatosságból előbb bekukucskáltam a kirakat

üvegén, hogy egyedül van-e a nő.

Egyedül volt. - Bonjour. - Bonjour.

- Két inget szeretnék mosatni. - Igen, uram.

Úgy nézett rám, mint aki azt akarja mondani:

Különös érzésem van, uram, mintha mindez már

megtörtént volna velem egyszer.” Éppen tovább szőttem volna a beszélgetés fonalát, de ekkor meg az utcáról jött be egy kliens.

- Kisasszonyom mondtam gyorsan az éjfekete

hajú nőnek, lelkem minden melegével -, nekem

még van mosatnivalóm, csak nem tudtam egyszerre

lehozni. Rögtön felmegyek érte.

- Bonjour. - Bonjour.

Isteni! A nő megint egyedül lesz (addig be se

megyek), és talán még azt is megmondja, milyen idő van.

Nekem már nem volt mosatni való ingem (hacsak

azt nem veszem le, ami a testemen van), ezért kénytelen voltam Pali hátralévő szennyes ingeit levinni.

Majd azt mondom neki, hogy olyan piszkosak voltak, hogy nem lehetett már rájuk nézni sem.

A nő megint egyedül volt.

Igen ügyesen a két mosatni való újabb ingről

átvittem a társalgást - a szép időn át - a zenére.

- Ó, ön szereti a zenét, uram?

- Imádom, kisasszonyom, ha zenét hallok, valósággal önkívületi állapotba jutok.

- Én is nagyon, de nagyon szeretem.

- Látja, kisasszony... látja... - Szereti a klasszikusokat? - Imádom.

Tényleg imádom a komoly zenét. Valami elbágyasztó édes tehetetlenségbe ringatja az embert. Lehunyt szemmel, önfeledt, boldog álmodozásba merül a lélek, távol a világ hétköznapiságától, valami szép, elérhetetlennek hitt tündérvilágban járunk, csodálatos kék ég alatt, illatos virágok között, selymes zöld pázsiton. Süt a nap, távoli hegyek havas teteje csillog, és rohan a vonat a völgyben kanyarogva, tam-tam, tam-tam, pfű-pfű, pfű-pfű... Meg tudnám ölni azt a közönséges alakot, aki ilyenkor durván megrázza az embert, és azt mondja: Menjen haza aludni, és ne itt szuszogjon.

A modern zenét viszont nem bírom, mert kimerít. A hangok lázasan fel-alá futkosnak, egymásnak nekimennek, és akkor sikít fel egészen váratlanul egy hangszer, amikor legkevésbé számít rá az ember. Az ilyen zenei élvezet után rendszerint olyan felkavartan megy haza az ember, hogy a ruhatári számot a kalapján felejti.

- Tényleg imádja a komoly zenét?

- Imádom.

- Én nem.

- Már úgy értem, imádom a zenét magát, de nem

a komolyat. Ugyan kérem! Komolyan mondja?

Még feltételezni is ilyet.

Én a könnyű zenét szeretem.

- Hát csakis arról lehet szó.

- Az operettzenét, ahol' táncolnak is.

- Épp a számból tetszett kivenni, kisasszonyom.

Nem is tudom, mi van még a világon az operetten kívül, ami annyira érdekelne.

- Jaj, de jó ezt hallani ! Én ma este is színházba megyek. Persze operettet adnak.

- Szabad a darab címét megtudakolnom? - A hetyke matróz.

- Kétségtelen valami erkölcsrajz. - Gondolja?

- Esetleg romantikus történet.

- Én azt szeretem, ha sok a szerelem.

- Ó, kisasszonyom, én is...

És ebben a szent pillanatban, pont amikor a szerelemről volt szó, kliens lépett az üzletbe : egy öreg nő. Határozott szándékom volt, hogy kivárom, de nem lehetett. Direkt velem kezdett diskurzust. Színházról lévén szó, el akarta mesélni egy darab tartalmát, ami nagyon megfogta őt.

Rögtön elköszöntem.

Az ismeretséget ebben a stádiumban abbahagyni viszont nem lehet.

Mit tegyek? Mit tegyek? Már Palinak sincs több inge. Megvan! Hát a Szecsa Jóska ingei? Zseniális. Összecsomagoltam és levittem.

Az öreg nő még mindig mesélt. Olyan érzésem volt, hogy bemegyek és megfojtom. Fél órát sétáltam fel-alá, míg végre kijött, és én bemehettem újra.

- Kisasszony, látja, milyen jó kliens vagyok, még hoztam tisztíttatni valót. Hol is hagytuk abba? Szóval ma este színházba megy.

- Igen. Épp most várom a hölgyet, aki megígérte, hogy jegyet kapok tőle estére.

- Irigylem kegyedet.

- Igazán? Akarja, hogy magának is kérjek jegyet? Nagyon kedves hölgy.

- Ó!... Igazán?

- Semmibe se fog kerülni. Nyolc orára jöjjön ide, akkor megmondom, van-e jegy.

Szédülten mentem haza.

Wilkmann Béla már várt rám, és Palival beszélgetett. Rögtön megmondta véleményét a múmiáról. Korántsem az, aminek lennie kell. Mindenesetre figyelemreméltó, amit csináltam, de a restaurált helyeket még mindig meg lehet különböztetni. Fessem utána még jobban a színt, de úgy, hogy pontosan az az árnyalat legyen.

Mielőtt megakadályozhattam volna, hozzányúlt a múmia pofájához.

- Mi ez? Ez lejön?

Rögtön felvilágosítottam, hogy a fáraó arca még nem készült el a maga tökéletességében, és a koromalap mint patinás színtompító szerepel csupán.

Nagyon kielégítette ez a felelet.

- Hát csak csinálja meg szépen. Magával úgyis nagy terveim vannak. Kis mexikói agyagszobrok készítésére gondolok. Ezt most nagyón kívánja a piac. De mindenről majd beszélünk, ha a hét végén visszajöttem. Addigra tökéletesen készüljön el a múmiával. A fivére is segítségére lehet. Ő is meg tudja bírálni friss szemmel, hogy egyezik-e a restaurált rész a régivel. Időnként kérdezze meg tőle.

Pali egyszerre fölényes arckifejezést öltött magára. Máris múmiaszakértőnek képzeli magát.

Wilkmann Bélát lekísértem, és útközben megemlítettem, hogy pénzre volna szükségem, előlegképpen a honoráriumra.

Adott ötven frankot.

Amint tökéletesen elkészült a múmia, sürgönyözzek neki.

Hazamenet benéztem a mosodába, de az éjfekete hajú nő nem volt egyedül, a mosoda tulajdonosnője magyarázott neki valamit. Így tehát nem akartam bemenni. Nem szeretem, ha mosodatulajdonosnők beleavatkoznak privát életembe.

Pali a hotel kapujában állott.

- Meg tudod te ezt érteni?

-Mit?

- Hogy hol van Szecsa Jóska? - Nem.

- Talán messzire ment el, és nem talál haza, mert nem tud franciául.

- Voltál a Vieux-Port-nál? - Arra nem.

- Hát akkor nézz el arra, én meg majd a Pradóra megyek szétnézni.

- Na jó!

Pali elment. Utána néztem, míg el nem tűnt.

A mosoda mellett volt egy szenes bolt, ahol szeszes italokat is árusítottak, vagy italkimérő, ahol szenet is kimértek - képtelenség volt precizírozni az üzlet lényegét. Egy szeneslegény kint állott az üzlet előtt irigylésre méltó, gondtalan, bárgyú tekintettel. Amint észrevette, hogy a mosodás kirakatát bámulom, rögtön mellém állt, mert úgy érezte, súlyos

igazságtalanság éri, ha nem szerez tudomást arról,

mi érdekel itt engem.

A tulajdonosnő még mindig ott volt az üzletben.

Kissé elsétáltam, hogy a szeneslegényt lerázzam a nyakamról. Amint visszasétálok, az éjfekete hajú nő már észrevett a kirakatüvegen át, és titokzatos integetésbe kezdett. Úgy látszik, nem akarja, hogy a mosodás észrevegyen. Hazamentem.

Ez nem lesz így jó. Nyolc óra is elmúlt már.

Egyáltalán hány óráig dolgoznak a mosodában?

A színház kilenckor kezdődik. Meg kellene tudni,

mi van. Be kellene vinni még valami kimosatnivalót, nehogy a tulajdonosnő gyanút fogjon. De már

nincs mit kitisztíttatni.

Kevéske gondolkodás után leszedtem az ablakról a függönyöket és becsomagoltam. Megéri. A nő lesz az ára, az éjfekete hajával. Wilkmann Bélától kapott ötven frankból kifutja ez is.

Lementem a mosodába. - Bonjour.

- Bonjour.

- Ezeket a függönyöket szeretném még kitisztogattatni.

- Madame Levier, s'il vous plait!

A tulajdonosnő odalépett, és átvette a függönyöket.

Az éjfekete hajú nő gyorsan odasúgta:

- Van jegye. Várjon meg odakint.

Megkértem madame Levier-t, hogy meglehetős

gonddal mossák ki a függönyöket, mert ilyesmire

nagyon kényes vagyok, mire ő igen kedvesen megjegyezte, hogy a függönyöket nem lett volna szabad úgyszólván az utolsó pillanatban idehozni. Alaposan rájuk fér a tisztítás. (Egész kedves nő.)

- Bonjour, madame et mademoiselle. - Bonsoir, monsieur. Ja, igaz, már este van.

Negyedórát vártam egy lámpaoszlop mellett,

ügyelve arra is, ha esetleg Pali visszajön, ne vegyen észre.

Életemben most megyek másodszor színházba. Az első színházi élményemet még Pesten éltem át. Az is csak úgy volt lehetséges, hogy valaki meghalt a famílíában, és megmaradt a jegye. A, rokonok azt hitték, hogy örökölni fognak, és így senki se akart a színházba menni. Így került a jegy hozzánk.

Pali állati indulatoktól vezéreltetve rögtön rávetette magát a jegyre: Húzzunk sorsot.

Ez az egyetlen eset, amire vissza tudok emlékezni, hogy a sors nekem kedvezett. Ez is csak úgy volt lehetséges, hogy mind a két cédulára az én nevemet írtam fel.

- Te nyertél - mondta Pali szomorúan. - Legalább a jegyet mutasd meg.

- Óva intelek attól, hogy eltépd ! Egyenesen a rendőrséghez fordulok.

Megnézte jól, és azt mondta:

- Hű, barátom, de jó, hogy nem én megyek el! - Miért?

- Ez az első sorokba szól, és frakkot kell ölteni. Meghökkentem.

- Nem fogsz lebeszélni. Majd frakkban megyek el.

- És hol a frakkod?

- Azzal te ne törődj.

- Figyelmeztetlek, hogy Jasangi Pöndörke játszik, és ő lenéz az első sorokra, ha aztán észreveszi,

hogy ott nem úriember ül, még meg is akad a játékban.

Éreztem, hogy nagy felelősség van rajtam. Másnap szóltam az iskolában Szecsa Jóskának, hogy estére színházjegyem van, jasangi Pöndörke játszik, én a főhelyen ülök, úgyszólván rajtam lesz a figyelem, viszont nincs frakkom.

Azt mondta, legyek nyugodt, csak írjam fel egy darab papírra, mi kell, ő majd összepofozza a kellékeket. Előkelő családok gyermekei is járnak az iskolánkba, azok majd kölcsönlopják az apjuktól egy napra, ami kell. Ha nem, akkor az Isten legyen irgalmas nekik !

Így is volt.

Este hat órára - tél volt - Szecsa Jóska megjelent nálunk, és hozott egy frakkot, keménygallért, inget, nyakkendőt, lakkcipőt meg egy cilindert.

- Figyelmeztetlek, hogy meg kell mosakodni - jegyezte meg Pali.

- Ez célzás volt?

- Nem, de a keménygallértól nagyon elüt a piszok. Ez fizikai törvény.

A frakknadrágot nagyon hosszúra szabták, és így, ahogy felhúztam, a lapockáimat verdeste. Ennek következtében olyan pici hózentrágerre lett volna szükség, amelynek létezéséről egyikünk se tudott. Csupán vállpántokra lett volna szükség, mert valaminek mégiscsak tartania kell a nadrágot, másképp egy pillanat ezredrésze alatt összerogy. Még annyi időm sem lesz, hogy azt mondjam: Jaj ! Vagy legalábbis lekapjam a fejemről a cilinderemet, nehogy tökéletesen nevetséges legyek, és máris lent lesz a nadrágom.

Anna néni varródobozából, ahol összevisszaságban voltak összegabalyodott színes pamutok, cérnák és selyemdarabok, gombok, tűk stb, Pali kihalászott két széles selyemszalagot, az egyik kék volt, a másik rózsaszínű, s ezekkel rögzítette meg a frakknadrágot elöl és hátul is egy ziherheitstű segítségével.

Miután a nadrág hónaljban vág, csakis szaggatott lélegzetekkel lehet lélegzeni, máskülönben nyomást gyakorol a szívre és a tüdőre (még utóbb a gondolataimat is befolyásolja). Mégis mindenbe belenyugodtam volna (majd óvatosan fogok lélegzeni), úgyis drámát adnak, de újabb meglepetés ért.

Mi lesz az inggel? Ha a nadrág felső széle valósággal a torkom alatt van, hová kerül a keményített ing? Mert alája tenni nem lehet.

- Még ilyesmin is fennakadsz? Tedd föléje. Kinek kell azt tudni, hogy te a nadrágodat az inged alatt hordod? El akarod talán mesélni?

-Nem akarom elmesélni. De az ing csak úgy lelógjon a nadrágra? Te barom.

- Ide figyelj ! Az ing lógását a mellény alatt megállítjuk.

- Hogy állítjuk meg?

- Szépen visszahajtjuk a szélét, és ziherheitstűvel a nadrágnak ahhoz a részéhez tűzzük, amit elfed a mellény.

Úgy éreztem, némileg igaza van.

Meg kell hagyni, nagyon ügyesen dolgozott. Olyan szépen körül biztosítótűzte az inget, hogy öröm volt nézni.

A gallért is felvettem, és Pali megkötötte a nyakkendőmet. Jobb szerettem volna kész nyakkendőt felvenni, ami már gyárilag van megkötve, mert azt a nyak bőségéhez szabályozni is lehet, emez pedig túl nagynak látszott: olyan volt, mint egy kiterjesztett szárnyú, döglött sas. Olyasféle kételyeim is voltak, hogy frakkhoz nem is fekete nyakkendő kell. De aztán azt is éreztem, hogy a kételyekben nagyon elmélyülni se szabad.

Mégis szólni akartam, amikor Pali felkiáltott, hogy: Isteni! Ilyen jól még sose kötött meg nyakkendőt, nem is szabad hozzányúlni. Tisztára lehetetlen, hogy még egyszer sikerüljön. Nem akartam megrontani az örömét, annyi lelkesedés volt benne. Hát hagyjuk.

Eddig minden bő volt és nagy. A cipő ellenben, mintha csak attól tartott volna, hogy végül is mindez unalmassá válhat, olyan szűk volt, hogy felsziszszentem, amikor felhúztam.

- Te, hátul a cipőm sarkát valami idegesíti.

- Az a frakk szárnya, te hülye. Ennek így kell lógnia.

- De a sarkamig ér, ha hátralépek, belebotlom és hanyattvágódom.

- Hát ne lépj hátra. Mi vagy te? Rák?

- Nézd, mit csináltál a gallérral, míg megkötötted a nyakkeridőmet ! Megfogdostad, és most csupa kosz.

- Majd kiradírozom.

Próbálta is kiradírozni, de csak piszkosabb lett tőle. Még ha tintaradírja volna...

- Ereszd el a nyakamat. Mégiscsak felháborító, hogy valakinek ilyen piszkos keze legyen.

- Barátom, olyan cilindered van, amit ki-be lehet pattintani.

- Mutasd!

Összecsukva olyan lapos volt, mint egy tányér, aztán megpöccentette az ember picit, erre durrant és szép magas cilinderré változott. Legalább nem kell ruhatárt fizetni érte. Újságpapírral ki kellett bélelni, mert kissé nagy volt.

Pali olyan hévvel lelkesedett a megjelenésemért, hogy ezt már nem is nagyon szerettem..

Amikor felvettem a télikabátomat, jutott eszembe, hogy mosakodni meg elfelejtettem, tisztára kiment a fejemből. Hát nincs az a pénz, amiért én még egyszer felöltözöm.

Csak azt nem szeretem, hogy kesztyűm nincs. Pamutkesztyűt meg nem veszek fel, akárhogy bizonyítja Pali, hogy senkinek a kezét nem nézik az emberek.

Felejthetetlen színházi est volt a maga nemében.

Egy órával az előadás kezdete előtt már ott voltam, mert mindent meg akartam figyelni. Még a kapuk is zárva voltak. Higgadtan körülsétáltam a színház épületét. A cilindert levettem a fejemről, féltem, még utóbb felír a rendőr. Már egészen elbágyadtam, amikor végre kinyitották a kapukat, és beengedtek.

Elhatároztam, hogy a színházi estet, amennyire csak módomban áll, kiélvezem. Látcsövet béreltem, színlapot vettem, sőt savanyú cukrot is. Ezáltal anynyira tele lett mind a két kezem (cilinder, színlap, gukker, savanyú cukor - a marha Pali még azt tanácsolta, rejtsem el a kezemet), hogy a jegyemet már csak a fogammal tudtam átnyújtani a jegyszedőnek.

A szerencsétlen ember igen meggondolatlanul meglökött, erre a cilinder pattant egyet és kiugrott, ettől aztán úgy megijedt, hogy hosszan a szemembe nézett. Ha akkor csak köhintek egyet, feltétlen idegrohamot kap.

Én voltam az első, akit beengedtek a nézőtérre.

Ahogy le akarok ülni, kellemetlen meglepetésben volt részem. Az öltözésbe nem kalkuláltuk bele a leülést. Minden próbálkozásomat különböző helyekről jelentkező, apró pattogások kísérték, arról nem is beszélve, hogy az ingem direkt recsegett.

Nem valószínű, hogy állva végignézhetem az előadást, feltétlen rám kiáltják: Leülni, leülni, maga disznó! Mi is megfizettük a jegyünk árát. Micsoda faksznik ezek?

Talán hirtelen kell leülni. Sikerült. Volt két zaj a nadrág hátsó részének irányából, de nem szabad túlságosan foglalkozni vele.

Mélyet sóhajtottam, s ebben a pillanatban a bal , lapockám felé, délnyugati irányban (feltéve, hogy a színpad északnak fekszik) olyan éles szúrást éreztem, hogy rögtön tisztában voltam azzal: kinyílott egy ziherheitstű és benyomult a bőröm alá. (Ha akkor történetesen vígjátékot játszanak, talán a halálom lesz.)

Negyedóra múlva még egy úr lépett a nézőtérre, és alaposan megnézett. Aztán megunta, kifújta az orrát, majd székében hátrafordulva állandóan a bejáratot figyelte.

Közben kiszámítottam, hány ülőhely van, menynyin jövedelmezhet a színház, ha tele van, és mit kaphat ebből a szerző. Nagy lassanként kezdett szállingózni a közönség: Két sorral előttem eszményien kövér nő ült, és hátrafordulva rám nevetett. Mögöttem csak egy úr ült, aki a színlapot tanulmányozta. Szóval rám nevetett. Nem is tudom, miért kételkedik az ilyesmiben az ember, ha frakkban van. (A nő még utóbb kikezd velem, az előadás után pedig karonfogva kell majd vele végigmennem a körúton: klakkban-frakkban, és a hatóság rám teszi a kezét idült liliomok körül való settenkedés címén.)

Hogy miféle darabot adtak, arra nem emlékszem. (A cipőm rettenetesen szorított.) A színpadon kis köpcös férfi fuvolahangon idétlenkedett, olyannyira, hogy mindnyájunkat felidegesített vele. Én nagyon helyesnek tartottam, hogy Jasangi Pöndörke megcsalta ezt az embert, napirendre is tértem volna felette, de a közönség, nem tudni miért, elégedett krákogásokkal vette tudomásul, hogy Jasangi Pöndörkének lelkiismeretfurdalásai is vannak.

Volt egy drámai jelenet, ahol a két férfi összecsapott - ezt a pillanatot sohasem fogom elfelejteni. Valami isteni volt. Átszellemült arccal ültem ott - tudniillik akkor húztam le a cipőmet.

Az első felvonás végén a helyükről ki-be mászkálók elrugdosták a levetett cipőimet, de akkor még nem tudtam erről.

A második felvonás elején úgy beszélgettek a színészek, mintha az előzményekhez semmi közük nem lett volna. De egyszer csak kívülről bejött egy ember, és minden ok nélkül haldokolni kezdett, noha erre senki sem bátorította fel.

Nagyon halk jelenet volt. Egyetlen nagy pisszegés volt a nézőtér.

Miután levettem a cipőmet, kissé meghűltem, és éreztem, hogy egy őrületeset fogok tüsszenteni. Sebtiben előkaptam a zsebkendőmet, és minden erőmet összeszedtem, hogy visszafojtsam.

A haldokló odafent épp most osztotta szét a vagyonát. Megkérte az urakat, hogy Jasangi Pöndörkét finoman értesítsék arról, hogy ő a törvénytelen apja, csupán azért nem jelentkezett eddig, mert nem akarta a nő boldogságát megzavarni.

Ezt nagyon nemes dolognak tartottam az öregúr részéről, tekintettel lompos, züllött kinézetére.

Mellettem egy nő sírni kezdett.

Szép, hófehér estélyi ruhája volt: felül jóformán semmi. A keblei két drága halom, kíváncsian kikukucskáltak - emiatt mulasztottam el a darab legszebb jeleneteit -, éppen csak rózsaszínű bimbójukat nem láttam. Az estélyi ruha deréktól kezdve viszont egyszerre olyan bő volt, 'hogy szép kényelmesen be tudtam takarni vele a lábamat, mert fuszekliban fáztam.

A tüsszentés oly hirtelen ért, hogy alig volt időm a zsebkendőmet az orromhoz kapni. Olyan érzésem volt, hogy még egyet fogok tüsszenteni, ezért lehajtott fejjel úgy maradtam, és akkor vettem észre, hogy a zsebkendőm tulajdonképpen a földön hever, én pedig a kíváncsi női mellek tulajdonosnőjének a sálját tartom az orrom alá.

El is határoztam, hogy ennek a nívótlan előadásnak be sem várom a végét. Már nyúltam is a cipőmért, lent a székek alatt jobbra-balra tapogatózva a sötétben, de'ahány cipőhöz nyúltam, mindegyikben volt már egy láb. (A nők csak elkapták a lábukat, ha megfogtam őket, de a férfiak egyenesen felhorkantak.)

Én voltam az utolsó, aki hazamehetett. A jegyszedő, aki a cipőmet keresni segített, egészen különös véleménnyel lehetett rólam. Valami olyasfélét mormogott, hogy a karzaton még elvétve előfordult, hogy valaki levette a cipőjét, de az is régen volt már, aztán agyon is verték a többiek.

Elég ronda színházi est volt, de még ennél is rondábbra sikerült a marseille-i előadás.

Negyedórát vártam a mosoda előtt, amikor megjelent az éjfekete hajú nő eszményi lényének nemes egyszerűségében, ringó csípőjével, ficánkoló mellével és kalácsbélszínű, gömbölyű karjával.

- Bonsoir, monsieur.

- Bonsoir, mademoiselle.

- Alors, on y va?... Tehát megyünk?

Elmesélte, hogy az operettelőadás jótékony célra történik. A • hölgy, akitől a jegyet kapta, nagyon kedves volt, mindjárt két ingyenjegyet adott, úgyhogy nem is kellett kérnie a másodikat. A hölgy tudniillik egy barátnőjétől kapta a jegyeket, aki 'egy nagy bankban dolgozik a rue Saint-Ferreol-on, ő viszont a cégvezető úrtól kapta, a cégvezető úr meg magától az igazgatótól, tehát egész nyugodtak lehetünk, nagyon jó hely lesz az.

- Nem akar vacsorázni, kisasszonyom?

- Nem vagyok éhes, uram.

- Ne üljünk taxiba?

- Ó, dehogy ! Tisztára felesleges, még annyi időnk van. Minek költse ilyesmire a pénzét!

Ilyesféléket csak a felesége mond az embernek, de az is rögtön utánateszi : Inkább add nekem a pénzt. (Ezek utánn kiadod a pénzed, és mégis gyalogolhatsz. És erre szokták mondani az emberek, hogy takarékos kis asszony a felesége. Meg se érdemli az a gazember.)

Lassan sétálva mentünk a színház felé, illetve nem is színházba, mert mint kitudódott, műkedvelő

előadás volt egy iskola tornatermében, hevenyészve összeállított színpadon. Kezdtem megérteni azokat, akik a jegyeket készséggel továbbadták.

Egy nyolcadikos mesélte nekem még Budán, hogy amint szerelmes lesz az ember egy nőbe, a nőnek rögtön enni kell adni, nehogy idő előtt elcsüggedjen. Meg kell simogatni, és csak szépeket mondani neki.

- Édesem, isteni a ruhád.

Erre majd azt mondja ajkbiggyesztve:

- Ugyan, tavalyi vacak !

De ne ülj fel neki. Ő azért örül, csak nem mutatja. Ismerek egy fiút, aki azért kapott meg egy nőt, mert minduntalan megdicsérte a ruháit. (Más kérdés, hogy jól járt-e vele.)

Szép a lassú fejlődés, amelynek megvannak a maga kis örömei, amikor még tud várni az ember, sőt szeret várni, mert fiatal, csak később jön el az idő, amikor már siet, mert sietni kell. A semmitmondó kis beszélgetéseket úgy falja, mint éhező a száraz kenyeret. Nincs olyan marhaság, amit százszor meg ne hallgatna, kivált, ha azt mondja a nő, hogy szereti. (Nem is hiszem, hogy ilyesmit elégszer lehet hallani.) A beszélgetések során lassan kiismerik egymást. Ilyenkor olyan bódulatban él az ember, hogy azt se tételezi fel a nőről, hogy kisdolgozni jár, ha a természet felszólítja erre.

Először csak tévedésből érintik meg egymás kezét. Később már ott feledkezik a kéz. És a két kéz egymást melegíti. Az első csók után, ha bizonyos dolgok figyelemben tartásával lett előkészítve, felszakad a csókok tömegét visszatartó zsilip, beléreszkettetve az ember nadrágszárát is. A nő olcsó kölniről bűzlik, esetleg violaszappan szaga van. Retiküljében családi fényképeket hord, közöttük a barátnőjének gyermekkori képét is megtalálod. Úgy gondolod, hogy rettentő ragaszkodás van ebben a nőben, kissé még meg is ijeszt, aztán később tapasztalod, hogy adott körülmények között a szívéből is kivág, nemhogy a retiküljében tartogasson. De előbb még jönnek a kábító szerelmes percek, amelyekről azt hiszed, hogy ilyet még senki se élt át. A nő kitárja előtted testét-lelkét, és te ájult önfeledten ráborulsz, minden jelentősebb részét nevekkel illeted, nehogy valami fennakadás legyen, s esetleg ne tudjátok, mikor miről van szó.

Hát ezeket mondotta a nyolcadikos még Budán. (Azt hiszem, a nyolcadikosnak egy cseléddel lehetett viszonya.)

Minden szerelemnek egyforma útja van - mondta még. - Ahogy az ismerkedésnél valóságos tradíció a szép időről beszélni, éppen úgy a legelső dolog etetni a nőt! Ilyenkor van az, hogy a nő felenged.

Kissé szomorú voltam, hogy az éjfekete nő nem akart enni. De belém karolt, és a mosoda tulajdonosnőjéről csevegett, aki agyonszekálja őt, pedig már amúgy is ideges, ilyenkor elég a ,legparányibb csekélység is. Il suffit d'un rien, vous savez !

- Önnek igaza van, kisasszonyom.

Az előadásra idejében érkeztünk meg.

Kellett, hogy a bankdirektor rokonainak nézzenek minket, mert rögtön a főhelyet jelölték ki a számunkra. A kerület plébánosa közvetlen mellettünk ült, bemutatkozott, és cukorkával kínált minket.

Megérkezésünk után rögtön kezdetét is vette az előadás. Mintha csak ránk vártak volna.

Felment a függöny, és a színpad közepén asztalkát láttunk, egy kancsó vízzel és pohárral. Ha ilyesmit látok, rögtön végigfut rajtam a hideg. A kancsó víz hosszú és unalmas felolvasást jelent. Még sose éreztem magam kedélyesen olyan felolvasások alatt, ahol előre kikészítették az ivóvizet.

Lompos nadrágú, cvikkeres úr jelent meg zajos taps kíséretében, és helyet foglalva, torkát köszörülve egy nagy csomag papirost tett maga elé az asztalra, és olvasni kezdett.

Érdemes ilyenkor megfigyelni a közönség arcát.

Nagy szeretettel és türelmes várakozással elhelyezkednek a székükön. Na, ezt még kibírjuk. Ezt árulja el az arckifejezésük. Nem olyan nagy dolog. Másoknak még rosszabbul is megy: van, aki állástalan, sőt gyógyíthatatlan betegek is vannak. Na, gyerünk, hogy minél előbb túl legyünk rajta... Aztán fokozatosan eltorzul az arcuk. Negyedóra múlva már kínosan fészkelődnek, s olyan érzésük van, mintha sohase fújták volna ki az orrukat. Egyesek sugdolózni kezdenek, majd ebben is kimerülve belátják, hogy már semmi se segít rajtuk. Ekkor már úgy ülnek ott, mint akik a saját akasztásukra várnak.

Legrémesebb, ha a felolvasás úgynevezett humoros felolvasás. És ez is annak készült.

Ilyenkor még szomorúbbak az emberek, de nem gonoszságból, csupán még nem tudják, mi vár rájuk, és jóformán fogalmuk sincs arról, hogy nevetniök kell. Elkomorodva ülnek a helyükön, és csak néha van úgy, hogy valaki, talán ő maga sem tudja, miért, vidáman felnyerít. A közönség erre azt mondja : nini, hiszen itt nevetni kell! Nocsak.

És akar is nevetni, már keresi is a humort, mert fel van ajzva, de mivel a felolvasó részéről ezt nem kapja meg, figyel és kutat. Elég, ha valaki csuklik egyet, máris halálra röhögik magukat rajta. Ezek után a humor iránti érzéküket teljesen a nézőtér felé fordítják, s a felolvasóra úgyszólván senki sem figyel. A szerencsétlen ahelyett, hogy rögtön hazamenne, ott marad, és szinte azért küzd, hogy a közundort maradéktalanul kiérdemelje, azt hívén botorul, hogy egy elkezdett felolvasást feltétlen be is kell fejezni, bármi történjék is. Holott csak egyszer próbálná ki valaki, hogy felolvasását akár a közepén is abbahagyja, tapasztalni fogja, hogy egyetlen ember nem akad a hallgatóság köréből, aki őt ezért szemrehányással illetné.

Már tíz perce tartott a humoros felolvasás, unalmas kisvárosi, vasárnapi hangulatban, amikor a sors kegyelméből egy macska jelent meg a színen. Szép kifejlett, fekete macska volt, és kényelmesen besétált a színpadra, megszemlélve a közönséget.

Először csak egyesek vihogtak, de aztán kitört a nagy röhögés. A felolvasó kissé meghökkent. Ilyen sikerre nem is számított, és joggal. Valósággal belevetette lelkét a felolvasásba : kis részleteket meglepő árnyalattal színezett, mondhatni belső láng hevítette.

A macska kis habozás után leült a földre, és mosakodni kezdett.

Fuldokló röhögés.

A felolvasó ekkor már valósággal lázban égett. Látni kellett volna, mint alakul át az egész ember. Már ő is nevetett a saját viccein kuncogva, pirosodó fülekkel, de igen különös módon mindez csak addig tartott nála, míg a macska becsülettel elvégezvén dolgát, a lábához nem dörgölődzött. Ekkor megértett mindent, és szinte összeroppant. Gyorsan befejezte a felolvasást, és elment. A macska szintén utánaballagótt, de valami történhetett vele, mert alighogy eltűnt a színfalak mögött, újra sikoltva megjelent, és mint a nyíl átszáguldott a színen.

Ezután következett volna az operettelőadás, de előzőleg megjelent egy csinos, tizenkét éves kislány, piros máslival a hajában, szégyenlős mosollyal hamvas kis arcocskáján, ragyogó, kék szemmel, egyik kezében tányérral, rajta összehajtott szalvétával. Mondom, megjelent ez a kislány üdén, naivan, szinte megigézőn bájos fiatalságával, de nem a színpadon jelent meg, mint joggal várta volna az ember, hanem a nézőtéren.

Az adományok gyűjtését a bankigazgató vélt rokonánál -szóval nálam - kezdték. Illő volt nagyobb adományt adni, mert mindenki rám mosolygott.

Tízfrankost adtam.

Utána jött még egy kislány, őt már kevésbé tudnám leírni, mert csak a szalvétás tányérját láttam elborult tekintettel. (És a plébános még mosolyog - állapítottam meg, míg előkotortam a pénzemet.) Mindez még nem volt elég. Újabb kislányok jöttek, újabb tányérokkal, valóságos görlcsapat - elborult agyú ember lázálmaként. Egyszerre olyan vad gyűjtési láz tombolt ott, hogy hasonlót nem is fogok egyhamar látni. Gyűjtöttek a leányanyáknak, a tüdővészes postásoknak, az elaggott villamoskalauzoknak. Úgyszólván lélegzetnyi szünet nem volt.

A végén az éjfekete hajú nő kiment a vécére sírni, legalábbis vörös szemekkel jött vissza, kezét tördelve.

Az utolsó gyűjtésnél elbúcsúztam, mert elment

Pourquoi avez-vous Des si jolies yeux...

minden pénzem. (Ezért az összegért négyszer is megvacsorázhattunk volna a rue de Rome-on.)

- C'était terrible (ez rettenetes volt) - ismerte el a francia hölgy a mosodából, őszinte fájdalommal szemében. - Oh, mon pauvre!...

Olyan lelkiállapotban volt a nő, hogy később ,amikor nagy sétát tettünk a kikötőben, és fájdalmamat elrejtve Petőfi Sándorról meséltem neki, aki megírta a Szeptember végén-ben, hogy felesége újraházasodik a halála után, még könnyes is lett tőle mind a két szeme. Valósággal könnytócsában úsztak a szemei. Ez nagyon szép volt tőle.

Marseille-ben csak éjjel szabad a tengert megcsodálni, ilyenkor nem látni a piszkot, csak a fenséges, nagy hullámzó víztömeget és a némán várakozó hajókat.

Az éjfekete hajú nő álmodozva hajtotta fejét a vállamra, és dúdolni kezdett egy dalt.

Telihold ragyogott a csillagos égen, és fénye ott táncolt a hullámok tetején. Messze kivilágított hajó úszott, és távoli szirénabúgás hallatszott. A világítótornyok fénye csillant és vakított. A kikötői lebujokban rekedtre üvöltötték magukat a matrózok.

- Kisasszonyom.

- Tessék?

- Én..

- Nos?

- Én szerelmes vagyok.

- Kibe?

- Csak úgy.

- Én is szerelmes vagyok.

Közvetlenül és egyszerűen mondta ezt. Mivel nem szóltam semmit, felemelte vállamról a fejét, és a szemembe nézett.

- Nem is kérdi, hogy kibe vagyok szerelmes?

- Kibe?

A hangom rekedt volt és idegen. Visszahajtotta a vállamra fejét, és úgy mondta:

- A szerelembe vagyok szerelmes. Kicsit kuncogott, aztán tovább dúdolt.

Pourquoi avez-vous Des si jolies yeux...

Pourquoi avez-vous Des si iolies veux...

Testemen éreztem izmos, fiatal teste melegét. - Kisasszonyom.

- Tessék?

- Megengedi, hogy megcsókoljam?

- Nem.

A távoli sziréna újra megszólalt: bánatosan és búsan. Részeg matróz ment dülöngélve előttünk. Észre se vett minket. Krákogva köpött egyet és káromkodott. Boudiou…!

- Miért nem?

- Csak.

Az éjfekete hajú nő lehunyta a szemét, mint aki alszik, és halk, nyöszörgő hanggal fészkelődött a vállamon. Hajfürtjei megcsiklandozták az arcomat. Cigarettára akartam gyújtani, de megfogta a kezemet.

- Most ne.

Aztán felém tolta az arcát, s én óvatosan, remegő lábakkal, igen finoman akartam megcsókolni a száját, de szelíden átkarolt, és egy olyan fuldokló, hoszszú csók lett a vége, hogy a kalapom elgurult a sötétben.

A tizenhetedik csók után - éppen egy szűk utcában állottunk, és fejünk felett egy alsónadrágféle lógott - elváltunk.

- A demain ! - kiáltotta még utánam.

Szóval holnap is találkozunk.

Mámorosan, fütyörészve mentem hazafelé. Valahol éjfél után hármat ütött egy toronyóra, és a saját léptemtől visszhangzott az utca. Kutyakölyök nagyságú kövér patkányok szaladtak el a lábam előtt csicseregve.

Amint megyek fel a szobámba, már a folyosón olyan furcsa zajt hallok időnként, mintha valaki tapsolna. Benyitok az ajtón, hát Pali ül az ágyban szomorúan, és tapsol.

- Mi van veled?

- Ne ülj oda a fotelbe !

- Miért?

- Az előbb ott egy tengeri patkány ült.

- Egy tengeri patkány?

- Igen, tengeri patkány, és egész éjjel nem tudtam aludni.

Rögtön eszembe jutottak régi párizsi emlékeink. Úgy látszik, az egér- és patkánytörténeteknek sose lesz vége. Már kezd unalmas lenni. Most viszont mégis meglepően izgató.

Ha a tengeri patkány a fotelben ült, akkor az ágyba fog lefeküdni. Ez világos. Most három óra van, és tekintettel, hogy a tengeri patkánynak is pihennie kell, csupán percek kérdése, hogy lefekszik. Ezt én már ismerem.

- Mit csináltál a tengeri patkánynak?

- Tapsoltam, erre eltűnt.

Szóval a tengeri patkánynak jellembeli tulajdonságai homlokegyenest ellenkeznek a színészekével. Azokat egyenesen a taps csalja elő a kulisszák mögül, emez meg a tapsra szalad el.

Különös világ.

Míg én a tenger partján a hold visszatükröző képét nézegettem a fekete vízben, és igyekeztem gesztikulálva hozzáérni az éjfekete hajú nő igéző, nyárias kebléhez, addig szeretett öcsém itt ült az ágyban, és megtapsolta a tengeri patkányt. Már fájlalja a tenyerét. Sajnálom szegényt.

- Te mit csináltál egész éjszaka? - kérdi síri hangon.

- Megismerkedtem egy francia nővel, gyönyörű mellei valósággal nekifeszültek a blúznak. A szeme zöldesbarna, sírós-nevető. Te, ismered ezt a nótát:

ormódi temetőn, Elvesztettem piros bársonykeszkenőm...

Ezt így kell énekelni : Lalala... lalala... lalala...

- Légy szíves, és ne gesztikulálj a fuszeklimmal.

Tedd vissza a helyére.

- Te, a nőnek olyan gyönyörű szája volt, csuda

fehér fogakkal. És olyan szép volt, amikor kissé kinyitotta és nedvesen fénylett. A lehelete meg meleg volt és nárciszillatú. És azt mondta : ön nélkül

élni nem tudok. Most kimegyek a folyosóra, és

hideg csap alá dugom a fejemet.

- Nem érdekel.

- Mi az, hogy nem érdekel?

- Már megutáltam az egész életet. Állás nincs, a

pénz rohamosan fogy. Keservesen megbántam ezt az egész marhaságot.

- Micsoda marhaságot?

- Feltétlen hazaírok, és kérek pénzt. Aztán elutazom.

Ez afféle tengeripatkány-hangulat. Nem kell őt komolyan vennem.

- Lefekszem én is.

- Majd mindjárt jönni fog. - Ki?

- A tengeri patkány.

Nem szeretem az effajta figyelmeztetéseket.

- A tengeri patkányt is az Isten teremtette, meg engem is, és mind a ketten félünk egymástól. Ezért teremtett volna minket Isten? - morfondírozott.

-.És hol van Jóska?

Alig hogy ezt mondom, lépéseket hallani a folyosóról. A lépések egész az ajtóig jönnek, aztán megállnak. A kilincs lassan lenyomódik, és megjelenik Szecsa Jóska.

Valami rettenetesen néz ki. Véresen, porosan, a

ruhája szétszakítva.

- Hát te hol voltál? - Hajón.

- Micsoda hajón?

Megy egyenesen a mosdóhoz, és a kancsóból iszik

olyan nagy kortyokban, hogy hallani is. - Milyen hajón voltál? - Felszöktem egy hajóra. - Na és?

Részleteket nem hajlandó mondani. Elég az hozzá, észrevették és elverték.

- Te nem verekedtél?

- Öten vertek.

- Gyalázat !

- Nem baj - mondta egykedvűen, és vért köpött.

- Legalább történt valami.

Pali összenézett velem, aztán a falnak fordult aludni.

Barátom, mi lesz még itt !

A piszkos marseille-i köveken szikrázva égett a nap. A fülledt levegő szinte ránehezedett az emberre, az ég viszont könnyen, pasztellkéken borult a föld fölé. A madarak is sietve repültek át az égen, árnyékos helyek alá menekülve, nehogy hőgutát kapjanak.

Egészen a város túlsó végében jártam, a tengerparti részen, nyersselyem fehér ruhámban, Martigues irányában.

Kellett ez a nyugalom és béke.

Pali szinte elviselhetetlen. Már azt is kifogásolja, hogy a fehér ruhámba öltözzek. Még párizsi utunk alkalmával megfigyelte, hogy valahányszor csak magamra vettem, beköszöntött a nyomor, és még külön csapások is érték az embert. Elég volt már. Mit kísértem az Istent?

Lehetséges, hogy öntudat alatt van valami ilyen megérzésem, és csupán azért veszem fel, mert szép halott akarok lenni. Ez lehet. (Ki ne volna hiú?) De ehhez senkinek semmi köze.

A veszekedés azzal kezdődött, hogy Szecsa Jóska a szennyes ingeit kereste és nem találta.

- Hol vannak az ingeim?

Éppen a múmián vacakoltam, és csak úgy hátraszóltam neki

- Madame Levier-nél.

- Az ki?

- Levittem a mosodába kitisztíttatni. - Igen?

- Igen. A magaméit is kimosatom.

Pali felült az ágyban, és figyelt. Ez nem reggel volt, de ő napközben is, teljesen felöltözve az ágyon fekszik. Énn ebben hallatlan lustaságot látok. Pali szerint a nagy agyvelejű emberek napközben is gyakran ledűlnek, mert képtelenek sokáig függőlegesen tartani a fejüket...

Mondom, figyelt, talán még a levegőbe is szagolt. Aztán lassan felkelt, és kinyitotta azt a fiókot, ahol az ő szennyes ingei hevertek.

- És az én ingeim hol vannak?

- Azok is a mosodában. Már olyan piszkosak voltak, hogy rájuk nézni se lehetett.

- És ki fizeti azt ki?

- Én.

Erre semmit se tudott válaszolni. Már-már megnyugodott, amikor újra észrevett valamit.

- És hol vannak a függönyök? Csak nem a tisztítóban ?

- Az a szomorú, hogy egyedül én képviselem a tisztaságot az egész társaságban.

- Hol vannak a függönyök?

- A fehér ruhámat is azért nem bírod, mert a fehér szín a tisztaság jelképe.

- Hol vannak a függönyök?

- Az én pénzemmel azt csinálok, amit akarok.

- Ez nem igaz. Itt vagyonközösség van. Különben is vedd tudomásul, hogy tovább a pénzt nem kezelem.

Kivett a zsebéből pontosan tizenegy frankot, és lecsapta az asztalra.

- Ebből fizesd ki, légy szíves, a lakbért is holnap.

Felugrott és elment.

Odamentem a pénzhez, és megnéztem, aztán elvettem belőle egy frankot, savanyú cukorra, mert hirtelen olyan érzésem volt, mintha már hosszú évek óta nem ettem volna savanyú cukrot.

Később Pali visszajött és ordítva visszaszedte a pénzt. Erre jöttem el hazulról, sétálni Martigues

irányában. Most ezek ketten elmondják rólam a véleményüket otthon.

Szűk, macskaköves utcákon sétáltam végig. Itt már semmi sem volt a városi életből. A városi piszkot fölcserélte a mezei piszok. Ahogy ott magamba elmélyülve sétálgatok, egy alacsony házból kiszalad egy még alacsonyabb öregasszony, és integetni kezd felém.

Ijedten megálltam.

Csak szaladt, illetve csak szaladni akart, de csupán csetlést-botlást sikerült kihoznia belőle, s egyenesen felém tartott.

- Monsieur... monsieur! - kiáltozta már messziről.

Időbe telt, míg elért, és kifulladtan megállt előttem.

- Ön... ön... párizsi? - lihegte..

Ijedtemben azt mondtam, hogy igen.

- Kérem... - kapkodott levegő után az öreg néni, és rögtön észrevettem rajta, hogy nem mosakszik. (Különös lelkivilága lehet.)

- Kérem - hebegte, és megfogta rögtön a kabátomat, valósággal belekapaszkodott, mintha el akartam volna menekülni előle, vagy attól félne, hogy máskülönben elesik. - Nem... nem látta a lányomat?...

- A lányát?

- Igen, Amélie Granger... Mademoisellé Amélie Granger... édes jó uram, Amélie Granger... Mi csak úgy hívtuk, La Mélie...

-Hol?

- Párizsban... Ó, én Istenem... Párizsban... Ön onnan jön... Már egy éve nem írt.. egy éve.. Akkor írta, hogy tollas kalapja van, és olyan jól megy a dolga, hogy sokat sétál...

Remegő, piszkos kezével az arcát simogatta szaporán, mintha a kétségbeesés torz kifejezését akarná leszedni róla. Szóval mondjam meg neki, mi van mademoiselle Amélie Granger-val... a La Mélievel... csak úgy... És a nőnek tollas kalapja van, és sokat sétál. Szóval...

Itt állott előttem az anyai szív piszkosan, mosdatlanul, a vicclapfigurák maszkjában jött ide, de rögtön felismertem szegényt, ahogy a visszafojtott sírással küzdött rozzant egyénisége. Úgy állt előttem, olyan rémülten, minden porcikájában reszketve, mintha az élete felett döntenék.

- Igen, ismerem - hazudtam neki rövid gondolkodás után. - A maga lánya boldog, madame. Mindennap találkoztam vele. Hogy szereti az magát ! Már mondtam is neki: La Mélie kisasszony, ne beszéljen már annyit az édesanyjáról, mert bevallom, azt mondtam neki, untat. Na, jó, mondta La Mélie kisasszony, de roppant szeretem az anyámat... Most nem írok neki, mondta, mert meg akarom lepni. Egyszer csak eljövök ide a kisfiammal.

- Ó... ó... az unokám... az unokám. Biztos Gustave-nak hívják...

- Igen... csak még nem lehet vele utazni, és egy nagy meglepetésnek tartogatják. Erről senkivel se beszéljen, még velem sem.

Az öregasszony a karomon lógott, s a nagy boldogságtól alig tudta kinyögni, hogy ő itt lakik, adjam meg a címemet, írjam fel az övét, és látogassam meg. Aztán úgy, ahogy kifutott, befutott az alacsony házba.

Ha egy éve nem írt a lánya, sose fog már hazajönni. Miért ne legyen az öreg boldog? Párizsból a vidéki lányok nem szoktak hazamenni. Főleg akkor nem, ha tollas kalapot tesznek a fejükre, és meglepően sétálni kezdenek.

Már folytattam volna az utamat, amikor egy fehér hajú, szikár öregember, aki az egész jelenetnek tanúja volt, kiintegetett egy ablakból, hogy menjek oda, ő is beszélni akar velem.

- Hé! - kiáltott rám durván, minden megszólítás nélkül. - Magát is untatta La Mélie-vel, mi? Tudja, mi lett abból a lányból? Utca rongya ! Már mindenki tudja, csak az öreganyja nem. Boudiou!...

Még utóbb engem tesz felelőssé érte.

- Majd jön a kénköves eső a párizsiakra is. A bűnben fetrengenek, mint a disznók, és nyúzzák a szegényeket. Minket nyúznak! - A mellét verte, mint a támadásra kész gorilla. - Ha kevés a hal,

nincs mit eladni, hogy megéljünk belőle, ha pedig sok van, a kutyának se kell, és úgy kell visszaszórni

a tengerbe. (Na és a halaskofák briliánsai?) Egy öregasszony, aki messziről figyelte az öreget, most mellém lépett, szelíden, féloldalt fordított fejjel, a kezét összekulcsolta mellén, mint egy madame la marquise.

- Édes jó uram... - mondta jóságosan - olyan nagy ringyó lett La Mélie-ből, hogy előre köszönnek neki az urak.

- Fogd be a pofád! - szólt rá a férfi az ablakból. - Minek dugod mások dolgába az orrodat! (Ügy látszik,' ezek ismerték egymást.) Míg ezeket a szörnyű felvilágosításokat kaptam, harangoztak.

- Gyere a litániára ! - szólt ki a férfi az ablakból az asszonyra, és köszönés nélkül otthagytak.

A különös élmény hatása alatt rögtön hazamentem.

Útközben, ahogy visszafordulok, megint láttam Granger anyót, nagykendővel a vállán, ebben a pokoli melegben, és vidáman ügetett, fejét lóbálva az utca közepén. Most megy értesíteni a rokonait. Nagy könnyelműség volt nagymamává tenni:

A nagymamák egyenesen őrjöngenek az unokákért. A nagymama az unokájának él, az az éltető napja, a kenyere, a vize, a levegője, az álma.

Ha elcsíp, becipel magához, gyümölcsöt tesz elém, nagy, repedezett öreg tálban, és két öreg kezét az ölében gyúrva üldögél előttem, és annyit hazudhatok neki, hogy még sok is lesz. Egy ilyen szomorú, elhagyott nagymamának sohasem lehet eleget beszélni az unokájáról.

Amikor hazaértem, Pali éppen a múmia előtt állt, és nagyban kritizálta Szecsa Jóskának. Megjegyzem, mióta Wilkmann Béla megemlítette, hogy segítségemre lehet, egyebet se tesz. Már ott tart, hogy a koporsó formája se tudja kielégíteni, s a hieroglifákat is kifogásolja. Szerinte egészen kezdetlegesen van restaurálva, egy csecsemő is meg tudná mondani, hol lett utánafestve, hol nem. Nem is fogja ezt Wilkmann Béla soha átvenni. A legjobb esetben is

még hetekig fogja rondítani a szoba berendezését és teljesen céltalanul.

Aztán mind a ketten elmentek állás után nézni.

Pali viselkedése annyira felbőszített, hogy nem is vacakoltam tovább a színek összehasonlításával, fogtam magam, és úgy, ahogy volt a múmia, tökéletesen átfestettem - tetőtől talpig olyasféle színekkel, amelyek még rendelkezésemre állottak. Egyszerűbb, ha én határozom meg a színét. A múmiának már úgyis mindegy.

Egy óra leforgása alatt máris ott állt a múmia, lezseren nekitámaszkodva a ,falnak, teljesen friss köntösében. Nem született még ember a földön, aki megmondta volna, hol restaurálták, hol nem.

A történtek után lelkiismeretesen megmosakodtam (a szerelmet is táplálni kell, hiú is vagyok), és alaposan kikefélkedve lementem bekukucskálni a mosodába.

Az éjfekete hajú nő nem volt ott.

Hazamentem elmélkedni.

Beborult az ég, és hatalmas szél kerekedett, olyan szélvihar, hogy keresztülfújt még a betett ablakú szobán is, sőt a múmia is meg-megingott (legalább tökéletesen kiszárad). Odakint már úgy zuhogott az eső, hogy hasonlóra nem is emlékszem. (Az otthoni balatoni viharok ehhez képest csak szemergő, őszi esők voltak.)

Érdekes, hogy valahányszor kinéz az ember az ablakon a hotel előtti kis térre, odalent mindig felpofoznak valakit. Különösen vasár- és ünnepnapokon. Még az ilyesfajta nagy vihar se tudja leszoktatni őket erről.

Lépteket hallok a szobánkhoz vezető folyosó felől. Na, megjöttek az álláskeresők.

De nem ők voltak, hanem madame Granger. Fekete kabát volt rajta a nagykendő alatt, és furcsa, tollas kalap a fején. Hebegve bocsánatot kért a zavarásért: el fog menni, csak épp azt szeretné megtudni, mikor született a kis Le Gustave. Megbénultan néztem rá. (Kár volt a címemet odaadni.)

- Izé... Április 14-én.

- Ó, Istenem! Esetleg ha valami kis fényképe volna... valami egészen kicsi...

- Madame Granger, erről nem szabad senkinek sem beszélni, elég, ha maga tudja, hogy boldog, ez éppen elég...

Granger anyó csak állt előttem rothadt kalapban, lötyögős, divatjamúlt, fekete kabátban, nagykendővel. Megdicsőülten állt előttem. Ráncos, piszkos arca könnyekben fürdött, és mosolygott.

- Kis fénykép nincs?

- Csak menjen szépen haza és várjon türelemmel, ha visszamegyek Párizsba, mindenről értesíteni fogom. Tudom, hogy maga egy becsületes, tisztességes asszony.

- Ó, igen - sírta el magát -, és azzal a nagy fazékkal nem is úgy volt...

- Tudom. Az se igaz.

- De igaz, csakhogy a szomszédasszony...

Jól van. Minden el van intézve, a nagy fazékkal is.

-Végre elment.

Micsoda nagy fazékról beszélt ez?

Amikor Pali csuromvizesen belépett a szobába, úgy becsapta a léghuzat az ajtót, hogy rám dőlt a múmia, és talán egy araszra volt tőlem a pofája.

Ijedten felordítottam.

- Állásom van - mondta hetykén Pali.

Állásod?

- Igen, és neked is szereztem egyet. Na,. mit szólsz?

- Nékem? - (Tisztára képtelen osztatlan örömöt okozni.) - Ki bízott meg ezzel? Minek nekem állás?

- Még kérdezed?

- Persze hogy kérdezem. Múmiáról van szó?

- Székgyárban fogunk dolgozni.

- Szecsa Jóska is?

Alig mondom a nevét, megérkezik ő is, még jobban átázva, mint Pali. Kalapja széléről úgy csurgott az esővíz, mint az esőcsatornákba.

- Jóskát nem vették fel, mert nem tud franciául. Holnap reggel nyolckor kezdődik a munka.

- Ez igazságtalanság. Nézd Jóskát, milyen szomorú. Minden csepp jóérzés felháborodva tiltakozik bennem. Odafárad szegény, várakozik, valószínűleg sorban is állt, és erre nekem adod az állását. Nem szégyelled magad?

- Csak azokat veszik fel, akik franciául tudnak.

- Dolgozni viszont magyarul kell. Azonkívül a székgyártáshoz fizikai erő szükséges. Ezt mintha Jóskára szabták volna.

Menjek a székgyárba tiltakozni, s ne őnála. Örüljek, hogy egyáltalán rám gondolt az állással kapcsolatban. (Majd megveszek az örömtől.) Napok óta reggeltől estig lejárta a lábát ezért a rongyos kis állásért, azt kell elfogadni, ami van. A nyomor az ajtó előtt áll.

Ebben a pillanatban kopogtak az ajtón. Végigfutott rajtam a hideg. Te jó Isten! A nyomor kopog az ajtón.

Kint dühöngött a szélvihar, és a zuhogó esőt nekivágta az ablaküvegnek.

Feleletre se várva - mindenki dermedten hallgatott - kicsapódott az ajtó, s az így támadt léghuzat kivágta a betett ablakot is. Esőtömeg zúdult be rajta, s a sötét égboltozaton hatalmas villám cikázott keresztül őrületes csattanással: csatt... bumm, buruhum...

Félelmetes volt a nyomor megjelenése.

Tollas kalapja volt, fekete kabátja, szétzilált fehér haja... A nyomor öregasszony képében jött (mindig is így képzeltem el). Ahogy megnézem, felismerem benne Granger anyót. Na, mi az már megint?

- Bocsásson meg, uram... bocsásson meg - hebegte, egyenesen felém tartva. - Az előbb elfelejtettem megkérdezni, hogy.... a kis Le Gustave-nak... az unokámnak... milyen színű a szeme.

Fantasztikus volt.

- Kékes világosszürke - feleltem habozás nélkül.

- Kékes világosszürke... - ismételte. - Köszönöm... köszönöm... - S úgy, ahogy jött, el is ment.

Szecsa Jóska és Pali dermedten néztek rám.

- Mi volt ez?

- A lánya gyereke után érdeklődött.

- És te vagy az apja?

- Fenét. Nem is ismerem. De megvannak az összeköttetéseim, és állandóan érdeklődöm. La Mélie a gyerek anyja.

Úgy néztek rám, mint a megzavarodottak. Pali a

múmiát is megnézte (ismerve idevonatkozó aggályos gondolataimat), és olyan nyugtalanító módon viselkedett, hogy rögtön közöltem vele a tudnivalókat.

Azt mondta, legyek óvatos, és titokban figyeljem magam - az őrülés így kezdődik. Ha újabb gyanús jeleket veszek észre, csak közöljem vele.

- És ki volt az, akivel múlt este a kikötőben voltál,

és a ficánkoló melléről beszéltél?

- Az egy másik nő.

- Léteznek ezek a dolgok, amiket itt mesélsz?

- Már hogyne léteznének !

- Egyáltalán, amióta ez a múmia itt van, csak

csapások érnek minket. Ki fogom rúgni. Megnéztem a múmiát, de egyetlen arcizma se rándult meg : merev és kiismerhetetlen volt, mint mindig.

- Normális cselekedet volt, hogy a függönyöket

is a mosodába vitted? Nem a múmia beszélt rá? Rögtön éreztem, ha ilyeneket kérdeznek tőlem,'

tisztára beleheccelnek a megőrülésbe. Máris nehezebben vettem a levegőt.

- Az éjfekete hajú nő miatt vittem a mosodába,

és ővele voltam a kikötőben is! - ordítottam.

A megdöbbenés általános volt. Ijesztő csend honolt.

Végre Pali rekedt, remegő hangon közölte velem,

hogy a nőt ő is ismeri, s ő is csókolózott vele.

- Nem igaz !

- Úgy éljek! Elkísértem, amikor a kliensekhez

ment a szennyes fehérneműkért.

- És hol csókolóztatok? - A lépcsőházakban.

- És mibe került ez neked? - Semmibe.

Az elképesztő csendbe Szecsa Jóska is beleszólt.

Ő is ismeri a nőt. - Te is?

- Ühüm.

- Te nem is tudsz franciául.

- Nem hát.

Az utcáról nézte a nőt, amikor vasalt, addig nézte, nézte, míg egyszer csak kijött hozzá, megsimogatta, és mondott neki valamit. Majd bement az üzletbe a csomagokért... Kétségtelen, hogy Jóskával meg a kimosott fehérneműket vitette a kliensekhez. (Enyhítő körülmény, hogy velem nem cipeltetett semmit.)

Pali a homlokát simogatta, és nagyokat sóhajtott. Egyáltalán, Pali már ott tart, hogy naponta kétszer is megmosdik miatta. A nő már a jellemét is kikezdte. Még utóbb gyilkosságokra is ráveszi. Íme, hogy formálja át egy férfi karakterét a nő.

A csend mély volt és meggyőző.'

- Azt kell eldönteni, ki szereti hármunk közül igazán a nőt - szólalt meg végre Pali.

Mindenki úgy nyilatkozott, hogy ő az, aki a nőt igazán szereti. (Nyilvánvaló, hogy mindketten hazudnak.)

- Ki tud akkor lemondani róla?

Senki se tudott. Nem olyan időket élünk, hogy csak úgy lemond az ember egy nőről, viszont mégis tisztázni kell a dolgot.

Hülyeség ilyesmit kérdezni - mondtam én. - Azt kell eldönteni, kit szeret igazán a nő. Ez a fontos, utóvégre őróla van szó.

- Hát döntsd el - mondta Pali.

- Na jó, én eldöntöm. Figyeljetek! A szerelem jele elsősorban a csók. Igaz?

- Igaz - mondta Pali felélénkülve.

- Csókolózott veled a nő? - fordultam Szecsa Jóskához.

- Nem.

- Na, te akkor már ki is estél.

Valósággal feljajdult.

-Nézd, mihez is kezdenél egy nővel, akivel még

beszélni sem tudsz.

Szerinte a szerelemben nem is kell beszélgetni, ő

ezt jól tudja. Egyszer már volt is egy nője Budán,

1aki azt mondta neki: Nézze, Jóska, ne vacakoljunk

annyit. Mire jó ez a sok süket duma?

- Na, jó. Ez a te privát véleményed. Erre még visszatérünk később. Hagyjatok engem kibeszélni.

Az én teóriám szerint már csak mi kettőnkről van szó.

Pali őrülten figyelt.

- A nő, akit szeret, megcsókolja. Ezt már megállapítottam. Tagadjátok azt, hogy akit szeret, ahhoz

gyengéd is?

- Nem tagadjuk! - kiáltott fel Pali.

- Na jó! Pali, teveled milyen csomagot vitetett? Óvatos volt.

- Lényegtelen kis csomagokat.

- Nahát! Velem meg semmit se cipeltetett, tehát

engem szeret igazán.

Valósággal felhördült.

- A csomagok vitelére én magam ajánlkoztam.

- Végtelenül sajnálom, de a véleményemet nem áll módomban megváltoztatni.

- Döntsön a nő maga ! - kiáltották mind a ketten. - Téged különben sem szerethet - mondta még Pali.

- Miért ne?

- Rólad azt mondta: ki az a hülye barna kalapos? - Közismert dolog, hogy a nők hazudni szoktak.

Nem fogsz felidegesíteni, te piszok.

- És én előbb ismertem meg, mint te.

Lehet, de közben rájött a nő, hogy én vagyok

az igazi. Különben is nekem énekelt.

- Hazudsz !

Rögtön énekelni kezdtem, hogy bebizonyítsam:

Pourquoi avez-vous Des si jolies yeux...

Az éneklésre feljött a francia házmester, és az

esedékes lakbért kérte. Ne énekeljünk, hanem fizessünk.

- Holnap fizetünk - jelentette ki Pali.

- Már tegnap kellett volna. - Még azt is mondta

- Ma foi, je m'en doute bien.

Ez azt jelenti: hitemre, kételkedem benne. Tudniillik itt még a házmesterek is úgy beszélnek, mint a Shakespeare-hősök.

Szerettem volna azt felelni neki : „Ég veled, nemtelen lovag, senkit sem érdekelsz.”

Ahelyett hogy küldetését befejezve elment volna, előadta velünk kapcsolatos piszkos elgondolásait. Neki a harmadik személy részére betett vaságyra szüksége van. Azt most visszaveszi. A szoba két személyre szól. Egyikünk utazzon el, vagy vegyen ki egy másik szobát. A főszezonban vagyunk.

- És ezt a koporsót is (a múmiára mutatott) vigyék vissza a temetőbe, ahonnan elhozták.

Egy óra múlva visszajön a válaszért. Kétségtelenül ki akarja használni szorult helyzetünket. Mi az, hogy egyikünk utazzon el? Ilyen megoldásról még nem is hallottam.

- Most mi lesz?

- A szobát ki fogjuk fizetni a múmiapénzből. Kész vagy a múmiával?

- Kész. Az a kérdés, hogy jó-e így.

- Tökéletes - mondta rá se nézve.

- Wilkmann-nak sürgönyözni kell, hogy jöjjön el érte.

- Az utolsó pénzünkön sürgönyözni fogunk. Ezt tehát elintéztük volna, de ki fog közülünk elutazni ?

- Senki. Kénytelenek leszünk még egy szobát kivenni egy-két napra, addig, míg megjön Wilkmann. Akkor elköltözünk innen. - Aztán felém fordult. - Te költözöl a másik szobába a múmiáddal.

Valósággal felordítottam:

- Nem alszom együtt múmiákkal ! Máris kikezdte az idegrendszeremet.

- Akkor Jóska.

Jóska csak pislogott, de egy szó ellenvetést nem tett. Igaz is, akinek nincs egy vasa se, az ne beszéljen.

- Holnap pedig mi ketten jelentkezünk a székgyárban, és dolgozni fogunk.

- És én? - kérdezte Jóska.

- Teneked is szerzünk majd állást.

- Hidd el, Jóskám, én tiszta szívből odaadnám az enyémet. Egyáltalán nem is értem, mi az, hogy székgyár.

- Majd megtudjuk - mondta Pali. - Most pedig lemegyek egy kicsit sétálni.

- Nem mész le. Biztos találkád van az éjfekete hajú nővel. Ezt még nem intéztük el. Hívd ide a nőt, hogy válasszon közülünk.

Kicsit habozott.

- Hívom.

- Mikor is végez a nő ?

Egyszerre vágták rá mind a ketten, hogy nyolckor.

- De nagyon jól vagytok értesülve!

Öt perc múlva nyolc.

Alighogy Pali elment, lázasan megmosakodtam,megnedvesített hajamat ildomosan elválasztottam vizes kefével, megkefélkedtem, sőt új nyakkendőt is vettem fel. Még a cipőmet is kipucoltam az ágytakaróval. (A lábam miatt ne veszítsem el a nőt.)

Szecsa Jóska is vadul mosakodni kezdett. Tudj' Isten, miképp volt lehetséges, de reggel tökéletesen megfeledkezett róla. (Mióta itt vagyunk, még nem is láttam mosakodni.) Mondhatom, undorító módszert alkalmazott. A fősúlyt, nem tudni, mi okból, a füleire fektette, azokat mosta, gyűrte, habozta, és mosakodás közben fújt, krákogott, köpött, szertefröcskölve a vizet. Kár, hogy nem látja ezt a nő. Nagy kár.

Egyáltalán miért mossa annyit a fülét? Én még sohasem mostam meg a fülemet. Előre megfontolt szándékkal soha. Valahogy mindig beleestek a mosakodásaimba. Úgy látszik, a füleivel kapcsolatban valami rémes emléke lehet, de nem akar róla beszélni, inkább megmossa őket.

Ahogy elkészült és megfordult, mély megdöbbenéssel láttam, hogy a mosakodás után Jóskának teljesen megváltozott az arckifejezése. Fantasztikus.

Amikor elkészültünk, egymással szembeültünk, és jobb híján egymást néztük. (Mindegyikünknek megvolt a véleménye a másikról.) Na, miattunk már jöhet a nő, készen vagyunk a választásra.

De Pali csak nem jött a nővel. Negyed kilenc is elmúlt már. Nehéz pillanatok voltak. Még utóbb valami piszokságot csinál a hátunk mögött.

A várakozás csendjében Szecsa Jóska a múmiát is nézegette. Úgy látszik, nem megy ki a fejéből, hogy vele alszik. Inkább az éjfekete hajú nővel aludna ez a lelke tövéig megromlott alak.

Én nem is szeretem ezt az embert. A saját pénzemen hoztam ide vetélytársnak. Még jó, hogy nem tud franciául.

- Jóska, ha valamit akarsz mondani a nőnek, csak nekem szólj, majd én lefordítom. Jó.

Lépéseket lehetett hallani. Pali megérkezett a nővel. Úgy jött a nő, mint egy angyal: üdén, naivan, megigézőn.

Szecsa Jóska felállt, és mélyen meghajolt.

- Bonjour - köszöntöttem én is az éjfekete hajú nőt nagy szeretettel. (Hát üssenek agyon, de nem tudom elképzelni, hogy Palit is megcsókolta. Ha mégis előfordult, feltétlen önkívületi állapotban történt.)

Oh, que je suis heureuse de vous voir ensemble (Ó, milyen boldog vagyok, hogy együtt látom önöket) - mondta a nő. Még azt is hozzátette : - C'est gentil cela! (Ez nagyon kedves.)

És mind a hármunkat egyenként arcon csókolt.

Szecsa Jóska mámorosan pislogott és megbökött.

- Értesíts, hogy miről van szó.

Ez a'nő úgy kezelt minket, mintha három mézeskalács szívet vett volna Budán (azért Budán, mert a franciáknál ilyen nincs), és időközönként elővesz őket és nézegeti, de nem külön-külön, hanem egyszerre. Ez a pokol. Abba még mindenki, belement volna, hogy titokban csak őt szeresse, de ez a szemünk előtt is megcsókol mindegyikünket.

Először arra gondoltam : ez a legnagyobb bestia, aki csak létezett. De kissé elmélkedve mégis beláttam, hogy talán a legbecsületesebb nő a világon, egyikünket se szeret, és nem akar senkit sem áltatni. - Részemről csak áltasson engem. Legyen ravasz, álnok és kétszínű - erre már úgyis előkészíti az embert a modern élet -, de szeressen.

Talán ne is forszírozzuk a választást, de Pali már el is kezdte:

- Mademoiselle, lesz szíves választani..

- Választani? Mit? - Közülünk válasszon egyet, akit szeretni fog.

- Minek? - kérdezte angyali ábrázattal.

- Mi mind a hárman ugyanis szerelmesek vagyunk magába.

- Ó, de kedves.

- És ezt nem lehet.

- Mit nem lehet?

- Egyszerre hárman nem szerethetnek egyetlen nőt.

Miért nem? Ca c'est chique! (Sikkesnek tartom.)

Teljesen elképedtünk.

- Mit mond? - súgta Szecsa Jóska.

- Várd meg a végét, te hólyag.

Az éjfekete hajú nő Csak állt előttünk, a francia hölgy a mosodából, gyermeki mosollyal vérpiros ajkain, és végignézve rajtunk megjegyezte:

- C'est amusant! (Ez mulatságos.)

Mindenre elkészültünk; csak erre nem. Ez a nő egész vámpírszerű.

- Mademoiselle, tehát nem tud választani? kérdezte Pali. (Ne forszírozd már, te barom!)

- Tudni tudok, de nem akarok. Így jó ez, ahogy van. És minek is választanék? Pourquoi faire? Nekem vőlegényem is van.

Na, ez hiányzott még : a negyedik. Klubot lehetne alakítani, „Hiszékeny trotlik egyesülete címen. És mindjárt Palit lehetne ültetni, az elnöki székbe. Úgyis arról panaszkodik, nem méltányolom eléggé.

Szecsa Jóskát oldalba vágtam, mert vigyorogva nézte a nőt.

- A nőnek vőlegénye van, ne röhögj !

És ahogy ott elgondolkozva ülök, hirtelen felém fordul az éjfekete hajú nő, és vizesre kefélt koponyámra mutat.

- És ön, uram, miért akar mindenáron szép lenni? Ugye, mondtam már, hogy utálom a szép férfiakat ?

- Mindig mosakszik - vetette közbe undorral Pali.

És ott álltam szomorúan, ugyanis rögtön felálltam. (Ezt még a nagymama nevelte belém:'ha szidták az embert, föl kellett állni és lehajtott fejjel végighallgatni az egészet. Még köhinteni sem volt szabad, mert rögtön azt mondták: íme, mily fennhéjázó, és valósággal felveti a gőg.) Mondom, ott álltam szomorúan, megmosakodva, kikefélkedve, esélyeimet csökkentve vele.

Még olyasfélét is mondott a hölgy, hogy szellemességeket se mondjon neki senki, mert azokat is utálja, akik így akarnak megfogni egy nőt. Miért mondja ezt nekem? Hát mondtam én neki szellemességeket? Nem is úgy nézek ki.

Barátom, ez ravasz nő.

De Palira is mondott valamit: Pali időnként elnéz a levegőbe egy fix pontra, s ez is módfelett idegesíti.

- Mindig ilyen - siettem megjegyezni.

Szecsa Jóskán az nem tetszett neki, hogy gyakran csípőre teszi a kezét, miáltal öntelt és fölényes lesz.

Egyáltalán mit kritizál minket ez a nő? Nem arról volt szó, hogy hibáinkat felfedje, ha már választani úgysem akar.

- Szükség van még rám? kérdezte a tragikus csendben.

- Nem.

Mind a hármunkat bájosan arcon csókolt, és könnyed léptekkel távozott.

- Bonsoir, mes enfants. (Jó estét, gyermekeim.)

Mindenki önmagába mélyedhetett volna a tanulságos esemény után, de Szecsa Jóska egyre türelmetlenebbül kérte, hogy tudassam vele is, mi történt.

- Nézd, Jóskám, a nő elmondta, mit szeret rajtunk. Rajtad az bűvöli el, ha csípőre teszed a kezed, az olyan férfias.

Aztán mindenki elmondta a különvéleményét, de ahelyett hogy mélységesen elítélték volna a francia hölgy viselkedését, úgy határoztak mindketten,

hogy vállvetve küzdjünk meg a nőért, s aki nyer, azé lesz.

Szerintem a nő igéző, de nem volt gyerekszobája.

Csodaszép viszont az alakja. Öt évet adnék Szecsa Jóska életéből, ha ruha nélkül láthatnám.

A házmester feljött ' a válaszért. (Pacalfülű vén disznó.) Nagyon nehezen ment bele, hogy Szecsa Jóskának külön szobát nyisson, kiváltképp, hogy fizetni sem tudunk rögtön.

Úgy-ahogy sikerült megnyugtatni.

Jóska szobája pontosan a fejünk felett van. Felvitte a dolgait és a múmiát, aztán lefeküdtünk.

Az éjfekete hajú nővel álmodtam. Leült az ágyam szélére, és azt mondta' nekem

- Kelj fel, szívem, vedd fel a te fehér nyersselyem ruhádat, és menj, én pedig követni foglak a világ végéig.

Az éjszaka kellős közepén felébredtem. Ennek az álomnak valami mély értelme van.

De mi?

Valami furcsa előérzetem volt. Nem tudtam újra elaludni.

A szobában koromsötét van, és semmit sem látni (közvetlen az ajtó mellett van az ágy, és én alszom kívül). Egyszer csak hallom, hogy valaki igen finoman az ajtó zárjával vacakol

Dermedten figyelek. Ezért kellett nekem fölébrednem?

A kis zaj megszűnt, de most meg huzatot érezni. Szóval valaki kinyitotta az ajtót, s ezek szerint most itt áll közvetlen az ágy előtt. Méghozzá újabb kis neszt hallani, mintha tapogatózva hozzá is értek volna az ágyunkhoz.

Talán még fölém is hajol.

Föl kellene gyújtani a villanyt, de a villanykapcsoló közvetlen az ajtó mellett van a falon. Ha kinyúlok érte, esetleg beleütközöm abba a valakibe, aki most az ágyunk előtt áll, és rövid lelki tusa után megfojt'a sötétben. Persze nem hagyom magam, és vad birkózás keletkezik, mire Pali is felébred és beleavatkozik, a sötétben összekavarodunk, és egymást fogjuk fojtogatni. Még utóbb engem fojt meg Pali.

A szívem őrülten kalapál. Lélegzetvisszafojtva figyelek a mellemre nehezülő koromsötétben.

Most már a szoba túlsó feléből hallani az előbbi finom zajokat, mintha diszkréten ruhaneműt suhogtatnának. Eszembe jut az összes szellemtörténet is. Most fognak majd a nevemen szólítani. Esetleg visszajött a múmia, odaállt újra a falnak támaszkodva, és röhögni fog.

Óvatosan, a fal mellett csúsztatva a kezem, keresem a villany kapcsolóját. Örökkévalóságnak tűnik, míg megtalálom. Közben az ingem lelógó ujjával levertem a gyufaskatulyát az éjjeliszekrényről.

Erre gyors, nagyobb zaj hallatszik az ablak felől, de már felgyújtom a villanyt.

Az ájtó tárva-nyitva. A szobában senki. Hála Istennek!

De miért van nyitva az ajtó?

Már éppen fölkeltem volna,, hogy becsukjam, amikor valami feketeséget látok megmozdulni az ablak mellé tolt fotelnél a földön. Nagy ég! A tengeri patkány.

Jobban megnézem : kimeredt szemmel nézem. Egy cipőtalp.

Felülök az ágyban, hogy jobban lássam. Férfi fekszik a földön lehunyt szemmel. Kétségtelenül megöltek valakit a hotelben, és a holttestét idecipelték.

Dermedten néztem. Egy hang sem jön ki a torko•mon, sőt mozdulni sem tudok.

Talán öt perc telt el így, míg végül a holttest is

kíváncsi volt arra, hogy mi lesz már, és kinyitotta a szemét. Két gyűlöletes szem meredt rám vadul. Szerencse, hogy az előbb halottnak gondoltam,

így már valósággal megkönnyebbültem, hogy mégis él.

- Mit keres maga itt?

Feltápászkodott a földről, és odajött az ágy elé megmagyarázni. Alacsony termetű púpos ember volt. Egyik kezében bőr lábszárvédőt tartott.

- Én itt aludni akarni - mondta rossz franciasággal, és elmagyarázta az esetét.

Azelőtt itt lakott a hotelben, de miután nem tudta szobáját kifizetni, kitették az utcára. Kint nagyon hideg volt, erre belopózott a hotelba, hogy lefeküdjék a folyosóra. Látta, hogy a szobánk ajtaja nyitva volt, hát bejött ide aludni.

Pali fölébredt mellettem, és hülyén nézte, mi van.

- Ez az ember itt feküdt ' a földön - mondtam neki.

- Rögtön vidd le a házmesternek, hogy adják át a rendőrnek.

- Ezért? Hiszen álmos szegény.

- Nézd meg jobban a pofáját. Ez nem álmos, ez egy sunyi tekintetű arab rablógyilkos.

Hát sunyinak sunyi.

Rögtön megkerestem a papucsomat, és fölvettem az esőköpenyemet.

- Lemegyünk a házmesterhez - szóltam a rablógyilkosnak. - Gyerünk!

Engedelmesen jött-utánam.

A második emeletre érve a rablógyilkos vadul és Alázatosan könyörögni kezdett az életéért. Ne adjam át a házmesternek, mert rendőrt hívat. Ő csak aludni jött ide.

- Itt aludni előbb - mutatott egy második emeleti szoba ajtaja elé, ahol tényleg ott feküdt a másik lábszárvédője.

Rögtön meg is játszotta, hogy arra hajtotta a fejét, mert a kő hideg volt vánkosnak. Aztán letérdelt elém a rablógyilkos, és kezemet kezdte csókolgatni.

- Allez au diable ! (Menjen a fenébe!) - mondtam neki, a kezemét elhúzva a szája elől. (Nem vagyok se nő, se pap, hogy a kezemet csókoltassam.)

A'rablógyilkos szöcskeugrásokkal menekült le a lépcsőfokokon.

Amint visszamegyek a szobánkba, Pali kérdőleg ül az ágyban.

- Na, átadtad a rendőrnek?

- Elengedtem, mert sírt.

- Te barom, most nézd meg rögtön, hogy mit lopott el.

Pali ruhái a földön hevertek.

- A szék támlájára raktam! jajgatott, míg a

zsebeit nézte át lázasan.

Eltűnt a tárcája. -, Mi volt benne?

- Rögtön szólj' egy rendőrnek !

- De mi volt benne? Mennyi pénz?

- Tíz frank. Az összes vagyonunk. És a nő fényképe.

- Micsoda nőé?

Hát az éjfekete hajú nő már fényképet is adott neki. Most azért őrjöng.

Tőlem nem lopott el semmit, mert arra már nem volt ideje a rablógyilkosnak. Én csak úgy odavágtam egy halomba a ruhámat, azt nem tudta pillanatok alatt kirabolni, mint a Paliét, aki szépen a szék támlájára tette, rablásra készen. Csak kitapogatta, és máris belenyúlhatott a zsebébe.

Lázasan felöltözködtem, és rohantam rendőrért. Épp akkor ment el két biciklis rendőr a hotel előtt.

- Hé, álljanak meg! Ki vagyunk rabolva.

- Az őrszobán jelentse a dolgot.

- Éppen most volt a rablás. A púpos rabló még itt rejtőzködhet a környéken.

Az nem tartozik rájuk.

- Hát hol az őrszoba?

Megmutatták és továbbbicikliztek.

Az őrszoba ajtajában álló rendőr részletesen kikérdezett, és miután kíváncsiságát sikerült teljesen kielégítenem, közölte velem, hogy reggel kilenckor jöjjek vissza, most nincs hivatalos óra...

Palit olyan szívet facsaró pózban találtam az ágy szélén ülve, hogy ha akkor megtalálom a rablógyilkost, a legnagyobb elvetemültséggel ölöm meg, ízenként szétszaggatva.

Próbáltam megmagyarázni neki, hogy a rablógyilkos a lábszárvédőivel vezetett félre, és bármennyire töröm is a fejem, most sem tudom megérteni a dolgot. (Miért volt a másik lábszárvédője a második emeleten, egy ajtó előtt?)

Pali úgy sírt, mint egy gyerek.

- Palikám, ez a rablógyilkos ravasz volt.

- Ne dicsérd, mert leköplek.

Ki dicséri?

- És 'holnap dolgozni kell. Még aludni se tud az ember.

- Én is dolgozni fogok.

Cipőmet levetve, diszkréten az ágy alá néztem. Pali a ruháit a szekrénybe csukta, és bezárta, nehogy azt is ellopják, holott még egy rablótámadást ki se bírtunk volna.

És éppen most nincs itt Szecsa Jóska! Ha ő is itt alszik, mindez másképpen történt volna.

Amikor a piszkos marseille-i hajnal benézett a még piszkosabb ablaküvegen, nyitott szemmel, hanyatt fekve talált minket.

Valósággal összetörten indultunk el a székgyárba. Pali azt mondta, menjünk külön-külön, nehogy gyanúsak legyünk.

Ez új szempont. Még utóbb életveszéllyel jár a dolog. (Nekem sehogy se tetszik ez a könnyen szerzett állás.)

A székgyár egy ronda utcának még rondább udvaráról nyílott, marseille-i piszokkal körülhintve.

A kapu előtt munkások ácsorogtak'zsebre dugott kezekkel, cigarettázva. Amikor beléptem az udvarra, az egyik megfogta a karomat, és visszahúzott.

- Hein, c'est la gréve! (Hé, sztrájk van!) - mondta.

- Igen?

- Dis-donc, tu es sourd? (Mi az? Süket vagy?)

- Ilyenkor nem szabad dolgozni?

- Ha nem akarod, hogy benyomják a pofádat. Fada!

- Köszönöm szépen. Jó munkát, illetve jó sztrájkot.

És hazamentem.

Ott még nem tartunk, hogy összeveretem magam egy kis munkáért. (Nem is hiszem, hogy valaha is olyasmi történjék velem.) Csinálja egyedül Pali. Szóval sztrájktörőket kerestek.

Nagyon szép délelőtt volt. Csak azzal rontottam el, hogy elmentem a rendőrségre bejelenteni a lopást.

A hosszúkás szobát kétfelé választotta egy fakorlát, amögött két piszkos íróasztal, előtte két alak, egyik a fogát piszkálta, a másik újságot olvasott.

Először a fogpiszkálóshoz fordultam.

- Mi az? - förmedt rám, a fogpiszkálót kivéve szájából, miközben rám köpött egy ételmaradékot (nem mertem megtörölni az orromat, nehogy megsértsem).

Végighallgatta a lopás történetét.

Úgy látszik, nem tudtam elég színesen előadni, közben még ásított is. Igyekeztem gyors befejezéssel a végére érni, olyasféle gondolattal, hogy a jó rendőrség majd elcsípi a rossz bűnöst, mindnyájunk okulására. Morál: ne nyúlj ahhoz, ami nem a tied. Szép, kerekded, tárgyilagos előadás volt.

- Befejezte? - kérdezte fásultan.

- Igen.

- Oda tartozik - és a másik íróasztalra mutatott,. arra az emberre, aki még, mindig olvasott, olyan érdeklődéssel, mintha a saját élettörténetét olvasta volna, szépen kiszínezve, jellemvonásainak túlzott kidomborításával.

Neki is szépen elmondtam, már sokkal kevesebb részlettel, kissé el is csüggedve, ugyanis az olvasást akkor sem hagyta abba. Detektívregényekben nagyítóval szőrszálakat keresnek a parkett hasadékai között, s úgy jutnak döbbenetes eredményekre, ez meg itt még magára a történetre se kíváncsi.

Mihelyt elmondtam mindent, ő is befejezte az újságolvasást, mintha csak erre várt volna. Felállt az íróasztalától, belépett a szomszéd szobába, hátraszólva, hogy kövessem.

- Alors, racontez moi votr'. p'tit' histoire. (Na, mesélje el nekem a kis meséjét.)

Még egyszer? És mi az, hogy kis mese?

Olyan szúrós tekintetet vetett rám, hogy máris hátamon éreztem a börtön hideg leheletét. Azt már el se mertem mondani, hogy a betörőt elengedtem. Még utóbb azt mondja: és miért fogjuk mi el, ha ön meg elengedte? Ön talán a bűnrészese? Még le is tartóztatnak.

Közben úgynevezett keresztkérdéseket adott fel.

Mit mondjak? Aznap még négyszer berendeltek meseórákra, mindenkinek külön és újra kellett elmesélnem a lopást (egyesek már a családtagjaikat is elhozták), és közben nem nyomoztak egy fikarcnyit sem, de lázasan érdeklődtek. Akkor már olyan lelki nyomottság vett rajtam erőt, ha tegyük fel, még egy betörő téved be hozzánk, térden állva adok oda neki mindent, ami Palié, s nagyon szépen megkérem, a világért se szóljon senkinek a történtekről, főleg a rendőrségnek nem.

Szecsa Jóska tajtékozott a dühtől, miért nem hívtuk le, úgy összeverte volna a betörőt, hogy még azt is odaadja, amit másoktól lopott el. Végre agyonverhetett volna egy embert, és most ezt is elpaccolta. Valósággal őrjöngött.

Pali este hatkor jött meg a székgyárból. Már-már azt hittem, kivégezték a sztrájkolók (csak a rendőrséghez nem fordulni, az Isten szerelmére!). Egész nap egy centime nélkül éheztünk. Már arról beszélgettünk, hogy mi lenne, ha 100 frankot találnék az utcán. Odaadnám-e a rendőrnek. (Akarod, hogy becsületes legyek? Megmondom: nem!)

Tehát végre megjött Pali.

- Na, mi volt?

- Sztrájk volt.

- Nekem mondod? Te is sztrájkoltál?

- Én? Dolgoztam.

- Mert én sztrájkoltam.

- Hol?

Itthon.

- Te nem dolgoztál?

- Nem. Még kérdezed is? Jellemző, milyen kevés szociális érzék van benned. Odaállsz a munkás és a munkaadó közé, amikor bérharc van? Erre nem fogsz engem soha rávenni.

- Mondd, hülye vagy? Nekünk semmi közünk a sztrájkhoz.

- De igenis, közünk van. Amíg élni látsz, küzdeni fogok az elnyomás ellen.

- Állat, csakis a sztrájk miatt lehetett munkához jutni.

- Akkor sose dolgozzak. Bennem van összetartás. Én együtt érzek a dolgozó társadalommal. - Te?

- Igenis. Mi, többiek hajlandók vagyunk a munkára, de kiszipolyozni magunkat nem hagyjuk. Éljen a sztrájk, éljen!

A helyzet mégsem tudott elmérgesedni, mert távirat jött Wilkmann Bélától, hogy holnap érkezik.

A fűszerestől hitelbe vettünk vacsorát. Egy üveg sört is (a marseille-i sörről nem nyilatkozom), meg narancsot is. (Megfigyeltem, hogy hitelbe mindig jobban étkezik az ember.)

Pali megismerkedett a székgyárban egy magyarral, akit elhívott hozzánk vacsora utánra. Jóska állandóan ami szobánkban tartózkodik, ezért tehát az ő szobája lesz a fogadószoba.

Az éjfekete hajú nővel nem tudok találkozni, mert Pali minden lépésem ellenőrzi. Másrészt egész nap a rendőrségen meséltem. Szecsa Jóska nem áll ilyen ellenőrzés alatt, miután úgyse tud beszélni a nővel. (Legfeljebb csomagokat hordat vele a nő, és megsimogatja. Na, mondd már!)

Közben erősen fájt a szívem a nőért. Ó, te éjfekete hajú nő... Vajon hol van most az édes? Valószínű ő is vacsorázik már.

Alig fejeztük be a vacsoránkat, megérkezett Pali új magyar barátja a székgyárból. Harry Piel kinézése van, a testtartása is olyan, mintha segíteni tudna a bajba jutottakon. De csak a külseje ilyen.

Egyáltalán, mióta az éjfekete hajú nő az életünkbe, lépett, mintha nem is szeretnénk már annyira egymást. Nincsenek nagy, felszabadító röhögések, mindenki magába mélyed, s a mosdó, illetve a lavór állandóan foglalt (ennek nem lesz jó vége).

A Harry Piel külsejű magyar bemutatkozott nekünk is.

Én itt a tiszta valóságot írom, viszont ennek a magyarnak olyan furcsa neve volt, hogy azt leírni merő képtelenség, tiszta abszurdum. Nem is tudom, miként volt lehetséges, hogy eddig elélt vele.

Még azt se mondhatja neki az ember - igen tapintatosan persze -, hogy magyarosítsa meg, mert hiszen magyar szó az ízig-vérig. De még milyen! Megrettentem, amikor először hallottam. Nem is tudom elképzelni, hogy keletkezhet egy ilyen név.

Annak idején a vízivárosi temetőben láttam egy kriptát, abban egyszerre hatan is feküdtek kimondhatatlan nevűek. Egy csokor virág sem volt a sírjukon. Magam részéről csöppet sem tudok csodálkozni ezen.

A Harry Piel külsejű magyar (már csak így hívom) világlátott ember volt. Rengeteg helyen megfordult már, pénze sose volt, és mindig megállt a talpán.

Párizsban hat évet töltött, és majdnem minden párizsi magyart ismert. Legalábbis ezt állította.

- Na, ne mondja! Mi is töltöttünk pár hetet Párizsban. Ismerte Braunt?

- Braun Pityut? - röhögött. - Már hogyne ismertem volna! Mindenkitől papírt és ceruzát kér, és leül számolni.

Most meg mi röhögtünk Palival. Hajaj, a Braun Pityu ! Isteni !

Szinte kétségbeejtő, hogy beosztja az életét - mesélt tovább. - Már az is undorító, hogy állandóan számól, szoroz meg összead. Ha naponta megspórol öt centimes-ot, akkor azt évekre előre kiszámítja, hogy mennyit tesz ki. És úgy örül neki, mint, egy taknyos gyerek a talált hatosnak. Egyszer vele vacsoráztam: szardíniát ettünk, meg sajtot és banánt.

- Mibe jött ez a doboz szardínia? - kérdezte.

- Két frankba.

Belenézett a szardíniás dobozba - a fele már hiányzott, mert megettük -, és azt mondta

- Na, egy franknak már vége van.

És rögtön kiszámította, hogy egy fél doboz szardínia naponta tíz év múlva mibe kerül, a szökőéveket is beleszámítva. Hát ez a Braun, az Isten akárhová tegye...

- Ramliékat ismerte?

- Várjon csak! Ramli... Ramli? Nem zeneszerző,

és egy kis fekete, zömök nő a felesége? Valami virágneve van.

- Iboly - vágtuk rá egyszerre Palival.

- Hát persze hogy ismertem őket. A múlt héten jöttem el Párizsból.

- Na, meséljen! Mi van velük?

Cigarettát sodort magának, és rágyújtott.

- Elfogyott a pénzük, és nem tudtak mihez kezdeni. Erre elhatározták, hogy a férj hazautazik pénzért. Hát el is utazott. A felesége meg felköltözött egy hatodik emeleti olcsó egérlyukba, de már azt se tudta fizetni. Egyre írta a kétségbeesett leveleket a férjének, hogy pénzt küldjön, mert a legnagyobb nyomort élvezi. Erre azt írta neki Ramli, hogy ne panaszkodjék a leveleiben, mert mindenki elolvassa, holott ő már azt hazudta róla, hogy ünnepelt moziművésznő, és rengeteget keres. Így könnyebben is tud majd pénzt kicsikarni az otthoniaktól. Szegény Iboly, erre rettenetesen felvágott a leveleiben, megírta, hogy úgyszólván semmi szabadideje nincs, és rengeteget keres. És tudja, mi történt? Sose találják el. A hülye férje azt írta neki, fektesse a pénzét jenbe, mert az az egyetlen szolid pénz, aminek az értéke stabil, és többet nem is törődött vele. (Talán nem is volt olyan hülye az a férj.)

Olyan szép este volt! Rengeteget nevettünk, Szecsa Jóskát is felvilágosítottuk, hogy ő is nevethessen. Hajaj, de szép élet volt is az ! Nem olyan, mint itt Marseille-ben...

Jóska az iránt érdeklődött a magyarnál, hogy tudott pénz nélkül külföldön tartózkodni. Talán jó ajánlólevelei voltak?

A magyar röhögött.

Ajánlólevelek? Ide figyeljenek! Az ajánlólevelek nem érnek semmit. A párizsi magyaroknak az a szokása, ha valakit hozzájuk ajánlanak, akkor tovább ajánlják azokat egy másik magyarhoz, csak úgy viccből. Miután kivették az illetőből legtitkosabb családi ügyeit, újabb meleg sorokkal látják el. Ha lehet, előbb még kölcsönt is kérnek tőlük. Ha valaki ilyen ajánlási körbe kerül, napokig jár egyiktől a másikig, és még hálát adhat a sorsnak, ha két hét múlva rájött arra, hogy visszakerült ugyanahhoz, akinél kezdte, és nem hetekig járja még a protekciós utakat.

- Hát akkor hogy élt? - érdeklődött tovább Jóska, mert itt tulajdonképpen az ő sorsáról volt szó, akinek sosincs egy vasa sem.

- Csak úgy. Én még időnként haza is utaztam.

- De hogyan?

- Ide figyeljen! Pár évvel ezelőtt még ingyen is haza lehetett utazni. Csak elment az ember a Rothschild-akcióhoz, és bejelentette, hogy elpusztul, ha nem viszik sürgősen haza. Erre megkapta a jegyet. Később már annyi embert szállítottak így haza, főleg magyarokat, hogy csak úgy lehetett érvényesülni,, hogy amint odament az ember, a szívéhez kapott, és összeesett. Erre felmosták, és kiutalták a jegyét.

- Valami remek !

- Most már minden megváltozott. A legutóbbi Rothschild-jegyeseknek úgyszólván órákon át eszméletlen állapotban kellett heverniük, hogy célt érjenek.

Állítólag két-három ember hever náluk állandóan a földön eszméletlen állapotban. A hivatalnokok már úgy megszokták ezt, hogy csak átlépik őket, amikor az egyik helyiségből a másikba mennek, aktákkal a kezükben. A legelszántabbak kis szappandarabkákat is vettek a szájukba, és időnként habzottak.

Egy Klein nevezetű magyart, aki jóformán akkor rogyott össze, amikor akarta, hasztalan ébresztettek eszméletre (a disznók szalmiákszeszt használnak erre a célra), mégse tudtak lerázni a nyakukról. Amint lement az utcára, a kapu előtt esett össze, és kezében egy papírlapot tartott, rajta a Rothschild-címmel, hogy ő odatartozik, csak vigyék fel a könyörületes járókelők. Amint Kleint kívülről is ájultan vitték hozzájuk, megadták neki a vasúti jegyet.

Klein hazautazott, és pár hétre rá már megint kijött Párizsba, holott' annak, akit egyszer ingyen hazaszállítottak, soha többé nem lett volna szabad kijönnie ide. De Klein imádta Párizst. Klein évente egyszer föltétlen hazaviteti magát, hogy meglátogassa a szüleit.

(Szerinte szülei iránt érzett szeretetébe idegen embereknek beleavatkozni nincs joguk.)

- Ez a Klein jópofa lehet.

- És maga miért jött el Pestről? - érdeklődött tovább Jóska.

- Tulajdonképpen tanulmányútra jöttem volna, de hamarosan rájöttem, hogy ezt nem jó hangoztatni, mert idekint az összes tanulmányutas elzüllött. Minden tanulmányút eleve gyanús, kiváltképp, ha itt külföldön beszélnek róla, amikor az illetőnek se módja, se lelkiereje szépíteni a dolgokat. Ehhez egy bizonyos távolság kell. A tanulmányútjait mindig úgy nézze az ember, mint egy impresszionista festményt, a megfelelő és szükséges távolságból.

- Természetesen.

- Á, rém jó pofákat ismertem én Párizsban - mondta még elmerengve. - Például ott volt Szekics Aladár, a nők ostora. Hallottak róla?

- Nem.

- Időnként megjelenik a montparnasse-i művészkávéházban, megiszik egy feketét, Laurent cigarettákat szív, és nagyokat sóhajt. Mindig azok az emberek unják az életüket, akiknek erre semmi különösebb okuk sincs. Így van ez Szekics Aladárral is, aki negyvenéves, és máris milliomos.

A következőképpen csinált karriert.

Esténként frakkba bújt, és előkelő hotelek halljában üldögélt, mintha várakozott volna valakire. Így ismerkedett meg egy idős amerikai nővel, aki rögtön odaadta neki minden pénzét, értéktárgyait. És még ezek után sem tudta elképzelni az életét Szekics Aladár nélkül, holott erre most már jogosult lett volna.

Szekics, a nők ostora aztán megmutatta neki a zord valóság elrémítő pofáját. Erre a nő rögtön visszamenekült Amerikába. Szekics pedig egy másik öreg amerikai nőt juttatott hasonló tapasztalatokhoz.

Szekics háromszor is megházasodott, mind a háromszor csupán végszükségből és idegesítően nagy vagyonnal. Állítólag Európa összes számottevő városában bankbetétjei vannak. Hatalmas túrakocsijával örökösen egyedül látni. Most már csak élvezi az életet, mert nyugalomba vonult.

Szekics Aladár azt állítja, hogy a pénz nem boldogít. Ő csak jót tett a nőkkel, amikor eltávolította életükből a pénzt. Így alkalmat adott nekik arra, hogy másutt keressék a boldogságot, és ne ott, ahol az nincs.

Elméletnek még szép is.

A nők ostora mindenkor a törvény keretein belül, a társadalom furcsa szokásaira támaszkodva operált. Lecsukni ezért nem is lehet. Addig, míg olyan szokásaink vannak, hogy a nővel pénzt is adnak, ha elveszik, egy, szót se lehet szólni. Különben is elegen vannak azok, akik nőkre költik a pénzüket, méltányos tehát, hogy legyenek olyan nők is, akik férfiakra költenek. Egyáltalán a nő mellett mindig ott van a pénz: (A kettő közül az egyik vonzza a másikat.) Vagy pénzt adnak a nővel, vagy pénzért veszik meg.

Lecsuknak valakit csupán azért, mert ravaszul, okosan sétál a törvény paragrafusai között? Lecsuknak valakit csak azért, mert ügyvéd? És mit jelent ügyvédnek lenni? Ha valaki lop, sikkaszt, rabol vagy öl, lehetővé teszik, hogy ügyvédi tanácsot kapjon. A törvény elő is írja, hogy legyen mellette valaki, aki segítségére van. Mit csinál tehát az ügyvéd?

Én itt közbeszóltam, megjegyezve azt, hogy nem tudom, miért, de bennem szunnyad bizonyos államellenes gondolkozás. Én például csak érdekből lennék kormánypárti, mert imádom az ellenzéket. Imádom azokat a filmeket, ahol egy rendőrt elvernek, persze ez ritka, de nekem az is elég, ha orra esik. Destruktív szellem kétségtelenül az is, ha halálra tudom röhögni magam államférfiak fényképein, ahogy járás közben lefotografálták őket, és éppen a levegőbe emelik egyik lábukat.

Pali rögtön megjegyezte, hogy beszéljünk másról, a jövőben pedig igyekezzem effajta bűnpártoló gondolataimat mélyen' magamba ásni, mert roppant szomorú végem lesz - és titokban új barátunk felé

intett, jelezve ezzel, hogy ne adjam ki magam egy ismeretlennek. (Ha feljelent, úgyis visszaszívom az egészet. Talán tud majd egy jó ügyvédet is ajánlani.)

A beérkezett párizsi magyarok között van olyan is, aki már a saját erejéből küzdötte fel magát. Sorsjegyen nyert 50 ezer frankot.

Azt is elmesélte.

Hárman voltak jó barátok, és hármasban vettek egy sorsjegyet, illetve ő egyedül vette, de két jóbarátját heteken keresztül gyötörte, hogy szálljanak be. Már élni se hagyta őket.

- Hagyj már békén minket a sorsjegyeddel, mert ez már egyenesen undorító - intették le, és tücskötbogarat mondtak rá.

Végül is mind a két jó barát beszállt a sorsjegyébe, mert már nem volt nyugtuk miatta.

És mit tesz Isten? Kihúzták a sorsjegyét 150 ezer frankkal.

Ilyet csak regényekben olvas az ember. A történtek után elképzelhető, hogy az illető úgy meggyűlölte a barátait, ahogy csak embert gyűlölni lehet.

Később még egy sorsjegyet vett, s azt is kihúzták, de csak 10 ezer frankkal. Ekkor már valósággal őrjöngött a dühtől.

Azóta emberkerülő. A párizsi Rotonde teraszán, kerüli az embereket, ahol esténként mozogni sem lehet, annyian vannak. Lényegében semmi haszna belőle, mert itt legfeljebb mások segítségére vár mindenki, viszont senki sem segít senkin, még lelkileg sem.

Most Pali is megszólalt:

- Előfordult már magával, hogy nem tudta kifizetni a hotelszámláját?

Élénken felfigyeltem.

- Hogyne. Olyan talán nincs is, hogy fizetni tudaz ember.

Mind a hárman egyszerre mozgolódni kezdtünk. Ez aktuális.

- Na, és mit csinált akkor?

- Egyszerűen elsétáltam, és nem mentem haza. - Na de hogy vitte el a bőröndjét?

- Na de kérem! Megjegyzem, józan ember alig visz magával csomagot. Minek? Két ing elég. De a legjobb fekete orosz ingben járni. Azt még mosatni se kell soha. Legfeljebb hetenként egyszer erős huzatba teszi az ember.

- Az hogy volt, amikor a bőröndjét is elvitte?

- Az még az elején történt velem, Párizsban. Akkor még olyan hülye voltam, hogy útlevéllel, vízummal utaztam, sőt még vasúti jegyet is vettem magamnak. Mindez csak arra jó, hogy az ember elszórja a pénzét. Így tehát egy nagy bőrönd ruhám is volt. A hoteltulajdonos borzasztóan figyelt, valahányszor elmentem hazulról, még akkora csomagot se engedett kivinni, mint egy gyufaskatulya. Vissza akarta tartani a dolgaimat, ha nem kapja meg a pénzét..

Volt egy édes kis barátnőm, pisze orrú, párizsi lány. Ő segített rajtam. Kitömte magát újságpapirossal 9 hónaposra, és így jött fel hozzám. Nálam aztán az újságpapirosokat a dolgaimmal helyettesítettük. Csuda volt. A hotelesnek annyira nem tűnt fel a dolog, hogy még ő maga segített neki, amikor lejönni látta. A lelkére kötötte, hogy főleg arra vigyázzon, hogy el ne essék, mert az végzetes lehet. Ami igaz is volt, mert akkor kiestek volna a fehérneműk. A hoteles azóta meglehetős undorral nézi a várandós nőket.

Hát a Kirchner Lajos adóügyéről hallottunk-e? Nem?!

Nos, ez a legszebb. Ilyen talán még nem is volt. Azt tudják, remélem, hogy Franciaországban mindenki csal, amikor az adóívét kitölti? (Mi az, hogy csak Franciaországban?!) Legutóbb egy magas állású katolikus egyházfi nyilatkozott az újságok hasábjain, és kijelentette, hogy az adócsalásokat az egyház nem tekinti bűnnek. Az adócsalás önvédelem. Ilyesmi is csak Franciaországban lehetséges.

Na, éppen csak ez hiányzott. Erre úgy csaltak az emberek, hogy öröm volt nézni. Kipirult arccal szaladtak az adóbevallási íveikért. Lépten-nyomon adócsalókba ütközött az ember. És méghozzá mindenki Isten áldását érezte a feje felett. (De szép az ilyesmi!)

Kirchner Lajos jól ismert plakátfestő volt, és halálra kereste magát.

A francia vállalatok minden év végén pontosan bejelentik az adóhivatalnak, kinek milyen összegeket fizettek ki az év folyamán, erről aztán értesítik őket is. Az ilyesmi nagyon hasznos, különösen azok számára, akik nincsenek egy helyen állandó alkalmazásban, hanem ide-oda dolgoznak, így rögtön tisztában vannak azzal, mennyiről tud már az adóhivatal.

Kirchner Lajos a következőképpen cselekedett. Nekiült csalni. Miért ne, ha egyszer már a papok is vele vannak? (Ha mindent bevall, legkevesebbb 5 ezer frank évi adót fizet.)

Az adóív egyik rubrikája így szólt: mesterségbeli kiadások.

A csalás lényege tehát az volt, hogy mi lett volna, ha Kirchner Lajos plakátfestő lelkiismeretes és törekvő ember? Kétségtelen, hogy ebben az esetben szorgalmasan dolgozik, és állandó modellt tart.

Ez viszont rengeteg kiadást jelent: modell, műteremfűtés, festőszerek stb. Ha szakkönyveket vásárol, az is pénz. Miért az államnak legyen haszna abból, ha ő lusta és lelkiismeretlen? (Ezért majd úgyis megbűnhődik a másvilágon, de legalább nem fizet utána adót.) Nem igaz? Szóval ezeket is felszámította. Később már annyira megvadult, hogy olaszországi kéjutazását is úgy írta be, mint kötelező tanulmányutat.

A mesterségbeli kiadásoknál igazán nem spórolt. Az életben amúgy sem szokott takarékoskodni, nem lett volna értelme tehát, hogy most így elméletben spóroljon - és méghozzá a francia államnak. (Majd éppen itt fogja kezdeni.)

A mesterségbeli kiadások összegét aztán levonta évi keresetéből, és megdöbbent. Az a nagy összeg, amelyből kiindult - és nagysága első pillanatra meg is hökkentette, hová a fenébe is költhette el - úgy leapadt, hogy a végén már csupán 16 frankja maradt volna egyévi étkezéseire és az öltözködésre.

Erre elkezdett visszafelé csalni. Ez volt a legszebb. Végeredményben kijött egy olyan összeg, amely után aztán kivetettek rá 35 frank adót.

Kirchner Lajos boldogan rohant el az adóhivatalba fizetni.

Az adóhivatalban sorba álltak az emberek a nagy adófizetési láztól kergetve. (Csupa adócsaló volt, akik munkájuk gyümölcsét akarták végre élvezni: kifizetni amit kell, hogy mielőbb túlessenek rajta.)

Az adóhivatalnokok direkt uszították a tömeget, hogy senkinek sem kell egészen kifizetnie az adóját, ha nem akarja. Elég ha kifizeti a felét. Ha pedig nincs pénze, az is elég, ha csak 10 frankot fizet: ',Az állam minden gyermekét szereti. (Ilyen beszédet ő még nem is hallott.)

- Fizetünk ! - zúgott a tömeg. - Túl akarunk esni rajta, egyszer s mindenkorra.

Egy szép nő meg is jegyezte:

- Ha azt hiszik az urak, hogy olyan nagy öröm

magukat gyakran látni, akkor tévednek.

Kirchner Lajostól külön is megkérdezte az adóhivatalnok:

- Soknak tartja az adóját?

- Soknak

- Szóval nehezére esik most fizetni?

- Nagyon. Tessék rám nézni, egy mosolyom nincs.

- Akkor fizessen csak 5 frankot, és a többit majd ráér apránként megfizetni, ha pénze lesz.

Fizetett tehát 5 frankot, és hazament örülni. Két hét múlva kapott egy újabb adófizetési felszólítást, hogy fizessen 35 frankot. Szóval teljes egészében az eredeti adóját. Holott 5 frankot már fizetett rá. Életében még nem háborodott úgy fel,

mint akkor.

Elrohant az adóhivatalba, hogy mi ez már megint.

Akkor már újabb adócsalók álltak sorban. Az

adóhivatalnokok megint bátorították a tömeget,

hogy senki se fizessen ki mindent stb.

- Mi ez uraim? Megint 35 frankot fizessek? Hiszen már kivetettek rám egyszer 35 frank adót, ami

ből ötöt már ki is fizettem! Hát mi ez, uraim? Mi ez?

Megnyugtatták, hogy ez tévedés. Nyilvánvaló, hogy tévedésből kétszer vetették ki rá az adót. Folyamodni kell, föltétlen elengedik.

Rögtön folyamodott is. Levelében megemlítette, hogy furcsállja az ilyen könnyen végzetessé váló tévedéseket, amikor is kétszer vetik ki az emberre az adót, holott ő úgynevezett kultúrmissziót tölt be. Külföldi létére idejött a francia kultúrát emelni, s emelés közben ilyesmik érik. Azt is megírta, hogy az adóívéből kifelejtette, miszerint az év folyamán sérvoperáción is átesett. Igaz, hogy azért még nem fizetett, ezt majd a jövő évben számítja fel. Észnél legyünk. De ne fecsegjünk itt annyit, mint az öregasszonyok, kiváló mély tisztelettel etcetera... Kirchner Lajos.

Rögtön, nyolc hónap múlva, mondhatni postafordultával írt neki az állam egy nagyon szép levelet. Ha tekintetbe vesszük azt a merészséget, hogy Kirchner Lajos egyenesen a francia államhatalommal állott levelezésben, úgy feltétlen valami nagy ember válaszolhatott neki, mert az aláírása helyébe csupán morzejeleket alkalmazott.

Pesten a befolyásos embereket nagykutyáknak hívják, a franciáknál pedig kövér főzelékeknek.

Szóval azt írta neki a kövér főzelék, hogy ők roppant sajnálják a dolgot, Kirchner Lajos viszont felejtse el. Ez lesz most már a legokosabb. Ők már intézkedtek is. A mellékelt lappal nyugodtan jelentkezzék az adóhivatalban - kiváló mély tisztelettel, szabadság, egyenlőség, testvériség, ámen. Pax vobis.

Kirchner Lajos ekkor már a második nagy adócsalási tervén dolgozott, de azért rögtön elment az adóhivatalba, ahol múlt évi adója fejében eddig még csak 5 frankot fizetett. A további 30 frankot ugyanis sose kérte tőle senki. Valószínűleg azért, mert függőben volt az adóügye.

- Minden rendben van - mondta az adóhivatalnok. - Az ön adóját törölték, tessék a kasszához fordulni, és visszakapja a 35 frankot.

Így aztán még a francia állam fizetett neki 30 frankot.

Kétségtelenül ez volna a 20adik század legszebb adóügye.

Ilyen szép történetek után roppant nehéz visszahelyezkedni a rideg valóságba. Ezek után menjen el az ember székgyári munkásnak mint sztrájktörő? Rettegve végezzen olyan munkát, amihez nem is ért? Hajajaj !... Mit mondjak? Hát állati...

- És mi ez a székgyári munka? - kérdeztem a magyartól, hogy már én is mondjak valamit.

- Lényegtelen. Nem is érdemes beszélni róla. Jobb híján megjárja.

Kopogtak szobánk ajtaján, és feleletre sem várva belépett egy fiatal lány.

Én már előzőleg is hallottam valami kopogásfélét, de nem mertem reagálni. Még utóbb madame Granger jön vissza érdeklődni az unokája után.

Meglepetten álltunk fel.

A Harry Piel külsejű magyar felkiáltott:

- Egészen megfeledkeztem a barátnőmről ! Itt adtunk találkát egymásnak. Ő is magyar lány.

A fiatal lányt Szatmagi Szipcsinek hívták, lehetett úgy 22 éves. Mint később megtudtuk, csak két hétre jött a Cote d'Azur-re körülnézni, s azóta se tudta abbahagyni, holott ennek már egy éve lesz' idestova.

A nőnek olyan jó alakja volt, hogy szerette volna kicsit megtapogatni az ember. Ez tényleg van-e? Mint felkavart szénaboglya, a haja turkálásra készen, a nyaka túl hosszú (kimondottan hattyúnyak), viszont érzéki nyakszirtje van.

Szipcsivel megismétlődött a szokásos undok eset: gondolatban mindenki lefoglalta magának a nőt. Az a tény, hogy a Harry Piel külsejű magyarnak a barátnője volt, senkit sem zavart. (Az éjfekete hajú nőt is négyen szerettük egyszerre. Érdekes.) Szecsa Jóska egészen felvidult: a nő magyar. (Lopva a tükrös szekrényben nézegette magát, és álmodozott.)

Szipcsi szavajárása: egy frászt.

-,Egy frászt lesz holnap szép idő.

- Egy frászt leszek én szerelmes még egyszer.

- Egy frászt megyek haza egy éven belül.

Holott kormányfőtanácsos az apja.

Régente még voltak méltóságos urak, de manapság már elenyészően kevesen vannak. Ma már annyi méltóságos úr van, hogy az ember szinte megretten, ha körülnéz.

Mondjunk köszönetet X. Y. méltóságos úrnak, hogy körünkbe elfáradni szíveskedett. (Éljen!)

A méltóságos uraknak mindig köszönetet kell mondani - különösen az alantasaiknak, persze. Köszönetet kell mondani azért is, hogyha belénk botlik valahol a méltóságos úr, és a pofánk láttára nem az egyik rokona jut az eszébe, akit a helyünkre akar ültetni.

Én már 12 éves koromban megmondtam az öcsémnek

- Palikám, ne adja az úristen, hogy a földi boldogság keresése közben egyszer olyan pályára tévedjek, hogy méltóságos úr legyen belőlem.

Pali rögtön visszamondta a családnak, és a nagymama epésen megjegyezte:

- Nem hiszem,. hogy a suszterinasokból méltóságos urak lesznek, márpedig az, apád annak ad, ha nem tanulsz.

Mindjárt személyeskedtek.

Szatmagi Szipcsi 'egy kesztyűgyárban dolgozott. Fel is ajánlotta, ha szükségünk van kesztyűre, csak szóljunk neki, gyári áron juttat hozzá minket. Istenem! Mikor lesz az, amikor mi újra kesztyűket fogunk vásárolni !

Mielőtt elbúcsúztak tőlünk, megbeszéltük, hogy vasárnap együtt ebédelünk. Szipcsi magyar ebédet fog főzni. Döntsük el addig is, hogy mit. Én rögtön borlevest proponáltam, de Pali leintett. Csipetkés krumplilevest kell főzni, az kiadósabb.

Ezzel tértünk éjjeli nyugalomra.

Alig aludtam valamit, mert állandóan a púpos arab rablógyilkost láttam magam előtt, és ötpercenként gyújtottam meg a villanyt.

A veréb mint köztulajdon, meglógott. Megunta, hogy annyit megszóltuk. Valaki nem jól csukta be az ablakot, és egy ajtónyitásra teljesen kicsapódott az ablak szárnya, ezt a pillanatot használta fel a veréb arra, hogy meglógjon.

Rögtön lerepült a szomszéd háztető ereszére. Két percen belül már egy sereg valódi vadveréb ült körülötte, és pokoli zajt csaptak.

A mi verebünket ez csöppet sem izgatta, kiválasztotta magának a fessebb verébnőket, és sorra kikezdett velük. Direkt vérlázító volt, hogy mit művelt velük. A verébnők hülyén pislogtak. Nem is csodáltam aztán, hogy a férfiverebek nekiestek, és egypár olyat koppantottak a feje tetejére, hogy ész nélkül elrepült, maga se tudta merre - a Vieux-Port irányába.

Wilkmann Béla délben érkezett meg, és olyannyira sietett, hogy a múmiát meg se nézte. Az most lényegtelen. Jelenleg kis mexikói szobrokról van szó. Fényképeket mutatott. Képes volnék-e megmintázni egy ilyen kis szobrocskát?

- Uram, a mexikói szobrokhoz jobban értek, mint a múmiákhoz, a múltkor csak nem akartam szólni. Hány ilyen kis szobor kell?

- Mennyit képes elkészíteni egy hét alatt?

- Tízet.

Hát tíz kell neki, s ötven frankot fizet darabjáért. A múmiát most nem tudja kifizetni, de nem is viszi el.

Száz frankot adott volna, de kisírtam tőle kétszázat. (Utóvégre a múmia elkészült, és négyszáz frank járna érte.) Egy hét múlva eljön az agyagszobrokért

és a múmiáért, akkor majd megkapom a hátralevő pénzemet tőle.

Amikor lekísértem Wilkmann Bélát, Szecsa Jóska a mosoda előtt ténfergett, de rögtön hazament.

Az éjfekete hajú nő még most sem volt a mosodában. Délelőtt is hiába lestem rá. Hát hol lehet? Ha

nem tudnám, hogy Pali a székgyárban dolgozik, most meggyanúsítanám, hogy a fehérneműket szállítja neki a kliensekhez.

Elhatároztam, hogy száz frankot félreteszek a magam részére, és csak százat adok Palinak a háztartásra: Utóvégre szerelmes vagyok, és különkiadásaim lesznek.

Agyagot kellene venni és mintázópálcákat, ezért besétáltam a belvárosba, csak úgy gyalogosan, mert rengeteg időm volt. Sehol nem találtam agyagot.

Hat óra felé elértem a székgyár elé, és így megvártam Palit.. Odaadtam neki 100 frankot. Ezt kaptam előlegül, és újabb munkám is van.

- Hála Istennek ! - mondta boldogan. - Most márl rendbe jövünk lassanként.

- Ünnepeljük meg ezt a mai napot - proponáltam neki. -Üljünk be egy kávéház teraszára egy feketére. Most már úgyis szép napok jönnek. A jövő héten még ötszáz frankot kapok Wilkmanntól (ezúttal százötvenet tagadok le).

- Jó.

Beültünk egy kávéházba, és pastist ittunk, közben cigarettát is akartunk venni, de nem tudtak száz frankból visszaadni.

- A pénzt pedig fel kell váltani.

- Hát vegyél egy Petit Provencalt - mondta Pali pontosan olyan hangon, ahogy Ézsau engedte át örökségét Jákobnak egy tál lencséért.

Visszaadta az előbb átvett száz frankot, de előbb még megkérdezte

- Nincs nálad véletlenül apró?

Véletlenül? Csak ránéztem feleletképpen.

Álljunk meg itt egy pillanatra. (A dugott száz frankról nem tudhat, de ez most nem tartozik ide.) Először is minden kör alakú, lapos dolgot, ami csak pénzdarabokra emlékeztetheti az embert, elszedett tőlem. Múltkor is rajtacsíptem, hogy korán reggel fölkelt, és míg azt hitte, hogy alszom, kikutatta a zsebeimet, még a cipőmbe is belenézett. És ezek után volt pofája azt kérdezni tőlem: Nincs nálad véletlenül apró?

Véletlenül? Áh, nem is beszélek róla!

Az újságárusnak nem volt aprója. Amint meglátta a száz frankot, ijedt mozdulattal eltolta magától. Azt mondta, váltsam fel másutt.

Pénzt felváltani csak úgy, vásárlás nélkül képtelen vagyok. Ezeket az embereket senki se szereti.

Inkább utánanézek egy másik újságárusnak. Nem mintha szolga módra teljesíteni óhajtanám Pali megbízását, de szeretek pénzzel a kezemben sétálni. Ilyenkor mintha kicseréltek volna: a lépteim frissebbek, a tekintetem elevenebb, és sok minden jobban le tudja kötni az érdeklődésemet, mint máskor.

Így jutottam egy üzlethelyiségféle elé, ahol rengeteg ember tolongott, és nyújtotta a nyakát azelőtte állók válla mögül befelé, ahonnan izgalmas hangok szűrődtek kifelé, időnként hatalmas csataordítássá fejlődve.'

Mindenféle ingyenes látványosságnak lelkes szemlélője vagyok. Ha elcsúszik egy ló a kövezeten, abban a pillanatban odafutok, és melléje állok, roppant ügyelve arra, hogy semmi olyasmi ne történjék vele, ami elkerülhetné a figyelmemet.

Tízpercnyi tolakodás után sikerült befurakodnom a kérdéses helyiség közepére. Az elém táruló látványosság szorgos megfigyelése után a következőket sikerült konstatálni : svábbogárverseny folyik, és fogadásokat kötnek rá. (Akkor még nem is tudtam, hogy ezt a svábbogárversenyt egyenesen miattam fogják betiltani.)

Megjegyzem, fantasztikus!

Hosszú asztalon, üveggel fedett, 12 csíkra osztott pályán, erős villanyfény mellett elengednek. 12 svábbogarat. A pálya végében sötét lyúk. A svábbogarak mint a bolondok menekülnek az erős fényben a sötét lyuk felé. Aki a nyertest megfogadta, ötszörös pénzt kapott érte (helyezésre nem lehetett játszani).'

Rögtön éreztem, hogy ez az a pillanat, amikor rendbe hozhatom a dolgainkat. Éppen elég volt már az anyagi gondokból.

Favorit svábbogarak nem voltak, csak benyúlt egy indító egy pléhtartályba, és mindig friss svábbogarakat szedett elő.

Csupa úriemberek játszottak, és lázasan üvöltöztek a kéjtől. A lóversenyek izgalma ehhez képest egy vicc. Valósággal egymást tépték az urak és hölgyek. Elhatároztam, hogy előbb végignézek egy-két versenyt, miheztartás végett.

- Start! - ordította el magát egy öregasszony, és a tizenkét svábbogár nekirugaszkodott.

Az emberek egymást lökdösve kiabáltak - Vigyázz, szorítsd, az apád mindenit! - Ne lökdössön!

- Hármas, előre

- Ha még egyszer meglök, pofon vágom! - Ötös !

- Boudiou! - Hármas ! - Ötös !

- Merde alors !

- Holtverseny.

- Fada!

- Holtverseny a fenét! Hát nincs magának szeme?

- Keresztezett.

- Ne nevettesse ki magát, nem is keresztezhetett,

üveglappal vannak elkülönítve.

- De közel ment az üveglaphoz, ettől ijedt meg a másik, azért állt meg. - Disznóság!

Olyan a tülekedés, hogy sokan alig tudják elveszíteni a pénzüket. Van, aki azért ordít éktelenül, mert eddig csak a tiketteket látta, de a svábbogarakat nem. Nem könnyű a svábbogarak közelébe jutni, mert mindenki ezért verekszik és tapossa egymást.

A svábbogarak nem tudtak várásra lovagolni, illetve futni. És miért nem poloskaverseny van, és miért nem lehet ütni őket?

Kétségtelen, kiveszett az emberekből minden modernizmus.

Egy zilált külsejű úr, aki nem akart lemenni a' nyakamról, állandóan a már lefutott versenyeket magyarázgatta. Ő a 12-es svábbogárról álmodott, persze nem tette meg. S erre mi történt? Mindjárt az első futamban bejött a 4-es. Nem értjük? Fordítsuk meg a 12-őt, lesz belőle 21. Namármost, adjuk össze ezt a két számjegyet, hogy 2 meg 1, ez három. A hármat vonjuk le a 21-ből, marad 18. Ebből vegyünk el tízet, marad 8. Ennek a fele négy. Ki meri ezek után mondani, hogy az álmokban nincs logika !

Két nő állandóan idegesített. Az egyik nő egy futamnál odaadott 50 centimes-ót a barátnőjének, hogy ő is benne van. Közvetlen a start után rögtön visszakérte. És ez így ment állandóan : hol beleadott 50 centimes-ot, hol visszakérte. A másik már nem is tette zsebre a pénzt, olyan biztos volt, hogy viszszakéri. A végén azt hazudta, hogy az 50 centimesja benne volt, pont akkor volt benne, amikor egy nyerő svábbogarat sikerült megfogni. Rögtön követelte a 2 frank 50 centimes-ját.

- Nem adtál bele pénzt! - sikított a nő.

- De beleadtam. Szentséges isten, még letagadja! Hé, te! Még mondtad is, hogy most nyerünk. Tisztán emlékszem erre. Dingó!

- De visszakérted, és én visszaadtam, te piszok.

- Az az előbb volt és nem most,, az öreganyád piszkos, nem én.

Ez a két trampli süketre ordította a fülemet.

Újabb futamra készülődtek. Abban a pillanatban, éreztem, hogy a hetes svábbogárnak kell megnyernie a következő futamot. Ez olyan nagy megérzés volt, hogy hasonlót sose éreztem életemben. Hetes, hetes, súgta valaki a fülembe. Ne habozz! Az életben mindenkinek kedvez egyszer a szerencse.

Ötszörös pénzt lehet nyerni. Tedd meg a hetest. A hetes... a hetes...

A legtöbb ember egy frankban játszott. Hát én a hetes számú svábbogárra 100 frankot teszek. Nem fogok részletekben izgulni.

Egyáltalán nem bolondultam meg, igenis tisztában voltam azzal, mit teszek. Tisztában voltam azzal, hogy 100 frank rettenetes sok pénz. (Pali szó nélkül lefordulna a kávéházban a székről, ha megtudná.) De olyan határozott nagy megérzésem volt a hetes szám, hogy egyszerűen képtelen voltam ellenállni a bennem elhatalmasodó határozott érzésnek, hogy én itt nyerni fogok.

Halálos csend fogadta a száz frank tétet. A tulajdonos hosszasan' tanakodott a versenyindítóval, hogy állják-e a versenyt.

-'Álljuk!

Fogták a poloskákat, illetve a svábbogarakat, és felállították őket a startnál. Az emberek izgatottan előretoltak a célhoz, hogy szép kényelmesen láthassam a verseny lefutását.

Még köhinteni sem mert ott senki. Dermesztő csendben rövid, hideg csengetésre felcsapódtak a rekeszek, és megindultak a svábbogarak, mint A bolondok.

Rögtön elsőnek ugrott el a hetes számú. Jött, mint az őrült, atyaúristen ! Már két svábbogárhoszszal kenterbe vezetett.

Valaki olyat ordított a fülembe, hogy azt hittem, összeesem. A tulajdonos az ég felé fordította a szemét, és a homlokát tapogatta.

A fél pályánál már egy arasz volt az előnye, s akkor az a dög svábbogár hirtelen lesántult, a tízes számú meg, mintha megveszett volna, úgy tört előre. Egy-két pillanat, és elérte. Forgott körülöttem a'világ. De aztán a tízes sváb is megtorpant, mire a hetes magához tért, és egy svábbogárhosszal könynyen megelőzte a célban.

Huhu!...

Eget verő üvöltözés közben gratuláltak az emberek. Mindenki a kezemet szorongatta, egy öregúr megcsókolt. (Most visszanyerte ezektől a disznóktól a 15 frankját.)

Már mentem a pénzemért.

A tulajdonos egészen váratlanul kijelentette,

hogy ő meggondolta a dolgot, és nem fizet. Ez hazárdjáték, lélekrombolás, ő ebben nem vesz részt. Egy kikötőmunkás megragadta a mellénél. - Mi van?.

Aztán úgy orron csapta, hogy nekiesett a pléhdoboznak, ahol a svábbogarakat tartogatták, az kinyílt, és pillanatok alatt tele lettünk svábbogarakkal. Csak úgy ropogtak az emberek lábai alatt. Egyesek elcsúsztak a kiömlő svábbogárvérben (takonyszerű), és hanyatt estek.

A tulajdonost és a tikettosztogatót mindenki pofozta, verte. A nagy rumliban én is kaptam egy őrületes pofont. Holott már megelégedtem volna azzal is, ha csak a száz frankomat visszakapom.

Egyszer csak észrevettem a tömegben azt a rendőrségi embert, akinek a tegnapi nap folyamán ötször meséltem el a púpos arab történetét.

Ész nélkül menekültem, két perc múlva már Palinál voltam, és visszaadtam neki a száz frankját: sehol se tudták felváltani.

- Mitől vérzik a füled?

- Felkapartam.

És ott ültem a kellemes alkonyi melegben, ahonnan el sem lett volna szabad mennem. Ott ültem elmerengve, időnként megborzongva. Ha Pali nem olyan képtelenül lusta, még mindig megvan a pénzem.

Másnap betiltotta a rendőrség a svábbogárversenyeket.

Mária nővér ott lakott a Saint-Vincent de Paul nővérek rendházában. Mária nővér karcsú volt és ragyogóan szép : meleg tekintetű, nagy szemével olyan csodálatosan tudott nézni, hogy egyszerre könnyűnek és érthetőnek látszott leélni egy életet•a rendház szürke falai között.

Vele való ismeretségünk úgy kezdődött, hogy hazamenet kirázott a hideg. Minden porcikámban reszketni kezdtem, égett a szemem, csurgott rólam a verejték. (Eleinte még a svábbogárverseny utóhatásának gondoltam.)

Pali a hotel házmesterétől kért tanácsot, akinek a véleményére fordult aztán a Saint-Vincent de Paul nővérekhez. Azoknak úgyis az a hivatásuk, hogy szegény betegeket ingyen ápoljanak.

Ismerősünk is volt ott: Az az öreg apáca, aki a Kermessen szólított meg minket, és akit Anna nővérnek hívtak. Ő küldte át hozzánk Mária nővért.

Mária nővér egy fekete, fonott kis utazókosárfélével és egy még kopottabb öreg esernyővel jött át (éppen esett az eső). Az ágyban feküdtem egy világi (sőt félvilági) könyvvel a kezemben, hónom alatt hőmérővel, amit a kopogásra kaptam fel az éjjeliszekrényről, és dugtam hirtelen a hónom alá.

A betegség, ami az ágyhoz szögezi az embert, rossz dolog. Szenvedni nem gyönyörűség, s ezért is fél tőle az ember. De van a betegségnek kellemes oldala is, amikor már gyógyulófélben vagyunk, s az utolsó napot töltjük az ágyban, feloldva minden felelősség alól. Majd verekednek helyettünk más'ok' is odakint az életben - mi most pihenünk.

Előfordult a múltban, hogy időnként, szabad elhatározásomból egy-két napra beteg lettem. Lefeküdtem az ágyba, s a nagymama személyesen hozta fel az ebédet, vacsorát, majd megkérdezte, hogy vagyok.

- Meglehetősen - válaszoltam sóhajtva.

Túlságosan nem volt szabad panaszkodni, mert akkor orvost is hívtak volna.

Ezek mind szép napok voltak. Ágyban fekve olvastam, és mindenki gyengéd volt hozzám. Roppant kellemes így betegnek lenni.

Míg így beteg voltam, tulajdonképpen örültem az életnek. Jóformán nem is feküdtem az ágyban, a kényelmes félig ülő fekvés a párnák között a kellemesen meleg, csendes szobában csupán alkalom

volt arra, hogykönyvvel a kezemben utazásokat tegyek, távoli országokba járjak, előkelő szalonokban forduljak meg, ragyogó nőkkel. Ezer tarka, színes életet éljek át. Ha meguntam a betegeskedést, öröm volt az is, ha újra kiléptem a szobámból a való életbe frissen és kipihenten.

Mostani betegségem a legszebb volt mind között, mert Mária nővér ápolt. Jött karcsún és egyenesen, fekete fonott kosárkájával és az öreg esernyővel. Úgy jött csodálatos, meleg tekintetű szemével vigasztalásnak, enyhülésnek.

Anna nővér is eljött vele, s azt tanácsolta, hogy ventoust rakjon rám, biztosan segíteni fog. Mielőtt elment volna, elpanaszolta, hogy bizony ő is beteg, de nem úgy, mint én, ő már nem is tud enni, és neki senki hozzátartozója nincs. Ha meghal, kísérjük ki utolsó útjára a temetőbe, mégse menjen oda egyedül.

Magunkra maradva Mária nővér zavart volt, és kigyulladt az arca. Én még jobban megdöbbentem, amikor megértettem, hogy itt arról lesz szó, hogy derékig lemeztelenítsem magam Mária nővér előtt, aki majd kis üvegpohárka-féléket rak a hátamra. Légmentes kis üvegpoharakat, hogy kiszívják belőlem a bajt. (Még Nagykanizsán fürödtem utoljára.)

- Mária nővér, én úgy érzem, anélkül is meggyógyulok, hogy azokat a kis izéket a hátamra tenné.

- Határozottan nem akarja?

- Határozottan.

- Nekem engedelmeskednem kell...

- Szabad nekem nem akarni?

- Azt szabad.

- Akkor nem.

Nagyon hálásan nézett rám. Tizenkilenc éves volt, és lemondott az élet minden örömérő̈l örökre. Már vette is az öreg esernyőt, bármikor szükségem lesz rá, akár az éjszaka közepén is, csak üzenjek érte, ő rögtön átjön. Mindjárt arra gondoltam, ha majd fájni fog az élet, rögtön ágyba fekszem, hogy Mária nővér legyen az orvosom.

Harmadnapra felkeltem, és átmentem a rendházba, hogy megköszönjem a nővérek kedvességét.

- Mária nővért keresi? - kérdezte egy halk szavú, szeplős nővér, és keresztet vetett magára.

Aztán a kápolnába vezetett, ahol két sor lobogó lángú, hatalmas, aranyozott tartójú gyertya között feküdt Mária nővér. Halványan, mozdulatlanul. Csontfehér ujjai között apró szemű, fekete rózsafüzérrel, mint egy csodálatos szentkép, és meleg tekintetű szeméből kihullott a fény.

Beteg volt már akkor is, amikor az én jelentéktelen betegségemet orvosolta.

Mária nővér... Szegény, szép Mária nővér !

Ha rágondolok, újra látom kis fonott kosárkával a karján, öreg esernyővel a hóna alatt. Meleg tekintetű, csodálatos szemével néz vissza rám a túlvilágról, ha néha az eszembe jut, és riadtan

megdobogtatja a szívem - egyszer én is meghalok. Mert mindnyájan halálra vagyunk ítélve, s itt ülünk a siralomvölgyében, igyekezve nem gondolni a percre, amikor majd minket is szólítani fognak.

Szerettem volna megcsókolni kis fonott fekete kosarát ott, ahol az ujjai érintették. Megcsókolni az öreg esernyő fogantyúját, ahol tizenkilenc éves keze fogta. És most el fogják ásni, és zörgő koszorúkat raknak a sírja fölé, imákat küldve utána útravalóul. Mária nővér...

Az apostol a bizonytalan szagú, áporodott levegőjű marseille-i villamoson ült, barna tógában, szandálban, mezítláb, akár egykor a rómaiak, és rezignált megvetéssel tűrte egyesek csodálkozását.

Csak egyesek nézték.

Vannak Marseille-ben, akiknek még egy apostol is semmi, pedig ismerjük el, nagy lelkierő kell ahhoz, hogy valaki barna lepedőben villamosozzon itt, és megbirkózzék az emberek csodálkozásával, megjegyzéseivel, iróniájával, sőt megvetésével is.

Szóval az apostol a villamoson ült apostolellenes magatartásával, határozottan, demonstratívan. Tulajdonképpen nem is ült itt, hanem állt: harcolt, verekedett az egész világgal szemben, megkísértve a legborzasztóbb ellenséget: nevetségessé lenni.

A férfiak úgy néztek rá: Nana! Nem is lesz jó vége ennek. Kint éppen csatakos, esős idő volt,

még meg fog hűlni ez a szerencsétlen.

A nők nevetgéltek, sőt egyesek frivol módra fixírozták az apostolt, még ki is akartak kezdeni vele.

(A nőknek semmi se szent. Talán arra gondoltak,

hogy a lenge öltözködés tartósabbá teszi a férfiakat. Ki kellene próbálni.)

Ám az apostol elnézett a nők feje felett. Ez illő is, bár fiatal ember volt az apostol, csak az nem volt logikus, hogy ilyen apostolosan, országúti dresszében villamoson ült. Az apostolok ugyanis nem ültek villamosra. De lehet, hogy az apostol nem is önmagáért tette ezt, hanem csupán azért, hogy közénk jőve, így éreztesse velünk, milyen hitványak vagyunk valamennyien.

Agyagot és mintázópálcikákat vásárolni mentem, na meg krumplit a vasárnapi magyar ebédre, és nagyon sajnáltam, amikor a piacnál le kellett szállnom, mert az apostol még tovább is érdekelt volna.

Visszafelé gyalog jöttem, mert szeretek ismeretlen utcákban ismeretlen emberekkel találkozni.

Néha eljárok a legszegényebb negyedekbe is, ahol furcsa, szomorú életet élnek az emberek, akik sokszor komiszak, közönségesek és rosszindulatúak. Előfordul, hogy nem is érdemes sajnálni őket.

Sötét, piszkos, furcsa szagú házak kapujába bámultam be, vagy az utcáról néztem be földszintes ház nyitott ablakán keresztül ismeretlen szobába, ahol ismeretlen emberek éltek. Magamba szívtam a reménytelen életek kétségbeejtő levegőjét, tudva azt, hogy csak pár lépést kell tennem, és visszakerülök egy sokkal boldogabb életbe, az enyémbe. Ha már például annak a piszkos, foltos ruhájú embernek a testében élnék, aki az iszákos emberek merev tekintetével mered maga elé, egy lámpaoszlopnak dűlve, piszkos, borotválatlan arcát végigsimítva durva kezével - ha ő volnék, már

nem tudnék elmenekülni innen, mert minden élet a testen keresztül egy külön világba van zárva, amely elől nem lehet elmenekülni.

Néha elmegyek a legelőkelőbb hotelek foyer-jába is, ahol kényelmes fotelben ülve cigarettázom, és olvasom a külföldi lapokat, időnként az órára tekintve, mintha valakire várnék. Ez is boldog érzés.

Előkelő, karcsú hölgyek beszélgetnek körülöttem: Szépek, illatosak, a mozdulataik finomak és közvetlenek. Én ezeket a gazdag embereket nem is

irigylem, mert ilyenkor én is hozzájuk tartozom. Nem csodálkoznék csöppet sem, ha egy hotelszolga hirtelen elém lépne, hogy

- Monsieur, a telefonhoz kérik.

Vagy:

- Monsieur, a hölgy már módfelett türelmetlenkedik lent az autóban.

Akár lefelé, akár felfelé nézek a magam életétől, megelégszem az enyémmel. Meg én. (Köszönöm a jó Istennek.) Még csak pénzre volna szükségem. Na és ha az éjfekete hajú nő is az enyém volna... Hajjaj!...

Istenem, az éjfekete hajú nő... Kisasszonyom!... A francia hölgy a mosodából, kalácsbél színű langyos karjával. Boudiou!...

Mi hárman szent fogadalmat tettünk, hogy az éjfekete hajú nőt el fogjuk felejteni. A boldogsághoz nem segíthetjük egymást, legyünk tehát egymás segítségére a boldogtalan szerelem elviselésében.

Néha úgy rémlik, nem is az éjfekete hajú nőt szeretjük, hanem benne az egész női nemet. Kevés kis biztatással éppúgy lehetne szeretni például Szatmagi Szipcsit is vagy akárkit azok közül a nők közül, akik ismeretlenül ellépnek mellettünk az utcán, és csak a parfümjük illatával ajándékoznak meg minket.

Mind a hárman a Nőt keressük lázasan, egymást irigyelve és egymást félretaszigálva, ha úgy érezzük, a másik valamivel közelebb jut hozzá. A Nő kell, a gyengédség kell, két gömbölyű kar kell, két húsos, piros ajak, szűz lányok leheletnyit kesernyés csókja... Hát ez kell. Kell a nőért és önmagunkért, kell valamiért, amit nem is lehet megmagyarázni. Velünk született sóvárgás, nem tehetünk róla...

A legnagyobb hülyeségnek tartom, hogy mindnyájan lemondjunk a nőről, csak azért, mert mindegyik szereti. Miért legyen három boldogtalan ember, amikor lehet csak kettő? (Pali és Jóska.) A harmadik legyen a kiválasztott, hadd legyen övé a nő. Úgyis olyasmiket mondanak már az emberek, hogy a nőkkel szemben nagyon óvatosnak kell lenni, inkább úgy kell nézni őket, mint egy kellemes tájat, és dehogyis foglalkozni velük.

A poklot, mennyországot és a purgatóriumot is a nők képviselik a földön, de az, aki egyiknek a pokla, lehet a másiknak már a mennyországa is. Ezért sem lehet eligazodni rajtuk.

Aztán a lányokat is óva intik:

- Vigyázz, most tücsköt-bogarat összehazudik neked a gazember, de amint az övé lettél, faképnél hagy. Hajaj!... Fel sem foghatom, hogy lehet otthagyni egy nőt!

Olyan jó az, ha szeretik az embert. Pláne, ha az éjfekete hajú nő szereti.

Az Allée de Mailhanban, ahová elértem, éppen térzene volt.

,Esernyőt tartva a fejük fölé ültek a székeken a marseille-i népek, és úgy hallgatták a zenét a szitáló esőben. A zenéért majd megvesznek (elhallgatnák hajnaltól éjfélig). A brüsszeli postások hangversenyeztek. Egy fuvolaszólistának nagy sikere volt. A kis termetű zavart emberke úgy hajtogatta idegesen, gyorsan a fejét, mintha kalapált volna vele. Egy kövér nő akkorát ásított, hogy könnyes lett tőle a szeme.

Holnap, vasárnap lesz a magyar ebéd. Nem is

tudom, hogy jutott erről az eszembe. Azért Szatmagi Szipcsi is szép lány. Vajon hogy hívják az éjfekete hajú nőt? Hogy hívnak, te édes, te? Mondhatni, hogy itt minden férfit Mariusnak és minden nőt Marie-nak hívnak.

Alig gondoltam a nőre, máris szembe jött velem az utcán, megdöbbentő meglepetésül, szép, ringó járásával, karcsún és egyedül. (Nesze! - mondta a Sors. - Itt van a nő, neked adom.)

- Jó napot, uram !

- Jó napot, kisasszonyom !

- Hová megy ilyen szomorúan?

- Haza.

- Nem kísér el? Na, nem lakom messze. (No és ha Budán lakna?!)

Megáll és rám nevet. Neki jó, állandóan önmagával lehet: akkor nyúlhat a testéhez, amikor akar, senki sem szólhat egy szót sem.

- Miért oly furcsák maguk hárman?

- Furcsák?

- Hallottam, hogy a szlávok mindig szomorúak. - Aztán feleletre se várva folytatja: - Olyan buta az, amikor valaki szerelmes. A vége az, hogy szenved az ember.

- Igen.

- Az ember arra gondol: miért nem ismerhetjük mi egymást? Miért nem lehetünk jóbarátok? Csak úgy egyszerűen. És a vége az, hogy az elválás nagyon fáj.

- Hát akkor... - mondom. (Igaz is, már elválásról beszél, amikor még összejövés se volt.)

- Ki örül annak, ha fiatal? Ó, butaság az egész. (El fogja filozofálniezt a ritka alkalmat is.)

Előttünk két öregúr sétált, önkéntelenül meggyorsította a lépteit, hogy eléjük kerüljünk. Hallottuk, mit beszélgettek

- Este sohase egyék sokat, érti? Egy kis levest kenyérrel, ez az egész. Egyáltalán, kerülje a fűszeres ételeket. Egy kis bor nem árt...

A szűk, kanyargós utcában az éjfekete hajú lány (édes kis kisasszonyom) belém karolt, mintha régi jópajtások lettünk volna, talán még férj és feleség is, és most mennénk szép egyetértésben haza, vacsorázni különböző ételeket, s utána egymást is enni fogjuk. Olyan természetes lett volna és szép. Kár, hogy az ilyesmit mindig csak egyedül érzi azember, s a nő oktalanul távol tartja magát az ilyen őszinte érzésektől.

Még két utcába kanyarodtunk, aztán a francia lány befordult egy piszkos, szürke bérház kapuján - egy szót, annyit sem mondott.

- Kisasszonyom !

- Na, jöjjön! Feljöhet hozzánk, nem lakom egyedül.

Szívdobogva mentem utána.

A nagyszüleinél lakott.

A nagypapa egy fotelben ült. Ölében kis sziámi macskát simogatott, és mindenre azt mondta: he?

Közben a füle elé tette a kezét. Időközönként felállt, maga se tudta, miért, és ide-oda mászkált nyikorgó cipőjével. A nagymama viszont ölbe tett kezekkel, mereven ült egy helyben, szótlanul, és mindig mosolygott.

Az éjfekete hajú lánynak külön szobája volt, a falakon rendszertelenül felaggatott, bekeretezett fényképekkel. A szoba berendezése éppen olyan,

mint a mi szobánké, csak éppen tisztább. Hirtelen

felugrott a díványról, ahol ült.

- Tudja, miért kértem, hogy feljöjjön ide? - Nem tudom.

- Segít nekem elvinni a csomagjaimat, - Milyen csomagokat?

- Én elköltözöm most hazulról. Már régóta akartam, de most már senki se tud visszatartani. Érti? - Értem.

- Én is élni akarok.

- És nem lesz ebből baj?

- Que sais-je? (Mit tudom én.)

A szomszéd szobából áthallatszott a nagypapa

cipőjének nyikorgása. Meglepő, hogy egy ilyen öreg embernek nyikorgó cipője van.

- Már régóta készülök erre, és ők tudják.

Az ágy alól kihúzott egy sárga fonott kosarat, félig már tele volt fehérneművel.

- A barátomhoz megyek lakni. Mi baj lehet? - kérdezte csak úgy önmagától. - Segítsen levenni ezt a dobozt a szekrény tetejéről.

Sajnálom a nyersselyem fehér ruhám - olyan, mint a frissen esett hó, illetve csak volt, mert most már inkább a hó alól kikandikáló tavaszi föld színét kezdi magára ölteni, viszont egyenletesen ölti magára, s ez a nyersselyem ruha előnye. Mondom, sajnálom, hogy van, mert' hiába van. Amint kiveszem a szekrényből, hogy felvegyem, Pali máris megjegyzi

- Na, jön a nyomor. Ma megint valami csapás fog érni minket.

Ezt annyiszor mondta már, hogy magam is rettegve nézem a ruhámat. Pedig de kár érte !

Ez a ruha olyan gyönyörű volt akkor, amikor legelőször felöltöttem Budán, és végigmentem egy vasárnap a bástyasétányon, hogy az összes ember utánam fordult, és összesúgott mögöttem : ki lehet ez?

A férfiak irigykedve meghökkentek, amikor szembejöttek velem. Az öregasszonyok meg direkt megcsóválták a fejüket, szinte olvasni lehetett a gondolatukban : Ilyen fiatal gyerek ilyen drága ruhában jár. Hallatlan!

A fiatal lányok kuncogva összebújtak. Egyáltalán, a lányok mindig röhögnek. Egy bizonyos korban minden érzelmük kifejezésére a röhögést tartják a legmegfelelőbbnek. Röhögnek, ha valaki tetszik nekik, viszont akkor is,röhögnek, ha nem tetszik. Röhögnek, ha ők akarnak tetszeni valakinek, de akkor is, ha nem - és így tovább. Csak éppen akkor nem röhögnek, ha sírnak.

Elképzelhetjük, hogy röhögnek akkor, ha tényleg és valóban röhögniök kell. Ilyenkor már sikongatnak, a kezükkel integetve, hogy elég - jaj, hagyd már abba! A testüket hajtogatva, esetleg a lábukat is összeszorítják, és úgy forognak maguk körül, vagy éleseket sivítva el is szaladnak. Ezért tehát a lányok puszta röhögését föl se vettem.

Na, nézd csak, hogy, kelletik magukat - gondoltam, és két óra hosszat fel-alá sétáltam a bástyasétányon, élvezve az általános feltűnést, mindaddig, míg egy barátom félre nem hívott, és diszkréten a fülembe, súgott valamit. Rögtön segítettem a bajon, de mégis haza kellett mennem, mert akkor már, sajnos, múltam volt.

Azért szép ruha volt nagyon, és most mégis meg kell válnom tőle.

Gondosan újságpapirosba csomagolva elvittem a marseille-i zálogházba. Húsz frankot adtak rá, de azt akarták, hogy rongyba csomagoljam, mert ez a rend. Rongy meg nem volt. Micsoda rend ez? Erre

tőlük kellett vennem egy rongydarabot egy frankért, akkor aztán megnyugodtak és becsomagolták.

Ahogy a szobánk ajtaja elé érek, hallom, hogy Pali fennhangon röhög, holott egyedül van a szobában. (Jóska az övében tartózkodott.) Óvatosan benyitok, hogy ez meg micsoda. Hát ott áll' Pali a lavór előtt, és mosakodás közben röhög.

- Mondd, őrült vagy? Ne félj, úgyis mindent rád fogok hagyni.

Hát elfogyott a szappanunk, és most a borotvaszappannal mosakszik : a pemzli segítségével habozza a hónalját, és ezért kell röhögni, holott inkább sírni volna kedve. Most a holnapi magyar ebédre csinosítja magát. Nem baj, gondoltam, talán a magyar lány eltereli a figyelmét az éjfekete hajú nőről.

A mosakodással nem érte be. Tökéletesen szép akart lenni. Volt egy pattanás az állán, azt is el akarta intézni. Még láttam, hogy gombostűt keres, meggyújtja a gázt, hogy a tűt a láng fölött dezinficiálja, ezt még láttam, de a többire már nem voltam kíváncsi.

Egyszer csak felordít, és a bal szeméhez kap.

- Na, mi az?

Hát leégett a bal szemöldöke teljesen. Hogy miképp csinálta, szinte érthetetlen. Az égett szemöldöke pörkölt szagú volt és ocsmány külsejű, erre teljesen leborotválta.

- Nézd, ha a másik szemöldököd is leborotválnád és még hozzá behunynád a szemed, pontosan meg tudnám határozni, hogy mire hasonlítasz.

A magyar ebéd igen különös módon folyt le. Nekünk, akiknek sohasem volt fontos, hogy mit eszünk, egyszerre igen finnyás lett a gyomrunk. Pali utólag már főzeléket akart enni, jó kiadósat, nagy karéj kenyérrel. Én inkább főtt tésztát szerettem volna. Szerencsére a Harry Piel külsejű magyar is a főtt tésztát szerette, s így diós tésztában állapodtunk meg.

Szatmagi Szipcsi próbált még ellenkezni, hogy a főtt tészta nagyon körülményes, gyúrni is kell, és soká tart, de a barátja leintette: mi várunk.

Szecsa Jóskának nem volt ételszavazati joga, miután nem volt egy vasa sem.

Az asztalról levették a terítőt (alatta viaszkosvászon volt), és alaposan lemosták, mert az lesz a gyúródeszka.

Szatmagi Szipcsi nagyon szépen dolgozott. A kimerülésig gyúrta a tésztát, még az orra is lisztes volt. Időnként végigfeküdt az ágyon, a levegőbe feltartva csirizes kezeit, úgy pihent, fáradtan lihegve, mint egy leütött madár.

Csupa elővigyázatosságból szörnyű sok tészta készült. Gondoltam is, harminc ember megebédelhet majd belőle. És sehol se lehetett diót daráltatni. Hiába futkostam egyik fűszerestől a másikhoz, hogy darálják meg a diómat, csak néztek rám hülyén. Volt, aki a diót megszagolta, s úgy érdeklődött, amikor megtudta, hogy miért lesz, hosszan utánam nézett.

Én vagdostam össze a diót kis darabkákra, és már akkor tudtam, hogy ez egy nagy nap lesz az életünkben: először és utoljára fogunk Marseille-ben diós tésztát enni.

Krumplileves is készült, mert arra meg maga a nő vágyódott nagyon.

Sokszor voltam már úgy, hogy lelkem mélyéig átitatva lelkesedtem valamiért, aztán amikor elém tették ezt a valamit, úgy elszállott belőlem a nagy lelkesedés, mintha elfújták volna.

Tizenegy órától este hatig főzött a nő. Akkor már egészen fásult lettem, és az első tál ételtel, a krumplilevessel úgyszólván teljesen kielégültem. A diós tészta olyan volt, mint egy kemény húsú, szűz teste, amit meg se tudsz csípni. Az elszórt diódarabkák mint a tavaszi szeplők rajta.

Szecsa Jóska úgy falt, hogy a lábai is reszkettek, és nagyokat fújt, mert csak az orrán keresztül vett lélegzetet, a száját ugyanis teljesen az evésre tartotta fenn. Pali rágás nélkül nyelte le a tésztát, mintha kacsa lett volna. A magyar is alapos munkát végzett. A látszatra soknak bizonyult tészta éppen hogy kevés volt.

A krumplihéjakkal sikerült a vécét tökéletesen

A krumplihéjakkal sikerült a vécét tökéletesen

232

eldugaszolni. (Na, majd azt mondjuk, hogy ez már 1< 1

így volt.)

A Harry Piel,külseju magyar étkezés után haza

ment szundítani egy keveset, kipihenve a hét fára

dalmait. Gondoltuk, ott marad nekünk a no; de o

meg sétálni akart mindenáron, és így együtt mentek el. (Sétálni vagy aludni, ki tudja.)

Pali búskomoran ült az ágy szélén. Aki már, evés

után is elkomorodik, annak alapos oka lehet erre.

- Neked meg mi bajod van?

Kitárta előttem a lelkét: tulajdonképpen két napig ingyen dolgozott a székgyárban.

Cseppet sem épületes dolog.

-Hogyhogy ?

Először is darabszámra fizetnek. (Székeket kell bőrhuzattal bevonni.) Minden munkásnak száma van, ogalma sem volt arról, mit és hogyan kell csinálni, ezért a mellette dolgozó munkást kopírozta szorgosan mindaddig, míg rá nem jött, hogy ez a munkás szintén nem volt szakképzett, és így egy-két napon keresztül minden széket, ami csak a kezébe került, alaposan elrontott. A, szomszédja is persze, de az még napokig ingyen kell hogy dolgozzék, míg, behozza a kárt, amit okozott. Persze ő is rettegett attól, fogy az elpaccolt székeket majd levonják a fizetéséből, és így a saját száma helyett utólag

különféle más-más számokat írt fel a székekre, míg ki nem tanulta a dolgát. Hát ezért dolgozott ő két napig ingyen. Még jó, hogy egy munkás se jött rá erre, még agyon is verték volna érte.

Most mit lehet ilyesmire válaszolni?

Majd arra terelődött a szó, mi lesz velünk a jövő héten. Tudniillik Wilkmann Béla levelezőlapot írt, hogy csak két hét múlva jön le.

És addig mi lesz?

Pali szintén csak a jövő héten kap fizetést, ha ki nem rúgják. De addig is miből élünk? Főleg, ami még rosszabb, ki fizeti ki a lakbérünket, méghozzá egyszerre két szobát? Ő beszélt a székgyári magyarral, aki szintén azt mondta, világ körüli útján nem is hallott olyan esetről, hogy valaki egyszerre két hotelszobát fizetett volna. Miért nem mindjárt egy apartmant veszünk ki, ezekkel a walesi hercegi igényekkel?

Azt kell csinálni, hogy a másik szobát feladjuk. Mondjuk, Szecsa Jóska hirtelen elutazik, és esténként fel kell lopni a szobánkba. Majd felváltva a földön alszik valaki, míg a helyzet tisztázódik. És mi lesz, ha Wilkmann Béla csak három hét múlva jön? Megeshet. Ne várjuk meg az utolsó pillanatot, míg az utcára kerülünk, biztosítani kellene a dolgainkat, ha megszprulunk, hogy zálogházba vihessük. A miházmesterünk olyan vad alak (a múltban is pimaszkodott, holott csak három napot késtünk), képes kitenni minket, és a dolgainkat visszatartja. Ez itt divat.

- Vigyük el a lényegesebbeket a magyarhoz.

- Erre már gondoltam, de nem vállalja. Ő mindig angolosan szokott távozni, s ez csak zavarná. Kár, hogy más ismeretségünk nincs, mert a múmiában mindent el lehetne szállítani.

- A múmiában?

- Igen. A múmia tulajdonképpen egy koporsó, és belül üres.

- Honnan tudod?

- Ha megkopogtatod, kong.

Rögtön felmentünk meggyőződni róla, és fölfedeztünk a múmia halotti szobra alatt két csavart, csak kilazítottuk, és ki lehetett nyitni. Belül üres volt.

- Ide kényelmesen berakhatjuk a dolgainkat. - Megvan.

- Mi van meg?

- Nekem van' egy ismeretségem, akihez elvihetjük a múmiát és benne a dolgainkat.

- Ki az?

- A La Mélie anyja, az, aki az unokája után érdeklődött a múltkor.

- Gondolod?

- Hát persze. Csak azt nem tudom, hogy lehet eztodacipelni. A nő még örülni fog,. ha szívességet tehet nekem, csak nagyon messze lakik, a kikötő túlsó végében. Közfeltűnést keltene ilyesmit odáigcipelni.

- Bekell takarni újságpapírral, hogyne lássák, mi van alatta.

- Igen,. és egy taxiban elvinni.

- Az rengeteg pénzbe kerül. Ha talicskát lehetne szerezni...

- A kikötőig taxival visszük, és onnan pedig elviszi Szecsa Jóska a hátán. Be is raktároztuk az értékesebb és nélkülözhetőbb dolgokat.

A hotel házmesterével közöltük, hogy a múmiát elszállítjuk. (Nagyonhelyes!)

- Most csomagoljuk be újságpapírral, van egy kis spárgája?

- Spárga nincs - mondta rögtön, holott kizárt, hogy nincs neki, hiszen családos ember.

Pali taxit szerzett, és Jóska levitte a múmiát. A lépcsőház fordulójában igen ügyesen neki is vágta a múmia fejét a falnak. A taxiban pedig nekidöntötte az ülésnek, ahelyett hogy a feje felett tartotta volna a levegőben, mert törékeny. Persze valahányszor zökkent egyet a taxi, a múmia mindig fel akart állni. Mintha csak a nevén szólította volna valaki. Hogy hányszor zökken egy taxi, azt elképzelhetjük. Mire a kikötőbe értünk, a kocsi belseje tele lett aprógipsztörmelékekkel.

Csak úgy kíváncsiságból alánéztem az újságpapirosnak, és azt hittem, kővé dermedek az ijedségtől. A múmia útközben úgyszólván lerázott magáról minden ornamenset és hieroglifát. Egy szemét volt az egész. Meg tudtam volna fojtani Palit, akinek ez a barom szállítási ötlete támadt. Nekem most nincs időm megint hetekig a múmiát restaurálni, mikor még a kis mexikói szobrokkal is több a bajom, mint hittem volna. Jó, hogy Wilkmann csak a jövő hét végén jön, mert egy hét óta csak két szobrocska készült. Igaz, hogy közben beteg is voltam, na és ha számításba vesszük, hogy ezek életem első mexikói szobrai, még rutinom se volt (a tehetségről nem is beszélek). Remélhető, hogy a következő napokban Majd gyorsabban haladok. Még a múmiával is vacakoljak?

Wilkmann Béla is csirkefogó. Miért nem szállította el a múmiát? Ha teherárukénti elviszi, nem történik baj.

Madame Granger nem volt otthon. A lakása zárva.

Szecsa Jóska nekitámasztotta a múmiát a házfalnak az udvarban, mi meg leültünk a küszöbre, és vártunk : fél órát, egy órát, másfél órát.

És ezt a pillanatot választotta ki a sors, hogy a helyzetet elmérgesítse.

Én igen meggondolatlanul elszóltam magam : valami olyasmit mondtam, hogy igazán kár volt ide hozni a múmiát, ez az öregasszony talán éjszaka jön haza, nekem meg a mexikói szobrokon kell dolgoznom, inkább az éjfekete hajú nőhöz kellett volna vinni, nem is lakik messze, a szobájába telette volna, az ágy alá. A nagyszülei úgyse piszkálták volna.

Pali megdöbbenve nézett rám, hogy én ilyeneket tudok a nő életéből. Majd azt az epés megjegyzést tette, hogy olyan ember vagyok, akinek két krajcárt nem ér a szava. Nem megfogadtuk, közösen elfelejtjük a nőt?!

- A nő kért arra, hogy a csomagját vigyem, mert elköltözött a barátjához. Csomagot még úgyse vittem neki. Most egyenlő vagyok veletek.

- Veled nem érdemes külföldre menni. Semmi együttérzés nincs benned, Semmi hasznod nincs.

- Nekem? Többet keresek, mint ti ketten együtt véve.

- De el is költöd.

- Mire? (Ha meg tudja mondani, bámulatba ejt.) - A fehérneműket a mosodába viszed, én meg

úgy dolgozom érted, mint egy kutya.

- Hát ne dolgozz. Megállok én a magam lábán is. Na, arra ő is kíváncsi volna.

Szó szót követett, mint a mesékben, elég az hozzá, Pali sarkon fordult és hazament.

Alighogy elment, megjött madame Granger is.

Megmondtam neki, hogy az unokája jól érzi magát,

kezeit csókoltatja, aztán bevittük hozzá a múmiát. Vigyázzon rá nagyon, míg érte nem jövünk.

- Ide hallgass, Jóska, én most új életet kezdek, de ahhoz pénzre van szükségem, a pénz viszont Palinál van, ezért ugrál olyan nagyon. Vegyük ki a múmiából az összes ruhát, és vigyük a zálogházba.

- Pali ruháit is?

- Az egyszerűség kedvéért azt is. Ha Wilkmanntól pénzt kapok, visszafizetem a részét. Természetesen a te ruháiddal azt tehetsz, amit akarsz.

Ő is elzálogosítja a dolgait. Még vidám is volt az istenadta - legalább egyszer lesz pénze.

- Te is új életet akarsz kezdeni?

- Igen.

- Szóval velem tartasz?

Ő még ennél is újabb életet kezd. Tegyek neki egy szívességet, és írjam le egy darab papírra franciául, hogy ő egy szerencsétlen süketnéma, adjanak neki bármi munkát, mert éhen hal. Ezzel a cédulával majd elmegy a kikötőbe, és felszökik egy hajóra. Egy süketnémát csak nem fognak megverni a franciák.

- Megteszem neked, de nagy hülyeségnek tartom.

Azzal ne törődjek. Már nem bírja a tétlenséget. Ha nem sikerül, legfeljebb visszajön, és vagy velem, vagy Palival kezd új életet.

A zálogházban mint régi ismerőst üdvözöltek. (Na, mi újság, öregem?) Jóska külön tette be az ő dolgait, és kapott rá 45 frankot, csak úgy hízott az arca az örömtől. Én csak 60 frankot kaptam, holott kétszer annyi öltönyt zálogosítottam el, de nem lehetett velük józanul beszélni.

Beültünk egy kis kávéházba uzsonnázni (egyúttal megírom a süketnéma cédulát Jóskának).

Nagyon szép nyári este volt, és még csak alkonyodott. A kis kávéház teraszát fűrészporral hintették fel. Minden kerek márványasztalkán egy nagy üveg szódavíz volt - ingyen. A pincér az ajtónak támaszkodva az orrát piszkálta. A tenger felől hűs levegő áramlott, és könnyű, testhez tapadó ruhában fiatal

testű nők haladtak el az asztalunktól alig fél méterre, szinte kinyújthattuk volna a karunkat értük.

- Nekem még Wilkmann-nak is írni kell. Mit iszol?

- Hát kávét.

Két kávét rendeltem, és tintát, tollat, levélpapírt kértem.

- Jóska, míg én megírom a leveleket, szaladj haza, és hozd el a bőröndömet meg amim van, főleg a két mexikói szoborra vigyázz... Különben ne menj mégse. Majd elintézem én magam. Nem is kell nekem szobát keresni, majd ugyanabban a hotelben kezdek új életet. Hadd pukkadjon Pali.

Esetleg átköltözöm a mosodával szemben levő hotelbe, hogy a szobám ablakából is láthassam az éjfekete hajú nőt. Igen, ez az. Oda fogok költözni.

Megírtam Jóska levelét is.

Messieurs, ayez pitié d'un pauvre sourd-muet et donnez-lui n'importe quel travail, qu'il ne créve pas de faim.

Merci

(Uraim, könyörüljenek egy szegény süketnémán, és adjanak neki akármilyen munkát, hogy éhen ne dögöljön.)

Azért kellett ilyen stílusban írni (dögölni), mert a kikötőbe, megy vele. Ha finoman írok, esetleg gyanússá válik.

Jóska nagyón elszántan uzsonnázott. (A Harry Piel külsejű magyar szavai piszkálhatták így fel.) Később cigarettára gyújtottunk. (Jóska Sultan cigarettát vett, aranyszopókával, nagyon nívós új életet akar kezdeni, bár szivart szeretett volna venni, de mégis meggondolta.) Most jutott eszembe, hogy ez tulajdonképpen még senkit se vert meg külföldön a mi érdekünkben. Csodálkozva néztem rá.

Olyan buzgón tanulmányozta a levelét, ' mintha

hibákat keresett volna benne. Kétszer is lefordíttatta velem. Írjak neki még ilyet, hátha ezt elveszíti. Leírtam még egyszer, és ellágyultam.

- Mondd, Jóskám, nem félsz az élettől, mint süketnéma?

- Miért félnék?

- Képzeld el, soha nem nyithatod ki a szádat, nem lesz kivel beszélned... Mégis rettenetes dolog lesz...

Megvakarta a feje búbját, és lebiggyesztette a szája szélét.

- Majd segít az Isten.

Beesteledett, és még mindig ott ültünk, cigarettázva, elmélázva.

- Azért sokért nem adnám, ha úgy tudnék beszélni, mint ti... De azért nem baj, mert úgyis Amerikába megyek.

- Gondolod, hogy sikerülni fog? Ha tudnám, hogy sikerülne, én is veled tartanék.

- Hát gyere !

- Visszatart a múmia... a kötelesség... az anyagiak. Ha új életet kezdek is, Palira is ügyelni kell. Tudod, mégis fiatalabb... Még utóbb hazaír, és a legnagyobb bajok keletkeznek belőle.

- Te, én mondok neked valamit, de ne szólj Palinak.

- Na !

- Mi most már úgyis elválunk, hát megmondhatom.

- Mondd már !

-'Már írt is haza.

- Írt? Szent Isten!... Különben nagyon helyesen tette. Mikor írt?

- Éppen egy hete.

- Azért nagyon jól tetted, hogy szóltál. Pénzt kért, ugye?

- Nem kimondottan.

- Képzelem, mindent rám kent. Na, nem baj. Fő az, hogy tudok róla, nehogy valaki utánunk utazzon ide. Még jó is, hogy új életet kezdek. Engem nem fognak hazavitetni újra. Amint elegendő pénzem lesz, Amerikába utazom én is, utánad.

Még elüldögéltünk egy darabig a kellemes alkonyatban.'

- Hát akkor én indulok is - mondta Szecsa Jóska, és kissé kelletlenül felállt. - Előbb hazamegyek Palitól elbúcsúzni.

- Rólam ne szólj semmit.

Kezet fogtunk. És csak álltunk egymás előtt, ott Marseille-ben, egy kis kávéház teraszán, két szegény magyar az alkonyatban, -'és akkor eszméltem csak rá, hogy'ez itt tulajdonképpen egy nagy pillanat : Szecsa Jóska elválik tőlünk.

Ez is az éjfekete hajú nő miatt történik, mint ahogy miatta kezdek új életet én is. Ha egészen visszamegyünk a múltba, akkor a pótvizsga miatt kerültünk ide, s a dunsztosüvegfejű némettanár most otthon vacsorázik, meleg családi körben, talán éppen paprikás csirkét eszik, és még egyszer vesz belőle a tányérjára.

Így intéződnek el sorsok és emberek.

Csak fogtam Szecsa Jóska kezét.

- Te, Jóska.

- Na.

- Ne szorítsd úgy a kezem. Fáj. Rögtön elengedte. - Hát... izé...

Aztán szégyenlősen megcsókolt, és férfiasan eltűnt a leszálló marseille-i estben.

Még utánaszóltam volna: látod, Jóska, mi együtt voltunk búban-bajban, örömünk nem sok volt, és ez az élet... De ez olyan hülyén hangzana, bármilyen igaz is, és ezért csak azt kiabáltam utána, hogy írjon, amint Amerikába ér. Sok butaságot elkövet az ember, amikor szerelmes. Például:

elmondja a nőnek, mennyire szereti őt, és akkor mondja el, amikor mélyen hallgatnia kellene erről, viszont mélyen hallgat, amikor beszélnie kellene, féltékeny, amikor közömbösnek kellene lennie, és közömbös éppen akkor, amikor a féltékenységre a legnagyobb szüksége volna. Megcsókolja a nőt, amikor meg kellene vernie, és megveri, amikor a lábát is csókolgatni kellene.

Úristen! Hát mit tegyek? - sóhajt fel kétségbeesetten a szerelmes. - Honnan tudjam, hogy mit, mikor kell tennem?

Nézd, te szerelmes ! Miután látod, hogy mindent fordítva cselekszel, mint ahogy cselekedned kellene, tedd mindig az ellenkezőjét annak, amit tenni szeretnél.

Komoly tudósok is afelett elmélkednek már, hogy a szerelem az elmebaj egyik neme. Az őrültekkel nem lehet ellenkezni, éppen úgy, mint a szerelmesekkel sem. Próbáld megmagyarázni neki, hogy akit szeret, érdemtelen erre. Bizonyítsd be a napnál is világosabban, hát elfordul tőled, és visszamegy az ő kedveséhez, hogy elmondjon neki mindent, számítva arra, hogy ő majd bebizonyítja, a fekete is fehér. (Mi azneki?)

De olyan őrültséget még senki sem csinált, hogy a nő szomszédságába ment volna lakni, mint én, amikor a kérdéses szomszéd' szobában a nő mást szeret. És valóságosan szereti, a falak meg olyan vékonyak, hogy áthallja, amikor a szerelme, így sóhajt fel szerelmese karjában: Még... '(De olyan szavakat is mond, a nő, amit csak egy lóverseny finisében hallani.)

Amikor Szecsa Jóskától elváltam, kicsit még elüldögéltem a kis kávéházban. Normális ember azt hitte volna: íme, most elmélkedik a történtek felett, holott arra vártam, hogy nyolc óra legyen, mert akkor lép ki az éjfekete hajú nő privát életébe, a mosodát elhagyva.

- Látja - mondotta francia szerelmem, amikor a mosoda előtt észrevett a járda szélén ácsorogni, a lámpaoszlop mellett, és boldogan belém karolt -, milyen könnyen boldog lehet az ember, ha bátorsága van a boldogság elé menni.

A barátja matróz (matrózruhás gyermekkorom jut az eszembe, ha látom). Matróz sapkáján piros a pompon, ami állítólag szerencsét hoz annak, aki megérinti. Ezért van, hogy idegen nők csillogó szemekkel állnak a matrózok elé, emigyen nyavalyogva:

- Jaj, uram, engedje meg, hogy megérintsem a pomponját.

- Kisasszonyom, megiszik velem egy feketét?

- Miért ne? Nem látok ebben semmi erkölcstelenséget.

És kilenc hónapra rá egy közkórházi ágyon fekszik a kisasszony, és így sóhajt fel:

- Esküszöm, hogy nem is élveztem semmit. Csak tudnám, hogy kire fog hasonlítani.

Az erkölcstelenséget akkor is csak mások látják. (Ilyen különös dolog az.)

Az éjfekete hajú nő elmondta, milyen boldog az ő matrózával. Miért nem örülök vele együtt? Állítólag én szeretem őt.

Éppen csak azért beszéltem, hogy már másról is szó essék.

- Én elköltözöm a hotelből, ahol eddig laktam. - Igazán elköltözik?

- Igen. A mosodával szemben van egy másik hotel, oda költözöm.

- Miért éppen oda?

- Nem tudom, kisasszonyom, hogy beszéljek-e

még erről. Egyáltalán, szabad-e még ilyesmit mondani...

- Mindent szabad...

- Hogyhogy mindent szabad?

- Hát persze hogy mindent szabad. - Izé... mindent?

- Hát ! - És nyíltan, boldogan mosolygott. - Mindent hát !

Tényleg mindent szabad volna? Na, ezt még kipróbálom.

- Megcsókolni is szabad?

- Nem itt az utcán.

- Mondjuk egy kapu alatt.

- Na jó.

Berohantunk egy kapu alá, és vadul csókolózni kezdtünk : fuldokolva, elborult szemekkel, rogyadozó térdekkel. Még, még... ne hagyd abba, az

Isten áldjon meg!... Ez a nő őrült, s én most visszaélek vele. (Ha már másképp nem lehet vele élni.)

Aztán szédülten kitámolyogtam vele a kapu alól.

- Maga most csodálkozik rajtam - mondta. - Én? Á, dehogy! Isten ments!

- De lám, én most olyan boldog vagyok, és meg tudom érteni, mit jelent szeretni valakit. S én azt

akarom, hogy maga is boldog legyen. Nem kerül ez

semmibe. Igaz?

- Igaz! Könyörgöm, menjünk be még egy kapu alá.

- Nem lesz ez kicsit sok?

- Úristen, dehogy...

Ha irgalomból így tud csókolni, hogy csókolhat,

ha szeret!... Hirtelen elkapta a száját.

- Tudja mit, uram?

- Tessék, kisasszonyom.

- Ne menjen maga a mosodával szembe lakni.

- De megyek, mert akkor mindig láthatom napközben, amikor vasal. Maga édes, majd puszit intek le az ablakból. Csak meg ne bolonduljak a boldogságtól. És most vigasztaljon tovább!...

- Én jobbat tudok. (Na!!!) Jöjjön el abba a hotelbe lakni, ahol én lakom a barátommal. A mellettünk levő szoba éppen üres.

-Jaj!...

Ennyi boldogság már sok is lesz, de azért kibírom. Ó, igen, majd erőt veszek magamon.

- Na, ugye, hogy jót mondok?

- Szinte nem is igaz.

- Dehogynem igaz, uram. Jöjjön most rögtön

velem, és mindjárt kiveheti.

Hát kivettem.

Másnap, mikor Pali a székgyárban volt, fölmentem a mexikói szobrokért és más kis apróságokért,

s azokat is elhoztam új szobámba. Azóta itt ülök, és

az éjfekete hajú nőről álmodozom, akit a szomszédban szeretnek esténként, és falra tapasztott füllel hallgatom, hogy milyen boldog a nő odaát.

Ha már nagyon boldog a nő, és a matróza elmegy valahová a kikötőbe inni, pipafüstös, meztelen női commbokat nézni, csak átszalad hozzám, és elmeséli, mi volt vele. Aztán odaenged engem is egy kicsit a terített asztalhoz, ahol már más telezabálta magát - odaenged morzsákat csipegetni.

Csak átszalad, és megkérdezi, hogy vagyok. Nincs rajta előkelő estélyi ruha, sem könyökig érő fehér kesztyű, de sudár az alakja, s úgy ragyog a szeme, mint a drágakő. Kékesbe játszik fekete haja, olyan fekete, mint az éjszaka, sőt mint a bűn, olyan fekete az.

- Mit csinált, uram?

- Ma egész nap dolgoztam, kisasszonyom. - Nem éhes, uram?

- Ó, kisasszonyom !

- Én csinálnék valamit az érdekében, de nincs önnek egy csipetnyi vaja sem, sőt egy falat kenyere sem.

- Ó, kisasszonyom !

Előtte nem kell szégyenkezni. Tudja jól, hogy új életet kezdek, s ilyenkor kisebb kellemetlenségek is érik az embert.

A francia hölgy körülnézett a szobában, és legott felfedezte, hogy van egy tejesüveg, amire vissza lehetne kapni a betétpénzt: két frankot. Őszintén szólva nem is gondoltam rá, pedig a tejesüvegből öntöztem meg a virágaimat, mert a francia hölgy jóvoltából egy cserép kissé elfáradt muskátlim is volt. (Azt szagolgattam, ha éhes voltam, ebben a ronda új életben, míg Szecsa Jóska talán a nyílt tengeren hajókáz mint süketnéma.)

Szóval itt van egy tejesüveg két frank betéttel. Úgy volt, hogy az éjfekete hajú hölgy leviszi az üveget, és egy kis kenyerecskét meg vajacskát vesz rajta. Azért a kis betétpénzecskéért csakis egészen fejletlen dolgocskákat lehetett bevásárolni.

A francia hölgy amúgy is szeret így beszélni, ha boldog

- Kicsi szájacska, kis szívecske, csókocska, kis

micsoda... Ó, istenem, ne is folytassuk talán! Mielőtt elment volna, még visszaszólítottam:

- Kisasszonyom, csak egyet mondjon meg, hogy

megnyugodjon háborgó lelkem. Mondja meg őszintén: reménykedhetek-e egy jobb jövőben? Remélhetem-e, hogy egyszer minden jóra fordul? Ön kívül áll az én életemen, és így jobban tudhatja. Szóval remélhetek-e vagy sem? Itt állok nyolc mexikói szoborral az új életben, a legnagyobb kétségek között.

A francia hölgy hátravetette édes szép fejét, hullámos fekete fürtjei zizegve csapkodták körülötte a levegőt, mintha nagy madár lett volna, aki fel akar innen repülni, hogy kiszálljon ebből a valótlan életből, hogy elszálljon mellőlem a betétes tejesüveggel együtt.

- Remélhet! - mondta olyan rajongással, ahogy a vértanúk léphettek egykor a halálporondra. - Hiszem, hogy egyszer minden másképp lesz. Ön még fiatal, és sokra viszi... - Ezt mondta, s úgy megszorította a kezemet, biztatón, erősen, hogy legott kicsúszott a tejesüveg a kezéből és eltörött.

Nemcsak az üveg törött el, vele együtt a betétpénz is, és kétfrankos üvegszilánkokkal lett tele az egész szoba.

- Vigyázatlan vagyok. - És lebiggyesztette a szája szélét. - Jaj, pedig nem adhatok helyette egy másik üveget! Ön tudja jól, hogy a barátom ezt sohasem bocsátaná meg nekem.

Egy kicsit még könnyezett is, aztán elment vacsorázni. (Jó étvágyat, édes kisasszonyom!) Én pedig rögtön lefeküdtem, miután semmi keresnivalóm nem lett volna éberen.

Már a csillagok is fent voltak az égen, és a nyitott ablakon keresztül benézett a hold a háztetők mögül ebbe a ronda új életbe. Távol fütyült egy vonat. Mások még utaznak is. (Jóskát talán már verik is a hajó fedélzetén a matrózok.) Az éjszaka csendjében a szobába surranó holdsugarakban tündérek szálltak le, és telehordták a padlót kétfrankos tejesüvegekkel. Mindegyik'mellett ott volt szépen a betétcédula is. És a tejesüvegek eltörhetetlenek voltak...

Fényes nappalokon, a teljes eszmélet fényében nem szabad a jövőre gondolni, mert riasztó érzéseket kelt.

A mexikói szobrokban már teljesen kimerültem. Ó, micsoda stílus, és Wilkmann Bélának már két sürgönyt is küldtem. A legutolsót az ebédem helyett (talán még közömbösen is veszi a kezébe). A sürgöny elküldése után lefeküdtem, csak úgy ruhástul az ágyra, s egy szebb ebédről álmodoztam, amit joggal megebédelhettem volna. (Ki tiltja meg nekem!)

Bouillon vagy rillette, Chateaubriand aux pommes soufflées, une salade verte,. ún petit suisse, esetleg egy mousse au chocolat, une canette de biére. És szép finoman csipegetve megeszik hozzá az ember egy kiló kenyeret - álmodozva csipkefinomságú dolgokon.

Magányos, csendes órában szembeültem az ajtóval, Coué módszerévelWilkmann Bélára vártam, léptekre figyelve : távszuggesztióval. Most megkapom a pénzt... most megkapom a pénzt... A Coué-rendszer azonban rnég tökéletlen.

' Érdekes, hogy az, akinek a kezébe adják a boldogságot, hamar megunja, és miután nem tud mit csinálni vele, leteszi, és elmegy. A matróz is így ment el a szomszédból: egyszer csak letette a nőt, és elment. Csodálatos volt.

Éppen előző este volt legboldogabb a nő, a nagy

boldogságával be is kopogott hozzám.

- Jaj, ma olyan boldog vagyok! Igazán...

mondta.

- Miért oly boldog, kisasszonyom?

- újra tizennyolc éves vagyok.

- Ugyan, és mióta? Tegnap még húszévesnek tetszett lenni, kisasszonyom. Még ünneplés is volt odaát. Már gondoltam is, hogy ez túlzás. Itt gondoltam az ágyban fekve, elszoruló szívveréssel.

- Na igen, úgy volt, de megbántam.

- Ó!

- Azt bántam meg, hogy már húszéves vagyok, és ezért az összes hivatalos írásaimat visszajavítottam tizennyolcra.

Ez egy okos nő, gondoltam mindjárt. Az az igazi boldogság, amelyet önmagunknak köszönhetünk. Csak a matróz nem érte fel ésszel, és elment. Holott ez is csak miatta volt. ő volt, aki mindig

mondogatta

- Csak egy tizennyolc éves 'nő, aki igazán fiatal.

Az éjfekete hajú nő, szépséges francia kisasszonyom, mélységes változáson ment át. Már nem elmélkedett, nem filozofált, önmagába mélyedve

emígy: Que sais-je? (Mit tudok?) Ó, most már

csak sóhajtozott, és azt mondta: Tant pis pour moi. (Annál rosszabb nekem.) A matróznak eleinte még üzengetni próbált, hogy beszélni akar vele, valamiképp kimagyarázni ezt a dolgot, •de amaz csak azt üzente vissza, hogy nem jön. Minek még beszélgetni? Most ő filozofált. Azelőtt a nő (az ilyesmi sosincs egyszerre). Azelőtt a csókba fulladt nyöszörgéseket hallgattam éjszakánként, most meg a visszafojtott zokogást.

Most már rajtam van a sor filozofálni, hogy melyik a jobb. -De nem is kellett sokat elmélkedni felette. Hát akármi legyek, de ez volt a rosszabb. A hölgy csak hüppögött, vagy könnytócsás szemekkel sóhajtozott. Eltolt szelíden magától, és a saját lakosztályába ment, sírni az emlékei közé.

Egy este átjött szomorú, virágos pongyolában, haldokló kacérsággal, réveteg tekintettel.

- Uram !

- Kisasszonyom.

- Most magán a sor, hogy megvigasztaljon engem.

- Istenem, ha tudnám!...

- Amikor ön volt bánatos, emlékezzék csak... Na ugye, hogy megvigasztaltam?

- Ó, nagyon is...

- Hát akkor itt vagyok. - És szépen odalépett hozzám, éjfekete haját a mellemre hajtva.

Istenem, úgy vigasztaltam, ahogy csak tudtam. Még féltem is, hogy sok lesz, könnyeit felitatva, nedves, hideg ajkát csókolgatva, karcsú derekát ölelgetve. Bánatos, ifjú test, amelyen megfeszült a szomorú, virágos pongyola, izmos, szép fiatal, karcsú test... Igen...

Aztán azt mondta, butaság az, hogy erre a vigasztalásra két szobát tartunk fent. Költözzünk egybe, ő itt is éppen úgy megvigasztalódik, és még olcsóbb is lesz. Ha megígérem, hogy nem zavarom a bánatát, együtt is elférünk egy ágyban.

Bevallom, nagyon rossz érzés volt a múltban a nőt kedvese karjai között tudni a szomszédban, szinte el se hitte volna az ember, hogy ezt még fokozni is lehet. És mégis...

Fülledt nyári . éjszakák voltak, fullasztó, marseille-i éjszakák, a kitárt ablak függönyét sóhaj se rebbentette meg. És ott feküdt a csillagos, nyári éjben az éjfekete hajú nő, a francia hölgy a mosodából... Ott feküdt, csupán az éjszaka fátyolos leplével takarózvafriss kalácsbélszínu, karcsú, izmos, fiatal teste, tüzesen, lerúgva magáról a takarót álmában, mert nem bírta a meleget. Rózsaszínű ingecskéjében még forgolódott is, hogy lássam, milyen szépnek teremtette az Isten, ide Marseille-be, egy piros pomponos matróz elmúlott örömére.

Csak felültem az ágyban ezeken a gyötrelmes nyári éjszakákon, mintha én is valami hívó szóra várnék, szépséges kisasszonyom, drága francia hölgyem... Fehér, telt nyaka körül éjfekete haja, mint kiömlött tus feketesége... Keblének halma lágyan emelkedik, kurta ingecskéje látni engedi karcsú derekát... Szinte el se hitte volna az ember, hogy ezt a gyötrelmes vágyódást még fokozni is lehet. És mégis...

Ha elgyöngülten végre elszenderültem, két karja hirtelen átkarolt, és mint fuldokló, aki tengerbe esett, kapaszkodott belém. Szinte rám borult, hogy majd agyonlapított, de hirtelen felriadt és felült.

- Te vagy az?

Kisasszonyom... - hebegtem.

- Ó ! - mondta szomorúan, és az ágy szélébe húzódva nyöszörögni kezdett: - Istenem... Istenem... mikor lesz már vége?...

- Istenem... Istenem... én is rettentően szenvedek, de ne add, hogy vége legyen. Valahogy meg ne könyörülj rajtam.

Kiengesztelő könnyű nyári délután volt, békés, mindent megvigasztaló langyos délután. Az ember szinte ok nélkül is csak nevetett volna, térdeit csapkodva, vidáman, felszabadultan. De a félreértések elkerülése végett csak mosolyogni szabad, csak úgy kissé elfordult fejjel. Istenem...

Már akkor nagyon, sőt túlságosan is esedékes volt, hogy Wilkmann Béla megérkezzék. Olyannyira esedékes volt, hogy inkább az elutazására gondolt volna az ember és nem is a megérkezésére.

Az éjfekete hajú hölgy bánata is mintha megenyhült volna kissé. Ő is mosolygott, vidáman nyújtózva az ablak mellett, olyan pompázó, virágos ifjúságban, hogy hinni sem lehetett, ez is elmúlik egyszer.

- Még utóbb kegyedet is megszeretem - mondta, és mindjárt ásított egyet.

Pirossal bélelt, éhes szája volt, harapni kész, fehér fogakkal. Éppen arról beszélgettünk uzsonna előtt a hölggyel, hogy mi lesz akkor, ha nagy ember leszek. (Tápot kell adni a nő érzéseinek.)

- Kisasszonyom, ha véletlenül nagy ember lesz belőlem, akkor, ha meghaltam, semmiféle beszédet ne mondjanak a sírom felett, de valami vidám, divatos dalt játsszanak el még utoljára.

- Szörnyű!

- Igen, annak örömére, hogy végre ezen is túl vagyok.

- És mit mondjak az utókornak, uram? - És cigarettára gyújtott.

- Az utókornak? Persze, utókor is lesz. Hamarjában azt hittem, velem együtt minden elmúlik. Nos, kisasszonyom, mondja meg az utókornak, hogy én önt halálosan szerettem.

- Azt is elmondjam, hogy ezt ön mondta nekem?

Olyan csodálkozva nézett rám, hogy menten viszszacsodálkoztam rá.

- Feltétlen.. Sőt azt is mondja el, kisasszonyom, hogy ezt megkérdezte tőlem, és én ezt válaszoltam rá, de hogy ezt is mondtam volna, erről már egy szót se szóljon. Engedje meg, édes kisasszonyom, hogy most mint egy nagy ember sétáljak egy kicsit fel-alá ön előtt a szobában. Látja, édesem, most világosan érzem, egész precízen érzem, hogy nem lesz belőlem soha senki... A sírom felett...

- Mondja, uram, befejezte már mára a hülyéskedéseit?

- Be.-

- Mit akar uzsonnára?

- Kakaót.

- Kakaó nincs.

- Kávét.

- Kávét darálni kellene előbb.

- Végeredményben mi van?

- Csak teáról lehet szó.

- És miért kérdezi tőlem mégis, hogy mit akarok?

- Tájékozódás végett, édesem - mondta, és mielőtt kiment volna a szobából teát venni, mert az se volt kéznél, szelíden megsimogatta a fejemet. Éppen hogy ez történt, amikor a Harry Piel külsejű magyar lépett a szobába, és mindenféle bevezetés nélkül megkérdezte, hogy kitart-e engem az a hölgy, aki most ment ki a szobából.

- Nem.

- Szóval ön tartja ki?

- Igen, de már nagyon elgyengültem.

- És meddig óhajtja még folytatni ezt a hülyéskedést? Ha még a nő tartaná ki, érteném. De így? Ez ugyan nem érdekel engem, de a fivére megbízásából jöttem, aki arra kíváncsi, mikor fejezi be ezt az életet.

- Nagyon kérem, hogy a francia hölgyre vonatkozólag ne is tegyen fel több kérdést nekem.

- Ja, ön szerelmes belé? Miért nem mondta ezt mindjárt? Akkor egy szót se szóltam. Ezt már én is ismerem. Fogadja őszinte részvétemet. Mit mondjak a fivérének?

- Azt, hogy dolgozom.

- Min dolgozik, ha szabad tudnom?

- Jelenleg mexikói szobrokat készítek.

- Kinek?

- Wilkmann úrnak.

- Csak nem a párizsi Wilkmann Bélának, aki régiségkereskedő ?

- De éppen hogy annak.

- Nézze, uram, én bevallom magának őszintén, ezt már akkor is tudtam, amikor ide beléptem (csupán formaságból kérdeztem), sőt éppen ezért is jöttem... Fivére említette, hogy Wilkmannnak dolgozik, sőt erre alapozza új életét. Erre én elmondtam neki, mit tudok Wilkmannról, és mondhatom elképedt. Rögtön meg is kért arra, hogy keressem fel magát, és mondjam el újra mindazt, amit már neki is elmondottam, mert őtőle hallva talán el se hinné.

- Mit tud róla?

- Nézze, én tárgyilagos leszek. Wilkmann Bélánál jobb szívű alakot mégsohasem láttam. Jószívű, mert az utolsó nadrágját is odaadja annak, aki kéri, de jellemtelen, mert igényt tart mások utolsó nadrágjára is.

- Elmondom, mit csinált ez az ember szegény Raucher Misivel. Raucher Misi, amikor megérkezett Párizsba, lakótársat keresett magának, akivel megoszthatja a hotelköltségeket. Ne szóljon közbe, ez önt érdekelni fogja. Wilkmarn Béla nagylelkűen felajánlotta a szobája felét. Még fizetni sem kell érte, mondta. Egy hétig semmi baj nem volt. Hacsak az nem, hogy rábeszélte Raucher Misit, hogy társuljon vele a régiségüzletbe. Az a marha odaadta neki az utolsó krajcárját is, és várta a nagy eshetőségeket.

Egy reggel fölébredt Raucher Misi (tökéletesen felébredt), és nem tudott felöltözni többé, mert nem volt mibe. Wilkmann Bélának nem volt elég pénze, de szüksége volt egy kínai tálra, tehát egyszerűen eladta a Raucher Misi egyetlen ruháját, míg aludt. A kínai tálat viszont nem tudta már eladni, ugyanis a kínai tál olyan tál volt, amit csak egyszer lehetett eladni élő embernek, és ez az élő ember épp Wilkmann Béla volt. Raucher Misi egy hétig nyomta az ágyat. Wilkmann minden este szép új ruhákról mesélt neki, és hitelbe etette.

Mint később kitudódott, a szállodástól is kölcsönt vett fel, nagybeteg barátja ápolására. Raucher Misi

a végén már egészen legyöngült. Értesítést is kapott hazulról, hogy pénze jött, de nem tudta felvenni, mert nem volt miben elmennie hazulról. Wilkmann Bélának szólni se mert a pénzről. Rögtön belefektette volna azt is az üzletbe. Végül is csak úgy tudott megszökni tőle, hogy éjszaka, amikor Wilkmann mélyen aludt, lázasan felöltözött Wilkmann ruhájába, és úgy szökött el tőle.

Hát ez Wilkmann Béla. Áldott jó lélek, ha pénze van, de ha nincs egy vasa sem, menekülni kell még a környezetéből is. Az ön sorsa tehát attól függ, van-e pénze vagy nincs. Miután pedig a pénztelenség csupán pillanatok kérdése nála, elképzelheti könnyen, kire alapozza maga ezt az új életet.

- Nekem még eddig mindig adott pénzt.

- Nézze, ha maga hisz benne, hát rendben van. De tudok még róla mást is. A következőket ő maga mesélte el nekem. Elképzelheti ! Volt egy francia barátnője, aki nagyon szerette, és vele lakott. A nőnek rendes állása volt. Wilkmannnak pedig elfogyott a pénze.

„Mit csináljak? - mondta ő. - Itt vannak Suzanne ruhái. Azokat el lehetne adni. Ha nem adom el, éhen halok. Suzanne csak a holttestemet találja itt, ha felébred.”

Elővette tehát Suzanne fényképét - mesélte. - Felébreszteni mégse akarta. Mondd, kit akarsz itt találni, Suzanne, engem vagy a ruháidat? A fénykép válaszolt, halkan, az igaz, de mintha azt mondta volna neki : Tégedet. Suzanne pedig ruha nélkül ment haza azon este, egy szál kombinéban, kapualjtól kapualjig futva, homlokát fogva: Milyen különös történetem volt egy idegennel. Rohan egyenesen haza, a szülői házba. Elképzelheti, mi az, ha már egy francia lány visszamegy a szüleihez, mert ezek szeretnek függetlenül élni.

Egyáltalán Wilkmann a ruhákra utazik. Kicsalta a sógornőjét is Párizsba, hadd lásson világot a kislány. Tücsköt-bogarat megígért neki. Nem mondom, ő hitte is ezt, mert ennek az embernek rettentő önbizalma van.

Szinte látni lehetett, hogy készülődött a famíliaotthon Bözsi utazására. A mama kihívta a konyhába, és azt mondta neki : Aztán légy házias, segíts nekik, ne legyél olyan lusta dög, mint itthon.

A papa is tanácsokat adott és 10 pengőt, amit rögtön kölcsönkért tőle Wilkmann, még az elutazás napján. Még azt is megígérte a kislánynak, hogy Párizsban férjhez adja.

Szerencsésen meg is érkeztek Párizsba. Wilkmann az első reggel korán felkelt, és míg a sógornője édesen aludt, bevitte az összes ruháját, fehérneműjét, azt is, amit az éjszakára levetett, a bőröndjébe visszacsomagolva, a zálogházba.

A kislánynak csak kéthetes vízuma volt, és ez alatt a két hét alatt állandóan feküdnie kellett, mert Wilkmann feleségének is csak egyetlen ruhája volt. (Az ő dolgait még az utazás alatt, Münchenben tette zálogba Wilkmann.)

Én is láttam a kislányt. Azt mondta, migrén miatt fekszik. Kétségbeejtően szép volt, olyan egészséges, mint egy menyasszony, aki csak a vőlegényére vár, csillogó szemmel, éhesre gyötört testtel.

Wilkmann még munkát is hozott neki az ágyba (szépen horgolt a nő). Két hétig, míg Párizsban volt, semmit sem látott a szállodai szoba négy falán kívül, csak horgolt az ágyban, és álmaiban állandóan

öltözködött. Amint pénzt kapott hazulról, mint az őrült utazott haza. Még az Eiffel-toronyra se volt kíváncsi.

Hát ez a maga Wilkmann barátja. Örülök, hogy bemutathattam magának.

- Elfelejti, hogy nekem egyetlen ruhám sincs, amit elvehetne tőlem. Azt is elfelejti, hogy nálam van a múmiája. Ha nem fizet, nem adom vissza.

Miután ekképpen-felvilágosított, eltávozott.

Balsejtelmek kezdtek gyötörni, hiszen tájékoztattam Wilkmannt, hogy a múmiát el kellett vitetnem a hotelből, ide és ide, és megírtam madame Granger címét is. Azért tettem ezt, hogy megokoljam a múmia rongált állapotát, ha el akarja vinni.

Nagy meggondolatlanság volt. Ha tényleg ilyen vad alak, esetleg elmegy madame Granger-hoz, és fizetés nélkül elviszi onnan. Észre sem veszem.

A múmiát tehát vissza kell ide hozni, valósággal rá

kell feküdni, és nem kiadni neki, míg nem fizet érte. Már rohantam is Granger anyóhoz, de zárt ajtóra találtam. Az ablaka befüggönyözve.

Hol kujtorog ez az öregasszony?

- Kit tetszik keresni? - szóltak a szomszédból.

- Granger anyót.

- Tegnap éjjel meghalt szegény.

- Ki?

- Granger anyó.

Úristen, meghalt szegény !

- Már eltemették?

- Dehogy, kérem, odabent fekszik a szobájában.

Az asszony ledobta a kulcsot, hogy majd rögtön lejön ő is. Szívdobogva nyitottam ki a lakása ajtaját. Granger anyó egyáltalán nem hasonlított ahhoz a Granger anyóhoz, akit ismertem, akinek a képét ki kellett dobnom az emlékezetemből és kicserélni erre a sovány arcra, amely hasonló volt sok más halott arcához, mert azok, akik öregkorban, betegség után hunynak el, úgy hasonlítanak egymásra, mintha testvérek volnának. (Így lesz az arcunk merev rokonarc, jelezve előre a nagy-nagy egyenloséget, ami a földi élet után vár reánk.)

Összekulcsolt, ráncos keze fölé, a mellére fektették nagy, vastag, kopott imakönyvét. (Micsoda viszontlátás, Granger anyó!) Ott állok előtte mozdulatlanul, és hosszan figyelem a halott arcát: nagy, fenséges nyugalom, előkelő, mozdulatlan, süket, néma csend. Csak a legyek zümmögnek a piszkos ablaküvegen!

Még nem biztos, hogy Granger anyó nem tudja, hogy itt vagyok. A lélek nem egyszerre szakad el a testtől. Lassan csúszik ki belőle, ahogy a kialvó gyertya lángja is fel-fellobog, és a kanóc még utána tüzes, azután is, hogy lassan-lassan elhunyt. Granger anyónak még hallania kell, hogy itt van valaki, csak éppen nem lát, és mozdulni sem tud...

Az arc még nem is merev, még elég lágyak az arcvonásai. Talán nyomja az imakönyv szegényt. Elvettem onnan, hogy lejjebb tegyem a keze alá.

Az imakönyvből kiesett egy kis papírlap, nagy

otromba, szálkás betűkkel rajta: Le petit Gustave, született Párizsban. Alatta a képzeletbeli dátum.

Granger anyó, ne haragudj rám ezért... Az élet furcsa komédia, ha nem volt is soha kis Le Gustave, te mégis nagyon jó nagymama voltál. A szomszédasszony már itt van mellettem, és mindenfélét elmond, ami az eszébe jut. Kis ruhákat kötögetett, és az unokáját várta.

Ó, Granger anyó, erre én nem is gondoltam. Csak most látom, milyenek lehettek. ezek az utolsó napok az életedben : kis gyermekruhákat kötögetve, megromlott szemmel, öreg, remegő kézzel, késő alkonyatig. Nem gyújthattad meg az olajlámpást, csak éppen lejjebb hajoltál a két szorgalmas, remegő kezedhez, hogy jobban lássál. Kint meg zúgott a tenger, akihez hűtlen lett La Mélie kisasszony. Odakint a tenger, a tenger, akihez csak asszonyok lesznek hűtlenek, de a férfiak soha, pedig tudják, hogy ez egy halálos, nagy szerelem...

És álmodoztál, Granger anyó, a kisunokáról, aki sohasem létezett. Sok alkonyatkor délceg kapitányként járhatott erre a kis Le Gustave, vígan betoppanva a nagymama elé, a kis virágoskert közepébe... (Hé grand'mére, tu vas bien?) Miről álmodozhatott Granger anyó? De bármint volt is, 'Granger anyó, hidd el, a vágyak mindig szebbek, mint a beteljesülés. Akkor is boldog voltál, amikor a könynyeid folytak végig öreg, elszáradt arcodon.

Adja az Isten, Granger anyó, hogy ott, ahová már elindultál öreg, kaszáló lábaddal, sok-sok unokád legyen. Mert nem hiszem, hogy az ifjúságod után jobban vágyódnál... És igazad is van, Granger anyó. Mi az ifjúság. egy kisunokához képest? Csak meg ne tudd a valót, csak ne nézz vissza a földre...

Már el is feledkeztem a múmiáról, amikor kiléptem a fülledt levegőjű szobából az udvarra - megrendülten és elkábultan. Már kavarta a szél a port. Jön a misztrál.

Öregasszony sikált valami teknőfélét az udvaron. Vadul sikálta, lúgosvízzel, súrolókefével, csak úgy prüszkölt belé, és marseille-i dalt dúdolt hozzá:

Á Marseille, mon bon Ön n'fait pas de facons...

Ahogy közelebb lépek, látom, hogy az, amit olyan vadul súrol, meglepően hasonlít a múmiára.

- Mit csinál, asszonyom?

- Ez a szegény Granger anyó olyan különös koporsót rendelt magának Párizsból... Azt tisztogatom, mert tele van piszokkal. Különös ízlése lehet a párizsiaknak... Boudiou!...

A múmiát tökéletesen lesikálta. Nemcsak azt, amit én festettem rá, de az eredetit is - kétezer esztendő minden díszét, patináját. Két szorgos kezével örökre lesikálta, és hozzá még elégedetten egyenesítgette a derekát. Hhaj!

- Hé - kiáltott fel az udvarról' egy emeleti lakás felé -, mam'zelle Léonie, jöjjön csak le! Már tiszta a koporsója, hadd rakjuk be szegény öreget. - Aztán felém fordult. - Az örök világosság fényeskedjék neki, hogy az a cafat lánya nem dugta ide az orrát se.

S eltemették Granger anyót a kétezer éves fáraó koporsójába, a sors különös játéka szerint, Isten engedelmével. Mit tegyen hát itt egy gyenge ember?

Szerettem, ha az, akit szeretek, mindent tud rólam. Miért is bevallottam az éjfekete hajú nőnek, hogy én tulajdonképpen a német pótvizsga elől menekültem ide.

- Mi a véleménye erről, kisasszonyom? Ugye nem baj?

- Nem. Az a fő, uram, hogy az életben megállja a helyét. Adjon tíz frankot.

- Nincs tíz frank.

- Hát látja, ez az, amit nem lehet. Most miből vásároljak vacsorát?

Elfordult az ablak felé durcásan. Ugy nyújtottam feléje a kezemet, bátortalanul, mint mikor valaki a sötétben tapogatózik.

- Jobb, ha' most elválunk, uram. Érzem, ha mi ketten sokáig együtt maradunk, sokat fogunk szenvedni.

Már vette is a kabátját és kalapját.

- Bonsoir, monsieur!

Nyújtja a kezét: Kibuggyan egy kövér könnycsepp a szeméből, és végigszalad az arcán.

- Miért is nem vagy te gazdag? - mondja, s a szája finoman elgörbül, csendesen, majdnem hangtalanul könnyezik. Az egyik kezével megfogja a kabátom gombját, mintha abba kapaszkodna. - Nem tudom hinni azt, hogy mi jóbarátok leszünk. Igaz barátok, akik nem fogják egymást gyötörni...

Mit feleljek?

- Én most visszamegyek a nagyszüleimhez. A boldogtalan szerelmet még csak elviselném, uram (már nem tegez), de a nyomorhoz nincs lelkierőm.

- Nekem sincs.

Hát akkor, Isten áldjon!

Elmenőben még levert egy üveget az asztalról kabátja szárnyával. Arra is betét volt - igaz, csak ötven centimes, de mindiga betétes üvegek vonzották, igen csodálatos módon, csak azokat törte, pusztította.

Most is megállt, ijedten elsikoltva magát:

- Ó, jaj! Még ez is!

Aztán szelíden kiment a szobából, mintha csak nagybeteg álmát vigyázta volna. Elment!. Az' esztelen pénz miatt ment el.

A kis mexikói szobrok ott álltak sorjában az asztalon, és mintha rajtam röhögtek volna. Felkaptam az egyik szék kijáró lábát, és sorra agyoncsaptam őket vele. Piszok dögök.

Aztán zokogva ráborultam az ágyra, ahol még az éjjel is édes teste nyugodott.

- Én szép francia hölgyem, hová mész? Hová?.... Vajon kinek a betétes üvegjeit mész most összetörni?

Később, hogy kissé megnyugodtam, vettem a kalapomat, és elmentem a mosodába.

Zárva volt, Igaz, hiszen már kilenc óra is elmúlott.

Csak álltam ott bambán, agyonverten, aztán mint egy alvajáró felmentem a régi hotelbe, ahol Pali lakott.

Éppen akkor nyitottam rá az ajtót, amikor az asztalnál pénzt számolt. Nem is csodálkozott.

- Pénz jött hazulról - mondta.

- Szervusz.

Odaléptem az ablakhoz, nehogy azt higgye, anynyira érdekel a pénze.

Lent a téren éppen pofon vágtak egy embert, és akkor már bizonyosan éreztem, hogy meghalt bennem minden nagyotakarás, minden ambíció.

- Igen óvatosan fogunk hazautazni - mondta Pali -, de azt még megvárjuk, hogy szegény Szecsa Jóska is hazajöjjön.

1938